

GESZER KÁN, A TÍZ VILÁGTÁJ URA

KALANDREGÉNY

**FORDÍTOTTA ÉS AZ UTÓSZÓT ÍRTA
LŐRINCZ L. LÁSZLÓ**

TARTALOM

I.

GESZER IFJÚSÁGA

II.

GESZER ÉS A TIZENKÉT FEJŰ SÁRKÁNY

III.

GESZER ÉS A SÁRGA FOLYÓ HÁROM KÁNJA

UTÓSZÓ

I. GESZER IFJÚSÁGA

Valamikor réges-régen, még mielőtt Sigemüni¹ buddha elmerült volna a nirvánában, megjelent előtte Kormuszda² isten, hogy bemutassa neki tiszteletét. Amikor az isten leborult a buddha előtt, Sigemüni így szólt hozzá:

- Ötszáz év múlva nagy bajba kerül a világ. Eredj most szépen haza, de ha elmúlik ötszáz év, küldd el egyik fiadat, hogy átvegye az uralmat az élőlények felett. Szükség is lesz rá nagyon, hiszen a hatalmasok kizsigerelik a gyengéket, a vadállatok pedig egymásra támadnak és felfalják egymást. Küldd el három fiad közül azt, amelyik uralkodásra termett! Ötszáz évig szórakozz csak kedvedre, de akkor aztán kívánságomnak megfelelően cselekedj!

- Legyen parancsolatod szerint - mondta Kormuszda isten, megfordult és hazabandukolt.

Hazatérése után azonban annyira belefeledkezett az örömekbe, hogy kirepült a fejéből a buddha parancsa, és hétszáz hosszú évig csak az időt múlatta.

Akkor történt - jó hétszáz év elmúltával -, hogy az istenek lakóhelyének, Szudaraszun palotájának a nyugati oldalfala tízezer mérföld hosszúságban beomlott. Kormuszda s a harminchárom isten kezébe kapta fegyvereit és oda rohant, ahol a baj esett.

- Ki dönthette be a kerítést, hiszen ellenségünk sincs... Talán az aszurik³ voltak, vigyázatlanságukban - kiáltozták egymásnak a megzavarodott églakók.

Ahogy aztán közel mentek a repedéshez, észrevették, hogy a fal bizony magától omlott be, anélkül, hogy valaki is hozzányúlt volna. Kormuszda és a harminchárom isten akkor törni kezdte a fejét, hogy vajon mitől dőlhetett le a fal, s a főistennek hirtelen eszébe ötlött réges-régen tett ígérete.

- Mielőtt még Sigemüni buddha elmerült volna a nirvánában, elmentem hozzá, hogy bemutassam neki tiszteletemet... Én meghajoltam előtte, ő meg azt a parancsot adta, hogy ötszáz év elmúltával három fiam közül az egyiket küldjem le a földre. Azt is hozzátette, hogy nagy bajba kerül a világ: a hatalmasok kizsigerelik a gyengéket, a vadállatok pedig egymásra támadnak és felfalják egymást. Sajnos megfeledkeztem a buddha parancsáról, így aztán nemcsak ötszáz, hanem hétszáz év is elmúlt azóta...!

Kormuszda és a harminchárom isten ekkor lakomával vidított lázas tanácskozásba kezdett, melynek végén Kormuszda követet szalajtott három fiához.

A követ elindult s először a legidősebbhez, Amin Szakigcsihoz, az Élet Oltalmazójához ment, s átadta neki az isten üzenetét:

- Kedves, szeretett uram! Apád, Kormuszda isten küldött engem, hogy átadjam az üzenetét. Menj le a földi világba, s légy az emberek uralkodója!

Amin Szakigcsi, az Élet Oltalmazója azonban kelletlen képet vágott, és egyre szabódott:

- Való igaz, hogy Kormuszda isten fia vagyok... De hát mi jó származna abból, ha lemennék a földre? Nem vagyok én képes rá, hogy betöltsen a földi világ urának tisztét! És ha nem

¹ Sákjamuni, a történeti buddha.

² Ormazd, Ormuzd, az iráni mitológia főistene.

³ Harcias églakók.

tudnám betölteni, nemcsak a saját nevemre, hanem apáméra is szégyent hoznék. Azért, ha most visszautasítom e megtiszteltetést, nem azért teszem, mintha fütyülnék apám parancsára, hanem inkább, mert nem érzek magamban elég erőt a feladat végrehajtására!

A követ meghallgatta a választ, útra kerekedett, s Újle Bütügekcsihez, a Dolgokat Elvégzőhöz ment:

- Kedves, szeretett uram - kezdte, s bátorítóan rámosolygott -, apád, Kormuszda isten küldött engem, hogy átadjam az üzenetét. Menj le a földi világba, s légy az emberek uralkodója!

A Dolgokat Elvégző is csak a vállát vonogatta:

- Én Kormuszda isten fia vagyok, az élőlények pedig, akik az Aranyszínű Föld hátán járnak-
kelnek, ők emberek, vagy nem? Hiába is ereszkednék le közéjük, úgysem tudnék uralkodni
felettük... Mi jó származna hát belőle, ha én mennék? Ott van a bátyám, az Élet Oltalmazója,
neki több joga van rá, hogy a földi trónusra üljön. Vagy az öcsém, Tökéletes Fényességű,
hátha neki kedve támad végrehajtani a parancsot?

A küldönc akkor a legfiatalabb testvérhez, Tegüsz Csogtuhoz, a Tökéletes Fényességűhöz
ment, és elismételte neki Kormuszda szavait. Tökéletes Fényességű így válaszolt:

- A dolog nem engem illet, hanem két idősebb fivéremet... És egyáltalán, mi közöm az egész-
hez? Menjen csak az Élet Oltalmazója vagy a Dolgokat Elvégző... Ha lemennék és kudarcot
vallanék, nem vetne-e rossz fényt vajon drága szüleim hírére-nevére?

Így válaszolt a követnek Kormuszda három fia. A küldönc akkor megfordult, és visszasietett a
gyűlésező istenekhez. Odaállt Kormuszda és a harminchárom isten elé, s elmondta, amit
hallott.

- Ezt üzenték hát a fiaid - mondta.

Kormuszda rövid ideig hallgatott, majd parancsot adott, hogy hozzák eléje három fiát. S
amikor azok sorjában megjelentek, így szólt hozzájuk:

- Feltártam előttetek a világ nyomorúságos állapotát, nem azért adtam parancsot, hogy
ereszkedjete le a földre, mintha kényem-kedvem akarnám tölteni rajtatok. Azért küldelek
benneteket, mert maga Buddha parancsolta így. Azt hittem, hogy a fiaim vagytok, én meg az
apátok... De most már arra gyanakszom, hogy tévedtem: ti vagytok az apa, én meg a fiatok!
Hát akkor gyertek, üljete ide a trónomra, és teljesítséte az uralkodó minden kötelességét.
Majd megtudjátok, jól jártatok-e!

Kormuszda haragos kifakadására a három fiú lekapta süvegét, sietve letérdelt, le is borult a
trónszék lábához:

- Ó, jaj nekünk, istenek uralkodója, Kormuszda, miért gúnyolsz bennünket?

Tovább azután már csak az Élet Oltalmazója merte folytatni:

- Ki tagadhatná meg isteni apja parancsát... Teszem azt, én is lemehetnék a földre... De
nézzük csak meg alaposan a dolgot. Mondjuk, hogy lemegyek, és nem sikerül megszereznem
a földi uralmat. Mit mondanának akkor az emberek? Nagy gúnyosan ezt kiabálnák: „Nézzéte
csak, lejött közénk Kormuszda isten fia, az Élet Oltalmazója, és nem sikerült neki semmi!”
Nem vetne-e vajon rossz fényt ez reád és a többi istenre? Még azt találnák mondani, hogy ha
a legidősebb istenfiú ilyen tehetetlen, akkor milyen lehet a többi? S különben sem akarom,
hogy fiatalabb testvéreim háttérbe szoruljanak miattam... Itt van például öcsém, a Dolgokat
Elvégző, aki, úgy tetszik, végre is hajtja, amivel megbízzák... Vegyük csak, teszem azt, a

versenyeket, amelyeket a tizenhét isten szokott rendezni az eszruák⁴ közül. Ki szokta megnyerni a nyíllövést? Hát persze hogy a Dolgokat Elvégző, és nincs senki sem, aki hozzá fogható volna. Vagy amikor a harminchárom isten méri össze erejét nyilazásban és birkózásban. Ki szokott győzni? Megint csak a Dolgokat Elvégző! Vagy amikor a sárkányok kánjai rendeznek nyíllövő és birkózóversenyt. Mondanom sem kell, hogy minden alkalommal a Dolgokat Elvégző kerül az első helyre... Birtokában van minden cselnek és rejtett képességnek, amit csak el tudtok képzelni... Elismerem, hogy ostobaság lenne mást küldeni a földre, mint egy istenfiút... De ha már küldünk egyet, akkor ne azért küldjük, mert istenfi, hanem mert képes is rá, hogy végrehajtsa a rábízott feladatokat! Menjen hát a Dolgokat Elvégző!

A harminchárom isten összedugta a fejét:

- Amit az Élet Oltalmazója mondott, színtiszta igazság... Mi sem vagyunk akármik, de ha versenyre kelünk a Dolgokat Elvégzővel, akár nyíllövésben, akár birkózásban, különbnek bizonyul valamennyiünkénél. Bizony, amit az Élet Oltalmazója mondott, az színtiszta igazság!

Amikor a harminchárom isten befejezte a tanácskozást, Tökéletes Fényességű is szaporán bólogatott:

- Ami engem illet, csak azt mondhatom, hogy csatlakozom az előttem szólókhoz. Más mondanivalóm nincs!

Ekkor Kormuszda mindenkit türelmetlenül elhallgattatott:

- Na, fiam, Dolgokat Elvégző, hallottad, hogyan ítélték rólad... Mit szólsz hozzá?

Dolgokat Elvégző megrántotta a vállát:

- Mit szólhatnék? Ha apám és parancsolóm azt mondja, hogy menjek, megyek! De még előbb... Kormuszda isten, szerető atyám! Add nekem kékesfekete páncélot, amelyen úgy csillog a napfény, mint a harmatcseppeken, add nekem vállvértedet, amely villámokat szór! Ajándékozz meg sisakoddal, amelyre a holdat és a napot vészték! Add nekem harminc fehér nyílvesződet, melyek rovátkáiba drágakövet ültettek a mesterek! Add fiadnak fekete íjadat is! Add ajándékba háromöles szablyádat, amelynek természetfeletti ereje van! Add aranyos, híres és nevezetes Sűvöltő nevű lasszódat... Ajándékozz meg kilencvenhárom csin⁵ súlyú, acélból készült, nagy harci bárdoddal s melléje add hatvanhárom csin súlyú, kisebbik harci bárdodat, mely ugyancsak acélból készült! Add vassal erősített, kilencabroncsú árkányodat! S kérlek, hogy amit nekem ajándékozol, küldd utánam a földi világba, ha már megszülettem!

- Adom, adom! - morogta megkönnyebbülve Kormuszda, de a Dolgokat Elvégző tovább folytatta:

- Add mellém a harminchárom isten közül három égi nővéremet, s engedd, hogy velem együtt, ugyanazon anyától szülessenek a világba! Adj mellém egy védistent is, hogy alakomba változhassék s ő legyen földi bátyám, akihez bajomban fordulhatok. Add társamul harminc kísérodet, hogy odalenn a vitézeim legyenek! S tudd meg azt is, nem azért kérem őket, hogy nagyravágásomat és kapzsiságomat csillapítsam, hanem azért, mert félek... Félek, hogy ha én, Kormuszda isten fia, lemegyek a földre, és át akarom venni az engem megillető hatalmat, nem leszek rá képes... Hogy az emberek legyőznek... Ha így lenne, szégyent hoznék a nevedre... De ha megölöm a démonokat, és örömet viszek a földi embereknek, dicsőségére válik ez a te nevednek is, igaz-e?

⁴ Églakók.

⁵ Kínai súlymérték, kb. fél kiló.

Kormuszda és a harminchárom isten mind egyszerre sietve helyeseltek:

- Semmi sincs a beszédedben, Dolgokat Elvégző, ami ne tetszene nekünk... Mi is azon vagyunk, hogy sikerrel járjon a küldetésed. Amit csak akarsz, veled adjuk!

- Köszönöm, istenek - mondta a Dolgokat Elvégző. - Ezenkívül... Mivel bátyám, Élet Oltalmazója és öcsém, Tökéletes Fényességű elutasították kérésteket, és kifogásokat kerestek a földi élet ellen, az legyen a büntetésük, hogy én követem majd atyámat az égi trónon. Természetesen csak akkor, ha már befejeztem földi küldetésem, és mindent elvégeztem az emberiség javára.

Az istenek beleegyezésük jeléül ismét bólintottak.

- Apám! Add még nekem bronzból öntött, kemény, éles szablyádat!

- Adom! - felelte türelmetlenül az apa.

- S ha már megszülettem odalenn, küldjél egy olyan paripát is, amelyet senki nem tud megelőzni a földi lovak és lovasaik közül!

- Jól van, jól! Mindent vihetsz, amit csak akarsz! - hangzott megadóan Kormuszda isten dörögése.

Ezek után a földi világra súlyos bajok szakadtak. A nehéz időkben összegyűltek a földlakók a Kívánságok Dombján, de nemcsak az egyszerű emberek jöttek el, akiket feketefejűeknek hívnak, hanem a madarak is, és sok más élőlény, úgyhogy mintegy háromszázféle nyelven folyt közöttük a szó.

Szerencsére részt vett a gyűlésen a fehér bőrű istennő, Árja Alamgari is, aki minden nyelvet tudott, így az ő segítségével megértették egymás beszédét. Ott volt a három híres jós és sámán is: Moa Güsi, a híres Dangbo és a hegyek kánja, Oa Gündcsid, készen rá, hogy jóslatot mondjanak.

A fehér istennő, Árja Alamgari kezdte a beszédet:

- Három híres-nevezetes jósok! Lássatok hozzá, kémleljétek jeleiteket, amelyek értelmét csak ti tudjátok, s igyekezzetek kifürkészni belőlük, hogy születik-e hamarjában olyan dicsőséges kán, aki legyőzi és kordában tartja a gonoszt, vagy talán hiába várunk megmentőre?

Elsőnek Moa Güsi vetett jóslatot, megvizsgálta, és így szólt:

- Hamarosan meg fog szülni Boa Dongcsing Garbo, akinek a teste tiszta szép hegyi kristály, fogai fehérek, mint a frissen esett hó, feje nem emberi fej, hanem a madarak kánjáé, Garudáé. Aranyosan csillog göndör haja, s hajszálainak végét mintha vízililiom szirmaival hintették volna be. Ha megszületik, ő lesz az istenek világának uralkodója!

- Jól van, jól - örvendezett Árja Alamgari. - Következzék hát a második jóslat!

Ekkor Dangbo lépett elő és vetett jóslatot. Megvizsgálta, majd így szólt:

- Hamarosan a világba születik Árja Avalori Udgar, a vörösésbarna arcú és fényességes isten. Felsőteste emberé, alsóteste mint a kígyóé vagy inkább mint a vízisárkányok kánjáé. Ha megszületik, ő lesz a vízben lakó sárkányok uralkodója!

- Jól van, jól - örvendezett a sámán-istennő, Árja Alamgari. - Gyerünk, hegyek kánja, Oa Gündcsid. Most te következél! Vess jóslatot tüstént!

A hegyek kánja engedelmeskedett, és nekilátott a jóslásnak. Megvizsgálta a jeleket, azután ezt mondta:

- Hamarosan a világra jön a fehér bőrű, fényességes istennő, Dzsamco Dari Udam, akinek fényessége beragyogja a világ tíz táját. Ő lesz majd, ha megszületik, az égi tündérek uralkodója!

Árja Alamgari azonban elégedetlen volt.

- Vessen még valaki jóslatot közületek - parancsolta türelmetlenül. Erre mindannyian elvetették jósszerszámaikat, megvizsgálták a jeleket, és így szóltak:

- Úgy látszik, hogy nemsokára a világra születik Geszer Szerbo Donrub is. Felsőteste minden jellel teljes lesz, amit csak a tíz világtáj buddhái viselnek, testének közepén a négy nagy maharadzsza-isten jelei lesznek láthatóak, alsótestén pedig a négy vízisárkánykán jelei. Ha megszületik, ő lesz a földi világ ura, Geszer kán, a jótevő, a tíz világtáj uralkodója.

Árja Alamgari ekkor tovább folytatta a kérdezősködést:

- Ha a világra jönnek, ahogy megjósoltátok, vajon ugyanazon apától és anyától születnek-e, vagy különböző helyeken keressük őket? Ha egy helyen születnek, ki lesz az anyjuk és ki lesz az apjuk?

A jósek ekkor ismét elvetették jóseszközeiket, megvizsgálták a jeleket, és így szóltak:

- A születendő uralkodók apja Oa Gündcsid lesz, a hegyek kánja, aki itt van közöttünk... Anyjuk pedig Gagsa Amurcsila, Günek, a Gazdagnak a lánya!

A sámánnő elgondolkozott:

- Egy apától és egy anyától születnek hát... Minden bizonnyal azért, hogy jobban segíthessék egymást... Azt már tudjuk tehát, hogy ki lesz földi apjuk és anyjuk, de vajon kinek az újjászületései ők... Melyik isten költözik földi testükbe?

A jósek erre csak habozva válaszoltak:

- Nem titok előttünk, hogy Kormuszda isten fia közénk születik majd, hiszen Buddha parancsára le kell ereszkednie, ha a világ nagy bajba jutott... De hogy négyük között lesz-e, arra bizony nem tudunk válaszolni... Ahhoz kevés a mi jóserőnk...

Ebben az időben az ország lakossága három nemzetségből tevődött össze: Tusza, Dongszár és Lig volt a nevük. Tusza uralkodója Szenglün, Dongszáré Csargin, Ligé pedig Csong volt.

Csong arról volt nevezetes, hogy kitűnő lovai voltak. Volt például egy aranyderese, amely gyorsabban vágatott, mint a hegyről lezúduló vízesés, volt egy almásszürke paripája, amelyet leggyakrabban rókavadászaton használtak, hiszen olyan sebesen futott, hogy még a leggyorsabb róka sem tudott elmenekülni előle. Aztán volt egy hókája, amely a keresztül-kasul futkározó antilopokat is utolérte, sőt elébük vágott.

Nos, a három rokon nemzetség egyszer elhatározta, hogy rátámad Güre, a Gazdagra, és kirabolja.

Csong azonban, aki született áruló volt, már előre irigyelte a többiektől a zsákmányt. Leggyorsabb lovára kapott, Gühöz, a Gazdaghoz vágatott, s elárulta neki a támadás tervét. Sőt úgy tett, mintha Tusza, Dongszár és Lig egyesült seregei már a közelben lennének.

Günek a lánya, Gagsa Amurcsila, amikor meghallotta a közeledő támadás hírért, fejét vesztve menekült. Futás közben a befagyott folyóra tévedt, elcsúszott a jégen, és ott is maradt fekvé. Csongnak így már gyerekjáték volt elfognia.

Nagy volt azonban az áruló bánata, amikor észrevette, hogy értékes és szépséges zsákmánya nyomorék: esés közben megsértette csípőcsontját és megbénult!

„Aj, jaj! - bánkódott a gonosz Csotong -, mit fognak majd mondani rólam, ha mindenféle rablott gazdagság helyett egy béna lánnyal térek haza? Hová lesz a jó hírem? Jobban teszem, ha odaajándékozom valakinek... Hát persze... Odaajándékozom a bátyámnak, Szenglűnnek... Végül is, ha meggondolom a dolgot, tőle bármikor visszavehetem!”

Úgy is tett, ahogy kigondolta. Kényszerítette Szenglűnt, hogy fogadja el a lányt. Szenglűn nem utasíthatta vissza az ajándékot. Meggyógyította Gagsa Amurcsila lábát, s a leány még sokkal szebb lett, mint volt annak előtte!

A gonosz Csotong, amikor legközelebb meglátta a lányt, dúlt-fúlt féltékenységében:

- Micsoda nehézségek árán tettem szert ilyen gyönyörű asszonyra... Most meg, azt beszélnek, valamiféle jószok megjósolták, hogy nem is akármilyen fiút fog szülni. Eddig még, szerencsére, se híre, se hamva a megjósolt gyermeknek. Az viszont nagyon is lehetséges, hogy a fiú helyett bajt és szerencsétlenséget hoz a világra!

Gonosz, borús gondolatait elsorolta az összegyülekezett népnek is, majd így folytatta:

- Az lesz a legokosabb, ha a bajt megelőzendő, Szenglűnt és feleségét, Gagsa Amurcsilát messzire űzzük erről a vidékről, Szenglűn vagyonát elkobozzuk, mindenétől megfosztjuk, feleségét és gyermekeit pedig magunkhoz vesszük.

Úgy is tettek, ahogy megbeszélték. Nem hagytak mást Szenglűnnek, mint egy foltos tevét foltos csikájával, egy foltos kancát foltos kiscsikójával, egy tarka tehenet tarka borjával, egy tarka juhot tarka bárányával és egy tarka szukát tarka kölykével. Adtak neki még egy fekete, szakadozott jurtát is, és elkergették arra a helyre, ahol a három folyó összeömlik, hogy ott töltsse napjait keserű száműzetésben.

Az öreg Szenglűn, hogy a száműzetés unalmát elűzze, míg aprócska nyája a közelben legelészett, azzal foglalatzkodott, hogy üreginyulaknak állított csapdát. Egyik nap tíz nyúl esett a csapdájába, a másik nap meg hét-nyolc nyulacska. Gagsa Amurcsila ezalatt tüzelőt gyűjtött a környéken.

Egyszer aztán, amikor Gagsa Amurcsila ismét tüzelőért ment, meglátott egy üldögélő héját, amint merőn bámult rá. Döbbenet vette észre, hogy a madár felsőteste madártest, alsóteste pedig emberé.

Gagsa Amurcsila meglepetten felkiáltott:

- Miért vagy te félig ember, félig madár? Csak nem hozol rosszat ránk?

A madár egyet-kettőt tollázkodva megnyugtatta az asszonyt:

- Azt kérde, hogy miért madártest a felsőtestem? Hát azért, mert még nem ismerem azt, akitől a világra jövök. S hogy miért emberi test az alsótestem? Azért, mert már lassan le kell vetnem égi formámat, s emberként kell újjászületnem. Az égi istenek parancsára szálltam le a földre, hogy megfelelő asszonyt keressek, aki majd a világra hoz. Csak akkor születhetek meg, ha jó anyát találok. Ha nem lelek ilyet, maradok az égben! - azzal elrepült.

Másik alkalommal, éppen a hold első negyedének nyolcadik éjszakáján, amikor Gagsa Amurcsila tüzelővel a hátán hazafelé igyekezett, hirtelen egy óriás bukkant fel előtte. Az asszony a félelemtől a földre zuhant és elájult. Sokáig feküdt eszméletét veszítve, majd magához tért és hazafutott. Reggel aztán, amikor felébredt, látta, hogy az éjszaka friss hó esett, s hazafelé tartó útjának nyomai megmaradtak a hóban. Óvatosan követte a nyomokat s hamarosan meglátott mellettük egy egészen friss csapást is: egy óriás lába nyomát. Egyetlen lépésének a hossza meghaladta a fél ölet is.

„Ki lehet vajon az óriás, aki ekkorákat lép?” - töprengett Gagsa Amurcsila, és követte tovább a nem mindennapi csapást. Lassan, óvatosan lépkedett: egy közeli hegy barlangjához vezetett az útja. Odalopakodott a barlang szájához és belesett. Szeme-szája elállt a csodálkozástól: egy emberre esett a pillantása, egy óriásra, aki aranyos trónusán ült, kezében tarka tigris bundájából készült zászlót tartott. Fáradtan könyökölt aranyos trónusának karjára, tigrisbőr köntösbe burkolódzott, fejéről nem vette le tarka tigrisbőr sapkáját, lábáról nem húzta le tigrisbőr csizmáját.

Csak ült és simogatta tigristarka bajsztát és szakállát:

- Hű, hogy elfáradtam ezen az éjszakán - morogta, és csak üldögélt fáradtan.

Gagsa Amurcsilát pedig ismét elfogta a félelem, megfordult és lélekszakadva hazafutott.

Ezalatt az összegyülekezett élőlények, akik háromszáz különféle nyelven beszéltek, szét-széledtek. A fehér bőrű istennő, Árja Alamgari felemelkedett az égbe, a két jó, Moa Güsi és Dangbo viszont a Kívánságok Dombján maradt, s figyelték, beválik-e a jóslatuk.

Azután abban a reményben, hogy minden jóra fordul, ők is fölkerekedtek.

Gagsa Amurcsila azután, hogy hazaérkezett a barlangból, egyre gömbölyödött, végül már olyan terebélyes volt, hogy sem ülni, sem állni nem tudott. Éppen a hónap tizenötödik napján történt, hogy az öreg még hajnalban magához vette pányváját, és el akart indulni, mint rendesen, hogy meglegeltesse állatait, amikor Gagsa Amurcsila ingerülten ráripakodott:

- Csak nem akarsz ma is elmenni? Mintha gyerekek zsivajognának a hasamban... Úgy félek az egyedüllétől! Mi lenne, ha ma velem maradnál?!

Az öreg Szenglün azonban csak megcsóválta a fejét:

- Ha nem teszek mást, csak a szoknyádat őrzöm, vajon ki fogja meg helyettem az üreginyulakat, és ki őrzi helyettem a nyáját? Ha nem fogom meg a nyulakat, felkopik az állunk! - Hátra sem fordult, csak ment a dolgára.

Ahogy aztán kivetette csapdáit, hamarosan hetven üreginyulat fogott. Hátára dobta őket, s meg sem állt, míg csak a jurtájukhoz nem érkezett. Ott lehajította a nyulakat, és örvendezve dörzsölte a kezét:

- Ahhoz képest, hogy eddig mennyit fogtam, a mai nap igazán nem múlt el szerencse nélkül. Alighanem valaki megáldotta a jurtámat! - Azzal ismét útnak indult.

Késő délután, amikor közeledett már az este, Gagsa Amurcsila hasából énekszó szűrődött ki, éppen olyan, mintha egy kisgyermek dalolt volna odabenn.

- Hamarosan megszületek én, Boa Dongcsing Garbo. Testem hegyi kristály, fogaim hó-fehérek, fejem a madarak kánjának, Garudának a feje. Göndör hajam aranyosan csillog, hajszálaim végét mintha vízililiomok szirmával hintették volna be. Nemsokára megszületek én! Születésem után én leszek az égi istenek kánja!

Rögtön ezután egy másik gyermekhang válaszolt az énekesnek:

- Nemsokára én is megszületek, Árja Avalori! Arcom vörösesbarna és fényességes. Felső-testem emberé, alsótestem mint a kígyóé vagy inkább mint a vízisárkányok kánjáé. Születésem után én leszek a vízisárkányok uralkodója!

Nem kellett sokáig várni a harmadik hangra sem:

- Hamarosan én is a világra jövök, Dzsamco Dari Udam Udgar. Bőröm fehér, fényességem beragyogja a világnak mind a tíz tájékát. Ha megszületek majd, az égi tündérek uralkodója leszek!

Végül megszólalt egy negyedik hang is:

- Én is megszületek hamarosan, Geszer Szerbo Donrub. Felsőtestem minden jellel teljes lesz, amit csak a tíz világtáj fénylő buddhái viselnek, testemnek közepén a négy nagy maharadzsa-isten jelei lesznek láthatóak, alsótestemen a négy vízisárkánykánéi! Születésem után én leszek a földi világ ura, Geszer kán, a jótevő, a tíz világtáj uralkodója!

- Jaj nekem, jaj! - rémüldözött Gagsa Amurcsila. - Hogyan foganhatott volna meg bennem egy isten magja, hogyan szülhetnék buddhákat a földre, amikor egy közönséges halandó elég volt ahhoz, hogy gögijében a három folyó torkolatához száműzzön? Jaj nekem, jaj! Dehogyan szülök én buddhákat! Biztosan démonsarjak lármáznak bennem! - Aztán így folytatta: - Szerencsétlen apátok, a vén Szenglün, még arra sem ér majd rá, hogy bölcsőt csináljon nektek, hiszen ha nem megy ennivaló után, valamennyien felfordulunk. Én szerencsétlen! Hogy tudlak majd felnevelni benneteket ebben a rongyos, fekete jurtában, amely alig akkora, mint egy madárfészek, amikor jómagam is gyakran korgó gyomorral hajtom álomra a fejemet. De várjatok csak... Majd kitalálok valamit, hogy hová tegyelek benneteket!

Azzal felkapott a földről egy jó kilencölnyi hosszú vasszerszámot, amellyel vadon nőtt gumókat szokott kiásni a földből, s lázasan munkához látott: négy gödröt ásott a földbe, szorosan egymás mellé. Éppen csak befejezte a munkát, amikor hirtelen földöntúli kiáltás töltötte be a jurtát:

- Anyám, anyám! Engedd, hogy megszülessek! - S ugyanebben a pillanatban az anya feje búbján keresztül a világra jött a gyönyörű Dongcsing Garbo, akinek szépségét semmihez sem lehetett hasonlítani. Amikor az anya utánanyúlt, hogy magához szorítsa, a csecsemő csak játszott vele, nem engedte megfogni magát. Aztán egyszerre csak cintányérok és dobok hangja hallatszott az égből, s a magasságból felnyergelt és felszerszámozott hegyikristály-elefánt ereszkedett alá, s az újszülött a fáradt anya ámuló szemei előtt felkapaszkodott az istenek által küldött kristályelefánt hátára, és cintányérok s dobok hangja mellett felemelkedett az égbe. Nem maradt más utána, csak az istenek áldozati füstölőjének finom illata...

- Jaj nekem, jaj - siránkozott a szerencsétlen anya -, most már biztos, hogy égi istent szültem!

Ahogy ott üldögélt és sírdogált, ismét csak egy gyermekhang hasított a csendbe:

- Nővérkém, nővérkém, engedd, hogy megszülessek!

Gagsa Amurcsila rémülten kapott jobb kezével a feje búbjához, nehogy a születendő gyermek elmenekülhessen. De az a jobb hónalján keresztül lépett a világra, kicsúszott az anya utánanyújtott kezei közül, s csak játszott, játszadozott vele; ő sem hagyta megfogni magát!

S szinte minden ugyanúgy történt, mint előbb. Cintányérok és üstdobok hangja töltötte be a jurtát, illatszerek felhője árasztotta el a környéket, felnyergelt és felszerszámozott elefánt bukkant elő, melyet a vízisárkányok küldtek az óceán mélyéről. A gyermek felpattant a hátára, s meg sem állt az óceán fenekéig, a vízisárkánykának országáig.

A szerencsétlen anya még magához sem térhetett meglepetéséből, amikor újabb kiáltás hallatszott:

- Nővérkém, nővérkém, engedd, hogy megszülessek!

Gagsa Amurcsila zokogva szorította mindkét tenyerét a feje búbjára, két könyökét pedig szorosan a testéhez nyomta. De hiába volt minden: a gyermek a köldökén keresztül jött a világra!

S csodák csodájára, ez a harmadik csecsemő sokkal szebb volt, mint a másik kettő. Hiába volt azonban Gagsa Amurcsila minden igyekezete, ő sem hagyta megfogni magát. S míg a szerencsétlen anya egyre azon fáradozott, hogy karjaiba kapja gyermekét, ismét felhangzott a cintányérok és üstdobok hangja, drága illatszerek füstje töltötte be a levegőt, s egy felszerszámozott és felnyergelt, nyírfából való elefánt jelent meg a jurtában, melyet az égi tündérek bocsátottak alá. Se szó, se beszéd, a gyermek felpattant a hátára, és a jelenés semmivé lett.

- Jaj, kedveskéim, aranyoskáim! - siránkozott a magára maradt Gagsa Amurcsila. - Hová menjek, hol keresselek benneteket? Jaj, bizony minden igaz volt, amit mondtatok... Nem földi emberré, hanem buddhává születetek! Miért ástam hát ki ezt a négy gödröt, kit teszek most bele? Jaj, csak legalább egyet szoríthattam volna a karomba közületek, csak legalább egyet ringathattam volna, csókolgathattam volna! Ó, kedveskéim, magzataim, hol keresselek most benneteket?

S amíg így kesergett, siránkozott, egyszerre csak felhangzott a negyedik hang is:

- Nővérekém, nővérekém, hát én hogy szülessek a világra?

Gagsa Amurcsila reménykedve suttopta:

- Mint a többi földi halandó, édes fiam! Csak úgy, mint a többiek!

Alig hangzott el az anya csendes kérése, a negyedik újszülött is átlépte az élet kapuját, pontosan úgy, ahogy a földi gyermekek szoktak a világra jönni.

De jaj, micsoda gyermek született! Jobb szemére kancsalított, a bal előremeredt, jobb kezével integetett, balját ökölbe szorította, jobb lábát az ég felé meresztette, a balt pedig kinyújtotta, egyenesen előre. Negyvenöt hófehér fogával dühösen vicsorgott.

„Jaj, én szerencsétlen - döbbsen meg a bánat sújtotta anya. - Hát ez meg kicsoda? Előbb született három szép magzatomat nem tudtam megtartani, mert égi buddhák öltöttek bennük testet, ez a démonfattyú meg biztosan a nyakamon marad! Jaj, hogy is lenne más, mint ördögfióka...!”

Aztán mégiscsak ennyit mondott:

- Jaj, fiacskám, csak azt tudnám, hogy mivel vágjam el a köldökzsinórodat. Talán ezzel? - s a párnája alól előhúzott egy már előre odakészített kétélű kést. Ide-oda húzogatta rajta, de csak nem tudta elvágni vele.

- Ezzel ugyan el nem vágod a köldökzsinóromat! - mondta váratlanul a megszeppent anyának a csecsemő. - Más kell ahhoz... Eredj csak el a jurtánktól déli irányban fekvő tó partjára. Találsz ott egy éles, fekete követ, azzal biztosan el tudod majd vágni. Amikor vágod, csak ennyit mondj: „Légy keményebb, mint ez a kő!” Aztán kösd el fehér szénaszállal, s mondd a következő szavakat: „Néped, amelynek a fia vagy, legyen nagyszámú, mint a rét füve!”

Az anya nem is habozott, beburkolta a csecsemőt a kaftánjába, s futott a tó partjára. Meg is találta a vízben heverő fekete követ, a jó éleset, s elvágta vele a köldökzsinórt. Amikor vágta, elmondta az áldást, ahogy a csecsemő meghagyta, aztán elkötötte fehér szénaszállal, nem feledkezett meg az áldó és varázserőt hordozó szavakról sem.

Amikor Geszer megszületett, olyan hideg támadt, hogy Gagsa Amurcsilának a köldökzsinór elvágása közben megfagyott a kisujja, s jéghideg eső hullott az égből.

A félig megfagyott, elkeseredett anya szitkokban tört ki:

- Micsoda pokolfajzatot hoztam én a világra! Míg a köldökszínődját nyiszáltam, csonttá fagyott a kisujjam!

- Ne átkozódj, anyácskám, és ne sírj! - mondta a csecsemő. - Inkább dugd az ujjadat a tó vizébe, aztán figyeld csak, hogy mi történik vele!

Gagsa Amursila abbahagyta a jajgatást, a tóhoz futott, és a vízbe mártotta az ujját. S csodák csodájára úgy meggyógyult, mintha soha nem is lett volna semmi baja.

A megbékült anya hazafelé lépkedett csecsemőjével, amikor újra csak rátörtek a gondok:

- Miben tartalak, gyermekem, miben ringassalak? Hol vessek neked puha ágyacskát... Talán az egyik gödörben, itt a jurtában?

Ahogy felemelte a gyermeket, hogy megmutassa neki a gödröt, a csecsemő kiugrott a kezéből. Rémülten kapott utána, emelte volna ismét, de a csecsemő újra csak kisiklott a kezei közül. Aztán anyja felé fordult, és így szólt hozzá:

- Anyám, anyácskám! Kérde, hogy miért kancsit a jobb szemem. Hát azért, hogy pillantásával belássak a démonok és kísértetek világába, tudjak minden tervükről és cselekedetükről. A bal szemem meg egyenesen előremered, hiszen így átfogja a jelen minden dolgát, s bepillant a rejtett jövőbe is! Jobb kezem azért integet, hogy tudják meg ellenségeim, vele irtom ki őket a világból; ökölbe szorított bal kezem sem mást jelent, mint azt, hogy minden hatalmat megragadok és meg is tartok. Ég felé emelt jobb lábam azt jelzi, hogy égig emelem vallásunk törvényeit; kinyújtott bal lábam pedig a hitetleneket fenyegeti: felrúgom és eltaposom őket! Az meg, hogy negyvenöt fehér fogamat összeszorítva születtem, nem jelent mást, mint hogy megtöröm a félelmetes démonok hatalmát és elpusztítom őket!

- Jaj, én szerencsétlen! - kesergett a vigasztalhatatlan Gagsa Amursila. - Más, egyszerű gyermek úgy születik, hogy mindkét kezének negyedik ujját az orrlikába dugja, szemeit pedig becsukja. Jaj, micsoda gyermeket szültem én a világra, aki még ki sem látszik a földből, máris az anyját szidalmazza, visszabeszél és ostobaságokat fecseg... Jaj, én szerencsétlen!

S amíg Gagsa Amursila a saját bajával volt elfoglalva, az öreg Szenglün lassan hazafelé tartott. Ahogy a jurta felé közeledett, úgy rémlett neki, mintha üvöltő tigrissel veszekedne egy női hang odabenn. Óvatosan lépkedett a jurta felé, maga előtt hajtotta kicsi nyáját, hátán tíz üreginyúl volt összekötözve, kezében pedig kilenchurkú pányváját húzta maga után.

- Hát itt meg mi történik? - kérdezte ártatlanul, amikor belépett a jurtába. Gagsa Amursila mintha csak erre várt volna, dühösen rátámadt:

- Te ütődött, vén hülye! Te nagy határ szerencsétlenség! Nem kértelek, nem könyörögtem neked, hogy legalább ma ne hagyj itt? Éppen az előbb született három gyönyörű gyermekem, akik testem különböző részein keresztül jöttek a világra, s nem voltak mások, mint buddhák földi megtestesülései... Érted? S valamennyien oda mentek, ahová a dolguk szólította őket! Egyikük az égbe emelkedett az istenek közé, a másik a tenger mélyére süllyedt a vízisárkánykánok országába, a harmadik meg az égi tündérekhez repült... És hogy kiáltoztak: „Égi istenek! Sárkánykánok a tenger mélyén! Tíz világtáj tündérei!” Így bizony, így kiáltoztak, majd eltűntek a szemem elől. Azután meg, halljad, te vén balfácán, egy ördögfiókat szültem a világra, ezt itt ni, aki csak rángat, üvöltözik velem, és alighanem arra készül, hogy felfaljon. Látni sem akarom többé, vidd innen a szemem elől!

Az öreg megdöbbenve hebegett:

- Ejnye, no. Csillapodj már! Honnan veszed, hogy ez a gyerek démon fattya? Honnan tudod, hogy nem buddha ez is? Csak nem gondolod, hogy megölhetjük a saját gyermekünket?

Inkább azon legyünk, hogy tisztességgel felneveljük! Ma is például nyolcvan üreginyulat sikerült elejtenem... Azután meg itt van a kicsinyke nyájunk... Akár hiszed, akár nem, valamennyi nőstényem vemhes lett, akkora a hasuk, hogy szinte a földön húzzák... Gondolj csak arra, hogy régebben egyáltalán nem voltak üreginyulak ezen a környéken... Most meg! Ma reggel is, ahogy kimentem a jurtából, látom ám, hogy nyíllövésnyi körben nem esett egyetlen szem hó sem, pedig másfelé alaposan havazott... s ebben a körben nyolcvan nyúl esett a csapdáimba! Életemben nem ért még ilyen szerencse... Mit tudom én, hogy kinek köszönhetem... Talán csak a véletlennek, talán a csapdáimnak... Itt vannak a nyulak, ni! Hazahoztam őket!

- Hát ha így áll a dolog, és talán ezután sem lesz másként, valóban nem ölhetjük meg ezt a szerencsétlent - mondta valamelyest megenyhülve Gagsa Amursila. - Jól van no, próbáljuk meg felnevelni, akárki is!

Lakott ebben az időben arrafelé egy kegyetlen démon, aki néhanapján fekete holló alakját öltötte magára, odarepült az újszülöttek bölcsőjéhez és kivájta a szemüket, sőt néha meg is ölte őket. Nos, ez a démon megtudta, hogy Geszer megszületett, s fel is kerekedett nyomban, hogy elbánjon vele. Geszer azonban mágikus ereje segítségével felismerte a démon szándékát, s elhatározta, hogy egyszer s mindenkorra végez vele. Bal szemét becsukta, a kancsal jobb szemét pedig egy kicsikét nyitva hagyta, hogy azért lásson, s a jobb szeme fölé odatartotta égből kapott kilencscsomójú hurkát, amely vaspántokkal volt megerősítve. Nem sokáig kellett aztán várakoznia: a kegyetlen démon-holló odarepült hozzá, megpillantotta nyitva hagyott szemét, és rácsapott, hogy kivájja. Geszer akkor összerántotta a hurkot, megfogta a hollót és megfojtotta.

Nem messze Geszer jurtájától lakott egy másik démon is, bizonyos Kungpo, aki gyakorta egy Erkeszlüng nevű tiszteletre méltó láma alakját öltötte magára. Fogai kecskefogak voltak, pofája kutyapofa. Ennek az volt a szokása, hogy a szent életű láma alakjában meglátogatta a kétéves gyerekeket, s úgy tett, mintha áldást osztva a fejükre helyezné a kezét, aztán egy óvatlan pillanatban a szájukhoz hajolt, és kiharapta a nyelvüket; egyszóval némává tette őket.

Geszer mágikus ereje segítségével tudott erről is, már felkészülve várta a démon jövetelét; összeszorította mind a negyvenöt hófehér fogát, és csak várt, várt.

Nemsokára meg is érkezett a tiszteletre méltó láma, a gyermek fejére tette a kezét, majd egy óvatlan pillanatban megpróbálta szétfeszíteni a fogait. Előbb csak az ujjáival kísérletezett, majd amikor nem ment, előkapott egy piszkavasat és azzal feszegette Geszer száját.

- Hát ez meg mi a fene? - háborodott fel a kegyes láma. - Van ennek a gyerekek egyáltalán nyelve? Vagy tán összeragadt az állkapcsa, hogy nem tudja kitátani a száját?

A szülők meghökkentek:

- Mi bizony nem tudjuk - mondták habozva -, csak annyit tudunk, hogy sírni éppen úgy sír, mint a többi csecsemő...

Erre a démon kinyújtotta a nyelvét, s odatartotta a csecsemőnek, hogy szopogassa.

- Itt van a nyelvem, no. Szopogathatod egy kicsit. - Örömmel érezte, hogy a gyermek szopni kezd. - Nyalogatja már, nyalogatja, nocsak, nocsak! - s még mélyebbre dugta Geszer szájába a nyelvét. Ekkor Geszer egyetlen harapással tövestül kitépte a démon nyelvét, az meg ott helyben kilehelte a lelkét fájdalmában.

De a csodáknak ezzel még nem szakadt vége. A környéken lakó mongolokra nagy bánat zúdult: az üreginyulak egyszerre csak nőni-növekedni kezdtek, s meg sem álltak, míg akkorák

nem lettek, mint az ökrök. Az óriás nyulak aztán úgy összevissza túrták a földet, hogy a pásztoroknak nem volt tovább maradásuk rajta.

Amikor Geszer értesült a dologról, újabb ravaszsághoz folyamodott: öreg juhásszá változott, és kezében fejszével a mezőre indult. Amikor átverekedte magát az óriási túrásokon, szem-betalálkozott az ökörré változott üreginyulakkal. Akkor aztán előkapta fejszáját, s mindegyik nyúlnak odavágott egyet pontosan a két füle közé. S hazafelé, hogy ne járjon hiába, megölt még három arra kószáló, ártó démont is.

Röviddel ezután Szenglün nyája örvendetesen szaporodni kezdett: született egy hófehér báránka, egy táltos pej csikó, egy szürke borjú és egy kutyakölyök, amelynek olyan színe volt, mint a folyékony réz, pofája pedig kékesfekete volt, mint a vas.

Amikor Geszer mindezt megtudta, áldozatot készített, füstölőt gyújtott, majd az újszülötteket felküldte az istenek világába, égi nagyanyjához, Absza Gürdzséhez.

- Vedd magadhoz, nagyanyó, és neveld mindegyiket a kedvemre! - kérte Geszer az öreg-asszonyt füstölőgyújtás közben. Az égi anyó kegyesen beleegyezett, és magához vette az állatokat.

Az agg Szenglün a Dzsoró nevet adta sokat szenvedett feleségétől született fiának. A gyermeknek nem akadt más dolga, mint hogy apja apró nyáját őrizgesse naphosszat.

Amint őrizte-őrizgette, egy nap unalmában kitépett háromszor hét nádszálat, háromszor hét fűszálat, háromszor hét pusztai bogáncsot és háromszor hét ágat a karagánabokrokról. Aztán a fűszálakkal odament a girhes kancához, amelyet őrzött, és megütötte az oldalát:

- Ahogy most megcsapom az oldaladat ezzel a háromszor hét fűszállal, úgy szülessen téled egy egész ménes, s valamennyi utódodnak olyan szalmaszíne legyen, mint ezeknek a félig száraz fűszálaknak!

Ezután letette a fűszálakat, felvette a háromszor hét nádszálat, s megütögette velük a csupa csont-bőr tehénke oldalát:

- Szülessen téled egy egész csorda, s minden fiadnak-lányodnak olyan legyen a színe, mint ez a nádszálcsomó, farkuk pedig libegjen-lobogjon, mint a nád széles levele a szélben!

A pusztai bogáncsokkal megütögette a kopott bundájú birkát, és így beszélt hozzá:

- Legyen annyi utódod, mint ahány bogáncsfaj ezen a csokornyai bogáncson van!

A karagánabokrok ágaival pedig megcsapkodta a horpadt púpú, rühes teve oldalát is.

Röviddel a mágikus áldás és ráolvasás után valamennyi állat vemhes lett, s amikor elérkezett az ideje, csoda történt. A kanca egy egész ménesre való csikót hozott a világra, s valamennyi-nek olyan volt a színe, mint a félig száraz fűszálaknak a pusztán. Ettől kezdve aztán mindegyik nőtény állat havonta egyszer megfiadzott, egyszerre egy egész ménesnyit, úgy, hogy Geszer varázslata nyomán Szenglün gazdagsága óriásira gyarapodott.

Szenglün öröme nem ismert határt.

- Mindez azért van, mert tisztességgel imádkoztam mindennap! Hát nem beigazolódott a régi mondás: „Egy az eleje az ezernek is!” - mondogatta örömeiben.

Gagsa Amurcsila gúnyosan elhúzta a száját:

- Persze! Igazad van most is, mint mindig... Én aztán igazán tudom, hogy mi mindent el tudsz érni, ha imádkozol! Azért nem imádkoznál, hogy megszabaduljunk végre ebből az átkozott száműzetésből? Azonkívül meg ki a fészkes fene fogja őrizni ezt a tengernyi állatot?

Szenglün nem tehetett mást, kényszeredetten lovára kapott, és ellovagolt a központi szállás-területre, egyenesen Csonghoz. Amikor odaért, jó hangosan szólította meg, hogy a körülöt-tük serénykedő emberek is meghallják:

- Hé, Csong! Figyelj csak ide! Az a gyönyörű asszony, akit te gonoszságból elűztél, fiúcská-nak adott életet... Hallod? Még nem tudom, mi lesz belőle, lehet, hogy butácska lesz, akkor magamnál tartom, de lehet, hogy éppen megfelelő lesz rá, hogy az öröködbe lépjen a káni trónon! S különben is, akár buta, akár nem, jog szerint a te örökösöd is! Ezért aztán, az igazság nevében, add ki első feleségemet, nyájaimat és minden vagyonomat! Hallod? Ezt követelem tőled, Csong úr!

A körjük gyülekezett alattvalók szaporán bólogtak:

- Az öreg Szenglünnek igaza van! Ki kell adni a részét!

Így aztán Csong, kellenlül bár, de mindent visszaadott Szenglünnek, amit csak korábban elorzott tőle.

Amikor az öreg Szenglün hazaérkezett vagyonával és visszanyert családjával, parancsot adott három fiának, Dzsaszának, Rongszának és Dzsorának, hogy őrizték a tömésen nyáját.

- Menjtek a mezőre! Te is, Dzsasza, te is, Rongsza és te is, Dzsoró! Vigyázzatok, el ne vesszen egyetlen állat se!

Nyájörzés közben Dzsoró varázserejével szórakoztatta testvéreit: távoli hegyeket varázsolt oda a közelükbe, a közeli hegyeket pedig olyan messzire küldte, hogy alig látták őket.

Egyik nap Dzsoró megszólította az öreget:

- Hé, apám! A múltkor még odavoltál az örömtől, hogy milyen sikeresen imádkoztál, hogy jámborságod megnövelte csordádat... Imádkozzál még egy kicsit, mert nagyon elkelne egy valamirevaló jurtapalota is, amiben ellakhatnánk!

- Minek ehhez imádkozni? - kérdezte gyanútlanul Szenglün. - Van az erdőben elég fa. Csak az a kérdés, hogy lesz-e erőnk jurtapalotát csinálni belőle.

Valamennyien kimentek a közeli erdőbe, és nekiálltak a kovácsolásnak. Az öreg kiválogatta az egyenes, gerendának való fákat, és kidöntötte őket, Dzsoró pedig természetfeletti erejével megkezdte az építkezést: a falnak való fákból falat épített, a tetőnek valókból pedig felrakta a tetőrészeket.

Az öreg közben megpillantott egy egészen csinos, egyenes fatörzset, és elhatározta, hogy ezt még okvetlenül kivágja. Ám Dzsoró mágikus erejével akkora tüskéket varázsolt a fára, hogy az öreg a baltával nem tudott hozzáférkőzni a törzshöz. Összevissza karmolta a kezét, ruháját is eltépték a hegyes ágak. Akkor aztán földhöz vágta a baltáját, és felordított:

- Biztos megint ennek az átkozott csirkefogónak a keze van a dologban! Az előbb, amikor kinéztem magamnak, még sima volt a törzse, most meg telis-tele van tüskével! Mehetek haza dolgom végezetlenül, s még a kezemet is összeszurkálták ezek az átkozott tövisek!

Ekkor előkerült Dzsoró, amint éppen apja szépen lefaragott fáiból cipelt néhányat a házuk felé.

- Mi történt, apácskám? - kérdezte a fiú ártatlanul. - Hát a lefaragott gerendáidat hol hagytad? Én is kivágtam néhányat, látod, cipelem is őket!

Az öreg dúlt-fúlt mérgében:

- Én is vágtam fát... De mint a közmondás mondja: „Újra visszanőttek a kivágott fák a helyükre!” Amikor kerestem őket, sehol sem találtam. Te voltál az, te csirkefogó, ne is tagadd! Te loptad el a fáimat!

- Jól van, jól, apácskám! - csillapította Dzsoró a feldühödött Szenglűnt. - Amit elloptam tőled, annyi volt, hogy akár két-három jurtapalotát is felépíthetnénk belőle, ha szükség volna rá... Mert nézz csak ide! Az én erőm úgysem elég hozzá, hogy kivágjam a fatörzseket, így aztán elloptam őket, és felépítettem belőlük a jurtapalotákat. Itt vannak, ni!

S az öreg ámuló szemei előtt nemezlappokkal borította be a kész jurtavázakat.

A három fiú ezután is az állatokat őrizte. Szenglűnnek az a felesége, akitől Rongsza született, s akihez az öreg rendkívül vonzódott, a fiúk távozása után minden alkalommal nekiállt, hogy elkészítse az ebédet. Dzsaszának és Rongszának asztalt terített, rendes edényekkel, Dzsorónak azonban csak egy törött tányért adott, amelyből a kutya szokott enni.

Míg Dzsoró az állatokat őrizte, unalmában összeszedett három marék fehér és három marék fekete kavicsot. Elterítette egy szikla tetején, s a megszámlálhatatlan sok nyáj azontúl magától legelészett, rájuk se kellett nézni. Nem bitangolt el egy sem, csak legeltek, mintha ki tudja, hány pásztor vigyázta volna őket. Amikor aztán elérkezett a hazatérés ideje, Dzsoró zsebre dugta a fekete kavicsokat; erre a nyájak megindultak hazafelé, mintha ki tudja, hány pásztor hajtotta volna őket.

Egy reggelen a három fiú ismét a nyájakat őrizte. S amint üldögéltek és beszélgettek, Dzsoró békétlenkedni kezdett:

- Itt vigyázzuk a megszámlálhatatlan sok nyájat, a gyomrunk meg korog az éhségtől... Mi lenne, ha megennénk egy borjút? Gyerünk, fiúk! Vágjunk le egyet, és lakjunk jól végre!

Rongsza szeme tágra nyílt a rémülettől:

- Vágjunk le és együnk meg egyet? De hát... a szüleink majd jól összeszidnak bennünket! Én bizony nem merek ilyet tenni.

Dzsasza csak ült, ült, nem szólt egyetlen szót sem. Dzsoró pedig folytatta, amit elkezdett:

- Összeszidnak, összeszidnak... Hát jó. Majd én magamra vállalom mindent... Gyerünk, Dzsasza! Fogjunk meg egy borjút!

Dzsaszának sem kellett több, felugrott és mindjárt meg is fogott egyet. Dzsoró meg levágta, óvatosan lehúzta a bőrét anélkül, hogy valahol is felhasította volna, s letette a húsa mellé, mint egy zsákot. Ezután a húsát megették, a csontokat meg egymás után berakták a zsákba, Dzsoró megragadta a farkát, s a bőrt háromszor megforgatta a feje felett. Csodák csodájára a zsák egyetlen szempillantás alatt feléledt, kiugrott Dzsoró kezei közül, és futott a társai után. Ugyanolyan borjú lett, mint volt, mielőtt Dzsoró levágta volna.

A fiúk összeretérték a nyájakat, és elindultak hazafelé. Beléptek a jurtába, Dzsoró azonnal a helyéhez sietett, lekuporodott és falni kezdett, Rongsza és Dzsasza azonban állva maradtak, nem nyúltak az ételhez.

- Miért csak Dzsoró eszik? Mi a fene ütött belétek, hogy csak álltok kukán az ajtó mellett? - kérdezte az anyjuk dühösen.

Erre Rongsza kajánul elmosolyodott:

- A mi kedves Dzsorónk levágott egy borjút, és bennünket is megvendégtelt belőle... Úgy ám. Úgy teleettük magunkat, hogy egy falatot sem tudnánk lenyelni. Bizony ám!

A vén Szenglünnek torkán akadt a falat:

- Igaz ez, Dzsoró? - kérdezte vészjóslóan.

- Ugyan már... - mondta Dzsoró, és csak habzsolta zavartalanul az ételét. - Hát nem látod, hogy hazudik?

Szenglün azonban rosszat sejtett. Korbácsa után kapott, és Dzsoróra vetette magát, hogy megleckéztesse, akár igaz a dolog, akár nem. Felemelte a korbácsot, hogy lesújtson vele, de Dzsoró elkapta a kezét, leszorította, s nem engedte, hogy az öreg megüsse.

A veszekedést meghallotta Gagsa Amurcsila is, és berohant a jurtába:

- Hát ez meg micsoda? Mi folyik itt? - kiáltozta, és Szenglünre támadt. - Mit csinálsz már megint, te balfácán?

- Mit csinálnék? - tajtékozott Szenglün. - Ez a csirkefogó nem levágta egy borjumat?! Megfogta, megnyúzta és megette... - s egyre csak fröcskölt, habzott a szája.

Gagsa Amurcsilának sem kellett több.

- Megállj csak, te rakás szerencsétlenség! Te ostoba, vén hülye! Hát nem annyi borjad van, mint égen a csillag? Gyere, te ostoba, és számold meg őket! Különben is, honnan szerezted a gazdagságodat, te agyalágyult? És ha megevett volna egyet? Elég ok rá, hogy rátámadj a fiamra és összevissza verjed? Talán már magad is azt hiszed, hogy a nyájaidat te magad szaporítottad meg?

Az öreg, se szó, se beszéd, kirohant az ajtón, nekiesett a borjaknak és számolni kezdte őket. Számolta, számolta, és a végén úgy találta, hogy nem hiányzik belőlük egy sem. Akkor visszaroht a jurtába, és Rongszára támadt:

- Te rohadt hazudozó, te! Ha még egyszer hazugságon kaplak, isten irgalmazzon neked! Ha nem voltál még agyba-főbe verve, hát akkor leszel!

A következő reggelen a három fiú ismét elindult, hogy kihajtsák a nyájakat a mezőre. Dzsoró megint csak levágott egy borjút, s nekikészülődött a lakomának. A sértett Rongsza ekkor észrevétlenül lenyisszantott egy darabot a borjú farkából és eldugta ruhája öblében. A többi ezután úgy ment, mint a karikacsapás. A húst megették, a csontokat betömték a borjú bőrébe, Dzsoró megfogta a bőrt a farkánál, háromszor megforgatta a feje felett, majd elhajította. A bőr felpattant a földről, borjúvá változott, és futott a társai után.

Este hazahajtották a nyájat, bementek a jurtába, s vacsorához készülődtek, amikor Rongsza ravaszul megszólalt:

- Hát akkor lássunk a vacsorához... Együk talán meg annak a borjúnak a farkát, amelyet testvérkénk, Dzsoró vágott le nekünk. - Azzal kirántotta a farokdarabot ruhája öbléből, s a még véres bőrt a hamuba tette, mintha sütni akarná.

- Hát ez meg mit jelentsen, édes fiam, Rongsza? - kérdezte az öreg gyanakodva.

- Semmi, semmi - mondta Rongsza. - Csak a mi testvérkénk, Dzsoró, ma is levágott egy borjút, s jó szívvel meg is vendégtelt bennünket... Ezt a maradékot meg, itt ni, még megsütöm magamnak!

- Dzsoró, hogy az a...! - káromkodott az öreg Szenglün. - Csak nem csináltál megint valami disznóságot?

Nem tudván uralkodni magán, újra csak felkapta a korbácsát, és Dzsorónak esett. Dzsoró azonban most már nem vette tréfára a dolgot, elkapta a korbácsot, és megragadta az öreget a karjánál fogva.

- Állj meg, öreg! - kiáltotta. - Kedvenc fiacskád alighanem az ujjából szopta az egészet... S különben is hogy jössz ahhoz, hogy rám emeld a korbácsodat?

A lökdösődést hallva Gagsa Amurcsila befutott a jurtába.

- Mi van itt már megint, te öreg szarzsák?!

- Hogy mi? - ordította Szenglün. - A te drágalátos fiacskád újra csak levágott egy borjat... Ott van a farka, ni, a hamuban, még meg sem száradt rajta a vér... Most süti Rongsza! Ha odanézel, magad is láthatod a saját szemeddel!

- Hogy mit látok, mit nem, az az én dolgom! Jobban tennéd, te eszelős, ha nem ennek a hazudozó Rongszának hinnél, hanem kegyeskednél kifáradni a nyájhoz és megszámolni az átkozott borjaidat!

Az öreg dülva-fülva kirohant a jurtából, és nekiesett a borjaknak, hogy valóban megszámolja őket. Rendszben is találta volna valamennyit, ha az egyiknek nem hiányzott volna a farka vége, s nem csöpögött volna a sebből a vér.

- Csak a farka végét vágta le valaki! - ordította az öreg, amikor berontott a jurtába. - Ha még egyszer megrágalmazod ezt a fiút, agyonverlek! - s Rongszára emelte a kezét. - Ahogy a régiek mondják: „Ki szelet vet, vihart arat”, te csirkefogó!

- Nekem is elegendő volt már a hazudozásából - panaszkodott ravaszul Dzsoró. - Te meg ahelyett, hogy összeviszza ordítózol, jobban tennéd, ha nem hinnél vakon neki! Talán holnap már nem hazudik, s az igazsághoz híven elmondja, hogy valóban levágom-e és megeszem-e a borjaidat!

Másnap a három fiú ismét kihajtotta az állatokat a pusztára. Dzsoró gyorsan kiválasztott kilenc báránykát a nyájból, varázserejével egyetlen szempillantás alatt néhány óriási üstöt varázsolt a fűre, majd rávetette bűvös pillantását Rongszára, de úgy, hogy az mozdulni sem tudott. Aztán feldarabolta a bárányokat, és hozzáfogott a főzéshez. Amikor a hús megfőtt, kiszedte az üstökből, s áldozati lakomát készített az istenek számára. Aztán leborult, és hangos szóval szólította az égieket:

- Tiszteletre méltó Kormuszda, én édes atyám; tizenhét istenek az eszruák családjából; harminchárom isten, akik apám körül szorgoskodtok; szerető égi nagyanyám, Absza Gürdzse; te is, fehér, égi tündérleány, tolmácsom, Árja Alamgari, aki óvsz engem s ismered mind a háromszáz nyelvet, amit csak beszélnek e széles világon; kedves jósaim, Moa Güsi és Dangbo, s te, földi apám, a hegyek istene, Oa Gündcsid; három égi nővérkém, földi védelmezőim; tíz világtáj buddhái; négy vízisárkánykán, akik a tengerfenéken laktok! Valamennyien egyetértettek abban, hogy a földi világra szülessék, s most itt vagyok tehát, íme, földi alakomban. Nézzétek meg hitvány porhüvelyemet! Kérlek, fogadjátok kegyesen, imámmal együtt, e tiszta szívvel készített áldozatot, amelyet bemutatok néktek!

Az istenek mozgolódni kezdtek az égben, és átkialtoztak egymásnak:

- Nézzétek csak, kis taknyoskánk megszületett! Érzitek az áldozati füstölő kellemes illatát? Ez bizony azt jelzi, hogy taknyoskánk már odalenn van!

Dzsoró ekkor befejezte isteneket hívogató imádságát, elővarázsolt egy hatalmas asztalt, rárakta az ételeket, s intett Dzsaszának és Rongszának, hogy foglaljanak helyet. Dzsasza evett is, amennyi csak belefért, Rongsza azonban még mindig béna volt Dzsoró mágikus pillantásától, és meg sem tudott mozdulni. Az istenek szép sorjában leereszkedtek az égből, egyszerű emberek alakját öltötték magukra, és szépen meettek mindent, amivel Dzsoró csak megkínálta őket.

Amikor az ebédet befejezték s az istenek is eltávoztak, Rongsza egyenesen hazarohant, amíg Dzsoró és Dzsasza az állatokkal voltak elfoglalva. Berontott a jurtába, és csak úgy ömlött belőle a szó, be nem állt a szája:

- Hát ami ma történt! Ezt hallgassátok meg! A ti kedves kis Dzsorótok ma kilenc bárányt fojtott meg, s nagy üstökben főzte meg a húsukat, csak az ördög tudja, honnan varázsolta elő őket! Amikor aztán a hús készen lett, az ég felé fordult, és elkezdett ordítani: „Istenek az égben, s vízisárkányok kánjai, kik a tengerfenéken laktok!” Meg: „Buddhák! Istenek!” Aztán mindenféle furcsa hangokat hallatott: „Dzo! Dzo!” Hetet-havat összehordott! Aztán azt mondta, hogy üljünk asztalhoz, és az összes húst feltálalta elénk. Dzsasza falt is belőle jócskán, én azonban úgy sajnáltam a szerencsétlen kis bárányainkat, hogy egy falat sem ment le a torkomon. Hogy ezalatt hány állatunk bitangolt el, ki tudná megmondani? De még ez semmi! Hát amint ott ülnek és esznek, egyszerre csak egy egész csapat semmirekellő koldus, gazember bukkant elő valahonnan. S ez a Dzsoró meg ismét valamit makogott, hogy „Buh, buh!” vagy ehhez hasonlót, s úgy futott eléjük, mintha ki tudja, miféle előkelő urak lettek volna. Még a lovaik kantárát is nagy tisztelettel tartotta. Na, aztán nekiláttak a zabálásnak, és el is tüntettek mindent az utolsó morzsáig!

Alighogy Rongsza befejezte mondanivalóját, az öreg máris korbácsa után kapkodott:

- Bűdös gazember! Csirkefogó! Adok én neked! - ordította magából kikelve, s kirohant a jurtából arrafelé, amerre a nyáját sejtette. Végül is kifulladásra megállt, szeme fölé emelte a kezét, hogy jobban lásson, úgy kémlelte Dzsaszát és Dzsorót. A nyáj már egészen közel volt, de Dzsoró csak rápillantott az öregre, és az nem látott egyetlen állatot sem.

Szenglün összetörve hazaballagott, leroskadott a jurtában, és így óbégatott:

- Ó, hogy törje ki a nyavalya! Egyetlen állatot sem látok, egy árva darabot sem...! Várj csak, várj, Dzsoró, ezt még megemlegeted, meg ám, ezt a napot!

Aztán csak ült-ült, levegő után kapkodva, és csak akkor riadt fel, amikor felhangzott a nyáját hazafelé hajtó Dzsoró éneke.

- Na várj csak, várj, te énekes koldus! - bömbölte Szenglün, s kezébe kapva korbácsát Dzsoró felé rohant. Amikor azonban felemelte, hogy végigvágjon rajta, a fiú lefogta, kitépte kezéből a korbácsot, és elhajította. Az elkeseredett öreg kézzel-lábbal rugdosta és taszigálta a fiát.

- Jaj, jaj! Segítség! - kiáltozott Dzsoró látszólag kétségbeesve, és úgy tett, mintha az öreg földhöz vágta volna. Esés közben azonban keresztülröpítette Szenglünt a fején.

- Jaj, jaj! Összetört az átkozott! - ordította fájdalmában az öreg, de Dzsoró is úgy üvöltött, mint a sakál.

Gagsa Amurcsila rémülten rohant oda, és nekiesett az öregnek:

- Mit tettél már megint, te vén marha? Mit csináltál, te szerencsétlen?

Az öreg csak nyögött és az oldalát tapogatta:

- Jaj nekem! És én dőre, még azt hittem, hogy fiat szülsz nekem. De igazad volt, igazad, amikor azt mondtad, hogy nem fiú ez, hanem démonfajzat! Tudod, mit hallottam róla? Hogy

kilenc bárányt fojtott meg ez az ördög! S amikor ki akartam osztani jól megérdemelt jutalmát, felkapott a földről és keresztüldobott a fején... Csak az isten tudja, mi történhetett volna velem... Tiszta szerencse, hogy össze nem törtem mindenemet!

- Hát bizony nagy kár lenne, ha egyetlenegy csont is épen maradt volna benned! - dühöngött Gagsa Amurcsila. - Még mindig nem tanultál eleget? Hát nem hazudozott már eleget Rongsza összevissza? S mi lett a vége? Magad is láthattad, hogy egyetlen féltett állatod sem hiányzik! Most meg kilenc levágott bárányról fecseg? Menj a birkáidhoz, és számold meg őket... Hogy keresztüldobott a fején, azt jól tette! Úgy kell neked, végre-valahára!

Az öreg ki is futott a jurtából, lázasan számlálni kezdte a bárányokat, aztán nagy mérgesen visszakullogott.

- Hogy a fene egye meg ezt a kölyköt! - mondta lecsillapodva, és megfenyegette Rongszát: - Hát már megint összevissza hazudoztál?

Gagsa Amurcsila azonban most sem hagyta ennyiben a dolgot.

- Te meg, édes fiam, Dzsoró, mit állsz itt ilyen ostobán? Tanuld meg, drága fiam, hogy igaza van a mondásnak: „Aki a házat építi, annak a sarokban a helye, aki meg csak az ágakat nyesegeti hozzá, annak fényesen megterítenek!” Most aztán láthatod, hogy ez az aljas Rongsza el akar tenni láb alól. Ajánlom, hogy légy óvatos, amikor legközelebb megint áskálódik ellened, s ez a vén hülye meg újra rád támad... Vigyázz, ne engedd a nyakadra tenni a kést! Már régóta sejtem, hogy ez a piszkos csirkefogó az életedre tör!

Ekkor már Dzsoró is kinyitotta a száját:

- Szégyelld magad, Rongsza... - mondta nagy ravaszul. - Te még sehol sem voltál, amikor én már egyedül őriztem apánk nyáját. Ha mindennap levágtam volna egyet, hogy lett volna sok a kevésből? Mit tettem, hogy ennyire gyűlölsz? Mire jó ez az állandó árulkodás, hazudozás és veszekedés?

Rongsza nem szólt egy szót sem, csak Dzsasza vihogott halkan.

Az öreg látta, hogy neki is mondania kell valamit, de csak összevissza motyorászott.

- Ejnye, no... Amit Gagsa Amurcsila mondott, szintiszta igazság... Édes Rongsza fiam, ha legközelebb hazugságra nyitod a szád, hát a korbácsom nyelvél tömöm bel!

Az öreg Szenglün másnap ahelyett, hogy dolgozott volna, egyre csak a tegnapi események körül forgatta az agyát.

„Valami baj van ezekkel, az biztos - törte a fejét. - Mi lenne, ha holnaptól kezdve nem a három fiamat küldeném együtt a legelőre, hanem én mennék felváltva, sorban mindegyikkel?”

Úgy is tett, ahogy kigondolta. Előbb Dzsaszát vette maga mellé, ketten indultak el őrizni a jószágot. A nap minden különösebb esemény nélkül telt el; vigyázták az állatokat, estefelé pedig szép rendben hazahajtották őket.

A következő napon Rongsza került sorra. Éppen a fűben heverésztek, amikor egyszerre csak farkas tört a nyájra, és a szemük előtt tépett szét három bárányt. Az öreg nem szólt semmit, csak amikor már otthon ültek a jurtában, nyögte ki nagy keservesen, hogy mi is történt.

- Ó, hogy a fene egye meg az egészet! Képzeljétek csak el, mi esett meg velünk... Éppen a ménest kerültem, hogy megnézzem, rendben van-e minden, Rongsza meg ott maradt a birkák mellett. Hát nem előugrott valahonnan egy hatalmas farkas, és egyszerre három bárányt fojtott meg! Ez a balfácán meg csak nézte... Ej, te szerencsétlen!

Dzsoró nem nevetett, csak a fejét csóválta.

- Bezzeg ha én lettem volna Rongsza helyében, most nem úsznám meg ennyivel. Alighanem megkapnám a magamét! Egyébként úgy kell neked, miért nem engem vittél magaddal!

Másnap aztán nem volt mit tenni, Dzsorót vitte magával Szenglün. Amikor a mezőre értek, Dzsoró varázsolni kezdett, s a távoli hegyek mind ott látszottak a közelükben. Ahogy aztán Szenglün a birkanyáj mellett kocogott és a hirtelen közelre került hegyeket bámulta gyanakodva, óriási farkas ugrott fel előttük.

- Apácskám - kiáltott fel Dzsoró -, tudod, hogy mit akar ez a kövér farkas?

- Mi a fészkes fenét akarna? - riadozott Szenglün. - Báránynya les a dög...

- Jól van, apácskám - mondta Dzsoró mosolyogva. - Tudod mit? Fogadjunk arra, hogy melyikünk találja el. Lőj rá, és ha eltalálsz, vágjál le egy bárányt és add meg jutalomból, megérdemled. Nekem egy falatot se adj belőle. De ha elhibázod, én lövök rá, s ha sikerül megölnöm, én vágok le egy bárányt... Persze egy falásnyit sem kapsz belőle. Na, áll a fogadás?

Az öreg a szemét sem tudta levenni a farkasról, és csak bólintott, hogy beleegyezik. Aztán vesszőt tett az ijára, lőtt, de elhibázta.

- Nos, apácskám, ki következik most? - kérdezte Dzsoró csúfondárosan.

- Ki következne? Te követezel! - dühöngött a szégyenben maradt öregember.

Dzsoró lőtt, s egyetlen vesszővel le is terítette a farkast. Felvette és odavitte az öreghez:

- Itt van a farkas, öreg... Csinálj a bundájából mellényt, hogy hideg téiben melegítse a hasadat!

Ezzel Dzsoró rávetette bűvös pillantását Szenglünre, és a hatalmába is kerítette az apját. Amikor aztán már moccanni sem tudott az öreg, Dzsoró levágott kilenc bárányt, és néhány üstöt is varázsolt a pusztá fűvére.

Az öreg csak ült mozdulatlanul. Amikor észrevette, hogy Dzsoró sorban összefogdossa a bárányokat, fel akart ordítani, hogy: „Állj meg, Dzsoró! Mit csinálsz, te csirkefogó!”, de csak tátogott, nem jött ki hang a torkán. Amikor Dzsoró levágta a bárányokat, fel akart pattanni, de minden tagja mozdulatlaná dermedt, mintha odafigyott volna a földhöz.

Dzsoró lassan megfőzte a bárányokat, kivette a húst az üstökből, s ugyanúgy, mint korábban, hívogatta égi rokonait. Azok meg is érkeztek egyszerű halandók formájában; közvetlenül az öreg orra előtt asztalt terítettek és nekifogtak a falatozásnak. Még Szenglünt is megkínálták, ő azonban még Dzsoró pillantásának a hatalmában volt, és meg sem tudott moccanni. Ekkor Dzsoró maga is átváltozott egy csapat most érkezett vendéggé, és befalta a maradékot.

Amikor minden elfogyott, már csak ketten maradtak: Dzsoró és az öreg. Dzsoró felállt és a nyájhoz ment, Szenglün pedig, mihelyt megszabadult a varázstól, mintha íjból lőtték volna ki, hazaügetett.

Ahogy belépett a jurtába, megfordult körülötte a világ, és odaroskadt a felesége mellé.

- Hát, anyjuk, ma olyasmit láttam, hogy azt kell mondjam, amit Rongsza fecsegett, szintiszta igazság! Kilenc bárányt vágott le a szemem előtt, és valamennyit fel is falta. Ej, te, Gagsa Amursila, igazad volt, amikor démon fattyának tartottad ezt az átkozottat! Semmi kétség, vagy sárkánykölyök, vagy démonok ivadéka... Istenemre mondom, ha elfogy a nyáj, bennünket fog majd felfalni sorban! Jaj, mit csináljunk, mit csináljunk?

S az öreg még mindig rémülten handabandázott, amikor Dzsoró hazahajtotta az állatokat. Ahogy Szenglün meghallotta a hazatérő nyáj bégetését, kezébe kapta korbácsát, és Dzsoróra támadt:

- Mondd meg végre, ki vagy te egyáltalán, tigris vagy farkas! - s felemelte a korbácsot, hogy végigvágjon vele a fiún.

- Hé! Mi a fene ütött beléd, öreg? - kiáltotta Dzsoró meglepetten.

- Hogy mi? - lihegte az öreg. - Csak nem azzal áltatnál megint, hogy ártatlan vagy? Nem fojtottad-e meg és nem zabáltad-e föl a bárányokat?

- Eressz már el! - dühöngött Dzsoró. - Így nem megyünk semmire. Gyerünk a bárányokhoz! Ott majd meglátjuk, hogy kinek van igaza. A döntőbíró Dzsasza legyen!

Az öreg nem tehetett mást, engedett Dzsorónak. Az egész család oda sietett, ahol éppen Dzsasza volt, s az öreg Dzsoróra bökött az ujjával:

- A mai napon ezzel a csibésszel mentem nyáját őrizni. Hát amint ott megyünk, egészen közel a birkákhoz, felugrott előttünk egy hatalmas farkas... Ez a nyavalyás meg azt mondja: „Apácskám, apácskám! Ott fut egy farkas. Tudod, hogy ez mit jelent?” „Mi a fenét jelentene? - mondom erre én. - Bárányt akar zabálni!” „Hát akkor meg mire várunk? - mondja nekem ez a... - Fogadjunk inkább!” „Gyerünk, fogadjunk!” - mondom én is. „Jól van - mondja ő -, ha eltalálok a farkast egyetlen lövéssel, vágj le jutalomból egy bárányt, edd meg, nekem ne is adj belőle. De ha elhibázod, én lövök, s ha eltalálok, én is levágok magamnak egyet. S fel is fálom az egészet, egyedül.” Én marha meg beleegyeztem, s mind a ketten kilőttünk egy-egy vesszőt. Én már öregember vagyok, s gyakran remeg a kezem. Így aztán nem is tudtam eltalálni a farkast... De ő persze eltalálta! Amint korábban megegyeztünk, a győztesnek joga lett volna megenni egy bárányt.

Mielőtt azonban még az öreg befejezte volna a történetet, Dzsasza közbevágtott:

- Tegnap te magad mesélted, hogy amikor Rongszával együtt őriztéték a nyáját, a farkas hármát megevett belőle. Most meg azt mondod, hogy a magad jószántából fogadtál vele... Ha így áll a dolog, hallgass, és ne békétlenkedj tovább... Különben is, aki öreg, az jobban teszi, ha nem sokat mérgelődik.

Az öreg mit tehetett volna mást, belenyugodott Dzsasza döntésébe. Csak amikor szégyenkezve a jurta felé csoszogott, morfondírozott még félhangosan magában:

- Egye meg őket a fene! Annyit mondhatok, hogy ezeknek a fiataloknak egészen máshogy forog az eszük... Az ördög érti őket!

Másnap reggel Szenglün újra Dzsoróval ment nyáját őrizni. Amint ott járnak-kelnek, látják ám, hogy a ménes meg a tehéncsorda között szarkamadár üldögél egy fán, a lovak körül meg róka ólálkodik.

- Apám, apácskám, tudod-e, hogy mi jutott eszembe? - kérdezte Dzsoró. - Tudod-e, hogy miért futkos a róka a ménes körül?

- Fogalmam sincs - mondta az öreg mogorván.

- Azt hiszem, hogy a madár azt figyel, nincs-e a lovak hátán féreg, hogy rájuk csapjon és bekapja őket... Igen ám, csak hogy közben megsérti a gerincüket, s a lovak beledöglenek a sebbe. A róka pedig beleharap majd a fűbe, amelyet a marhák legelnek, a fűre csorog a nyála, a marhák megeszik, és megdöglenek tőle. Gyerünk, pusztítsuk el őket! Aki megöli mind-

kettőt, levághat egy tehenet és egy lovat. A vesztes meg ne kapjon egyetlen falatot sem az ételből!

Az öregot elfogta a versenyláz.

- Elfogadom! - rikkantotta, előkapta az íját, rálőtt a szarkára, de elhibázta.

- Gyerünk, öreg - kiáltotta Dzsoró -, ott van még a róka is! Lőj már!

Az öreg örömmel látta, hogy a róka sokkal közelebbre került, megfeszítette az íját, hogy rálőjön. Azaz, csak megfeszítette volna, de Dzsoró ránézett, s ez elég volt hozzá, hogy a húr sehogy se akarjon megfeszülni.

- Ó, hogy a nyavalya törje ki... Micsoda szerencsétlenség! - káromkodott az öreg, és egyre csak azon igyekezett, hogy a húrt megfeszítse.

- Siess már, öreg! - sürgette Dzsoró türelmetlenül.

Végre Szenglün nagyot rántott az íjon, a húr valahogyan megfeszült, a rántástól azonban alaposan mellément a vessző. Akkor aztán Dzsorón volt a sor; lőtt, s egyetlen vesszővel megölte mind a kettőt, odament a méneshoz, kifogott egy jó kövér kancát, levágta, majd kiválasztott a csordából egy hasonlóan kövér tehenet és azt is megölte. Az öreg most is kiáltozni és tiltakozni akart, de bizony egyetlen hang sem jött ki a torkán. Dzsoró meg éppen úgy, mint előző nap, az elővarázsolt asztalra megterített Szenglünnek is, neki azonban nem volt ereje, hogy felemelje a kezét. Dzsoró, mintha mit sem látna, egyedül befalta az egészet, és elégedetten nótára gyűjtött:

Ki a hülyébb hármuk közül:

ez, a róka, vagy a szarka?

Mindhárman jól ráfizettek:

ők is, meg ez a vén marha.

Ekkor az öreg érezte, hogy már mozognak a tagjai, felpattant, és se szó, se beszéd, hazavágatott. Beesett a jurtába, s lélegzet után kapkodva leroskadott az ágyra.

- Elegem volt belőle, elegem! - nyögte, és lehunyta a szemét. - Ne is lássam soha többé! Előbb a nyájaimat zabálja fel, s ha már semmi nem marad, mi következzük! Hogy nem normális ember, az biztos... Legfeljebb azon lehetne vitatkozni, hogy ördög vagy démon fattya-e a csirkefogó!

Szenglün később elhatározta, hogy próbára teszi a fiait: melyikük gyászolná meg leginkább, ha valami baj történne vele. Ki is gondolt egy ravasz próbát, s hogy végre tudja hajtani, fogott egy kismadarat. Betette egy bőrzsákba, a zsák száját meg bekötötte. Ezután felült nagy szarvú tehenére, s Dzsaszát maga mögé ültette. Útközben aztán a fogoly madár elkezdett csapkodni a zsákban: mindenáron ki akart szabadulni. A tehen nem tudta mire vélni a furcsa zajt; előbb csak a fejét forgatta jobbra-balra, majd ugrándozni kezdett, és levetette az öregot a hátáról. Szenglün lepottyant, lehunyta a szemét, és úgy tett, mintha meghalt volna.

A tisztességes Dzsasza nem látta át az öreg ravaszságát, és krokodilkönnyeket hullatva óbégatni kezdett:

- Jaj, kedves apácskám! Jaj, mit tettél! Most aztán kitől tanulunk meg vadászni, ki mutatja meg, hogyan kell az állatokkal télire vándorolni? Jaj nekünk, mi lesz velünk?!

Sírva és zokogva hazaballagott. Szenglün meg, amikor egyedül maradt, elégedetten feltápázkodott, felpattant tehenére, és hazakocogott.

Másnap reggel Rongszát vitte magával a tehén hátán. A tehén, ugyanúgy, mint tegnap, nyugtalankodni kezdett, aztán ledobta az öreget. Rongsza is megsiratta az apját, s mivel nem tehetett mást, hazagyalogolt. Szenglün pedig nagy elégedetten felszállt tehenére, és visszatért a jurtához.

A harmadik napon a ravaszságában egyre jobban bízó Szenglün Dzsorót ültette maga mögé. Amint mentek, mendegéltek, egyszerre csak egy megművelt földtábla mellé értek, amelyen egy kínai dolgozgatott, az ültetvény kerítésén pedig szarka billegett nagy vidáman. A szarka csörgésére a zsákba zárt kismadár ugrándozni kezdett, ide-oda vergődött, megriasztva a békésen ballagó tehenet. A tehén hirtelen megtorpant s gyors mozdulattal levetette az öreget a hátáról. Szenglün elterült a földön, és úgy tett, mintha meghalt volna. Dzsoró, aki eddig a tehén hátán kapaszkodott, leugrott, elkapta az állatot, és üvölteni kezdett, mint a sakál:

- Ki a bűnös ebben a szörnyű dologban? Azok a rohadt erdők talán, amelyek valaha ezt a hegyoldalt borították és kiszáradtak? Ha a fák nem száradtak volna ki, ez a disznó kínai sem ültette volna be a földet, nem emelt volna kerítést, hogy ez a tetű szarka rászálljon! Ha a szarka nem szállt volna a kerítésre, a tehén sem riadt volna meg, s nem dobta volna le az öregemet a hátáról... Világos, hogy mindenben a kínai a hibás!

Odarohant a kínaihoz, s még egyszer elismételte ugyanezt; az azonban csak mosolygott és hallgatott.

- Jól van, jól! - mondta Dzsoró fenyegetően. - Szóval nem akarsz kártérítést adni a halottért? Hát akkor magammal viszek! Ha valaki meghalt miattad, úgy illő, hogy életeddel szolgálj meg a halálát! Na, gyerünk!

A kínainak azonban esze ágában sem volt úgy tenni, ahogy az üvöltöző fiú követelte. Dzsoró erre rárontott a veteményekre, és taposta-rúgta. A kínai megrémült, felordított és odarohant a jobbra-balra ugrándozó, dühöngő Dzsoróhoz:

- Állj meg, te átkozott, állj meg! Hagyd békén a zöldségeimet! Kapsz kártérítést, amennyit akarsz, csak hagyd a kertemet!

Dzsoró erre abbahagyta a dühöngést:

- El nem mozdulok a salátáid mellől, amíg meg nem adod, amit kérek. Először is elmész arra a hegyre, kivágsz egy nagy halom fát, azután idehordod őket, hogy máglyát emelhessünk halott apámnak!

Mivel a kínai ismerte a törvényt, amit arra az esetre hoztak, ha valakinek a hibájából meghal valaki, csendesesen eloldalgott a hegy felé, kivágta a máglyának való fákat, és odahordta őket a hátán a kerítés mellé. Dzsoró átnyalábolta az öreget, feltette a máglya tetejére, s villámgyorsan alá is gyújtott. A lángok felcsaptak, s nyaldosni kezdték az öreg testét.

Szenglün megérezte a kellemetlenül sziszegő lángok forró nyelvét, és félig zárt pillái alól kilesett, hogy mi is történik körülötte. Dzsoró erre felkapott egy marék földet, s az öreg félig nyitott szemébe csapta, majd álnokul így fohászzkodott:

- Jaj, apácskám, jaj! Azt mondják, nagyon rossz jel, ha egy halott nyitogatja a szemét. Bajt hoz vele az utódaira... Bizony, bizony, nagy bajt!

A lángok közben egyre feljebb kúsztak a máglyán, s már az öreg talpát nyalogatták. Szenglün rémülten összerántotta a lábát.

- Jaj, apácskám, mit csinálsz? - rikkantott fel Dzsoró kétségbeesetten. - Azt mondják, ha egy halott összehúzza a lábait, utódai görbék meg púposak lesznek!

Azzal felkapott egy nehéz hasábfát, és keresztülfektette Szenglün lábain. Amikor a máglya egyik oldala már jól égett, megragadta az öreg lábait, hogy oda húzza, ahol már derekasan izzik a parázs.

- Jaj, fiacskám, kedves Dzsoróm! Nem halt meg a te apácskád! Nézz ide, élek! - kiáltotta a kétségbeesett „halott”, amikor észrevette, hogy buzgó magzata mit akar vele tenni.

Dzsoró azonban ügyet sem vetett Szenglün rémületére, csak vonszolta ordítózva a parázs felé:

- Jaj nekem, jaj! Az csak a rossz jel, ha a halott kiáltozik és könyörög, mielőtt megégetnék! Gyerünk! Essünk csak túl rajta minél előbb!

S már ott tartott, hogy az öreget a parázsra dobja, amikor Szenglün tett egy utolsó, kétségbeesett kísérletet.

- Hányszor mondjam, hogy nem vagyok halott! Csak nem akarsz egyetlen szülő apádat megsütni, mint egy birkacombot!

Dzsoró erre abbahagyta az öreg leckéztetését, s örömmel ölelte át.

- Nahát! Ez aztán a szerencse, élve megúsztad a dolgot! Én meg már el akartalak égetni! - S nagy buzgalommal segített az apjának, hogy felkapaszkodhasson a tehén hátára.

Este aztán Szenglün elmesélte a feleségének, hogy miképpen őrizte fiaival a nyáját, egyikkel a másik után, miképpen próbálta ki talpraesettségüket.

- Dzsaszából alighanem nagy vitéz lesz - mondta töprengve -, Rongszából, a fene tudja, alighanem semmi különös... De hogy Dzsoró a legkülönb közöttük, arra mérget vehetsz!

Dzsoró mostohaanyját szíven ütötték az öreg szavai. Megrohanta a harag és a féltékenység:

„Csak nem hagyom, hogy ennek a jöttment, kidobott cafkának a gyereke többre vigye, mint az enyéme!” - s máris sötét gondolatok kergetőztek a lelkében.

Hamarosan cselekedett is. Amikor vacsorakészítésre került a sor, két fiának tiszta tányérban jó ízű ételt tett az asztalra, Dzsoróéba azonban erős mérget kevert.

Amikor beköszöntött az este, s a fiúk hazatértek, Dzsasza és Rongsza asztalhoz ültek, falatozni kezdtek, Dzsoró meg csak állt az ajtó mellett és nézett szótlanul.

- Hát te, édes fiacskám, Dzsoró, mit állsz ott az ajtónál? Gyere szépen az asztalhoz, és falatozz kedvedre a testvéreiddel - mondta mézesmázosan az asszony.

Dzsoró erre megmozdult, leült, megfogta a tányérját, és megcsóválta a fejét.

- Ejnye, ejnye! Kedves szüleink eddig jóltartottak bennünket étellel-itallal, amijük csak volt, megosztották velünk... Most, hogy felnőttünk, lassan az állatokat is mi örököljük. Ezért aztán helyénvaló, hogy az ételnek az elejét, a legjavát nekik ajánljuk fel mint hűséges gyermeki áldozatot... Fogadjátok hát elsőnek az én tiszteletteljes áldozatomat! - Ezzel átnyújtotta apjának a tányérját. Szenglün, aki mit sem tudott felesége szándékáról, magához húzta, készen rá, hogy egyék belőle. Dzsoró ekkor visszavette tőle, és mostohaanyjához tolta. Az asszony elsápadt, de félelmében, hogy rájönnek bűnére, késznek mutatkozott, hogy egyen az ételből. Dzsoró azonban előle is visszahúzta a tányért, megfogta, s az étel egy részét visszaöntötte a bográcsba.

- Ez a nagy, családi bográcsé legyen! - mondta. A bogrács megingott és szétrepedt. Másik részét a háromlábra öntötte, amely a bográcsot tartotta a tűz felett, s abban a pillanatban az is darabokra törött. Néhány cseppet nekilódított a füstfogónak, az is szilánkokra hullt szét. Ekkor Dzsoró körülnézett, s meglátta a lábuk mellett ólálkodó kutyt, annak a fejére is lötytyentett egy kicsit. A kutya megremegett, és egyszerre csak kettéhasadt a feje.

- A kutya is a háztartáshoz tartozik, nem? - kérdezte Dzsoró nyugodtan, befejezve a családi edényeknek bemutatott áldozatot. Ami még a tányérjában maradt, kiöntötte. Az étel cseppjei és darabkái elrepültek - messze, messze, egészen a tenger fenekére, a vízisárkánykák közé, hogy áldozati ételül szolgáljanak testvérének, akivel valaha együtt született a világra.

Egy napon az öreg Szenglün felkerekedett, hogy állataival együtt visszavándoroljon oda, ahonnan Csong elűzte. Fel is ütötte szállását Csong szomszédságában.

Csong, amint éppen arra vadászott, felfigyelt a gazdag jurtára, s küldöncöt szalasztott az új jövevényekhez.

- Tudd meg, fiam, hogy kié ez az óriási, pompás fehér jurta, s kié a megszámlálhatatlanul sok állat! Vissza ne gyere, amíg meg nem tudtál róluk mindent!

A küldönc nemsokára visszavágtatott, és lélekszakadva lihegte:

- Nem másé biz ez, mint az öreg Szenglüné! Azonkívül...

Csong türelmetlenül félbeszakította, és egész kíséretével felkerekedett, hogy meglátogassa Szenglünt. Megbizonyosodva róla, hogy a küldönc valóban igazat mondott, dühösen vakkantott a jövevények felé:

- Honnan a fészkes fenéből szereztétek ezt a szép fehér jurtát és a nyájakat? Tudni akarok mindent!

Dzsoró azonban, aki figyelte Csong jöttét, csípőre tette a kezét, és szemtelenül így felelt vele:

- Őrült vagy talán, mint a reszelő, amely nem szánja meg szülőanyját, a vasat, vagy mint az a kutya, amelyik belemar a saját gazdájába? Úgy teszel, mintha nem te küldted volna idős bátyádat száműzetésbe! Az égi istenek és a vízisárkányok kánjai a tengerfenéken megkönyörültek rajta, s megajándékozták ezzel a temérdek gazdagsággal.

Csong kivörösödött a méregtől:

- Halljátok ezt a sehonnait? Hogy beszélsz velem, te semmirekellő? - Azután némiképp lecsillapodva, gonoszul így folytatta: - Azt mondják, nem messze innen hét szörnyeteg garázdálkodik, akik naponta hétszáz embert falnak fel szőröstül-bőröstül, lovastul, nem válogatnak közöttük. Nos, úgy határoztam, hogy ajándékba adom nekik ezt a feleselő Dzsorót meg az anyját. Még a mai napon üzzétek el őket oda, ahol a szörnyek vannak, nehogy szegény párak miattam szenvedjenek az éhségtől. Holnap majd másokat küldök.

Dzsoró azonban ahelyett, hogy megrémült volna, csak állt és nevetgélt, mint a bolond. Azután rikkantott egyet:

- Hát ez jó... Kitűnő ötlet!

Nem így azonban az anyja. Kétségbeesetten fordult a fiához:

- Jaj, édes fiam, hogy tudsz nevetni, amikor ilyen szerencsétlenség ért bennünket? Mindig azt hittem, hogy okos és ravasz gyereket hoztam a világra, most meg azt kell látnom, hogy félnótás vagy, aki azt sem tudja, mit röhécsel. Nem hallottad, hogy a hét szörnyeteg naponta hétszáz embert fal fel szőröstül-bőröstül, lovastul együtt? Mit gondolsz, miért küld Csong bennünket oda? Hogy megszabadítsák tőlünk örökre!

- Hallgass csak, anyácskám, hallgass! - mondta Dzsoró, abbahagyva a nevetgélést. - Hát nem mindegy, hogy megyünk vagy maradunk? Ha maradunk, biztosan megölet bennünket Csong bátyó, ha meg elmegyünk, a démonok falnak fel... Talán azért nem érted, mert asszonyi ésszel gondolkodsz. Szörnyetegnek és gazdagnak egy a törvénye!

Dzsoró lassan, méltóságteljesen, félelmet nem mutatva, felmálházta egy tehén hátára a leg-szükségesebbeket, s anyjával és a fekete, szakadozott jurtával együtt megindult a Pacsirtafej nevű domb irányába.

Amikor Dzsoró és édesanyja a Pacsirtafej-domb lábához érkeztek, a fiú felverte a ringyes-rongyos fekete jurtát, meggyújtotta a jurtatüzet, és elindult, hogy valami vadat ejtsen a konyhára. Sikerült is kétszer hét üreginyulat vesszővégre kapnia; hetet megsütött, hetet pedig megfőzött belőlük.

Amikor a nap lebukott a domb mögött, hirtelen lódobogás hallatszott, és feltűnt a távolban a hét szörnyeteg. Elülső nyeregkápájukhoz nyergenként száz ember volt kötve, a hátulsó nyeregkápához pedig nyergenként száz ló, azaz összesen hétszáz.

Dzsoró ekkor nagy hirtelen felpattant a tűz mellől, és elébük indult.

- Jaj nekünk, jaj! - kiáltoztak a szörnyetegek. - Miért jössz olyan fenyegetve elébünk, magasztos Geszer kán, tíz világtáj ura? Mit vétettünk ellened?

- Nem mondhatnám, hogy tetszett nekem, amit rólatok hallottam... - kezdte fenyegetően Geszer. - Azt mondják, hogy naponta hétszáz embert faltok fel szőröstül-bőröstül, lovastul együtt, nincs irgalom a szívetekben. Ezért küldött hozzátok szeretett nagybácsikám, Csotong. Azt szeretné, ha engem is felfalnátok, sőt még azt is megígéri nektek, hogy a holnapi napon is gondoskodik a zabálnivalótokról!

A hét szörnyetegnek még mindig citerázott a térde.

- Ó, magasztos Geszer kán, tíz világtáj fénylő ura, miért szólsz így hozzánk? Hát nem látod, hogy azt sem tudjuk, hová legyünk a félelemtől?

- Rendben van - mondta ekkor nagy kegyesen Dzsoró -, ha nem akartok felfalni bennünket, nem maradtok éhen. Gyertek be rongyos, fekete jurtámba, kóstoljátok meg frissen főzött teámat, szürsöljétek jó ízű erőlevesemből, aztán ha akartok, mehetek is tovább.

A hét szörnyeteg leszállt a lováról, s Dzsoró felszolgált nekik a kétszer hét üreginyulat. Az éhes démonok nekiestek a nyulaknak, de csodák csodájára hiába falták a húst, heten sem tudtak egyetlen nyulat elfogyasztani.

Amikor aztán a hét szörnyeteg ismét lóra szállt, Dzsoró nagy ravaszul így szólt hozzájuk:

- Láttátok az előbbi varázslatot? Különbre is megtanítalak én benneteket, ha odaadjátok cserébe a lovaikat.

A szörnyetegek nagyon szerettek volna varázslatot tanulni, ezért lázas tanácskozásba kezdtek. Suttogtak-supitoltak, majd egyikük Dzsoróhoz fordult:

- Adnánk mi szívesen, hogyan adnánk! De hogyan megyünk tovább, ha neked adjuk a lovainkat?

- Még ilyesmire is szót vesztegettek? - csodálkozott Dzsoró. - Adok nektek hét fehér varázspálcát, fogjátok. Pattanjatok fel a pálcákra, és kiáltátok: „Hasítsátok ketté a hegyet! Suhanjatok végig a mezőn! Törjétek darabokra a sziklafalat! Zúzódjon össze minden a patáitok alatt! Váljon ketté elöttetek a tenger!” Meglátjátok, hogy varázspálcáimon különbül lovagoltok majd, mint a lovaikon.

A hét szörnyeteg örömmel beleegyezett a cserébe; leszálltak lovaikról, és felpattantak a hét fehér varázspálcára. A pálcák fickándoztak, aztán nekieredtek, akár a leggyorsabb paripa. Útközben a szörnyetegek harsányan biztatták őket:

- Hasítsátok ketté a hegyet! - S valóban, a legmagasabb hegy is szempillantás alatt kettévált előttük, pontosan úgy, ahogy Geszer megígérte.

A szörnyetegek azonban telhetetlenek voltak, s újdonsült paripáiknak minden tudományát ki akarták próbálni.

- Gyerünk a tengerhez! - kiáltozták. - Eddig minden úgy ment, mint a karikacsapás! Ujjé! Gyerünk a tengerhez!

Úgy is tettek. Hanyatt-homlok a tengerhez vágtattak, s hangos örömkialtások közepette a vízbe vetették magukat. Már a tenger közepe felé jártak, amikor a lovak egyszerre csak lemerültek a vízbe: halakká változtak, és eltűntek a hullámok között, a szörnyetegek pedig kétségbeesett kiáltozással lesüllyedtek a vizek fenekére s ott pusztultak. A hét hal szépen kiúszott a partra, visszaváltozott pálcává és Geszerhez indult.

Így történt, hogy Geszer megölte a hét szörnyeteget, s lovaikat eltulajdonította.

Ekkortájt esett meg az is, hogy feltűnt a vidéken egy nagy csapat csavargó, rabló meg gyilkos, akik valamennyien Alláh hitét követték. Ott kóboroltak, vadászgattak családosan Dzsoró jurtája közelében.

Dzsoró mágikus ereje révén értesült a jövevények érkezéséről, és elhatározta, hogy megleckézteti őket. Először is görénnyé változott; karmai fehérek voltak, mint a hó, melle aranyosan fénylett, háta ezüstösen csillogott. De megőrizte eredeti alakját is, lelkei közül csak egyet változtatott görénnyé, s ezt vezette nyakára kötött szalagon; menet közben a görény mindenféle mókás dolgot művelt.

A háromszáz vadászó mohamedán, amikor értesült az idomított görény érkezéséről, abbahagyta a vadak kergetését, és odasereglett Dzsoró köré. Egészen naplementéig tartott a produkció: akkor aztán Dzsoró hazafelé vette útját, a vadászok meg felverték éjszakai szállásukat.

Az idomított görény azonban nagyon felvidíthatta őket, mert nem tudtak elaludni, ezért késő este követet küldtek Dzsoróhoz.

- Kedves barátunk, akivel a mai napon úgy összebarátkoztunk - kezdte a küldönc -, úgy érezzük, mintha a rokonunk lennél, ezért merünk csak megkérni rá, hogy add kölcsön éjszakára a görényedet. Nem tudunk aludni, s szeretnénk még látni mindenféle mókás hókuszpókuszait. Reggel, amint a nap felkel, tüstént visszahozzuk!

Geszer látszólag nyugtalanul vakargatta a fejét.

- Rendben van - mondta kisvártatva. - De mi lesz, ha elszökik a görény? Odaadjátok-e érte háromszáz lovatokat cserébe?

- Odaadjuk hát! - mondta buzgón a követ.

- Hohó, csakhogy te a magad nevében beszélsz, barátocskám - mondta Dzsoró. - Eredj csak szépen vissza, és kérdezd meg a főnököt!

A követ visszafordult, megkérdezte a főrablót, majd újra Dzsoróhoz sietett.

- Gyerünk, hozd a görényt! A többiek már türelmetlenek. Minden úgy lesz, ahogy csak akarod. Ha elszökik a görényed, odaadjuk helyette mind a háromszáz lovat... Csak gyere már, ne késlekedj annyit!

Ekkor Dzsoró odavezette hozzájuk a görényt és átadta, további figyelmeztető szavak kíséretében:

- Nézzétek, ha akarjátok, mit tud, de vigyázzatok, el ne vesszen!

Hiába volt azonban minden figyelmeztetés, a mutatóványok után a gazdáját kereső görény még azon az éjszakán visszaszökött Dzsoróhoz. Az meg reggel felkelt, odament a vadászokhoz és visszakövetelte kedves, idomított állatát. A vadászok lázasan keresték, persze nem találták. Hiába borítottak rá egy bográcsot, a görénynek hűlt helye volt a bogrács alatt.

- Hogy a fene egye meg ezt a rohadt dögöt! - káromkodtak a póru jár rablók. - Lyukat ásott, és kimászott a bogrács alatt!

- Hát ti meg mi a keserves mindenséget gondoltatok, mi? - fakadt ki Dzsoró. - Azt hittétek talán, hogy a görények az égből laknak és kis szárnyacskákon röpdösnek? Micsoda vadászok vagytok, ha nem tudjátok, hogy a görények föld alatti járatokat ásnak... De tudjátok ti azt jól... Értem már! Szóval így akarjátok ellopni tőlem a görényemet... Rendben van. Ha nincs görény, ide a háromszáz lóval!

A rablók és vadászok akkor felkerekedtek, és csak úgy foghegyről vetették oda Dzsorónak:

- Éppen te vagy az, öcskös, aki el tudja venni tőlünk a lovainkat! - s ezzel indultak, hogy folytassák útjukat.

Dzsoró megvárta, amíg egy kissé eltávolodnak tőle a tolvajok, aztán gyalog követte nyomaikat. A mohamedánok útja egy völgyön vezetett keresztül, amelynek mindkét oldalán egy-egy magas hegy emelkedett. Dzsoró felkapaszkodott a közelebbi hegy tetejére, felemelt egy hatalmas sziklaszírtet, s egyetlen mozdulattal hozzávágta a messzebb fekvő hegyhez. Az megrázkódott, körbeforgott, s a rázkódástól óriási sziklatömbök hullottak alá, mintha csak sziklaeső zuhogott volna az égből. A háromszáz mohamedán kocsijait és lovait úgy körül-fogták a szikladarabok, hogy alig tudtak kimászni közülük. S amikor végre sikerült nekik, vad futásban kerestek menedéket, a hegy felé vették útjukat, amely kevésbé mozgott a kettő közül, s amelyen Dzsoró ült.

A háromszáz rabló kétségbeesve kiáltozta:

- Ó, irgalmas szívű szent! Mindent megteszünk, amit kívánsz, csak ne bánts bennünket! Mondd, hogy mit tegyünk, s mi teljesítjük kívánságodat!

- Semmit sem akarok tőletek - mondta Dzsoró. - Adjátok vissza a görényemet!

- Mindent megteszünk, amit csak akarsz - óbégattak a háromszázak -, de valóban nincs nálunk a görényed! Ki tudja, hová futott!

- Akkor hallgassátok a parancsot! - kiáltotta feléjük Dzsoró. - Tüstént nyírjátok le a hajatokat és szakállatokat, vegyétek fel az igaz vallást, Buddha hitét, s tartsátok meg a Szent Tan törvényeit és előírásait! Mától kezdve tekintsétek magatokat a buddhista hit szerzete-seinek!

S nem volt, aki át merte volna hágni Dzsoró parancsát. Valamennyien, férfiak és nők, levágták hajukat és szakállukat, s megtértek Buddha igazi hitére. Geszer pedig - mivel a szerzete-seknek úgyszólván szükségük lóra - elvette háromszáz paripájukat, és visszatért az övéihez.

Így éldegélt békességben Dzsoró és az anyja fekete, rongyos jurtájukban. A jurtán kívül egyre szaporodott a gazdagságuk: volt hét paripájuk, amelyeket a szörnyetegektől vettek el s háromszáz lovuk, a hegyi rablók ajándéka.

Ebben az időben történt, hogy Dzsoró bátyjának, Édesszívű Dzsaszának eszébe jutott az öccse:

- Jó ideje már, hogy a vérszomjas Csongor elkergette taknyoskánkat a szörnyetegek földjére... Talán már fel is falták szegénykét. Ki tudja? Ha így történt, magam megyek ellenük, s megküzdök velük életre-halálra! Ha meg még életben van, megnézem, hogyan él.

Ahogy mondta, úgy is cselekedett. Felnyergelte szárnyas szürke paripáját, felöltötte pikkelyes páncélját, nemes fejére tette híres sisakját, harminc fehér vesszőt dugott a tegezébe, kezébe kapta fekete íját, övére erősítette finom acélból készült kardját, amelynek kettős élén szikráztak a napsugarak, és elindult a Pacsirtafej-domb irányába.

A domb lábánál Dzsasza, az Édesszívű, megpillantott egy hatalmas ménest.

„Hej, jaj! - gondolta szomorúan. - Alighanem befalták már a szörnyetegek a mi kis Dzsorónkat!”

Bánatosan előhúzta kétélű kardját, lova oldalába vágta csizmája sarkát, odavágtatott a méneshez, s látta ám, hogy éppen a ménes közepén áll egy fekete, ringyes-rongyos jurta.

Le is csusszant mindjárt szárnyas szürke paripájáról, elrejtette kétélű kardját, majd gondolt egyet és újra kezébe kapta, óvatosan odalopódzott a jurta mellé, a nemezre fektette a fülét és hallgatózni kezdett, majd be is lesett egy lyukon. Leesett aztán az álla a meglepetéstől, amint a jurta belsejében Dzsorót pillantotta meg izzadságban fürödve, félmeztelenül. Övébe dugta hát a kardját, és egyetlen ugrással a jurtában termett.

Dzsoró, amikor meglátta Dzsaszát, felugrott ültéből, és örömeiben nagyot kiáltott:

- Dzsasza! Drága testvérkém! - ezzel bátyja nyakába vetette magát, átölelte, s ott sírtak egymás vállán.

S míg Dzsasza és Dzsoró testvéri könnyeikkel öntözték egymást, a föld felszíne megingott, emelkedett, süllyedt.

Dzsoró azonban ügyet sem vetett a lába alatt vonagló földre, csak ölelte Dzsasza vállát, és örömmel suttopta:

- Én kedves Dzsaszám! Eljöttél hát utánam. Eljöttél, hogy ha meghaltam, felvedd a harcot a hét szörnyeteggel, s megküzdj velük életre-halálra! Eljöttél, hogy ha még életben vagyok, meglátogass, megnézd, hogy vagyok, mint vagyok... Szép jele ez, bizony, testvéri szeretetnek és vitézi lelkednek!

Ezután elengedte Dzsaszát, s rákiáltott a még mindig vonagló földre:

- Nyughass már! - majd füstölőt gyújtott, és álomba szenderítette a találkozásuk láttán lelkében megindult földet.

Aztán újra Dzsaszához fordult:

- Hát nem a te testvéröcséd vagyok-e, a taknyos orrú Dzsoró? S nem én vagyok-e Geszer kán is, az áldást hozó, a tíz fényes világtáj rettenthetetlen ura? De erről még korai lenne beszélni... Ezért, kérlek, ne is szólj róla senkinek. Tizenöt éves koromig úgy élek, mint Dzsoró, hogy kiémelek a gonoszok minden dolgát, aztán felveszem Geszer kán alakját, hogy megsemmisítsem őket. Titeket meg, testvérkéimet, kísérőimmé teszek.

Dzsasza örömeiben felnevetett, s átölelte Dzsoró vállát. Geszer ekkor így folytatta:

- A háromszáz lovat, amit a mohamedánoktól vettem el, vidd magaddal, s ajándékozd szerencsétlen, tehetetlen apámnak. A szörnyetegek hét lovát neked adom... Miattam ne nyugtalankodjatok. Nem jött el még az ideje, hogy akárhol is otthagyjam a fogamat!

Édesszívű Dzsasza ezután elindult hazafelé, maga előtt hajtva a háromszáz paripát. Amint ment, poroszkált a nyomukban, egyszerre csak Csongor úrral találta magát szemben.

- Kit látnak szemeim? - kérdezte Csongor csodálkozva. - Csak nem te vagy az, Dzsasza? Hát ezek a csodálatos paripák meg hogy kerültek hozzád?

- Ó, jaj nekem, jaj! - mondta ravaszul Dzsasza. - A hét szörnyeteg megfogta és megette Dzsorót... Én azonban elkaptam és megöltem őket... A lovaikat meg ímhol hozom! - tette hozzá szerényen.

- Na végre! - rikkantott fel boldogan Csongor. - Csakhogy végre fűbe harapott az a tetűragó! Nagy szerencséd van, fiam, hogy élve megúszta a dolgot!

Ezzel Csongor megsarkantyúzta lovát és tovavágtatott. Dzsasza meg átadta apjának, az öreg Szenglűnek a háromszáz paripát.

- Látszik, hogy az én édes gyermekem... Szakasztott az apja! - kiáltozta Szenglűn örömmel, amikor legelőre hajtotta frissen szerzett zsákmányát.

Ez idő tájt történt az is, hogy egy sárkány, bizonyos Zsákvarrótú nevezetű, arra a vidékre költözött, és megtelepedett egy égig érő hegy csúcsán. Akkora volt, hogy a hegytől délre lakók elől eltakarta a reggeli napot, a nyugatra táborozóktól elvette a déli sugarakat, s azok elől, akik északra laktak, elfogta az esti fényt. Éles szemével felfedezte az arrafelé lovagló nomádokat, s amikor már csak félnapnyi távolságra voltak, elkapta és felfalta őket.

Dzsoró tudta, hogy a sárkány egynapnyi messzeségből is észreveszi az embereket, a félnapnyira járókat pedig magához szippantja, ezért ravasz tervet eszelt ki. Egyszerű emberré változott, közönséges, bűnös halandóvá, aki mormotavadászattal keresi mindennapi betevő falatját, odalopakodott a hegyhez, és lázasan ásni kezdett.

Hát amint ott ásott-ásogatott, egyszer csak lepillantott rá a sárkány, és tátva maradt a szája a meglepetéstől.

- Hé, te ott alul! Mi a fészkes fenét csinálsz a hegy lábánál?

- Ó, magasságos sárkány úr! - mondta megszeppenve Dzsoró. - Bocsáss meg nekem, szerencsétlen halandónak, hogy zavarni merészelem jól megérdemelt nyugalmadat. Szegény, ostoba pásztor vagyok, aki azzal keresi mindennapi betevőjét, hogy mormotákat fogdos. Itt, amint talán kegyeskedel látni, van egy lyuk, amibe belecsusszant egy mormota. Én meg, szegény, semmihez nem értő szerencsétlen, megpróbálom kipiszkálni a dögöt...

A sárkány erre nem szólt semmit, Dzsoró meg folytatta az ásást: ferde lyukat vájt a mélyben. Amikor aztán a járat végén kibukkant a túlsó oldalon, vállával meglökte a hegyet. A hegy megingott és szempillantás alatt összeomlott. A mit sem sejtő sárkány lezuhant a sziklaszirtről, s a kövek alatt lelte halálát.

Miután Dzsoró megölte a sárkányt, visszatért anyjához. Felszedték a ringyes-rongyos fekete jurtájukat, s elindultak arrafelé, amerre Szenglűnt sejtették.

Amint mentek-mendégéltek, lassan látótávolságba értek. Csongor előbb csak gyanakodva figyelte a közeledőket, majd rémülten felkiáltott:

- Hű, hogy a ragya verje ki! Itt van Dzsoró! - Majd amikor még közelebb értek, folytatta a kiáltozást: - Honnan a fészkes fenéből kerültél ide, aranyos unokaöcsikém! Hiszen drágalátos bátyád már a halálhíredet költötte... Azt híresztelte, hogy elkaptak és befaltak a szörnyetegek. Sőt még azt is elhencegte, hogy megölte mind a hetet, és elrabolta a lovaikat. Ó, a szegénytelen!

- Most aztán láthatod, hogy nemcsak egyedül állok veled szemben, hanem Dzsasza is a vesztedre tör - mondta kárörvendve Dzsoró.

- Nagyon is úgy néz ki a dolog, mit is tagadjam. Átkozott Dzsasza... Hogy becsapott hazugságaival a szégyentelen!

- Mit csodálkozol - mondta Dzsoró, mielőtt még hátat fordított volna neki -, egy apától származunk, nem?

Csotong azonban nem hagyta annyiban a dolgot. Előbb mérgében dülva-fúlva elfutott, de rövid idő múlva némileg megnyugodva visszatért, és újra Dzsoróékra támadt.

- Vegyétek tudomásul, hogy még a mai napon tábort bontunk és elköltözzünk a Pacsirtafejdombra. Nektek azonban megtiltom, hogy velünk gyertek! Sőt azt parancsolom, hogy költözzetek Engkirekűj Dzsú vidékére!

Dzsoró ahelyett, hogy megrémült volna, nevetve fogadta Csotong parancsát.

- Ahogy akarod, nagybácsikám! - mondta vihogva. - Legyen úgy, ahogy akarod!

Gagsa Amurcsilának azonban egyáltalán nem volt nevetgélni kedve.

- Ó, egyetlen magzatom! Min nevetgélpsz, fiacskám? - kérdezgette Dzsorót kétségbeesetten. - Mindig azt gondoltam, hogy bölcs gyermeket hoztam a világra, és most kiderül, hogy ütődött hólyag vagy... Hát nem tudod, hogy száműzetésünk földje csupa-csupa sivatag, ahol nem terem semmi? Ahol nyáron, ami csak él, mind kiszárad a gyilkos napsugaraktól, télen mindent eltemet a hó, s megállás nélkül dühöngenek a rettenetes viharok? Ha tüzelőt keresnél, hát megveszekedett darab száraz trágyára sem lelsz, még a vadállatok is messze elkerülik azt a vidéket... Nem érted, hogy miért küld oda minket? Örökre meg akar szabadulni tőlünk! Inkább maradjunk csak Csotong népe között, s legyenek bár szolgáló, akinek megállás nélkül szőnie-fonnia kell, mint hogy azon a szörnyű tájon fejezzem be életemet!

- Hallgass, anyám! - rivallt rá türelmét veszítve Dzsoró. - Hát ezután már mindig asszonyi ésszel fogsz gondolkodni? Nem ismered a közmondást? A kecske is a saját fajtájával barátkozik, de csak addig, amíg össze nem öklelőznek. Az asszonyember is barát után vágyakozik, s ha megtalálta, csak addig maradnak együtt, amíg meg nem tépik egymás haját! Gyerünk, anyám! Kerekedjünk fel, hagyjuk itt őket! - Szinte kényszerítette az anyját, hogy szedjék fel a sátorfájukat, s induljanak messzi száműzetésbe.

Nem sokkal azután, hogy letelepedtek a félelmetes vidéken, a pusztá földje is megszépült. Dzsoró munkálkodása nyomán a közeli tóból öntözővizet nyertek, s a jurtájukat körös-körül ültették gyümölcsfákkal, amelyek csodálatos, sohasem volt gyümölcsöket termettek. A vadak is megéreztek a változást, s családotul odaköltöztek a jurtájuk közelébe. Ezért aztán Dzsoró meg is változtatta a sivatag nevét, olyan nevet adott neki, amely már nem rémítette el a messziről érkező, fáradt vándorokat.

Egy napon, amikor Dzsoró vadászni indult, megpillantott egy jó ötszáz emberből álló karavánt, amely a karakitáj birodalomból tért vissza Kína földjére. A tevék roskadoztak a távoli országban szerzett sokféle kincs és gazdagság alatt.

A kereskedőkről azt tartják, hogy minden van a málháikban, kivéve talán az emberi szemet, s minden dolgot végre tudnak hajtani, amit csak akarnak.

Dzsoró gyorsan határozott. Varázstudománya segítségével lelkei egy részét húsz emberré, másik részét pedig őket üldöző darazsakká és böglyökké változtatta. A rovarok, amint megpillantották a karavánt, rávetették magukat, és szurkálták, csipkedték a kereskedőket. S amikor már kiserkedt a vér fájdalmas marásaik nyomán, a kereskedők jajgatva könyörögtek:

- Ó, kegyes életű szent! Mit kívánsz tőlünk, hogy ránk eresztetted a halált? Talán vagyunkat óhajtod? Azt akarod, hogy szolgálid legyünk? Szólj, és mi azonnal teljesítjük szent kívánságodat!

Dzsoró ekkor nagy kegyesen rábólintott:

- Rendben van a dolog, rendben... Éppen ezt akartam hallani... Kövessetek, kalmárok!

S míg a kereskedők mögötte bandukoltak, Dzsoró vadászterületére mutatott:

- Azt kívánom, hogy építsetek gyönyörű templomot, amelyben akár egy isten is ellakhat. Ne sajnáljátok az aranyat, ezüstöt, vasat, se a legjobb, legkeményebb követ! S ajánlom, hogy igyekezzetek!

A kereskedők nem késlekedtek, nyomban nekiálltak az építkezésnek. Először is köhidat emeltek a tavon, majd megkezdtek az oszlopnak való kövek kitermelését. A templompalota tetőgerendáit vasból formázták, az ablakkereteket ólomból öntötték, tengeri kristályokat foglaltak bele, hogy minél több fény jusson a templomba. Ezüstlapokat fektettek a tetővázra, s arannyal fűjték be őket. Ahová szükséges volt, drágaköveket illesztettek.

Amikor az épület már állt, hozzáálltak, hogy rendbe hozzák a belsejét is. A templom közepére Kongsim isten szobrát helyezték, a nagyterem négy sarkába fénylő drágaköveket tettek, hogy sötét éjszakai órán megvilágítsák a szelíden mosolygó isten arcát. Közvetlenül az isten szobra elé csindamani drágakövet helyeztek, melynek az volt a tulajdonsága, hogy mindent teljesített, amit csak kértek tőle. A tóra épített hídba olyan szerkezetet szereltek, hogy csudájára járt mindenki. Mást se kellett csinálni, mint elfordítani egy követ, s abban a szempillantásban mindent életető szenteltvíz ömlött a templomba, ameddig csak a követ vissza nem állították eredeti helyére.

Amikor a munka véget ért, a kereskedők tisztelettel felkeresték Dzsorót. Mélyen meghajoltak előtte, és így szóltak:

- Ó, kegyes szent! Amit ígértünk, megtartottuk! Olyan templompalotát építettünk, amely állja a leghatalmasabb vihart is, és a folyamként hömpölygő felhőszakadás sem lehet ártalmára. Ha belépsz, nincs szükséged sem világító lámpára, sem füstölőre. Arra se legyen gondod, hogy szenteltvizet keress. Kitaláltunk egy szerkezetet, amely ellátja a templompalotát a szükséges vízzel. Kegyelmes, szent uralkodó! Úgy tettünk hát, ahogy szíved kívánta?

Dzsoró elégedetten szemlélte a művet:

- Kedvem szerint cselekedtetek, kalmárok. Vége szolgálatotoknak, ha akartok, hazatérhettek... Mehettek Tibeten keresztül, bár más országon át is vezethet utatok. De ha rám hallgattok, mégis Tibet felé mentek. S ha már ott vagytok, térjete be szeretett nagybácsikámhoz, Csotonghoz, mondjátok, hogy szállást kértek. S ahogy én ismerem, Csotong azonnal megkérdi majd tőletek: „Jártatok-e ezen meg ezen a sivatagi vidéken?” Ti meg csak bólogassatok, és mondjátok, hogy: „Jártunk bizony, jártunk...” Erre Csotong izgatottan tovább kérdezősködik majd: „Nem láttátok véletlenül a taknyos Dzsorót, aki, hogy itthagyt bennünket, valahol arrafelé telepedett meg... Nem tudjátok, él-e, hal-e? Világon van-e még az a szerencsétlen, vagy tán már el is pusztult?” Ti erre csak azt mondjátok: „A taknyos orrú Dzsoró egy hatalmas palotát épített Kongsim isten tiszteletére, s nem sajnálta belőle az aranyat-ezüstöt, ólmot, kristályt és drágaköveket sem... Alighogy mindez kész lett, szegény unokaöcséd meghalt... A hatalmas templompalota meg ott áll gazda nélkül!”

A kereskedők elismételték a mondandókat; elvonultak a tibeti fennsík irányába, Dzsoró pedig munkához látott. A templompalota köré tüskés ágakból kerítést emelt, amelyen csak egy szűk bejáratot hagyott. Keresztben harmincölnyi vasláncot helyezett el rajta úgy, hogy a lánc két

végét egy-egy háromöles oszlophoz erősítette. Így egy hatalmas hurok keletkezett a láncból, amelyen akár egy lovas is áthaladhatott. Ezután összegyűjtött egy csomó hegyes, verekedésre kiválóan alkalmas botot, majd elbújt a bejárat mellé, és türelmesen várakozott.

A kereskedők Tibet felé vették útjukat, és felkeresték Csongot szállását. A nagybácsi már messziről meglátta őket, eléjük ment és faggatni kezdte őket Dzsoró felől. A kereskedők, fogadalmukhoz híven, azt válaszolták, amit Dzsoró rájuk hagyott.

- Jól van, nagyon jól! - dörzsölgette a kezét örömmel Csong. Magához fűtlyentette paripáját, oldalára kapcsolta tegezét és íját, s anélkül, hogy bárkinek is mondott volna valamit, felkerekedett Dzsoró sivatagja felé.

Dzsoró mágikus ereje segítségével már jó előre értesült Csong jöveteléről, és halottnak tette magát. Odafeküdt a láncból készült csapda mögé, kinyújtózott, szemeit becsukta, szóval igazából olyan volt, mint a halott.

Csong közben megérkezett a templompalotához, és mindjárt ügetett volna befelé a kapun, lova azonban megmakacsolta magát, lábait a földbe fúrta, nem akart egyetlen lépést sem tenni. Csong erre előkapta korbácsát, hatalmasat ütött a ló fejére, sarkát vékonyába vágta, úgy kényszerítette, hogy áthaladjon a kapun. A ló horkantott egyet, s egyetlen ugrással bent akart teremni a templompalota belsejében. Ugrás közben azonban fennakadt a láncon, s ott maradt függve a bejáratnál, ég és föld között.

Dzsoró ekkor előrohant rejtekhelyéről, kirántott a sarokból egy háromöles oszlopot, leverte a földre, s hozzákötötte a lovat lovasával együtt. S amikor azok már mozdulni sem tudtak, előkapott egy hosszú botot és ütlegette Csongot lovával együtt, ahogy csak bírta. Mikor belefáradt a verésbe, kihúzta az oszlopot, s Csongot jó erősen odakötötte a lovához. A ló megugrott, és hamarosan el is tűnt a láthatár mögött gazdájával együtt.

A környéken vándorló nomádok nem kis meglepetéssel látták, hogy Csong úr összevissza vágat a pusztákon, és senki nem tudja feltartóztatni.

- Hé, komám! - kiáltoztak egymásnak. - Mi az ördög ütött ebbe a Csong úrba, hogy csak vágat ide-oda? Nem kéne valahogy elkapni? Csak nem veszett meg? Gyerünk, ássunk árkot, hogy beleessen. Talán úgy el lehetne fogni!

S ahogy mondták, úgy is tettek. Széles árkot ástak, de hiába: Csong keresztülugratta, és máris vágatott tovább.

Hét nap és hét éjszaka hurcolta a rémült ló a hátán Csongot, anélkül, hogy valaki is fel tudta volna tartóztatni. Végül is a tibetiek kénytelenek voltak felkészülni Csong befogására, mintha csak hajtóvadászatra indultak volna. Szekerekből karámot építettek, keskeny bejáratl, s megindították a hajtást. Az egyre szorosabb gyűrűbe fogott ló végül is bevágatott a szekérvárba, ahol a tibetiek láncokkal és kötelekkel vetették rá magukat. Így fogták el Csongot a hetedik napon.

Amikor végül is kioldozták a kötelékeit s leemelték a nyeregből, Csong alig tudta mozgatni a lábát.

- Mi történt veled, Csong bátyó? Ki tette ezt a gyalázatot? - kérdezgették vihogva a kárörvendő tibetiek.

Csong még mindig ide-oda ingadozott zsibbadt lábain, és elcsigázva suttozta:

- A kereskedők... a kereskedők. Odajöttek a házamhoz... Én meg kérdezgettem őket, hogy az a lókötő Dzsoró él-e, hal-e. Ezek a kurafiak meg hazudtak nekem... Hát bántottam én valaha is apjukat-anyjukat? Azt hazudták a gazemberek, hogy Dzsoró meghalt... Én marha meg elhittem, amit mondtak, s elindultam, hogy meggyőződjem róla, valóban úgy van-e minden,

ahogy mondták. Az a csirkefogó elkapott, és félholtra vert. Nézzétek csak, mit csinált velem az átkozottja!

Csotong panaszos szavaira Édesszívű Dzsasza keserűen felkacagott:

- Még van képed azt kérdezni, hogy bántottad-e apjukat-anyjukat? Hát akkor Dzsoró? Ő talán megölte apádat-anyádat, hogy a sivatagba száműzted? Csak azt sajnálom, hogy a testvérkém nem verte ki belőled egészen a lelket!

A pásztorok elégedetten bólogattak Dzsasza szavaira, és szétszéledtek.

Ezekben a napokban történt, hogy Tízezer Öröm, a gazdag Ma lánya, levágott egy birkát, húsból pogácsát készített, amelybe vadon nőtt hagymát kevert. A finom ételt tarisznyába tette, s tarisznyájával a vállán útjára indult. Dzsoró éppen arrafelé vadászott, és megpillantotta a tarisznyát cipelő lányt. Ahogy meglátta, abbahagyta a vadászatot és hozzásietett. Elállta az útját, majd kérdésekkel halmozta el, hogy kiféle, miféle és hová siet tarisznyával a vállán.

A lány készségesen válaszolt Dzsoró kérdéseire.

- Mának, a Gazdának a lánya vagyok - mondta illedelmesen -, s Tízezer Örömmek hívnak... Apám küldött hozzád az üzenettel, hogy kegyeskednél-e kijelölni számára egy helyet, ahol felverhetnénk jurtáinkat.

Dzsorót nem kellett sokáig kéretni, bólintott és a mezőre mutatott:

- Itt is felverhetitek, ha akarjátok. Ezt a finomságot meg elviszem az anyámnak - s elindult, hogy megvendégelje Gagsa Amurcsilát.

Ahogy a tarisznyát átadta az anyjának és visszatért, látta ám, hogy a lány elaludt a fáradtságtól. Erre visszafutott apja ménéséhez, megfogott egy frissen született kiscsikót, odavitte a lányhoz, beburkolta a kötényébe, majd ébresztgetni kezdte az alvó Tízezer Örömet.

A lány kinyitotta a szemét, s meglepetve látta, hogy Dzsoró áll felette és dühösen rázza az öklét:

- Kelj már fel, te szégyentelen! Micsoda cafkát küldtek ide hozzám! Hát nem szégyelled magad? Biztosan apáddal adtad össze magad, hogy lófejű gyereket szültél... Nézd csak meg, mit szültél, amíg aludtál... Vagy talán a bátyáddal szürted össze a levet, hogy sörénye lett a gyerekednek? Nem! Az öcséddel henteregtél, ezért nőtt lófarka a fiadnak... Vagy, amire gondolni sem merek, biztos egy szolgálával fickándoztál, amikor senki se látta, hogy a gyerek négy patával jött a világra. Kelj már fel, te ringyó!

- Hát ez meg mi a nyavalyát fecseg itt összevissza? - lepődött meg a lány, és felugrott, hogy védekezzék. Ekkor azonban a kiscsikó kiesett a kötényéből, és ott maradt a fűvön.

- Jaj nekem, micsoda szégyen! - óbégatott most már Tízezer Öröm is. - Jaj, jaj, kedves Dzsoró! Nehogy eláruld valakinek is, mi esett meg velem. Vegyél feleségül, ha akarsz, csak senki ne tudja meg, ami itt történt!

- Aztán komolyan gondolod-e a dolgot? - tudakolta a ravasz Dzsoró örömmel.

- Úgy, úgy, csak siessünk - sürgette a lány kétségbeesetten. Akkor Dzsoró megszúrta egy tűvel a kisujját, s a lánynak nyújtotta:

- Ha komolyan gondoltad, esküdj is meg! Nyald le a vért az ujjamról!

Ezután odaugrott a kiscsikóhoz, levágta a farkát és a lány nyakába akasztotta.

- Ez legyen a nászajándékom! Azonkívül megengedem apádnak, hogy a földemen legeltessen, ameddig csak akar, ha másokat nem enged ide. Most pedig eredj és vidd meg neki az örömhírt.

Tízezer Öröm ekkor megfordult, és visszasietett az apjához.

Ugyancsak ebben az időben történt, hogy Csong szerette volna megkaparintani Mának, a Gazdának egy másik lányát fia, Aranyos számára. A lányt bátyja, Csoridong, a híres láma kísérte Csarginnak, Csong testvérének a szállására, hogy ott várakozzék, amíg érte nem jön a vőlegény. Amint mentek-mendegéltek Csargin szállása felé, egyszerre csak elébük toppant Dzsoró.

- Hejhó! - kiáltotta nagy vidáman s egyszersmind fenyegetően. - Tudjátok, ki vagyok én? - ezzel megragadta a gazdag és híres láma lovának a kantárját. - Szegény, szerencsétlen, aki gyámolításra és adományokra szorul. Te meg, amint látom és amint mondják, híres-nevezetes láma vagy, akinek kötelessége, hogy segítse a szegényeket, amilyen én is vagyok. Adjál hát valamit, amiből neked úgyis bőségesen van...

- De hát mit adhatnék én teneked? - emelte ég felé szemeit az áhítatos láma. - Éppen úton vagyok én is, mint te, s nincs semmi nálam, amit neked adhatnék... Holnap azonban Csong bátyónál nagy lakodalmat ülünk. Gyere oda, és majd meglátom, mit tehetek érted.

Dzsoró hitetlenül megcsóválta a fejét.

- Nem csapsz be te engem, láma bátyó! Ha tényleg adni akarnál, lenne mit adnod... Azt mondd, hogy úton vagy, és semmi nincs nálad? Hát a lovad, amin lovagolsz, vagy a drága bunda ott a hátadon, az mi?

- Nézzétek csak az arcátlant! - mordult fel a láma. - Ezt a szemtelen tetűkergetőt... - azzal korbácsa után kapott, és Dzsoró feje felé vágott vele. A fiú azonban elkapta a korbács végét, lerántotta a lámát a lóról, és elkezdődött a haddelhadd.

Ekkor azonban feltűnt a távolban a házigazda, Csargin, Dzsoró nagybátyja, és közbevetette magát.

- Hagyd csak ezt az embert, Dzsoró! Kedves, aranyos unokaöcsikém, Dzsoró! Engedd el végre a vendéget, ne huzakodj itt vele szégyenszemre, mindenki szeme láttára... A fene egye meg az egészset! Pont itt kellett nektek is összetalálkoznia! Ha a sógornak segítetek, te haragszol meg rám, ha a te oldaladra állok, a sógor húzza fel az orrát. Most legyek okos! Ha csak azért gurultál méregbe, mert a holnapi lakomára nem hívtak meg, az nem számít! Akárkinek szólj csak egyetlen szót, és a legfinomabb falatokat idehordják az öledbe. Hagyd már a lámát no, hogy a fene enne meg!

Dzsoró erre elengedte Csoridongot, de még fenyegetően utánakiáltotta:

- Csak azért hagylak futni, mert Csargin bátyó annyira kért rá... De vedd tudomásul, hogy nem úszod meg szárazon. Végigkergetlek a világon, még ha a pokol kánjáig is kell futnom utánad, s ott kaplak el az orra előtt!

Másnap reggel Dzsoró egyik jó emberétől kapott egy kecskét, amit azon nyomban le is vágott. A húst megfelelően elkészítette, beletette egy tarisznyába, a hátára kapta, s anyjával együtt elindult, hogy részt vegyen az ünnepségen.

Javában állt már a készülődés, amikor Dzsoró és az anyja megérkeztek. Az asztalfőn ott trónolt Csong egy kényelmes karosszékből, az asztal női oldalának főhelyét pedig a kegyes láma foglalta el. Dzsorónak nem terítettek, így aztán kénytelen volt a férfiak oldalán

legesleghátul meghúzni magát, amikor megkezdődött a lakoma. Gagsa Amuresila ugyancsak az asszonyok mögött talált helyet, s a puszta földre telepedett, mivel már minden ülőhely foglalt volt. Dzsorót elfogta a düh, amikor látta megszeppent anyját; kirohant a jurtából, összemarkolt egy nagy halom száraz lótrágyát, visszafutott vele a többiek közé és ledobta a földre. A lótrágyára száraz fücsomót helyezett, három rétegben, s úgy formálta ki, hogy kényelmes ülőhelyül szolgáljon. Aztán rátelepedett, és várta, hogy megkínálja valaki.

Minden asztal roskadozott a jobbnál jobb falatoktól, és mindenki pukkadásig telezabálta magát, csupán Dzsoró maradt éhesen: senki sem akadt, aki feléje nyújtotta volna valamelyik tálat.

Dzsoró megvárta, amíg Csong a kezébe kap egy darab bárányhúst, éppen egy jól főtt mellehúsát, akkor aztán kinyitotta a száját:

- Hé, bátyuskám, nagybácsikám! - kiáltotta tele torokból. - Van itt minden, ami szem-szájnak kellemes... Itt egy hegynyi hús, borból meg annyi, mint a tenger! Csak éppen az éhes toroknak nem jut belőle. Add csak ide azt a báránymellet, amit a kezében tartasz!

- Adnám én, adnám... - mondta Csong teli szájjal. - Már hogyan adnám! Csakhogy, ha neked adom a mellehúsát, rosszat jelent az. Azt jelenti, hogy búcsúznom kell gazdagságomtól és hatalmamtól. Aztán itt van a lapockája is... Azt is adnám én neked, édes fiam, de ha odaadom, azt mondják, bajt hozok a gyermekeimre. Ha meg a combjából adnék, az hozná aztán csak az igazi nagy bajt és szerencsétlenséget! Zabáld csak, édes fiam, a puszta földet, amíg csak nem köhögysz tőle, s a könnyeid nem csorognak végig az arcodon! Az való neked, nem egyéb. Aztán meg ott vannak a döglött marhák... Teli van velük a folyó északi, déli meg a nyugati partja. Szedd össze és zabáld meg őket! Vagy keress egy menyasszonyt, aki éppen most megy be jövődő ura jurtájába, csakhogy éppen havibaja van... Vedd el tőle a rongyát és zabáld meg azt! Hahaha!

Dzsorót rettenetes düh öntötte el, és felpattant a helyéről:

- Hallottátok, hogy mit mondott ez az átkozott! Gúnyolódik velem és kiröhög, ahelyett, hogy kivehetném részemet a lakomából... Azt mondta, hogy zabáljam a puszta földet? Nekem adta hát a föld jogát! Éppen ezért figyeljetek rám mindannyian, akik abból éltek, hogy ürgüne- és dzsigdzsigene-gyökereket ástok! Mostantól kezdve minden szántóvetőnek és gyökérásónak az én engedélyemet kell kérnie, ha dolgozni akar... Mert ha nem teszi, nagy bajt hoz a fejére! Így akarja Csong bátyó! Aztán azt is mondta, hogy könnyezni és köhögni fogok, sőt nekem adja minden síró könnyét és minden beteg köhögését is... Köszönöm, Csong bátyó! Ez annyit jelent, hogy engedélyem nélkül senki nem sírhat és nem is köhöghet ebben az országban. Aki pedig mégis megteszi, nem kerülheti el a kegyetlen büntetést! De még azt is mondta Csong bátyó, hogy faljam fel a lódögöket a folyó nyugati partján, a marhatemeteket a keleti oldalán, a megfulladt juhokat meg a forrás közelében... Rendben van hát! De engedélyem nélkül senki sem nyúlhat hozzájuk! Aki mégis megtenné, ezerszer is megbánja! Azután még nekem ajándékozta azt a bizonyos valamit is, amit a menyasszony hord magán, elől... Hát akkor gyerünk, vegyük el tőle!

Ezzel felugrott, a szép Kimuszunhoz, a menyasszonyhoz futott, rángatta-tépte róla a ruhát, s szaggatni kezdte ékszereit és díszzeit is.

Csong láma, aki megdöbbenve szemlélte a történeteket, hatalmas varázserő birtokosa volt, s most elérkezettnek látta az időt, hogy felhasználja mágikus tudományát. Bal oldali orrlikából kibocsátott egy darazsat, és halkan odasúgta neki:

- Repülj Dzsoróhoz, és szúrd ki egyik szemét!

Dzsoró azonban, ugyancsak mágikus ereje segítségével, megtudta, hogy miben mesterkedik a láma, ezért egyik szemét becsukta, másikkal pedig kilesett félig zárt pillája alól. A darázs rácsapott a fiúra; Dzsoró varázsereje azonban megbénította. Annyit tett csak, hogy belecsípett Dzsoró ajkába, aztán visszarepült nagy zümmögéssel a lámához.

- Kiszúrtad a szemét? - suttogta Csoridong fenyegetően.

- Felesleges, felesleges - zümmögte a darázs. - Hiszen egyik szemére vak, a másikra meg kancsal... Úgysem lát vele, úgysem lát vele...

- Tedd, amit parancsolok, értetted? - dühöngött a láma, fogát csikorgatva. - Bújj be a bal orrlíkába, mássz fel egészen az agyáig és szúrj bele. Addig vissza ne gyere, amíg meg nem ölted!

Dzsoró, aki előbb meghallotta a parancsot, mint a darázs, kellően felkészült a támadásra. Egyik orrlíkat bedugta, mintha csak eleredt volna az orra vére, a másikat pedig úgy alakította, hogy csapdául szolgáljon a közeledő darázsnak. S amikor aztán az valóban odaérkezett és megkísérelt belebújni, foglyul ejtette; odakapott, ujjai közé vette, és úgy megszorította, hogy csaknem kiszállt a szusz belőle.

Ebben a szempillantásban Csoridong láma elfehéredett, lezuhant ünnepi székéről, és ájultan maradt a földön. Dzsoró kicsit engedett a szorításán; hagyta a darazsat, hadd lélegezzon. Csoridong láma is megkönnyebbült, öntudata visszatért, felült a földön, és elkezdett hajlongani a fiú előtt. Ekkor aztán Dzsoró ismét csak megszorította a darazsat, a láma újfent ájultan zuhant a földre.

Csoridong láma húga, a szép Kimuszun azonnal megértette, hogy a darázs a láma elvarázsolt lelke, és ezt ejtette fogságba Dzsoró. Gyorsan a kezébe ragadott egy madárfej nagyságú drágakövet, másik kezébe pedig egy bőrrel bevont pálinkáskulacsot, és Dzsoróhoz lépett, hogy megbékítse.

- Nicsak, nocsak! - kiáltotta akkor Dzsoró, és undorodva elhúzta a száját. - Nézzétek csak ezt a menyasszonyt... Csak nem hozzám készülődik? Nálunk, tibetieknél, az a szokás, hogy egy jó családból való fiatalasszony három évig nem látogathatja a rokonait esküvő után. De még az egyszerű emberek között is három hónapig tilos látogatóba menni és ajándékot vinni... Nézzétek csak ezt a szerencsétlen lányt, hogy megijedt! Talán nincsenek rokonaid? Talán ez a darázs a férjed vagy apósod-anyósod?

Dühösen kiköpött, megfordult, és elhagyta a jurtát.

Nem sokkal ezután Dzsoróhoz sietett egy Kara nevű ember, aki a láma körüli ügyes-bajos dolgokkal volt elfoglalva. A kövér Kara letérdelt a fiú elé, és nagy rimánkodva így szólt hozzá:

- Ó, kedves Dzsoró! Elhatároztuk, hogy a jövőben, ha valaki lát valamit és nem jelenti rögvést neked, kinyomjuk a szemét. Ha valaki valamit hall, és nem súgja rögtön a füledbe, legyen örökre süket! Ha valaki eszik és neked nem ad belőle, kiverjük a fogait! Aki pedig a kezében tart valamit, és nem nyújtja neked, száradjon le a keze örök időkre!

*Hófehér hegynek havas csúcsán
Hófehér bárány csak sirdogál.*

*Arany hegyen meg mi mosolyog?
Arany malom csak jár és forog!*

*Vasból vert hegyen, fejesre kész,
Vas tehén kószál és legelész.*

*Arany hegy ormán, ha nap süti,
Aranybot jár s kit meglát: üti!*

*Réz hegy csúcsához, ha lelsz utat,
Réz kutyát látsz; ha meglát, ugat!*

*Arany hegyen meg, minő varázs,
Arany szárnyakon száll egy darázs.*

*Ha eljutsz aztán az aranyporig:
Hangyák hős kánja abban lakik.*

*Arany pányvád ha kézbe kapod,
Akard akár a fényes napot!*

*Ezüst pányvád ha kézbe veszed,
Ezüst hold felé nyújtsd a kezéd!*

*S aki akarja, annak a bére,
Hangyák kánjának az orrávére!*

*Ott van aztán a tetvek ina,
Vagy fekete sas varázs-vére,*

*A fekete sas varázs-teje
Őrzi mind-mind a hegy teteje!*

*Vagy fekete sas szeme-könnye,
Tengerben nyugvó óriás-kristály,*

*Csillog-villog ha nézel vele
S akkora, mint a malom köve!*

- Ó, kedves Dzsoró! Vedd ezeket a varázstárgyakat mind-mind s a szép Kimuszunt is, ha szabadon engeded a darazsat! - rimánkodott a kövér Kara.

Dzsoró megvárta, amíg Kara befejezi hajlongását, akkor aztán szabadon engedte a darazsat. A rovar elrepült, Csoridong pedig abban a szempillantásban magához tért. Meghajolt néhány-szor Dzsoró előtt, majd visszakapaszkodott székére, ahonnan leesett. Dzsoró akkor kézen fogta a szép Kimuszunt; testvérehez, Dzsaszához vezette, és hozzáadta feleségül.

Ebben az időben történt, hogy Szengeszölü kán lánya, Rogmó, a Gyönyörű, Tibet felé vette útját. Három kiváló, mesterien nyilazó vitéz kísérte, három birkózásban legyőzhetetlen harcos követte; mellette egy szent életű, kegyes és nagy hatalmú láma haladt, mögöttük pedig ott zsibongott a kíséret megszámlálhatatlan tagja.

Mondják, hogy Rogmó, a Gyönyörű, azért érkezett Tibet földjére, mert meghallotta, hogy él errefelé harminc varázserejű vitéz, akik közül, bízvást remélte, választhat magának megfelelő férjet, amelyet messzi hazájában sehogy sem tudott találni.

Miután sátrat vertek e távoli vidéken, kihirdették, hogy aki csak akar, megküzldhet Rogmó, a Gyönyörű kezéért. Nyomban össze is futott sok-sok ember, jó tízezernyi, akinek csak a környéken volt dolga.

Csotong úr is meghallotta a verseny hírt, s amikor lovára kapott, hogy valahogy le ne késsen róla, odafutott hozzá Dzsoró, és könnyörögni kezdett:

- Drága, aranyos nagybácsikám! Hadd üljek fel mögéd a lóra!

Csotong majd leesett a nagy csodálkozástól:

- Csak nem akarsz te is, te szarjancsi, versenyre kelni egy ilyen tündérlány kezéért, mint amilyen Rogmó, a Gyönyörű? Különb is... Egészen máshova és másfelé megyek! - azzal megrugdosta lova oldalát és tovavágtatott.

Ekkor hirtelen Csargin tűnt fel a láthatáron.

- Kedves nagybácsikám, Csargin, kérlek, végy fel engem is magad mögé - kérte szépen az öreget Dzsoró.

Csargin jóindulatúan megcsóválta a fejét:

- Ülj csak fel, taknyoska, ha te is akarsz valamit!

Amikor megérkeztek a verseny színhelyére, már összegyülekezett mind a tízezer meghívott, s Csocong, mint a legelőkelőbb, ott pávaskodott valamennyiük előtt.

Dzsoró ravaszul rámosolygott Csarginra:

- Egészen kétségbeestem, hogy Csocong nem lesz itt... Nekem ugyanis azt mondta, hogy másfelé megy. Na de legalább így rendben is van a dolog. Biztos, hogy senki más nem nyeri el a lány kezét, csakis ő!

Ekkor hirtelen csend támadt, mert megjelent Rogmó, a Gyönyörű. Kinyitotta az ajkát, s máris, mint gyöngyök, hullottak a szavak:

- Azt hallottam, hogy ennek az országnak az előkelői között ugyancsak akadnak vitéz emberek. Ezért most ünnepélyesen kihirdetem, hogy annak a felesége leszek, aki nemes versenyben legyőzi három nyilazni tudó vitézetet, aki földhöz teremti három birkózómat! Tudnotok kell, hogy eddig még nem akadt vitéz széles e világon, aki le tudta volna bírni őket. Ezért hát halljátok még egyszer a szavam: annak a felesége leszek, aki túlszárnyalja nyilasaimat s legyőzi birkózóimat... Ha meg most azon gondolkodtok, hogy miért kell egy olyan lánynak, mint én, ilyen módon keresnie férjet, hát halljátok újra a szavam: tudjátok meg, hogy nem egyszerű lánnyal van dolgotok. Amikor megszülettem, jurtánk jobb oldalánál egyszarvú tűnt fel s ott ugrált ide-oda, a jurta bal oldalánál pedig egy antilop leselkedett. Az eget felhők borították, és mégis ragyogott a napfény, aztán egyszerre csak eltűntek a felhők, és elkezdett szakadni az eső... Jurtánk csúcsára rászállt egy papagáj és énekelni kezdett, a másik oldalon, a fűsteresztő nyilásnál, kakukk hallatta hangját, sőt még egy másik dalos madár is ott fűtyentgetett. Ebből is láthatjátok, hogy nem egyszerű halandó, hanem tündérlány vagyok, akinek kilencféle varázsereje van. Lássunk hát akkor a dologhoz! Lássam, hogy veszitek fel a versenyt három nyilasommal, három birkózómmal!

Rogmónak, a Gyönyörűnek valóban csodálatos három nyilazó vitéze volt. A legkülönb közülük ha fellőtte vesszejét a levegőbe napkeltekor, csak akkor hullott vissza a vessző a földre, amikor a nap már bejárta pályájának háromnegyed részét. De nem sokkal maradt mögötte a másik nyilas vitéz tudománya sem. Ha ez küldte fel vesszejét a magasba, nyugodtan neki lehetett fogni a tea főzésnek; kétszer is végre tudták hajtani a teazás szertartását, mielőtt a nyílvessző visszahullott volna a földre. A harmadik vitéz nyilának visszazuhanásáig pedig alaposan ki lehetett főzni egy kanna teát.

Rogmó, a Gyönyörű, elmosolyodott, és vitézeire mutatott:

- Figyeljétek csak őket, amint fellövik vesszeiket. Amikor a nyílvesszők eltűnnek a hajnali égbolton, vitézeim lefekszenek a földre, és fejüket a fűre hajtják. Így várják, hogy a vesszők visszahulljanak. Csakhogy azoknak pontosan oda kell esniük, ahol vitézeim feje nyugszik... Figyeljétek csak! Amikor a vesszők süvöltve szelik a levegőt s már ott suhannak a legények feje felett, azok egyszerűen csak félrefordulnak, s a vesszők ott fúródnak a földbe, ahol

korábban a fejük nyugodott. Hát ezt hívják, arra mifelénk, mesterlövésnek! Ha viszont a vessző eltéveszti a célt, és nem oda fúródik, ahova kell, maradjon fenn bármeddig is az égből, nem számít az másnak, mint ügyetlenségnek!

Ezután megkezdődött a verseny. Mind a harminc vitéz porondra lépett, de sem nyíllövésben, sem pedig birkózásban nem tudták legyőzni Rogmónak, a Gyönyörűnek a vitézeit.

Ekkor egyszerre csak elősündörgött Dzsoró, s odaosont a lámához, aki Rogmó mellett álldogált:

- Tiszteletre méltó láma bátyám! - szólította meg. - Ha nem lennék ilyen kicsi, talán még a birkózásba is beneveznék!

- Hagyd csak, kicsikém, hagyd csak - mondta jóindulatúan a láma, akinek megtetszett a pöttöm legény bátorsága. - Nem neked való ez... Ládd, még a harminc vitéznek sem sikerült, pedig azok aztán tútesznek mindenkin!

- Talán azért mégis megpróbálnám - erősködött Dzsoró.

- Hát akkor rajta! Birkózz csak, ha akarsz! - adta beleegyezését a láma, s nem is törődött többé a dologgal. Majd amikor feleszmélt, hogy mire is adott engedélyt, a birkózók felé intett: - Hé! Gyertek csak elő! Itt van egy legény, aki meg akar küzdeni veletek!

A legelső birkózó felkelt ülőhelyéről és Dzsoró elé lépett. Ebben a pillanatban a fiú csodálatos átváltozáson ment át; bár külsején nem lehetett semmit észrevenni, ruhája alatt Geszer izmai kezdtek dagadozni. A körülöttük zsibongó tömeg természetesen nem látott rajta semmi különöset.

Dzsoró ekkor hatalmas lépést tett: egyik lábával fellépett egy hegy tetejére, másikat pedig a messzi tenger partjára helyezte. Ezután megragadta a legerősebb vitézt, felemelte a levegőbe, megforgatta a feje felett s ezer mérföld távolságra hajította. Elkapta a következő birkózót is, ezt kétezer, a harmadikat pedig háromezer mérföld távolságra dobta. A tömeg pedig csak állt szájtátva, és nem tudták levenni szemüket Dzsoróról.

Ezután, ahogy meghirdették, a nyíllövő verseny következett. A három vitéz és Dzsoró is fellőtték vesszeiket az égre, aztán leheveredtek a földre és vártak. Elmúlt a reggel, s csak déltájban támadt nagy suhogás: a három vitéz vesszeje hullott vissza a földre. Dzsoróé azonban nem volt sehol.

Estefelé egyszerre csak olyan sötétség támadt, hogy a tömeg nyugtalankodni kezdett:

- Lassan leszáll az éjszaka, és a vessző még mindig nincs sehol. Jobban tesszük mi is, ha szétszéledünk és hazamegyünk aludni.

- Várjatok csak, várjatok! - kiáltotta Dzsasza, az Édesszívű, és megakadályozta, hogy a tömeg szétszéledjen. - Nem az éjszaka köszönt rátok, emberek! A sötétség csak annyit jelent, hogy a mi kis taknyoskánk kilőtt vesszeje közeledik a földhöz!

Még be sem fejezhette, amit mondani akart, amikor valaki hangosan felkiáltott:

- Nézzetek csak az égre! Dzsoró vesszeje közeledik!

Dzsoró ekkor oldalra fordította a fejét, s a vessző pontosan oda csapódott, ahol korábban a fiú feje nyugodott. A hirtelen beállott sötétségnek pedig a következő volt az oka: amikor Dzsoró fellőtte vesszejét az égbe, égi nővérei elkaptak s felfűztek rá mindenféle égi madárból egyet, még a garudiból is. Így aztán amikor madarakkal díszítve visszazuhant a földre, a garudi óriási teste vetette árnyékát a napot.

Az összegyülekezett tömeg elégedetten bólogatott:

- Most már aztán igazán hazamehetünk. A versenynek vége. Amit senki sem tudott megcsinálni, ez a taknyos Dzsoró véghezvitte... Gyerünk hát haza!

Rogmó, a Gyönyörű, azonban kétségbeesetten közbevetette magát:

- Várjatok csak, várjatok! A versenynek még nincs vége! - ezzel egyik kezébe nagy csomó birkahúst ragadott - körülbelül hetven birkának a bordarészét -, másik kezébe egy bőrös-szőrös kulacs pálinkát és egy madárfejnyi drágakövet:

- Hallgassatok csak ide! Hallgassatok rám! - kiáltozta kétségbeesetten, majd amikor a távozni akarók végre elcsendesedtek, így folytatta: - Látjátok, mi van a kezemben? Nos, hát annak a felesége leszek, aki az alatt az idő alatt, amíg megfordulok magam körül, szétosztja a hetven juh bordarészét úgy, hogy mind a tízezer embernek jusson belőle, a pálinkát meg úgy, hogy mind a tízezer kortyolhasson belőle. Ezt a hatalmas drágakövet pedig vegye a szájába. Bizony isten annak a felesége leszek, aki ezt mind meg tudja csinálni!

Ekkor újra kezdetét vette a versengés. Rogmó sorra átnyújtotta a tárgyakat a versenyzőknek: ők azonban nem tudták véghezvinni, amit a Gyönyörű kívánt tőlük. Egyedül Badmari fia, Banszürcse tudott volna megfelelni a feladatnak, Dzsoró azonban ismerte rejtett képességeit s négy-öt titkos varázstulajdonságát ellopta tőle, míg látszólag ártatlanul a versenyzők mellett üldögélt. Így aztán Banszürcse is pórul járt.

Amikor Dzsoró következett, s Rogmó odalépett eléje, a tündérlányt elfogta az undor. Rápillantott a Dzsoró orrából szivárgó takonyra, és a hányinger kerülgette. Gyorsan odább is akart állni, az öreg Csargin, Dzsoró nagybácsija azonban megállította.

- Állj csak, állj meg, lelkecském! Miért annyira sietős? Hiába vagy szép, mégiscsak asszony vagy, Dzsoró meg hiába randa, mégiscsak férfi. Túltett három nyilazó vitézeden, három birkózódat meg úgy elhajította, hogy azóta sem kerültek elő. Talán bizony az is rendkívüli tulajdonságaid közé tartozik, hogy könnyedén megfedkezsz az ilyen dolgokról, he?

Rogmónak nem volt mit tenni, vissza kellett térnie Dzsoróhoz; s amikor egészen közel lépett hozzá, a fiú kitépte kezéből a felosztandókat, és ingerülten rákiáltott:

- Mit számít az, hogy gyönyörű vagy, ha még azt sem veszed észre, hogy meggyulladt a ruha a seggeden, és hogy varázserőd végére jutottál... Községes asszony vagy te is, akár tündérnek hiszed magad, akár nem!

Rogmó, a Gyönyörű, ekkor hátat fordított neki, és lassan megfordult a tengelye körül. Dzsorónak éppen elég ideje volt, hogy a hetven birka bordahúsrészét és a nagy szőrös-bőrös kulacs pálinkát maradék nélkül szétossza a tízezer ember között, s hogy a hatalmas, madárfej nagyságú drágakövet a szájába kapja.

A tömeg óriási, ujjongó nevetésben és zivajban tört ki, amikor látta, hogy Dzsoró ismét megnyerte a versenyt. Egyedül Csongor maradt búvalbélelt, és elkeseredetten káromkodott a fogai között.

- Elveszett minden! Ez a semmirekellő nem megszerezte magának a tündérlányt! - s közben máris azon törte a fejét, hogy miképpen rabolhatná el Dzsorótól Rogmót, a Gyönyörűt.

Mivel a versenyeknek vége szakadt, az összegyülekezettek ismét hazafelé készülődtek. Rogmó villámgyorsan összeterelte embereit, s igyekezett, hogy minél előbb elhagyhassa szerencsétlensége színhelyét. Menekülés közben azonban csak nem hagyta nyugodni a taknyos kisfiú, és aggódva fordult kíséretéhez.

- Nézzetek csak óvatosan hátra. Nem jön utánunk ez a hányadék?

Kísérői engedelmesen hátrafordultak, de sem közelben, sem távolban nem láttak senkit.

- Úgy tetszik, hogy messze elmaradt mögöttünk - mondták.

Megint mentek, menekültek, s amikor már jókora távolságra értek, Rogmó ismét csak megkérdezte tőlük:

- Nézzetek csak újra hátra. Hátha mégis követ bennünket valaki!

A kísérők újra megnyugtató választ adtak:

- Nem, úrnőnk. Senki sem követ bennünket!

Eközben Dzsoró, aki mágikus erejével természetesen mindent tudott, odaváltoztatta magát Rogmó mögé a nyeregbe. S amikor a kísérők ismét hátrafordultak, hogy megnézzék, nem bukkant-e fel valaki a láthatáron, megrémülve ordítottak fel:

- Jaj nekünk, jaj! Hiszen ott ül a takonypóc a hátad mögött a nyeregben!

Rogmó, a Gyönyörű, majd leesett rémületében a lóról; aztán összegörnyedt és jajgatni kezdett.

- Jaj nekem, jaj! Hát mit vétettem az istenek ellen? Most aztán megehetem, amit főztem! Hiába kerestem magamhoz való férjet annyi ideig, senki sem volt jó nekem. Végül is ez jutott... Ó, én hülye! Mit mondok majd a szüleimnek, ha ezzel a takonyforrással térek haza? Hogy nézek a szemükbe?

De hát mit volt mit tenni, folytatták az utat tovább. Dzsoró pedig mágikus ereje segítségével olyan port kavart körülöttük, mintha tízezer lovas vágatott volna a pusztán keresztül.

Rogmónak, a Gyönyörűnek a szülei, amikor meglátták az iszonyatos porfelhőt, örömmel tanakodtak:

- Akkora a porfelhő, mintha tízezer lovas verte volna... Csak nem magát Virojána kánt sikerült megkaparintania?

Amint közelebb ért a menet, a porfelhő is kisebb lett, csak akkora, mintha ezer lovas verte volna.

- Nem, nem, nem Virojána kán lesz az, hanem Mirajána...

A por ismét ülepedett valamelyest; mintha kilencszáz harcos verte volna:

- Talán Csigacsin kán? - motyogták a szülők.

Akkor a porfelhő akkorára húzódott össze, hogy száznál több lovas nem kavarhatta.

- Csak nem Csongor úr lett a férje? - kérdezték egymástól még mindig örömmel a szülők.

A porfelhő ismét összébb rándult, úgy hetvenembernyire.

- Banszürcse lesz az, Badmari fia - mondták most már kissé elszontyolodva.

Alig ejtették ki az utolsó szót is a szájukon, amikor a porfelhőből kibontakozott Rogmó, a Gyönyörű, háta mögött a takonypóc Dzsoróval.

Amikor Rogmó apja megpillantotta a fiút, anélkül, hogy köszönt volna, feltépte a jurtaajtó jobb oldalát, kezébe kapta lószerszámát és korbácsát, s a méneshez sietett. Rogmó bátyja kirúgta a jurtaajtó bal oldalát, iját és nyílvezeit kezébe ragadta, s a bárányokhoz futott. Rogmó anyja sem köszönt, hanem kezébe fogta a konyhai edényeket, s mogorván ide-oda dobálta őket; a szolgálók pedig, anélkül, hogy felnéztek volna, a bográcsokat rángatták jobbra-balra lázas igyekezettel.

Végül is nem volt mit tenni, Dzsorónak is készítettek ülőhelyet, a takarót azonban fordítva tették a székre. Dzsoró erre fogta magát, és mindenkinek hátat fordítva úgy ült rá, hogy a jurta fala felé nézett.

A szolgálók megrökönyödtek:

- Hát téged meg mi lelt? Mi a fenéért ülsz fordítva a takarón, amit kedvesen odaterítettünk neked, mi?

Dzsoró ekkor dühösen rájuk förmedt:

- Hogy szokták errefelé feltenni a nyeret a ló hátára, ha útra készültek? Talán bizony úgy, hogy a lovas hátrafelé nézzen, a ló segge felé?

A szolgálók elszégyelltek magukat, megkérték szépen Dzsorót, hogy állna fel, s amikor ez megtörtént, megfordították a takarót, ahogy annak lennie kellett.

De Dzsoró még mindig nem békült meg, hanem magához intette Rogmót, a Gyönyörűt, s komoran rámeresztette a szemét.

- Láttam az előbb, hogy apád feltépte a jurtaajtó jobb oldalát, s kezében lószerszámát és korbácsát tartva kirohant a szabadba... Talán bizony rablók támadtak a ménesre, he? Ismersz te már engem, Rogmó, gyönyörűségem. Adj alám egy lovat, s olyat teszek, amelyet a tolvajok elképzelni sem tudnak. De még azt is láttam, hogy bátyád kirúgta a jurtaajtó bal oldalát, kezében íjával és nyilaival ugyancsak kirobogott a sátorból. Talán csak nem farkasok támadtak a nyájra, mi? Tudod, hogy nem vagyok éppen rossz nyilazó... Adjál csak egy íjat meg vesszőket, kiterítem eléd sorba a farkasokat. De nézd csak anyádat! Olyan képet vág, mintha vackorba harapott volna, s ide-oda rángatja a bográcsokat. Csak nem gonosz lelkek bújtak az edényeitekbe, mi? Nyugodj meg, gyönyörűségem, van nekem elég varázserőm, hogy a fészkes fenébe zavarjam őket. De azt is látom ám, hogy a szolgálók meg a nagy bográcsokat, üstöket taszigálják ide-oda, jobbra-balra. Csak nem valami ragadós nyavalya fertőzte meg őket? Ó, Rogmó, gyönyörűségem, nem ismersz te még engem! Olyan ráolvasásokat tudok, amelyektől messzire futnak a betegségek. Bizony ám!

Amikor pedig elérkezett az este, és a házbeliek valamennyien összegyülekeztek, simfelni kezdték Rogmót:

- Ej, Rogmó, Rogmó, te ügyefogyott nőszemély! Neked aztán sikerült kiválasztanod az igazi férfit... Most aztán retteghetsz te is meg mi is, hogy ezt a férjcsodát előbb-utóbb elkapják a kutyák, és bezabálják vacsorára. Akkor megnézhetjük mi is magunkat, hogy majd mit beszélnek rólunk: „Rogmóék vejét megette a kutya. Fúj!” - S hogy valóban meg ne történjék, amiről beszéltek, felfordítottak egy hatalmas üstöt, az alá fektették Dzsorót éjszakára.

Amikor beköszöntött az éj, és mindnyájan elnyugodtak, Dzsoró felborította az üstöt, kimászott alóla, kiment a bárányokhoz, és levágott egyet. Nagy részét mindjárt a helyszínen befalta, a maradékot pedig a kutyáknak adta. Ezután gondosan bekente szőrsubáját a megölt bárány vérével, a jurta elé dobta, maga pedig a közelben töltötte az éjszakát.

Reggel a jurtanép szép rendesen felkelt, s amikor reggeli foglalatosságukhoz láttak, megpillantották a véres szőrsubát a jurta előtt.

- Hé, Rogmó! Kelj fel, Rogmó! - kiáltozták kétségbeesetten, és költogetni kezdték a lányt. - Hogy a féreg esett volna a gyönyörűséges csodaférjedbe! Hát nem az történt vele, amit megjósoltunk? Az éjszaka elkapták a kutyák és befalták. Most aztán tarthatod a hátad a rokonai előtt. Hogy a fene ette volna meg ott, ahol volt!

Rogmó előbb magába roskadt a rémülettől, majd gondolkodóba esett.

„Nem lehet, hogy a kutyák megették volna - morfondírozott magában. - Amit eddig tett, az nem taknyos, szerencsétlen kisfiúra vall... Valami disznóságot sejtek a dolog mögött! Gyerünk csak, nézzünk utána!”

Kioldalgott a jurtából és keresni kezdte Dzsorót. Egyszerre csak megpillantott egy óriási ménest őrző csikóst, aki nem volt más, mint Dzsoró, átváltozott formában.

- Hé! Csikós! - kiáltotta oda neki. - Nem láttad véletlenül a takonypóc Dzsorót errefelé kószálni?

A csikós megcsóválta a fejét:

- Fogalmam nincs róla, hogy ki az, akit te takonypóc Dzsorónak nevezel. Így hát nem is hallhattam róla. Valamit azonban hallottam, ami nem lesz nagy örömdre. Azt beszélik ugyanis, hogy három nemzetség, Tusza, Dongszár és Lig felkerekedtek fegyvereikkel együtt, hogy fogságba ejtsék és a lehető legrettenetesebb módon megöljék Rogmót, a Gyönyörűt, Szengeszlü kán lányát, szülei házát pedig hamuvá égették, mivel elrabolták rokonukat, Dzsorót, és felfalatták a kutyákkal.

Rogmó az utolsó szóig elhitte a pásztor meséjét, elkezdett bögni, és hangosan zokogva kóborolt a környéken. Ekkor ismét megjelent előtte Dzsoró egy óriási nyáját őrző pásztor képében. S amikor ezt is elkezdte kérdegetni, ugyanazt a választ kapta, mint korábban a csikóstól. Akkor megállapodott és letörölte a könnyeit.

- Biztos, hogy úgy van, ahogy ezek mondják, hiszen szóról szóra ugyanazt mesélik. Nem maradt más hátra, mint hogy véget vessek az életemnek. Haza sem megyek már, hiszen mire lenne jó, ha szüleim és testvéreim szeme előtt érne a keserves halál. Jobb valahol itt túlesni rajta... A közelben van egy folyó, jó mély vizű... Egy ugrás csak, és már meg is haltam!

Lovára kapott, és felkapaszkodott egy magas szikla tetejére, amely éppen a mély vizű folyó fölé emelkedett. Megsarkantyúzta lovát, hogy a mélybe vesse magát, a paripa azonban meg sem mozdult. Dzsoró ugyanis varázsereje segítségével ott termett mögötte, megragadta a ló farkát, és húzta visszafelé, ahogy csak bírta.

Rogmó hátrakapta a fejét, hogy vajon mi tartja vissza paripáját, s ekkor megpillantotta Dzsorót.

- Jaj, istenem! Te vagy az, Dzsoró? Kapaszkodj fel gyorsan mögém!

Dzsorónak sem kellett több, felugrott a lány mögé a nyeregbe, és szorosan átölelte. Rogmó mosolyogva és megkönnyebbülten hátrafordult, de az undortól majd leesett a lóról: Dzsoró vigyorogva ült mögötte; sárgás undorító takony folyt az orrából és lelógott egészen a ló lábáig.

Rogmót elfogta a hányinger, és könnyögni kezdett:

- Jaj, kedves Dzsoró, mit csinálsz, mit csinálsz? Téged egyszerűen nem lehet elviselni... Próbáld meg visszatartani valahogy, vagy fordíts hátat a nyeregben.

Dzsoró ekkor sértődötten leugrott a lóról.

- Még a magas hegyeken is van hágó, ugye? Egy embernek csak egy feje van, igaz? Vagy talán kettő? A lovon úgy kell kettőnek ülni, hogy egymás mögött ülnek és egyfelé néznek, vagy nem? Mert hát hogyan lehetne felülni másképpen?

Dühösen kiköpött, és sértődöttségében megpróbált a ló fején keresztül felszállni, hogy úgy üljön a hátára, ahogy Rogmó kívánta.

- Hát ez nem megy! - kiáltotta dühösen, amikor hasztalan próbálkozott keresztülmászni a ló fején. - Próbáljuk csak másképpen!

Ezzel fogta magát, és a ló farán át igyekezett felkúszni a hátára. A paripa azonban megremülve a szokatlan próbálkozástól, kirúgott, s felröpítette Dzsorót a levegőbe. A fiú nagyot esett, s fekve maradt a földön, mintha halott lenne.

Rogmó rémülten vetette rá magát.

- Jaj, kedves Dzsoró... Csak nem haltál meg? Kelj fel már, az istenért!

Dzsoró azonban csak feküdt tovább, mozdulatlanul, mintha egészen kiszállt volna belőle a lélek. Csak amikor még egyszer rákiáltott, hogy: „Kelj fel, Dzsoró, nagyon szépen kérlek!”, akkor tápáskodott fel lassan, és komoran dűnnyögte:

- Remélem, megtanultad, hogyan kell rendesen ülni kettőnek egy lovon. Ha rád hallgatok, előbb-utóbb kitöröm a nyakam. Most aztán végül is hogyan üljek fel?

Rogmónak most már minden mindegy volt; visszaültette hát a fiút rendesen maga mögé. Így érkeztek haza ketten egy lovon.

Nem sokkal ezután Rogmó nagybátyja és nagynénje hírt adtak róla, hogy hamarosan meglátogatják az ifjú házасokat. Levelet is küldtek, s ezt írták benne:

„Tudjuk, hogy a mi Rogmónk nem közönséges halandó, hanem tündérlány. Éppen ezért nagyon kíváncsiak vagyunk, miféle férjet választott magának.”

Lett erre nagy riadalom Rogmóéknál; annyira szégyellték Dzsorót, hogy nem akarták bemutatni a kíváncsi rokonoknak, hanem elrejtették az edények mögé, kezébe nyomtak egy tányér pirított magot, hogy azt zabálja s maradjon nyugton.

- Elő ne dugd a képed, amíg a rokonok itt vannak! - förmedtek rá, és otthagyták az edények mögött.

A nagybácsi és nagynéni rendben meg is érkeztek, és azonnal kérdezgetni kezdték a háziakat:

- No, hadd lássuk hát azt a híres-nevezetes vejeteiket. Szörnyen kíváncsiak vagyunk, hogy milyen, jóféle-e, rosszféle-e?

- Honnan a fenéből lehetne azt még tudni? - morogták zavartan a háziak. - Hiszen még kisfiú... Különben is, itthon sincs. Elkódorgott a szomszédokhoz, akik valami finom ennivalót ígértek neki. Hiszen még gyerek...

Ekkor azonban mindnyájuk nagy megrökönyödésére óriási edényzörgés közepette előmászott Dzsoró. De hogy nézett ki, kegyelmes istenek! Sárga taknya vidáman himbálódzott a levegőben, a végén pedig egy szem pirított mag hintázott.

- Hallom, rólam beszéltek - mondta zavart mosollyal. - Hát itt vagyok.

Rogmó szülei elveszítették önuralmuk maradékát is, és rátámadtak a takonypócra:

- Hogy a nyavalya rágja ki a pofádat! Így kell idegenek szeme elé kerülni? Olyan hülye vagy, mint az apád bunkója! Te agyalágyult!

A rokonok szó nélkül sarkon fordultak, kisiettek a jurtából, s hazafelé útjukon még egy ménest is elhajtottak, amely a közelben legelészett.

Dzsoró ekkor büszkén kihúzta magát:

- Adjatok csak lovat, páncélt meg fegyvereket! Ti még nem ismertek engem! Utolérem én őket egykettőre.

- Ó, te kis szaros! - tépték a hajukat a háziak. - Épp egy ilyen bunkónak való a ló meg a fegyverek! - s fület mutattak Dzsorónak.

Dzsoró ekkor kilopakodott a jurtából, odasomfordált előbb a juhokhoz, majd a kecskékhez; az előbbieket közül kiválasztott egy kist, az utóbbiakból egy kecskebakt, összemarkolta őket, aztán a rablók után eredt. Nemsokára utol is érte őket, s a kossal meg a kecskebakkal úgy agyba-főbe verte őket, hogy lezuhantak a lóról, és mozdulatlanul elterültek. Azután a lovakat kezdte csépelni, s egészen addig csépelte, ameddig csak mozgott bennük a lélek, majd mint aki jól végezte dolgát, megfordította a ménest és hazahajtotta.

Néhány nap múlva aztán úgy tett, mintha hazafelé készülődne:

- Elérkezett az ideje, hogy hazamenjek. El bizony - mondogatta félhangosan.

Anyósa dühösen rátámadt:

- Hogyisne! Mi a nyavalya ütött beléd, hogy hazamennél, mi? Ki a fene bántott? Addig örülj, amíg itt maradhatsz! Most pedig takarodj, és ülj nyugodtan a seggeden!

Ebben az időben történt, hogy Dzsoró lelkének egyik részét Csotonggá változtatta, lelkének másik része pedig Dzsoró alakjában a hegyek közé ment, hogy üreginyulakra vadásson.

Hát ez az ál-Csotong odalovagolt Rogmóék jurtájához, szállt a lóról, és hangos szóval kereste a rokonát:

- Dzsoró, Dzsoró? Hol vagy, Dzsoró?

Csotong jöttére Rogmó előbújt a jurtából, és a hegyek felé mutatott:

- Elment, hogy üreginyulakra vadásson.

Ekkor az ál-Csotong mézesmázosan elmosolyodott.

- Aranyos, drága, szépséges kis menyasszony! Csak nincs valami bánatod? De bizony van, bizony van... Én, aki egész Tibet ura és parancsolója vagyok, tüstént észreveszem az ilyesmit! Csak egy szavadba kerül, és kiontom annak a szarjancsi Dzsorónak a belét, vagy mondd, hogy keressek neki másikat feleséget, és istenemre mondom, megteszem. Meg én! Vagy ami leginkább kedvemre való lenne, mondd, hogy üzzem el messzi vidékre; máris parancsot adok, hogy zavarják soha nem látott messzeségbe, én meg feleségül veszek, galambocskám, hehehe!

- Mit mondhatnék erre? - vont a vállát Rogmó. - Ez a család dolga meg a rokonságé! Dönts belátásod szerint, hiszen elvégre rokonok vagytok!

- Beléd szerettem, és addig nem is nyugszom, amíg a feleségem nem leszel - mondta az ál-Csotong, majd felpattant lovára és elvágtatott, amikor felhangzott Dzsoró lova patáinak a csattogása.

- Hát ez meg ki volt? - kérdezte Dzsoró, lekecmergett lováról, és várakozó ábrázattal nézett Rogmóra, a Gyönyörűre.

- Mit tudom én! - sziszegte ingerülten a lány, és visszafordult a jurta felé. - Mindenesetre azt mondta, hogy a nagybácsikád, Csotong, nem más.

- Aztán mi a fenét akart itt, nem mondta? - tudakolta Dzsoró kíváncsian.

- Honnan tudjam? - tettetett közömbösséget Rogmó, a Gyönyörű. - Felőled érdeklődött, aztán egyszerre csak felpattant a lovára, és elvágtatott. Hát ennyi történt.

- Érthetetlen, érthetetlen - töprengett Dzsoró. - Hiszen Tibet nincs éppen közel a ti országokhoz. Ha meg idejött olyan messziről, hogy engem lásson, miért vágtatott el hirtelen, anélkül, hogy üdvözölt volna?

- Ki tudja? - felelte Rogmó türelmetlenül. - Csak érdeklődött felőled, aztán meg elment. Egyszerűen elment!

- Tudok én mindent, hiába is köntörfalazol... Érték én mindent, érték bizony - dünnyögte Dzsoró, miközben lova szerszámaival babrált. - Helyén van az eszem, nem másutt!

Rogmónak a fejébe szaladt a vér.

- Mit értesz, te szerencsétlen hülye? Azért beszélsz, hebegsz-habogsz itt összevissza, hogy engem kínozz vele? Fogd be már egyszer a szádát!

Dzsoró engedelmeskedett és elhallgatott, de mielőtt még véglegesen befogta volna a száját, nyugtalanul mormolta maga elé:

- Nem téged kínozlak én, hanem magamat! Talán nincs okom nyugtalanodni miattad? Mi lesz velünk majd a távoli jövőben?

A következő napon Dzsoró lelkének egyik felét Badmari fiává, Banszürcsévé változtatta, másik fele pedig Dzsoró alakjában vadászni ment a hegyek közé.

Banszürcse is megállt Rogmó jurtájánál, s szinte ugyanazokkal a szavakkal vallott szerelmet, mint egy nappal korábban az ál-Csotong tette. S ő is éppen akkor vágtatott el Rogmótól, amikor Dzsoró hazaérkezett a vadászból.

- Hát ez meg ki volt? - kérdezte nyugtalanul a fiú.

Rogmó ismét csak a vállát húzogatta.

- Azt mondta magáról, hogy Banszürcse, Badmari fia.

- Badmari fia? - csodálkozott Dzsoró. - Mit akart erre felé?

- Utánad tudakozódott - felelte közömbösen Rogmó. - Azután ment tovább a maga útján.

- De hát miért nem várta meg, amíg visszatérek? - gyanakodott Dzsoró, majd bólogatni kezdett: - Érték én már mindent. A tibeti előkelők összefogtak, hogy eltegyenek láb alól, s ezért jöttek ide, hogy elnyerjék a te beleegyezésedet is. Most már mindent értek!

Az ezután következő reggelen Dzsoró harminc híres tibeti vitézzé változtatta magát; éppen úgy látszott, mintha valóban azok érkeztek volna messzi vidékről, fegyvereikkel, páncéljaikkal együtt. A vitézek leszálltak lovaikról, pontosan Szengeszölü kán jurtája előtt. A kán a nagy lódobogásra kiszaladt a sátorból, és tisztelettel kérdezte, hogy kifélék, mifélék és honnan jönnek. A fegyveres legények gőgösen válaszolták:

- Tibetiek vagyunk. Azért küldtek bennünket, hogy magunkkal vigyük Dzsoró asszonyát. Ha adjátok, feleljétek hangos szóval, hogy „igen”! Ha nem, úgy is jó, de akkor kiáltsátok, hogy „nem”! Értettétek?

Szengeszölü kán gyorsan visszabújt a jurtába, és a jurtabeliekkel lázas tanácskozásba fogott. Elgondolkozva vakargatta a fejét, és igyekezett meghányi-vetni a dolgot:

- Ha csak úgy egyszerűen kiadjuk, mivel magyarázzuk akárkinek is, hogy ilyen könnyen megváltunk szeretett lányunktól? Ha viszont nem adjuk, nekünk esnek mind a harmincan, és hamut csinálnak a jurtáinkból... Keressünk hát valami megoldást, hogy a kecske is jóllakjon, és a káposzta is megmaradjon!

Végül hosszas tanácskozás után Szengeszlü kiment a jurtából, és nagy ravaszul így szólt a vitézekhez:

- Kedves vitézek! Adjuk a lányunkat, hogyne adnánk. Csak hát ahhoz, hogy egy lányt odaadjunk valakinek is, nagy csomó előkészületet kell tennünk... Menjetek csak vissza, ahonnan jöttetek, s ha már kellőképpen felkészítettük lányunkat az útra, elküldjük utánatokat!

A harminc vitéz meghallgatta Szengeszlü tétova mentegetőzését, aztán megcsapkodta lovát, és így szólt:

- Rendben van, öreg! Ha rossz embernek tartjátok Dzsorót, és nem akarjátok, hogy Rogmó a felesége maradjon, akkor adjátok tüstént a lányt. De ha arra gondoltok, hogy Rogmó maradjon csak Dzsoróé, s fűtyültök kiadni nekünk, tudjátok meg, hogy mi, harmincan, jóval különbekkel is elbánunk, mint ti! Csak ne tartsátok olyan nagyra magatokat! Ha haboztok, lássátok hát a kárát!

Ezzel a harminc tibeti vitéz felpattant lovára és elvágtatott.

Szengeszlü kánt és családját elfogta a nagy félsz, amikor a tibeti vitézek eltűntek a láthatáron.

- Most aztán ideült a félelem a nyakunkba! - törölgette a homlokát Szengeszlü, s parancsot adott, hogy tüstént szedjék fel a jurtákat. Majd amikor elkészültek a csomagolással, elindultak a vitézek után, letelepedtek egy olyan vidéken, ahol kizárólag csak tibetiek laktak, s igyekeztek feltűnés nélkül elkeveredni közöttük.

Ebben az időben történt, hogy a közelükben lakó Csotong úr szívét még mindig rága a féltékenység és az irigység férge. El is határozta, hogy versenyt hirdet alattvalói és szomszédai között, hátha így magához tudná csalni valahogy Dzsorót. Hirdetést tett közzé tehát, a következő szavakkal:

- Versenyt hirdetek harmincezer híres vitéz számára. Aki legkülönbnek bizonyul, elnyerhet egy vértet, egy Zengő nevű sisakot, egy kardot és a Tízezer Csillag nevű pajzsot. Akinek a lova elsőnek ér célba, mindezeket megkapja, sőt ráadásul elnyeri Rogmónak, a Gyönyörűnek a kezét is!

Hamarosan össze is gyülekezett az előre megbeszélt helyen mind a harmincezer híres vitéz, hogy megmérkőzzön Rogmó kezéért. Dzsoró, aki szintén részt akart venni a küzdelemben, illatos füstölőt gyújtott, és égi nagyanyjához, Absza Gürdzséhez fohászkodott:

- Én vagyok itt, Geszer kán, aki a tíz világtáj uraként születtem e világra, hogy az élőlények hasznára legyek! Úgy is a világra jöttem, mint egy Kankuj nevű kisfiú, hogy majd a távoli jövőben, Erlik kánnak, az alvilág uralkodójának a birodalmából kimenekítsek tömérdek emberi lelket! S most íme! Csotong úr összeszedett ide harmincezer vitézt, csak azért, hogy elragadja tőlem földi feleségemet. Ha úgy gondolod, hogy győzni tudok vele, kérlek, ereszd le az égből túros hátú csikómat, ha nem, küldj egy másik lovat az istenek méneséből, égi nagyanyám!

- Hiszen ez a mi taknyoskánk! - rikkantott az öregasszony, amikor meghallotta Dzsoró imáját, s azonnal le is küldte a földre Geszer csodacsikáját, hatéves pej lovacska alakjában. De alig érkezett meg az égből, az ismeretlen földi világban száguldozott, mint a forgószelel, és nem hagyta, hogy Dzsoró megfogja. Dzsoró ekkor belátta, hogy csak a varázslat segíthet: füstölőjére tisztátalan füveket szórt és meggyújtotta. A varázslat hatására a táltos paripa egyszeriben kétéves pej csikóvá változott, s az már engedte, hogy Dzsoró a hátára tegye a nyeret. Ezután a fiú felpattant rá, s elvágtatott arrafelé, amerre a harmincezer vitéz patáinak a nyoma vezetett.

Hát amint megy, kocog másodfű pej lován, egyszer csak felbukkan előtte Szengeszlü kán.

Amint megpillantotta Dzsorót a kétéves pejen, a fejéhez kapott:

- Mit gondolsz, te szerencsétlen, kit fogsz legyőzni ezzel a másodfű pej csikóval? - kérdezte sajnálkozva. - Vagy talán már belenyugodtál, hogy kedves lányomat akárki elveheti tőled? Gyerünk! Kapj fel valamelyik erős versenyparipámra, és igyekezz, nehogy szégyenben maradj! Ha már egyszer a vejem lettél, ne hozz szégyent a fejemre!

Dzsoró gúnyosan elmosolyodott:

- Nem született a ménesedben olyan paripa, amely elbírna engem a hátán. Inkább csak maradok az én kedves lovacskámnál, ennél a kétéves pej csikónál. Meglátom, mire jutok vele!

Amikor Dzsoró megérkezett a verseny színhelyére, a harmincezer vitéz már felsorakozott a rajtnál; rendbe szedték lovaikat, és várták a jelet, hogy megkezdődjék a nemes vetélkedés. Egyszerre iramodtak neki, patáik alatt mintha a föld is megindult volna.

Nem így Dzsoró. A fiú megvárta, míg a többiek vágtába fognak, sőt még azután is várakozott egy kicsit. S amikor a versenyzőknek már csak a háta látszott, akkor nekieresztette ő is kétéves pej csikáját. A csikó vágtára fogta a dolgot, és rövid idő múlva elhagyott tízezer embert. Ekkor ismét visszafogta a paripáját, majd amikor türelmetlenkedni kezdett a ló, újra nekieresztette. A csikó ugrott egyet, s máris újabb tízezer embert hagyott maga mögött. Akkor látta ám Dzsoró, hogy alig karnyújtásnyira ott üget előtte Csotong úr fehér tarka lován, amelyről tudni való, hogy még az antilopokat is maga mögött hagyja. Csotong előtt szűk nyíllövésnyire ott lovagolt Aszmai úr, igen közel, hiszen a távolság csak annyi volt közöttük, amennyit egy kisgyermek át tud lőni a játék nyilával. Lovának szőre kékesen csillogott alatta.

Dzsoró táltosa füléhez hajolt, megveregette a nyakát, és halkán odaszólt neki:

- Itt van az idő, lovacskám! Gyerünk, rontsunk rá Csotong úrra és antilopnál is gyorsabb lovára! Úgy vetem rá magam, akár a vitézek vitéze, s te is támadj rá, mint a hősök hőse. Vesd utánuk magadat, és rúgjál bele antilopokat megszégyenítő mellső lábába! Gyerünk hát, lovacskám!

A paripa megbiccentette a fejét, és újult erővel Csotong után vetették magukat. Nem is tellett sok idő bele, egyszerre csak ott voltak előtte.

A meglepett Csotong felordított, amikor megpillantotta őket:

- Jaj, hát már megint itt van? Mi a fészkes fenét keresel itt, Dzsoró?

- Inkább azt mondd, hogy te mit keresel itt? - kérdezett vissza hetykén a fiú. - Nekem vágtáznom kell, nehogy legyőzzenek, nehogy valaki is elvegye tőlem a feleségemet, Rogmót, a Gyönyörűt! - azzal ismét odahajolt lova füléhez, és belesuttogta: - Gyerünk, lovacskám, gyerünk! Ott vágtat előttünk Aszmai úr hollófekete lován. Ha már elhagytunk harmincezer vitézt, miért ne hagynánk el őt is?

Ezután ismét úgy tett, mint az előbb. Visszafogta egy kicsit a lovát, azután nekieresztette. S akkor egyszerre váratlan dolog történt: Aszmai úr hollófekete lova felkapta a fejét, foga közé szorította zabláját, s ismét csak megugrott; ha nem is sokat, csak annyit, amennyit egy gyerek át tud lőni játék nyilával. A fiú üldözte, üldözte, de nem tudta utolérni.

Dzsoró akkor elkeseredésében sírva fakadt, s szemrehányóan kiáltotta kétéves pej csikaja fülébe:

- Jaj nekem, mit csinálsz, édes-kedves, másodfű pej csikóm? Azt akarod, hogy a vért, a Zengő sisak, a kétélű kard, a Tízezer Csillag nevű pajzs, s ráadásul Rogmó, a Gyönyörű, aki hatéves korában lett a szeretőm, mind a másé legyen? Ezt akarod talán, édes-kedves lovacskám?

A csikó szomorúan Dzsoró felé fordította a fejét:

- Jaj nekem, jaj, kedves kis gazdám! Látom már, kedves taknyoskám, hiába hogy én égi paripa vagyok, ez meg közönséges földi ló, négy nemzedékkel is idősebb, mint én; a szőre is szebb és gazdagabb, mint az enyém. Nem tudom utolérni, de nem ám! Inkább imádkozzál, kedves gazdám, kérd égi nagyanyádat, Absza Gürdzset, hogy legyen a segítségünkre, húzzon ki a csávából! Ezt tanácsolom én, édes gazdám!

Dzszoró kétségbeesetten fohászkodni kezdett.

- Kedves, jó nagyanyám! Nézz csak le kétéves pej paripadra. Éppolyan gyenge, olyan erőtlen, mintha földi ló volna... Az meg ott elől hiába földi paripa, mégis akárha az égből származnék, s ha nem teszünk valamit, övé a győzelem. Akkor aztán Aszmai úré minden; a fegyverek és Rogmó, a Gyönyörű is, akit pedig olyan nehezen szereztem magamnak. Jaj nekem, nagyanyám! Mit csináljak hát?

Égi nagyanyja meghallotta Dzszoró kétségbeesett siránkozását, és megesett rajta a szíve.

- Szegény, szerencsétlen taknyoskám! - morogta szeretettel. - Sírdogál a nyavalyás, mert egy közönséges halandó épp azon van, hogy legyőzze. Ide hozzám, Boa Dongcsing! Vedd kézbe a pej paripát, én meg teszek valamit Aszmai úr lovával. Gyerünk, ne késlekedjünk!

A következő szempillantásban aztán mindketten feltűntek az ég szélén; Boa Dongcsing intésére a pej paripa nyomban hétéves égi táltossá változott, és türelmetlenül rágta, harapta zabláját. A nagyanyó gondosan célba vette égi nyilával Aszmai úr lovát, és tüzes vesszővel keresztüllőtte úgy, hogy mellső lábain is és a szügyén is keresztülhatolt a vessző. A holló-fekete paripa háromszor-négyszer megremegett, megingott, mint a kivágott fa, és össze-rogyott. Dzszoró paripája elzúgott mellette, s elsőnek vágatott át a célon.

Aszmai úr egyre csak téblábolt döglött lova mellett; potyogtak a könnyei, és zavarodottan kérdezgette:

- Jaj nekem, mi történt? Mi történt veled, lovacskám?

Az égi paripa visszafordította a fejét, és emberi hangon válaszolt Aszmainak:

- Először úgy látszott, ugye, hogy rád mosolyog a szerencse... Csak hát megfordult, és én nyertem, hahaha!

Dzszoró később átvette a díjakat és odaajándékozta testvérének, Édesszívű Dzsaszának, maga pedig hazatért, hogy kipihenje a verseny fáradalmait.

Csotong úr nem tudott belenyugodni vereségébe, és másnap újra csak versenyt hirdetett. Kikiáltói mindenfelé elhíresztelték, hogy annak adja Rogmót, a Gyönyörűt, aki egyetlen lövéssel megöli a környéken élő vad bikát, s felmutatja tizenhárom csigolyájú farkát.

A szomszédságban lakóknak nem is kellett több: összegyülekeztek, hogy szerencsét próbáljanak. Mondani sem kell, hogy Dzszoró is részt vett a versenyben, s varázsíjával és mágikus erejű vesszejével lőtte homlokon, éppen két szeme között, a bikát, hogy az szempillantás alatt kilehelte a lelkét. Ezután levágta tizenhárom csigolyája farkát, és elrejtette kaftánja öblében.

Hát amint megy a farokkal hazafelé, kivel találkozik, mint Csotong úrral. A ravasz Csotong nyomban kitalálta, hogy mi történt, s könyörgőre fogta a dolgot:

- Jaj, Dzszoró, kedves Dzszoró! Szánom-bánom, hogy valaha is az ellenséged voltam... Ígérem és fogadom, hogy nem bántalak többé, száradjon le a kezem, ha rád emelem, sőt jobban szeretlek és becézgetlek ezentúl, mint a saját gyermekeimet. Ó, Dzszoró, kedves Dzszoró, add nekem a tizenhárom csigolyájú farkat, amit ott rejtegetsz kaftánod öblében!

Dzsoró barátságosan elmosolyodott:

- Miért ne adnám, kedves nagybácsikám, miért ne? Odaadom én, oda bizony, ha te is ideadod híres-nevezetes íjadat és vesszeidet. Mióta már én is fegyvert viselek, nagyon kedvemre van az ilyesmi...

- Máris a tiéd, öcsikém, máris a tiéd! - mondta örömmel Csotong; gyorsan lecsatolta derekáról tegezét és az íjjal együtt Dzsorónak adta. A fiú is átnyújtotta a farkat, csak hogy mágikus ereje segítségével észrevétlenül levágott róla három csigolyát.

Csotong úr a versenyzők közé rúgtatott, és nagy kiáltozással véget vetett a vadászatnak.

- Vége a vadászatnak, vége! Megöltem a bikát, levágtam tizenhárom csigolyájú farkát, itt van ni! Most aztán az enyém Rogmó, a Gyönyörű is!

Dzsoró éppen akkor érkezett oda, s szinte tátva maradt a szája a csodálkozástól. Úgy tett, mintha mélységesen felháborítaná Csotong viselkedése.

- Nahát! Micsoda egy ganaj, megrögzött hazudozó vagy te, Csotong bátyó! Hát nem odajöttél hozzám, amikor megöltem a bikát, és addig könyörögtél, amíg oda nem adtam tizenhárom csigolyájú farkát! Nem te voltál, aki odadörgölőzött hozzám: „Kedves Dzsoró, aranyos Dzsoró - kérelek -, egy ujjal sem nyúlok többé hozzád, dehogyis bántalak, sőt jobban szeretlek és kényeztetlek, mint a saját gyermekeimet, csak add nekem ezt a farkat, édes-kedves Dzsoró!” Én meg nem ezt válaszoltam-e neked: „Mi a fenét csinálnék a farokkal? Mióta magam is kinőttem a gyerekkorból, és fegyvert viselek, szeretem nagyon az ilyesmit. Add hát érte varázsíjadat és vesszeidet!” Aztán nem te mondtad-e: „Vidd csak, vidd az íjat, ha annyira akarod!”

Ekkor Dzsoró a ruhája alá nyúlt, előhúzta a vesszőket és az íjat.

Csotong a fejéhez kapott, és dühében felüvöltött:

- Nézzétek csak ezt a szarjancsit, ezt a tetűfészket! Nem látjátok, hogy össze csinálta magát, mert elnyertem a feleségét? Ellopta tőlem, a csirkefogó, az íjat, kihúzta a tartójából, és most úgy tesz, mintha én adtam volna neki!

- Könnyen meggyőződhetek a dologról - fordult akkor Dzsoró a többiekhez -, lássuk, nála van-e a tizenhárom csigolyájú bikafarok! Nem hiányzik-e néhány csigolya róla?

Csotong rémülten kapott a farokhoz, és lázasan vizsgálta. S ahogy tapogatta, egyre jobban elkomorult az arca: tizenhárom csigolya helyett csak tíz volt a farkon!

- Aha! - diadalmaskodott Dzsoró. - Azt is meg tudnád talán mondani, hogy hová lett a hiányzó három csigolya?

Csotong behúzta a fejét a vállai közé, és nem válaszolt.

- Tudtam én jól, hogy megveszekedett hazudozó vagy, Csotong bátyó! Ezért aztán csak akkor adtam oda a farkat, amikor már három csigolyát levágtam róla. - Azzal Dzsoró a kaftán öbléből előhúzta a hiányzó három csigolyát.

Csotong urat szégyen és düh fojtogatta, de nem szólt semmit, csak hátat fordított, és dülva-fülva hazasietett.

Dzsoró még ennek a napnak az éjszakáján odalopakodott Csotong jurtájához, és ellopta fekete paripáját, amelyet száznyolc marha árára becsültek. Elvezette a lovat egy nyugodt helyre és ott megölte.

Csotong reggel, hogy felébredt, és nem találta kedvenc paripáját, elindult a ló nyomán. Rövid keresés után rá is talált feketéje kihűlt tetemére. Ekkor a fejéhez kapott, felüvöltött; hazafelé

futtában összegyűjtötte a tibetiek és a tangutok legkiválóbb harcosait, hogy Dzsoró ellen vezesse őket. Abban ugyanis biztos volt, hogy Dzsoró ölte meg kedvencét.

Az összegyülekezett vitézek élére maga a felháborodott Csong állt, fegyveresen, páncélosan. Dzsoró, amikor értesült a sereg közeledéséről, piros képű, hatalmas termetű legénnyé változott, előhúzta tartójából, ahol tűzszerszámát is tartotta, híres-nevezetes íját s felajzotta. Ajzás közben az íj és a vessző olyan dörgő-morgó hangot adott, mintha csak ezer sárkány dörgött volna odafenn. Csongnak és seregének sem kellett ekkor több; megfordultak és futásnak eredtek, hátra se mertek nézni.

A pórul járt Csong azonban még most sem ült nyugodtan a fenekén: másnap kihirdette, hogy az kapja Rogmónak, a Gyönyörűnek a kezét, aki egyetlen napon tízezer bikát ejt el; húsukat beletömi egy bikának a gyomrába, ezenkívül gázlót talál az Uktusz folyón. Felhívására csapatostul gyülekeztek a vállalkozó kedvű emberek, hogy megküzdjenek Rogmónak, a Gyönyörűnek a kezéért.

Dzsorónak nem volt se íja, sem pedig nyílvevesszeje, ezért Rogmó elkérte egyik tevépásztorra fegyverét, és Dzsorónak adta.

- Itt van a fegyvered, nesze! Próbáld csak ki, fel tudod-e ajzani, össze tudod-e törni.

Dzsoró erre nekiveselkedett, felajzotta, majd tovább feszítette, hogy az íj darabokra törött. Ekkor Rogmó egy tehénpásztortól kérte el az íját, s amikor Dzsoró azt is eltörte, csikósát adta a fiú kezébe.

- Ha még ezt is eltöröd, nem tudok másikat szerezni helyette. Legfeljebb az oldalbordámból csinálhatsz messze hordó íjat magadnak!

Dzsoró felnevetett, összetörte a csikós íját is, majd sarkon fordult és elsietett.

A vadászterületen eközben lázas munka folyt: a vadászok sorra lőtték a szarvasbikákat, hogy versenyben maradjanak Rogmó kezéért.

Dzsoró, amikor senki sem látta, mágikus ereje segítségével nekiállt a vadászatnak, s el is ejtette mind a tízezer szarvasbikát. Gyorsan feldarabolta őket, s valamennyinek a húsát belegyömöszölte az egyik szarvasdög gyomrába. Ezután levágta a farkát, hosszú farúdra erősítette, és feje fölé emelve meglengette.

A vadászok felfigyeltek a lengő-libegő szarvasbikafarokra, s összegyülekeztek, hogy megnézzék, ki az a szerencsés, aki elsőnek teljesítette Csong egyik feltételét.

A gyülekező vitézek közben elérték az Uktusz folyót, de senkinek sem sikerült átkelnie rajta. Mind a tízezer ember ott toporgott a megáradt víz partján.

Dzsoró is ott állt mellettük, s figyelmesen szemlélte a folyót. Egyszerre aztán meglátott egy arra kószáló bikát; elkapta, bekergette a vízbe, s látta, hogy éppen csak a szarva hegye áll ki a hullámokból. Ekkor térült-fordult, szerzett egy vadon élő öszvért, azt egy másik helyen zavarta be a folyóba, és figyelte, hogy mi történik vele. Az öszvért csak a háta vonala emelkedett a víz szintje fölé. Végül azután elkapott egy arra ugrándozó antilopot is, s bekergette egy harmadik helyen a vízbe. Közben azonban a hatalmas antilopot úgy elvarázsolta hogy az árgus szemekkel figyelő Csong csak akkorán látta, mint egy kétéves disznót. Amikor az állat könnyedén átgázolt a térdéig érő vízen, Dzsoró odafordult Csonghoz:

- Hát amint látod, és ti is, urak, van itt három gázló is. Választhattok, hogy melyiken akartok átkelni a túlsó partra.

- Én itt... Ahol az antilop - tüsténkedett a ravasz Csong.

- Én meg ott, ahol az öszvér ment át - mondta meggondoltan Szenglün.

- Hát te, nagybácsikám, Csargin, te miért nem választasz átkelőhelyet? - kérdezte Dzsoró az öreget.

- Nem, nem - tiltakozott Csargin -, csak válassz te előbb, kedves Dzsoró! Vagy adjál legalább jó tanácsot!

- Jól van - mondta Dzsoró, és a folyóra mutatott. - Kelj át te is ott, ahol az öszvér...

Csargin, Szenglün és a vadászok nagyobbik része beleereszkedett a vízbe, és át is kelt azon a veszélyesnek látszó helyen, ahol az öszvér kaptatott át a túlsó partra. A ravasz Csong a látszólag legsebésebb helyen próbált átgázolni, ahol az antilop úszott át, a hullámok azonban összeecsaptak felette, s az örvények magukkal ragadták. Csong szeme-szája tele lett vízzel, és kétségbeesetten felüvöltött:

- Segítség! Segítség! Ments meg, Dzsoró!

Dzsoró kezébe kapta korbácsát, odafutott a folyópartra, beugrott a vízbe, és úgy odacsapott Csonghoz, hogy a szíj a nyakára tekeredett. Akkor húzta-vonszolta a korbács nyelénél fogva kifelé.

Ahogy húzta, cibálta, a fuldokló Csong elhaló hangon nyöszörögte:

- Kihúzni kihúzol, az biztos, de inkább hóhérnak való vagy, mint mentőangyalnak!

- Ahogy gondolod, bácsikám - tette a sértődött Dzsoró. Azzal elengedte Csongot, s hagyta, hadd sodorja tovább az áradat. Csong ismét lebukott a hullámok alá, nyelte a vizet, s újra üvölteni kezdett, mint a fába szorult féreg:

- Segítség, Dzsoró, segítség! Ne hagyj itt, mert megfulladok!

Dzsoró ekkor odaúszott hozzá, megragadta a haját, és tépte, cibálta kifelé a vízből. Amikor a part közelébe ért, mindenki megdöbbenve látta, hogy Csong úr olyan kopasz, mint a part menti kavicsok: a készséges Dzsoró mentés közben kicibálta minden szál haját.

- Jaj nekem, jaj! - vinnyogott a fájdalomtól megtört Csong. - Igaz, hogy megmentetted az életemet, de milyen áron! Ha valaha is címet kéne néked adnom, nem adhatnék mást, mint azt, hogy „Dzsoró, a kopaszító”.

- Ahogy gondolod, bácsikám - sértődött meg Dzsoró, és visszalökte Csongot a vízbe. A hullámok összeecsaptak Csong úr feje felett, és annyi vizet nyelt, hogy már szinte vízbe fült.

- Jaj, édes-kedves Dzsoró! Húzzál ki, öcsikém, mert megfulladok! - nyújtogatta a víz alól Dzsoró felé a karjait Csong úr.

A vízparton álldogáló pásztorok erre kérlelni kezdték a fiút:

- Húzd ki a vízből Csong urat, kedves Dzsoró! Mégsem illenék, hogy egy ilyen fontos személyiség csak úgy, egyszerűen a vízbe vesszen!

Ekkor Dzsoró kétélű karddá változtatta a korbácsát s Csong felé nyújtotta, mintha valóban korbács lenne. A fuldokló elkapta a kardpengét, Dzsoró pedig kihúzta vele a folyó partjára. S amikor már kinn üldögélt a szárazon, akkor látta mindenki, hogy Csong tenyerén nincsen ép hely; a kétélű kard egészen a fehér csontig vagdosta a húsát.

Csong csak nem állhatta meg, hogy meg ne dicsérje Dzsorót:

- Jaj, kedves Dzsoró öcsém, megmentetted az életemet, de látod, mi lett a tenyeremből?

- Csak pofázol itt összevissza - mondta Dzsoró nyugodtan, és távozáshoz készülődött. - Pedig egyszer s mindenkorra megtanulhatnád, hogy akkor a legjobb neked, ha befogod a szád!

Mivel a vadászok messze távolodtak jurtaiktól, kénytelenek voltak a szabadban tölteni az éjszakát. Ez idő tájban azonban már nagyon hidegek voltak a hajnalok, a közelben pedig sem fát, sem száraz trágyát nem találtak, hogy tüzet rakhattak volna.

Csotong úrnak volt egy kutyája, amely értette az emberi nyelvet, s mindent kiszimatolt, amit csak kellett. Magához is intette a kutyát, és kiadta néki a parancsot:

- Eredj! Lopakodj oda Dzsoróhoz, és hallgasd ki, miről beszél!

Dzsoró mágikus ereje segítségével természetesen azonnal felfedezte a lopakodó kutyát, és nagy hangosan így szólt a körülötte üldögélő vadászokhoz:

- Akár hiszitek, akár nem, holnap egy folyó völgybe érkezünk, amely telis-tele van íjakkal és nyílvevesszőkkel. Ki tudja, miféle népek hajigálták el őket. Akár össze is tördelhetjük íjainkat és vesszeinket, s feltűzelhetjük őket, holnap úgyszólván különbekhez jutunk. Arról nem is beszélve, hogy az íjak és a nyilak völgye után a csizmák völgyébe érünk, ahol annyi az elhajigált új csizma, mint égen a csillag! Nyugodtan felakaszthatjátok hát vizes csizmáitokat a jakok szarvára. Ezenkívül három ember térdeljen le a földre, s tartsa úgy a bográcsot, mintha háromláb tartaná. Miért feküdnénk le üres gyomorral, amikor tele hassal kellemesebb az alvás.

A kutya úgy érezte, hogy eleget hallott, óvatosan visszalopakodott Csotong úrhoz, és mindent elmesélt neki, amit Dzsoró fecsegett. Csotong ekkor felugrott, és hangos szavakkal parancsot hirdetett:

- Holnap hajnalhasadtakor elérünk egy völgybe, amelyben megszámlálhatatlanul sok elhajigált íjra és nyílvevesszőre lelünk; ezután meg egy másik folyó völgybe, amelyben hegyként tornyosulnak az új csizmák. Ezenkívül minden három ember térdeljen le, és tartsa a bográcsot, mintha háromláb tartaná. Üres hassal rosszul, teli hassal jólesik az alvás!

Szállt, repült a parancs embertől emberig:

- Csotong úr megparancsolja, hogy törjétek szét íjaitokat és nyílvevesszeiteket, készítsétek belőle tábornyírt, térdeljenek le hármával, és tartsátok a bográcsot, mintha háromláb tartaná! Akasszátok fel nedves csizmáitokat a jakok szarvára, hogy száradjon reggelig, de ha össze-megy, az se baj! Teli hassal töltsétek az éjszakát, ne pedig éhkoppon!

Az éhes vadászoknak sem kellett több. Recsegett-ropogott a környék az összetört nyilak és íjak zajától, zörgött az avar, ahogy hármával letérdeltek, hogy háromláb helyett maguk tartásuk a kondérok, susogott a levegő, ahogy a jakok szarva hegyére akasztották átmedvesedett csizmáikat.

Ekkor azonban hirtelen nagy baj történt. A száraz nyílvevessző- és íj darabok hatalmas lángot vetettek, a lángnyelvek belekaptak a térdelőbe, akik fájdalomban felordítottak, s a forró bográcsot, tele ennivalóval, messze hajították. Így aztán kénytelenek voltak mégis üres gyomorral álomra hajtani a fejüket.

Reggel Csotong felkapott a lovára, és oda vágatott, ahol Dzsorót sejtette.

- Hé! Merre vagy, Dzsoró, öcsikém? - kiáltozta vészjóslóan.

- Hát veled meg mi van? - kérdezte Dzsoró, miközben előkecmergett a vackáról.

- Csak azt szeretném tudni, hogy merre van az a híres-nevezetes folyó völgy, a nyilakkal és az íjakkal, mi? Hol a soha nem látott völgy az új, elhajigált csizmákkal, he?

Dzsoró értetlen képet vágott, és kimeredt a szeme a csodálkozástól.

- Micsoda? Mit fecsegsz itt összevissza, nagybácsikám! Életemben nem hallottam még ilyesmit!

Csotong ekkor már rosszat sejtett.

- Hát nem te beszéltél róla tegnap, hogy holnap egy völgyön megyünk majd keresztül, amely telis-tele van elhajigált íjakkal és nyílvevesszőkkel, egy másik pedig új, halmokba rakott csizmákkal? Mondtad, vagy nem mondtad?

- Dehogyan mondtam, már miért mondtam volna? - tiltakozott Dzsoró. - Kitől hallottad ezt az ostobaságot?

- A kutyámtól... - morogta Csotong dühösen.

- Nahát, ez aztán furcsa! - rikkantotta Dzsoró. - Ilyet sem hallottam még! Egy ilyen kiváló ember és a kutyájával társalog!

Csotong elszégyellte magát, és szó nélkül eloldalgott. Később azonban újra visszatért, mert nem hagyta nyugodni a dolog.

- Nem lehetséges az, kedves Dzsoró, hogy álmodtál valamit az éjszaka? Erről a folyóvölgyről, a vesszőkkel meg az íjakkal, s ezekről beszéltél magadban, félhangosan?

- Igaz, bácsikám, igaz! - kiáltott fel Dzsoró, és a homlokára csapott. - Tényleg álmodtam valamit... Méghozzá azt, hogy nagy szerencsétlenséget hozna valamennyiünkre, ha fekete szarvasbikát lőnénk, de felragyogna szerencsecsillagunk, ha olyan feketét sikerülne elejtenünk, amelynek fehér folt van a homlokán...

Másnap reggel a vadászok elhatározták, hogy meghajtják a környéket, hiszen már hosszú ideje nem volt étel a szájukban. Csotong is ott vágatott a többiek között, de nem mert rálőni egyetlen fekete szarvasra sem; egyre csak olyanra várt, amelynek fehér folt van a homlokán. Hosszasan lovagolt, de még nem ejtett el semmit, amikor hirtelen felbukkant előtte a várt szarvas; fekete volt, és a homlokán fehér folt világított!

- Ez az! Megvan! - kiáltotta Csotong úr, és nagy igyekezettel utánavetette magát. Hát amint kergette, üldözte árkon-bokron át, látta ám, hogy a fehér folt volt-nincs, eltűnt az állat homlokáról.

Csotong megállította a lovát, és elkeseredett káromkodásban tört ki:

- Essen bele a fészkes fene! Azt hittem, hogy foltos a dög, közben meg kiderül, hogy szín-fekete!

Megfordította a lovát, készen rá, hogy visszatérjen a többiekhez, amikor éppen szemben találta magát egy másik szarvassal, amelynek nagy darab hó ragadt a szarvai közé.

- Itt a fekete a fehér folttal! - ordított fel Csotong, és utánavetette magát. Amint üldözte, kergette kutyájával együtt, egyszerre csak Dzsoró közelében találta magát.

- Kedves Dzsoró, aranyos öcsikém - kiáltotta neki -, el ne engedd ezt a szarvast! Lődd le akárhogyan is!

- Könnyű azt mondani! - békétlenkedett Dzsoró. - Nem tudod, hogy milyen ügyetlen vagyok az ilyesmiben? Előfordulhatna, hogy rálövök, közben véletlenül vagy téged, vagy a lovadat, esetleg a kutyádat találom el. S akkor mi lesz?

- Kit érdekel a ló meg a kutya? - fogta könnyörgőre a dolgot Csotong. - Csak lődd már le a szarvast, kedves Dzsoró!

- Hát ha annyira akarod... - adta meg magát a fiú. - Hajtsd ide a közelembe! Ezzel a megveszekedett rossz lóval még a nyomában sem maradhatok. Hajtsd erre, akkor majd rálövök!

Csotong a szarvasbika után vetette magát, s úgy igyekezett, hogy éppen arrafelé hajtsa, ahol Dzsoró áll. A fiú felemelte az íját, s egyetlen lövéssel leterítette Csotong lovát, kutyáját és a szarvast is. Természetes, hogy mindez csak mágikus ereje segítségével sikerülhetett.

A gyalogosan hajtó Csotong ekkor a közelbe ért, és örömmel, de egyszersmind gyanakodva kiáltott fel:

- Ó, kedves, ügyes öcsikém! Látom, hogy a szarvas itt hever a lábaid előtt... De nem látom a lovamat és a kutyámat! Hol vannak szegények?

- Azt hiszem, nagybácsikám, baj történt. De hát nem te biztattál, hogy csak lőjek nyugodtan? Én megmondtam előre, hogy egyetlen vagyok!

Kicsit elhallgatott, majd még szomorúbban folytatta:

- Azonkívül meg ez a szarvasbika nem is fehér foltos, hanem tiszta fekete!

- Jaj istenem, mit tettem! - kezdett el óbégatni és jajveszékelné Csotong. - Azt hittem, hogy fekete szarvast kergetek fehér folttal a homlokán! S közben kiderül, hogy színfekete! Most mit csinálunk, kedves Dzsoró öcsém?

- A kutyával meg a lóval már megfizettél a fekete szarvasért - nyugtatta Dzsoró a nagybátyját.

- Váltásdíjnak talán elfogadják érte az istenek. Maradj hát nyugodtan.

- Köszönöm, Dzsoró, köszönöm, hogy lecsillapítottad a lelkemet! - örvendezett Csotong, és végre valóban megnyugodott.

Mondják, hogy Dzsoró azért ölte meg mágikus erejével Csotong lovát és kutyáját, mert értették az emberek nyelvét, ez pedig veszélyeztethette volna a fiú küldetését.

Ezután a vadászok megfordultak, és amilyen gyorsan csak tudtak, hazavágtattak. Rogmó meghallotta a paták csattogását, kifutott a jurtából, és az érkezők elé sietett:

- Na, ki győzött a versenyekben? - kérdezte kíváncsian, torkában dobogó szívvel. - Ki tudta megölni a tízezer bikát, ki talált gázlót a megáradt Uktusz folyón?

Csargin apó elmosolyodott.

- Ki más tehetne volna, mint a mi kis Együgyű Barátocskánk!

Rogmónak fogalma sem volt, hogy kit rejt a név, s csak nézett-nézett értetlenül Csarginra. Amikor aztán látta, hogy Csargin nem folytatja a magyarázatot, félénken megkérdezte:

- Aztán... aztán ki az az Együgyű Barátocskánk?

S mivel Csargin nem méltatta válaszra, és Rogmónak feltétlenül tudnia kellett, ki a győztes, Csotonghoz fordult.

Csotong nagyképpen elhúzta a száját.

- Bárki megtehetné volna... De véletlenül az idősebb fiamnak, Arany hercegnek sikerült a dolog.

„Valami nem tetszik nekem ebben a történetben...” - morfondírozott magában Rogmó, a Gyönyörű, amikor gondterhelten visszament a jurtába, hogy az elkövetkezőkön törje a fejét.

Amikor Rogmó bezárkózott, a vadászok mögött feltűnt Dzsoró is, ráadásul nem is lovon, hanem egy ökör hátán, kezében hosszú farudat tartott, amelynek a tetején egy szaros ökör-

gyomorféle lógott. Anyósa, amikor megpillantotta a fiút, eléje tipegett, hogy magához vegye az elejtett állatok húsát. De rádöbbsent, hogy Dzsoró nem hozott magával semmi mást, csak a szaros gyomrot, s kétségbeesetten a fejéhez kapott:

- Jaj nekem, jaj! Hát nem becsaptak a vadászok? - ezzel lekapta Dzsoró botjáról a szaros gyomrot, bevitte a jurtába és felhajította a füsteresztő nyílás alá, a karimára. A fakarima megingott, himbálózni kezdett, majd leszakadt, magával rántva a jurta egész felső részét.

- Mi volt ez, Dzsoró? - kérdezte fenyegetően, a leesett gyomorra mutatva.

- Mi lenne? Egy szaros gyomor! - röhögött Dzsoró, és kiment a jurtából, hogy szétlökdösse a gyomrot. Hosszú botjával szét is lökdöste az összeragadt húsdarabokat; ezalatt az öregasszony gödröt ásott, hogy fölé akassza a kondért. Ezután előhúzott a jurtából egy fazekat, és nagy igyekezettel felfüggesztette a gödör fölé.

Dzsoró vigyorogva nézte anyósa lázas tevékenységét, majd felemelte az ujját figyelmeztetésül:

- Nem lesz ez így jó, öreganyám! Nem fér bele ebbe az árva kondérba a fele sem annak a töméntelen húsnak, amit idehurcoltam a jurtákhoz. Eredj csak át a szomszédokhoz, kérj kölcsön néhány üstöt vagy kondért!

Az öregasszony pillanatig habozott, aztán szolgálókat küldött a szomszédokhoz újabb üstökért, maga pedig nekilátott, hogy annyi gödröt ásson, ahány üstöt csak hoznak. Amikor aztán az üstök rendben megérkeztek, s alájuk gyújtott, meglepetve látta, hogy a vízben fővő húsok úgy megduzzadnak, hogy kitöltik a bográcsokat egészen a karimáig. Amikor pedig a hús megfőtt, és kivették a vízből, mindenünnen összegyűltek az emberek, hogy részt vegyenek a lakomán.

Dzsoró anyósa is nekibuzdult, hogy az egyik kondérban fővő gyomorszeletet megegye. Le is nyelte szegény, és dehogy vette észre, hogy Dzsoró szempillantás alatt egész bikává változtatta. A szerencsétlen anyós, akinek egy egész szarvasbika nyomta a gyomrát, nem tudott mit csinálni, csak végigfeküdt a földön, és inkább volt holt, mint eleven.

Dzsoró ekkor felkapott a földről egy jó méteres fapálcát, végigsimította az öregasszony gyomrát háromszor lefelé, háromszor fölfelé, s közben varázsigéket mormogott.

- Ne haljál meg, öreganyám, gyógyuljál meg, öreganyám!

Ekkor az öregasszony feltápáskodott s alul-felül könnyített magán. Így mentette meg Dzsoró az életét.

A bosszúszomjas és féltékeny Csotong ezután sem ülhetett nyugodtan a fenekén, hanem újabb versenyt hirdetett.

- Annak adom Rogmónak, a Gyönyörűnek a kezét, aki megöli a garudimadarat, és elhozza nekem két gyönyörűséges farktollát!

Természetes, hogy az egész nép felkerekedett az újabb vadászatra. Dzsoró egyik mágikus alakjában felemelkedett az égbe, lelkének másik részét pedig megszokott formájában lenn hagyta a földön.

Amikor ez az egyszerű Dzsoró oda érkezett, ahol a nép gyülekezett, hogy a garudira lőjenek, meglepetve látta, hogy legalább tízezer ember verődött össze a nem mindennapi eseményre.

A tízezer összegyülekezett sorban célba vette a garudimadarat, de egyetlenegy sem tudta megsérteni vesszejével. Egyedül Badmari fia, Banszürcse talált bele egyenesen a madárfészek közepébe.

Dzsoró egy darabig csak nézte az eseményeket, aztán amikor már mindannyian kilőtték vesszeiket, odament a madár fészkéhez, és mézesmázos szavakkal így szólt:

- De szépen énekelsz, garudimadár! Bár a hangodhoz képest sokkal szebb lehetne a fejed és a nyakad.

Erre az ostoba garudi kiemelkedett a fészkéből, megmutatta a nyakát és a fejét, hogy szép az is, nemcsak a hangja.

Dzsoró ekkor tovább folytatta:

- Hát ha ilyen gyönyörű a nyakad és a fejed, el sem tudom képzelni, milyen lehet az egész tested...

A garudi erre kibújt fészkéből és megmutatta a testét.

- Nahát! - csapta össze a kezét Dzsoró -, ha ilyen csodaszép a tested, vajon milyen lehet, amikor felszállsz és ide-oda lebegsz a levegőben!

A buta madár nem tudott ellenállni a kísértésnek; kirepült a fészkéből és lebegve körözött a magasban. Dzsoró ekkor előkapta az íját, és egyetlen lövéssel leterítette.

Amikor a madár lehullott a földre, a levegőben maradt két szép farktolla, amely a verseny tétje volt. Ezt aztán az igazi Dzsoró, amelyik az égben leselkedett, elkapta, elvitte Rogmóhoz, a Gyönyörűhöz, és észrevétlenül a kucsmája mellé tűzte.

Amikor a madár lezuhant a földre, a tízezernyi tömeg rávetette magát a dögre, hogy megszerezze a kívánt két farktollat. Ott huzakodtak, verték egymást a halott garudi teteme fölött. Ekkor a földi Dzsoró is odasietett, mintha a tollat keresné, de hiába, nem tudott hozzáférni a madárhoz; jobbra-balra taszigálták, lökdösték, rugdosták a bőszen versenytársak.

Dzsoró lekuporodott a földre, és úgy tett, mintha sírna. Rogmó, a Gyönyörű meg melléje ült, és valóban zokogni kezdett:

- Egye meg a fene az egészet! Míg az igazi férfiak lelövik a madarakat, és tollaikat asszonyaiknak adják, az én férjem, ez a Dzsoró, vajon hozott-e valaha is nekem ajándékot?

A többi tízezer asszony is lekuporodott, bögni kezdett és simfelte a férjét:

- Bezzeg ez a tetűrágó, szarjancsi Dzsoró lelőtte a madarat, és Rogmónak, a Gyönyörűnek adta fejkül. Ennek a takonypócnak sikerült, a mi vitéz férjeink meg, a kiváló íjasok, alaposan mellétaláltak!

Ezután mindenki hazatért, csak Dzsoró maradt még távol a jurtától. Rogmó, a Gyönyörű, amikor be akart lépni a sátor belsejébe, meglepetten érezte, hogy valami megfogja a kucsmáját. Az történt ugyanis, hogy a két garuditoll beleakadt a jurtaajtó szemöldökfájába. Rogmó ijedten kapta le fejfedőjét, s csodálkozva vette észre, hogy a két gyönyörű toll ott libeg-lobog az oldalán.

Rogmó, a Gyönyörű, ekkor gondolkodóba esett.

- Nem hiszem, hogy Dzsoró egyszerű ember lenne - morogta magában. - Egészen biztos, valamelyik isten lakik a testében. - S elhatározta, hogy akárhogy is lesz, Dzsoró után lopakodik.

Ezalatt Geszer egy barlangban lakomázott éppen, hatalmas szikla alatt, védőszellemei társaságában. Rogmó odalopakodott a barlang szájához, és belesett rajta.

- Bárcsak ő lenne a férjem, ez a csodálatos ember! - kiáltott fel, és vigyázatlanul belépett az istenek közé. A látomás azon nyomban eloszlott: Geszer újra Dzsoróvá változott.

Rogmó csak állt a barlang szájánál megkövülten, mígnem odalépett hozzá a fehér istennő, Árja Alamgari.

- Nővérekém - szólította meg az istennő kedvesen a reszkető Rogmót. - Mától kezdve az itt összegyűlt védőszellemek a te életed is óvják. Most pedig itt a terített asztal, fogadd el, amit nyújtani tudunk. Remélem, ízleni fog...

- Hogyne ízlene - mondta Rogmó, a Gyönyörű, és annak rendje-módja szerint részt is vett a lakomán. Az étkezés végén a fehér istennő, Árja Alamgari, átnyújtott neki egy egészben megfőzött kisgyereket, de Rogmónak felfordult a gyomra, és csak intett, hogy nem tud enni belőle. Akkor rögtön egy halott levágott ujját szolgálták fel neki, s ezt már nem merte visszautasítani. A szájába vette, rágta-rágcsálta, végül is undorodva kiköpte.

- Hát nem abban állapodtunk meg, hogy mindent megeszel? - kérdezte a fehér istennő, Árja Alamgari szemrehányóan, majd intett, és a résztvevők egy csapásra befejezték a lakomát.

Rogmó, a Gyönyörű, aki még mindig nem tudott egészen magához térni, megragadta a fehér istennő ruháját.

- Mi a kívánságod, nővérekém? - nézett rá csodálkozva Árja Alamgari.

- Arra kérlek, hogy hadd legyenek gyerekeim! - nyögte ki Rogmó, a Gyönyörű.

Az istennő szánakozva megcsóválta a fejét.

- Sajnálom, nővérekém, nem lehet... Ha megetted volna, amivel megkínáltunk, kilenc gyereked született volna. Három különb lett volna, mint Geszer, három ugyanolyan, három pedig valamivel gyengébb. Így azonban, sajnos, tehetetlen vagyok! Mit csináljak hát veled? Egyszerű gyermekeid azért talán születhetnek - vigasztalta aztán, amikor látta, hogy az asszony mennyire elkeseredik. - Hányat akarsz hát belőlük?

- Amennyit te gondolsz, istennő... - suttogta áhítattal és megvigasztalódva Rogmó, a Gyönyörű.

- Legyen! - mondta az istennő. - Legyen hát száznyolc gyereked! - S hazavezetve Rogmót a jurtájukhoz, eltűnt a levegőben.

Nem sokkal ezután, amikor Dzsoró egyszer éppen nem volt otthon, Rogmó, a Gyönyörű, nagy sírással és zokogással felkereste anyósát, Dzsoró földi anyját.

- Jaj, anyácskám, jaj nekem! Csupa szenvedés az életem a fiad mellett! Azt hiszed, hogy úgy él velem, ahogy férfinak egy asszonnyal kell? Dehogyan, dehogyan! Már arra gondolok, hogy jobb lenne meghalnom, mint így szenvednem, ki tudja, meddig. Erlik kán, a halottak ura majd eldöntheti, hogy ki volt az oka halálomnak! Hiszen már a szemem fehérje is megsárgult a bánattól, sötétje meg kifehéredett! - s Rogmó, a Gyönyörű, sírva-zokogva elhagyta anyósa jurtáját.

Az anyós ekkor nagyot kiáltott, és hazahívta fiát, Dzsorót.

- Itt volt a feleséged, Rogmó, a Gyönyörű - kezdte Gagsa Amurcsila. - Azt mondta a szerencsétlen, hogy nem szenved tovább, inkább meghal, akkor aztán majd döntsön a poklok kánja, Erlik, hogy ki volt a bűnös a halálában... Azt tanácsolom neked, édes fiam, jobban tennéd, ha normális módon élnél a feleségeddel, mint hogy engem is rossz hírekbe keversz, egy hírneves ember lányát meg a sírba kergeted.

Dzsoró ekkor hazament, befeküdt az üres jurtába, és felvette Geszer kán alakját. Rogmó, a Gyönyörű, aki már régóta gyanakodott s egy repedésen keresztül leste Dzsorót, végignézte az átváltozást, berontott a jurtába, és a fekvő Geszerre vetette magát.

Geszer erre csodálkozva tiltakozni kezdett:

- Talán fordítva, nem gondolod? Talán nem az a szokás mifelénk, hogy az asszony fekszik alul, a férfi meg rajta, mi?

Ezután Rogmót, a Gyönyörűt, sorban négy irányba fordította, s minden égtáj felé kilenc alkalommal, összesen harminchatszor magyarázta el neki, hogy milyenek is a szokások errefelé.

Amikor a tanítás befejeződött, Geszer dicsekedni kezdett:

- Amikor megszülettem, élt a környékünkön egy démon, aki fekete holló alakjában szokta kivájni az egyéves csecsemők szemét. Amikor ezt megtudtam, kilenccsomójú vasalt hurkot tartottam a szemem elé, megfogtam vele és megöltem. Hát nem bizonyítottam be ezzel, hogy Geszer kán vagyok, akinek a testi szemei felett még más szemek is vannak?

Amikor még kétéves voltam, egy másik ördög tört rám; a kutyapofájú és kecskefogú Kungpo. Magára öltötte Erkeszlüngnek, a tiszteletre méltó lámának az alakját, s eljött hozzám, hogy leharapja a nyelvem végét és némává tegyen. Én azonban összeszorítottam negyvenöt hófehér fogamat, s nem hagytam, hogy megszopja a nyelvem. Akkor a láma a szüleimhez fordult: „Mindig is ilyen volt ez a gyerek, vagy csak nemrégén ragadt össze a szája?” „Olyannak született, mint minden más, normális gyerek - felelték a szüleim. - Talán csak nem halt meg hirtelen, hogy összeszorul a foga?” A láma akkor kinyújtotta a nyelvét, hogy szopjam én az övét. „Hohó! - kiáltotta aztán örömmel -, már szopja is a végét! Már szopja, egészen rendesen!” - azzal egyre mélyebben és mélyebben dugta a nyelvét a számba. Ekkor összezártam negyvenöt, frissen esett hóként ragyogó fogamat, s tövestül leharaptam az ördög nyelvét, aki belepusztult ebbe. Hát nem bebizonyítottam már kétéves koromban, hogy a hatalmas Geszer kán vagyok, akinek a nyelve fölé meg egy láthatatlan nyelv is nőtt?

Hároméves koromban meg az történt, hogy az üreginyulak valamiféle varázslat következtében megnöttek és megvadultak: úgy összevissza túrták a földet, hogy a mongolok már nem tudtak mit kezdeni vele. Akkor én öreg pásztorrá változtam, kezembe kaptam vasbaltámat, a kicsit, odamentem hozzájuk és rajtakaptam őket, amint a földet túrták. Akkorák voltak akkor már, mint az ökrök. Fogtam a kis vasbaltámat, s mint egy öreg, tapasztalt pásztorhoz illik, úgy vágtam fejbe a nyulakat, éppen a két fülük között, hogy azon nyomban kilehelték a lelküket. Hát már akkor hároméves koromban nem úgy mutatkoztam-e meg, mint a jótevő és áldást hozó szent Geszer kán, aki megölte a mongolok földjeit összevissza túró, ökönyi üreginyulákat?

Amikor betöltöttem negyedik életévemet, a Pacsirtafej-dombra mentem, ahol a hét démon lakott, akik naponta hétszáz lovast faltak fel, szőröstül-bőröstül, lovastul, nem nézve, hogy kifélék-mifélék. Akkor én odamentem mint Dzsoró, s a hét démont becsaltam és belefojtottam a tengerbe. Azonkívül háromszáz rablót, csirkefogót és tekergőt is elintéztem, s megöltem a Zsákvarrótú nevű sárkányt. Hát nem derült ki már akkor is, hogy nem más vagyok, mint Geszer kán, a tíz világtáj ura, az áldást hozó hős, a szent?

Ötéves koromban kénytelen voltam Engkirekűj Dzsu sivatagában letelepedni, amit aztán igazi paradicsomkertté változtattam, és Nulumtalának neveztem el. Ezen a helyen tartóztattam fel Arany kán ötszáz kereskedőjét és mesteremberét, úgy, hogy három napot eggyé sűrítettem, s a kegyetlen melegben darazsakat és böglyöket bocsátottam rájuk. Azon a rettenetes, víz nélküli, száraz vidéken ezt az ötszáz embert mágikus erőm segítségével szolgálommá tettem, s hogy szüleim számára áldozatul szolgáljon, felépíttettem velük Kongsim isten templomát. De ha ezeket nem is számítjuk, nem bizonyítottam-e be csupán azzal, hogy a sivatagot termővé tettem, hogy én vagyok a szent Geszer kán?

Amikor hatodik életévembe léptem, nem jelentél-e meg te, Rogmó, a Gyönyörű, az életemben, három nyilazó vitézedtől és három birkózódtól kísérvé? Nem állítottad-e az összegyülekezett tízezer ember előtt, hogy nem vagy más, mint tündérlány? Akkor én legyőztem a három nyilazó vitézedet, a három birkózódat pedig megöltem. Elvettelek téged s otthagytam mind a tízezret, hogy rágódjanak csak a saját hülyeségükön. Azután meg - emlékezz csak vissza! - Csong megbolondulva a féltékenységtől és az irigységtől, összehívott vagy harmincezer embert és ismét versenyt hirdetett a kezédért, s még azt is mondta, hogy a győztes rajtad kívül elnyer egy vértet, egy Zengő nevű sisakot, egy kétélű kardot és egy Tízezer Csillag nevű pajzsot. Akinek a lova elsőként ér a célba - így hirdette Csong -, az nyeri a versenyt. Ekkor a versenyzők már mind ott tolongtak a rajtnál, én meg illatos füstölőt gyújtottam, s égi nagyanyámhoz, Absza Gürdzséhez imádkoztam, aki leküldte égi pej paripámat. Ezzel aztán legyőztem mind a harmincezer vetélytársamat, s elnyertem az ígért fegyvereket is, amelyeket aztán bátyámnak, Édesszívű Dzsaszának ajándékoztam. Hát nem látni való volt már akkor is, hogy nem lehetek más, mint Geszer kán, aki minden ellenfelét a lába alá tapossa?

Hétéves koromban Csong úr, akit csak tovább furdalt az irigység és szaggatott a féltékenység, újra versenyt hirdetett, hogy aki egy olyan szarvasbikát elejt, amelynek tizenhárom csigolyából van a farka, megkapja feleségül Rogmót, a Gyönyörűt. A nép összegyülekezett, én utolsónak maradtam; varázsíjjammal és nyilammal úgy lőttem meg a szarvast, éppen a két szeme között, hogy azonnal összerogyott. Hát nem lehetett-e már akkor is tudni, hogy én vagyok a mindent lenyilazó Geszer kán, aki a nép felett uralkodik, s aki Csongot szégyenletes módon ismét és ismét csak maga mögé utasítja?

Nyolcéves koromban Csong újra csak versenyt hirdetett, s kijelentette, hogy aki egyetlen napon tízezer szarvast el tud ejteni, azonkívül gázlót tud találni a gyors folyású Uktuszon, az végérvényesen elnyerheti Rogmónak, a Gyönyörűnek a kezét. S amikor Csonggal az élen a nép újra összegyűlt, hogy összemérje ügyességét, én, Dzsoró, aki pej lovamat lovagoltam, elejtettem mind a tízezer szarvast, mégpedig egyetlen nap alatt, azután meg gázlót találtam a gyors folyású Uktuszon. Nem láthatta-e már mindenki, akinek szeme van a látásra, hogy nem vagyok más, mint a tíz világtáj ura, az áldást és jólétet hozó, szent Geszer kán?

Kilencévesen újra csak próbára kellett mennem, hiszen Csongban ismét feltámadt az irigység és a féltékenység, s azt mondta, hogy aki a garudat egyetlen lövéssel leteríti s két csodálatos farktollát megszerzi magának, az lesz Rogmónak, a Gyönyörűnek a férje. Én meg, amikor már mindenki összegyülekezett, lelkem egyik felét Dzsoróvá változtattam s lenn hagytam a földön, a másikat pedig felküldtem az égbe. Amikor aztán földi alakom oda érkezett, ahol a garudi fészkel, és ahol versenyzőtársaim összegyülekeztek, az láttam, hogy valamennyien kilövik vesszeiket, de egy sem tudta eltalálni. S miután Badmari fia, Banszürce lövése nyomán a vessző belefűrődött a madár fészkébe, én következtem. Természetesen nem lőttem, hanem addig-addig dicsértem a madarat, míg az az ostoba libegve-lebegve felszállt a levegőbe. Ekkor rálőttem, és pontosan fején találtam. Két ragyogó tollát meg, amely ott maradt az égen, fenn leselkedő mágikus alakom, az égi Dzsoró, elkapta és a kucsmád mellé tűzte. Hát már akkor is nem úgy mutatkoztam-e meg, mint a legkiválóbb íjas, a mindenkit túlszárnyaló Geszer kán?

Nem én vagyok-e a szent Geszer kán, aki, hogy szülei jótéteményeit meghálálja, tízéves korában felépíttette Kongsim isten templomát?

Nem én vagyok-e Geszer kán, aki tizenegy éves korában megölte Rogmo Nagpót, a betegségek és a fertőző nyavalyák urát?

Nem én vagyok-e a világ ura, Geszer kán, aki tizenkét éves korában megölte a daganatok urát, aki vascsüngöket viselt a fülében?

Nem én vagyok-e Geszer kán, a szent, aki tizenhárom éves korában elpusztította a nagy fejű démont, a pestis istenét, s ezzel véget vetett a szörnyű betegségnek?

Tizenhárom éves koromban történt az is, hogy vadászni mentem Adzsuval, a Vitézzel, a sárkánykán lányával. Mialatt Adzsú, a Vitéz, és én, Geszer kán, csendben vadászgattunk, megpillantottam egy csapat szarvastehenet; éppen heten voltak. Előkaptam íjam, és sorban keresztüllőttem valamennyit úgy, hogy a vesszők hegye a földbe fúródott és ott is maradt.

Ezalatt Adzsú, a Vitéz, sem tétlenkedett; kilenc szarvasból álló csapat után vetette magát és sorban lenyilazta őket. Vesszei úgy át- meg átvették az állatokat, hogy hegyük a sziklafalba hatolt, és odaszegezte mind a kilencet. Ez a nem mindennapi tett szeget ütött a fejembe, nem tudtam eldönteni, Adzsú, a Vitéz, férfi-e vagy nő. Letettem a fegyveremet, és egyre törtem a fejemet: „Hogyan is bizonyosodhatnék meg felőle, hogy ez az Adzsú melyik nemhez tartozik?” - töprengtem, de abba kellett hagynom, mert egyszerre csak előrontott egy óriási szarvasbika. Utánvetettem magam és igyekeztem kihajtani a többi vadász gyűrűjéből, nehogy valaki más ejtse el a gyönyörű állatot.

- Hát amint hajtom, hallom ám, hogy ez az Adzsú, a Vitéz, ott liheg mögöttem. Hátrafordultam és hogy megijesszem, rákiáltottam: „Hohó! Nem férfi, hanem asszony vagy te, barátocskám! Megérezem én, ha egy közönséges asszony van a hátam mögött!”

Adzsú, a Vitéz, ekkor gúnyosan rám nézett:

- Asszony? Hát akkor nézz csak ide, ostoba fickó! - s egyetlen lövéssel leterítette a vágató szarvast. Én meg, míg ő megfordította a lovát, kihúztam a szarvasból a vesszejét, hónom alá nyomtam és kinyúlottam, mintha csak engem nyilazott volna keresztül.

Adzsú, a Vitéz, visszafordult, de semmi sajnálatot nem mutatott, amikor megpillantott. Sőt. Diadalmasan megállt felettem, és hangosan dicsekedett:

- Tegnap Kadajt, a Vaskezőt öltem meg, Nagyszájú fiát, és elvettem tőle fekete foltos paripáját. Ma meg Geszer kánt, a tíz világtáj urát hozta eléem a végzet. Mit tegyek hát, ha őt is elpusztítottam? Elveszem táltos pej lovát! - ezzel megragadta lovam kantárját, míg én mozdulatlanul feküdtem a földön. Ebben a pillanatban lelkem egyik felét közönséges vadásszá változtattam, aki éppen a közelünkbe ért, és hangosan kiáltozni kezdett:

- Nézzétek csak! Adzsú, a Vitéz, megölte Geszer kánt, a tíz világtáj urát! Gyertek ide, ti három törzsbeliék és te is, Édesszívű Dzsasza! Gyerünk, kapjuk el ezt a némbert, ontsuk ki a belét!

Ekkor a megrémült Adzsú gyorsan lebontotta sapkája alá rejtett haját, és varázsszavakat kiáltozott:

- Leeresztem jobb oldali copfomat! Se apámra, se bátyámra ne hozzon bajt!

Ezután leeresztette bal oldali copfját a következő varázsmondat kíséretében:

- Leeresztem bal copfomat is! Se anyámra, se húgomra ne hozzon bánatot!

Végül felemelte egy kissé sisakját, s hagyta, hogy a tarkója felett felcsavart hajzuhatag végigömljön a hátán:

- Leeresztem elrejtett sörényem is. Se szolgálaimra, se rabjaimra ne hozzon kárhozatot!

A földön fekvő Geszer, azaz én, ekkor felugrottam, elkaptam a ruháját és huzakodni kezdtem vele. Csodák csodájára azonban olyan erős volt, hogy megfogott, és térdre kényszerített. Kénytelen voltam cselhez folyamodni, s hogy megszabaduljak szorult helyzetemből, ráripakodtam:

- Miféle szerzet vagy te? Hát nem ismered a szabályokat? Ha férfiembernek párba vittél, talán bizony nem háromszor esnek egymásnak? Talán bizony a lakóházban a port sem a négy sarokból söpri ki, egyiket a másik után, mi? Ha férfi vagy, az előbbi, ha meg nő, utóbbit kéne tudnod! Egyszeri győzelem nem győzelem!

Erre elengedett, én meg nekiestem, s újra összemértük erőnket. Most aztán mellém szegődött a szerencse, és úgy vágtam a földhöz, hogy térdre esett.

Ekkor fölém hajoltam, és csak ennyit mondtam neki:

- Ha akarod, elveszlek feleségül.

Adzsú, a Vitéz, meghajtotta a fejét.

- Megteheted...

- Nem addig van az - mondtam erre gyanakodva. - Ha beleegyezel, nyald meg a kisujjamat!

- Legyen hát... - hajtotta meg újra a fejét Adzsú, a Vitéz. Erre megsúrtam a kisujjamat és lenyalattam vele a vért. Így vettem esküjét, hogy a feleségem lesz.

Ezután a közeli tóhoz mentünk, mivel a birkózásban és a vadászatban kiszáradt a torkunk. Én a víztükör fölé hajoltam, s megdöbbenve vettem észre, hogy mögöttem egy nyílhegy csillog-villog a víz felszínén. Úgy tettem, mintha nem tudnám, hogy ki az, és csendesen így szóltam:

- Érdekes... Úgy érzem, mintha valaki felajzott nyíllal állna mögöttem, s belém akarna nyilazni. - Ezzel villámgyorsan hátrafordultam, és valóban ott láttam Adzsút, a Vitézt, amint vesszejét éppen a hátam közepére irányozza. - Hát ez meg mit jelentsen? - kérdeztem fenyegetően.

Adzsú ekkor elszégyellte magát, és zavartan a vízre mutatott:

- Nem terád akartam én löni... Csak egy óriási halat láttam felcsillanni a mélyben, arra ajzottam fel íjamat. Ott van ni! - kiáltott fel aztán örömmel, és belelőtte az ártatlan vízbe a vesszőt. És csakugyan: a hullámok forni kezdtek, s piros halvér öntötte el a habokat.

Ezután a partra mentünk, egészen közel a vízhez, és jót ittunk a hús tóból. Nekem azonban mindez még nem volt elég; levettem ruhámat, beleugrottam a hullámok közé és átúsztam a túloldalra.

Adzsú, a Vitéz, egy darabig még tétovázott, de mivel olyan forróság volt, hogy elöntötte a verejték, lehúzta a ruháit, és ő is beleereszkedett a vízbe. Nekem sem kellett több. Füttyenttem egy varázsfütytyöt, mire forgószél támadt, felkapta a vízisárkánykán lányának a ruháit és felhajította egy magas bokor tetejére. Aztán visszaúsztam hozzá, annak rendje és módja szerint felöltöttem ruháimat, és vártam, hogy vajon mit csinál majd. Sokáig nem is kellett várnom, mert kimászott a vízből, s nyomban úgy elkezdett vacogni, hogy csak úgy kopogott a foga a hidegtől. Egy kicsit még tétovázott, aztán odajött hozzám, és engedelmesen, mint hű feleséghez illik, az ölembe bújott.

Ezután Geszer sorban a négy irányba fordította Rogmót, s az égtájak felé hajolva kilenc-kilenc alkalommal újabb oktatásban részesítette. Majd miután befejezte, folytatta a dicsekvést:

- Hát nem mutattam-e meg már azzal is emberfeletti voltomat, hogy tizennégy éves koromban feleségül vettem a sárkánykán lányát? Nem bizonyítottam-e vele, hogy nem is lehetek más, mint a tíz világtáj győzhetetlen ura, a szent Geszer kán?

- Nem vagyok-e immár, tizenöt éves koromban, a villámokat szóró isteneknél is félelmetesebb és a dörgést teremtő sárkányoknál is hangosabb? Ha akarod, bebizonyítom! - Ezzel villámlani kezdett az ég, Geszer szájából pedig morgás tört elő, mintha a sárkánykánok bömböltek volna feneketlen haragjukban. Majd az eső is megeredt: illatos áldozati víz hullott az égből.

Rogmó, a Gyönyörű, ott hevert elcsigázottan Geszer mellett, és hol sírt, hol pedig nevetett örömében.

II. GESZER ÉS A TIZENKÉT FEJŰ SÁRKÁNY

Geszer kán, a tíz világtáj ura, éppen egyik feleségénél, Rogmónál vendégeskedett, de senki nem tudta, hol van, még a szépséges Tízezer Öröm sem. S bár Rogmó szállása csak egy-hónapnyira feküdt Geszer birodalmától, mégsem sejtene senki, hogy hova tűnhetett ilyen gyorsan és nyomtalanul a dicső kán.

Jól tudta azonban a gonosz Csong, s el is határozta, elkocog arrafelé, amerre Tízezer Örömet sejtette. Magára övezte fegyverét, s gondosan kiválasztotta a ménesből kedvenc lovát, Küne-biravát, hogy ne érhessek meglepetések a hosszú úton.

Aztán csak ment, kocogott híres paripáján, míg végre megérkezett Tízezer Öröm udvarába. Leszállt lováról, s mézesmázos hangon szólította meg az eléje siető fiatalasszonyt:

- Tízezer Öröm, szépséges komámasszony! Hát nem látod, hogy annak, akit a magadénak hiszel, csak az árnyéka a tiéd? Három évig volt Geszer a kínai császár országában, helyreállította a birodalom rendjét, és elvette feleségül a császár lányát, Künét, a Gyönyörűt. Három évig vigadott vele így meg úgy! Azután meg, hogy végre visszatért, nem hozzád sietett, hanem Rogmóhoz, a Gyönyörűhöz. Most aztán ott mulatozik, téged meg hagy búslakodni itten. Pedig te sem vagy ám akármilyen, galambocskám! Ha jobbra nézel, tízezer emberben gyújtasz vágyat, ha balra veted tüzes pillantásodat, másik tízezer borzong belé. Mégis itt élsz árván, egyedül, férfi nélkül... Gyere el hozzám, szépségem, és mindent bepótolunk, amit elmulasztottál a három hosszú év alatt!

Tízezer Öröm azonban felháborodva utasította vissza az ajánlatot:

- Jaj, Csong, te szégyentelen! Hát nem sül ki a szemed? Még ha tízezer Csong gyűlne is össze itt a jurtám előtt, felérne-e vajon Geszerem árnyékával? Hallják csak meg az égiek ajánlkozásodat! Hallja meg az Örökkévaló Kék Ég odafenn s a Barna Földanya, Etügen idelenn! S minden élőlény, aki csak él és mozog e világban, veszítse hallását szavaidtól, ha hisz neked, vakuljon meg, ha szépnak lát téged! Hiszen olyanok a szavaid, hogy akit bepiszokolnak, sohasem tisztulhat meg tőlük... Gyere, ülj le, idd ki a teádat, amit eléd teszek, edd meg az ételedet, amivel kínállak, azután meg takarodj haza! - Ezután megvendégelte rokonát úgy, ahogy illik, és hazaküldte.

A leforrázott Csong hazaoldalgott, hét-nyolc napot otthon töltött, de végül is nem bírt a vágyával, és egy délután visszalopakodott Tízezer Öröm jurtájához.

- Kedves, drága komámasszony - kezdte újra a mézesmázoskodást. - Tudom én, hogy mi a te nagy bajod. Szenvedsz az egyedüllétől, úgy bizony... Férfi kell neked, komámasszony... Erre meg itt vagyok én, ha nem látnád. Ha akarod, kitapasztalhatod, hogy milyen jól megértjük egymást.

Tízezer Öröm felháborodottan utasította vissza az újabb ajánlatot is.

- Hát nem sül ki a szemed, Csong bátyó? Nem emberi nyelven szóltam hozzád az elmúlt héten? Talán azt hiszed, hogy véglegesen elhagyott engem az én dicsőséges uram, a tíz világtáj hőse, a szent Geszer kán? Arra vetemedsz, hogy úgy kezelj, mint Geszer rád hagyott vagyonát? Ki mondta neked, hogy a tíz világtáj ura, a mennyország kánjának a fia, véglegesen itthagyt engem? Kitől hallottad, hogy végrendeletében rád testált engem? Mindig is felfűjt hólyagnak tartottalak! Kinek gondolsz te engem? Ócska cafkának, ribancnak, jöttment

kurvának, aki mindenkivel lefekszik? Mit mondanának rólam az emberek, ha még veled is összeadnám magam?

Villámgyorsan megfordult a tengelye körül, és dühösen ráripakodott a körülötte lebzselő szolgákra:

- Ti meg mit ácsorogtok ilyen bambán? Kapjátok fel botjaitokat és táncoltassátok meg a hátán! Rajta!

A szolgalegényeknek sem kellett több. Kezükbé kapták botjaikat, és alaposan helybenhagyták Csongot, sőt még a lovának is kijutott a verésből. S miután jól elpáholták, elvették a lovát, és gyalogosan kergették keresztül a pusztán.

Az árva Csong csak vándorolt-vándorolt a végeláthatatlan pusztaságban, s két hónapig tartott, amíg az egyhónapnyi utat gyalogosan megtette. Amikor aztán végre hazaérkezett, leroskadt a jurtájában, és inkább volt holt, mint eleven. Jó hosszú időbe tellett, amíg finom húslevesrel úgy feltáplálta magát, hogy újabb terveket szőhetett gonosz agyában.

Hét-nyolc napig nem tett egyebet, mint hogy gyógyította magát, a nyolcadik napon aztán keserűen kifakadt:

- Nehogy azt hidd, kedves sógorasszony, hogy nem tudlak elszakítani a te kedves Geszereedtől! - Azzal felpakolt a lovára vagy száznapi élelmet, s elindult abba az irányba, ahol az Elvarázsolt Barlangot sejtette.

Ennek a barlangnak pedig furcsa tulajdonsága volt: aki odament hozzá s valamit kérni akart tőle, gyakran azt tapasztalta, hogy álmában megjelent előtte a barlang szelleme, tanácsokat adott, bánatot vagy örömet jelentett a kérdezőnek.

Csong úr is teljes három hónapot töltött a barlang szájánál, de eredmény nélkül; senki sem jelent meg álmában, senkitől sem kérhetett bölcs tanácsot.

- Jaj nekem, jaj! - morogta Csong kétségbeesetten, amikor elmúlt a három hónap, és még mindig nem történt semmi. - Egyen meg téged is a rosseb! Pont akkor kell csődöt mondanod, amikor nekem van szükségem tanácsra? Egyen meg a fészkes fene, hát nem voltam talán elég állhatatos a várakozásban?

Ezután még kilenc napot töltött Csong a barlang szája előtt étlen-szomjan. A kilencedik nap éjszakáján végre megjelent előtte egy ember, éppen olyan, mintha nem is álomkép lenne, és így szólt hozzá:

- Ha tanács kell, hát itt van: barátkozz össze Tízezer Öröm egyik csordájával. S amikor már eléggé összemelegedtetek, bízd meg a következőkkel: készítsen három ivókupát, az egyikbe töltsön vért, a másikba háromszor lepárolt tej pálinkát, a harmadikba pedig friss aludttejet. S ha ezzel kész van, fedje le az ivókupák száját, s erősítse oda őket Tízezer Öröm jurtájának ajtófélfájához. Aztán ha már Tízezer Öröm elfújta a gyertyát és elaludt, fusson oda a jurta ajtajához, és kezdje költogetni a következő szavakkal: „Hé, asszonyunk, ébredj! A borjak szopják a teheneket! Nem lesz kefirnek való tej!” „Hány borjú szopik?” - kérdi majd álmosan Tízezer Öröm. „Hát vagy száz” - felelje akkor a csordás. Tízezer Öröm erre azt mondja majd: „Csak száz? Nem számít az semmit. Eredj te is aludni!”

Várja meg a pásztor, amíg Tízezer Öröm ismét elalszik, s újra csak kezdjen kiáltozni a jurta mellett: „Asszonyunk, asszonyunk! A borjak nem hagyják abba a szopást, sőt még mások is szopni kezdenek!” „Hány borjú szopik már, csordás?” - kérdi majd az álmos Tízezer Öröm. A csordás csak annyit válaszoljon, hogy ezer szopik. Tízezer Öröm ekkor megnyugodva a másik oldalára fordul, és csak annyit morog, hogy ez sem tesz semmit. A csordás várja meg türelmesen, amíg újra elnyomja az álom, akkor aztán szólongassa ismét: „Asszonyunk,

asszonyunk! A borjak csak szopnak megállás nélkül!” „Aztán hány borjú szopik már?” - kérdezi a felriasztott Tízezer Öröm, mire a csordás felelje, hogy valamennyi borjú szopik. Ekkor Tízezer Öröm felugrik az ágyáról, és kétségbeesetten kiáltozni kezd: „Egye meg őket a nyavalya! Oda lesz az egész, amit a szüleimnek akartam küldeni!” - azzal kivágja az ajtót és kirohan, hogy tegyen valamit. Közben kiborítja a három ivókupát. Íme, ez az egyetlen módja annak, hogy Geszert el lehessen választani Tízezer Örömtől. Ha a varázslat sikerült, nem lehet ellene semmit tenni!

Csotong meghallgatta a tanácsot, és nem is tévovázott sokat; felpattant lovára s meg sem állt egészen addig, amíg meg nem pillantotta Tízezer Öröm egyik csikósát. A többi csikóst nem lehetett látni, mivel ravasz cselt eszeltek ki: maguk köré gyűjtötték a ménest, ők pedig az élő kör közepébe bújtak, hogy mindenki számára láthatatlanná tegyék magukat. Azt gondolták ugyanis, hogy ha majd tolvajok közelednek, azt hiszik, hogy a ménest nem őrzi senki, s lopni próbálnak. Erre ők majd kirontanak a lovak közül, és alaposan helybenhagyják a tolvajokat.

Csotong úr is azt hitte, hogy egyetlen csikós őrzi csak a ménest, és az álombéli tanácsnak megfelelően elkezdte a barátkozást.

- Légy üdvözlöve, csikós! Aztán hogy s mint vagy? Kevés-e a jószág vagy sok, kövér-e vagy sovány? Mi?

A csikós azonban nem értette a tréfát:

- Mit kérdezősködsz, idegen? Ha azt mondjuk, sok, azt feleled majd, hogy akkor adjuk egy részét neked? Ha azt mondjuk, kevés, akkor azt vágod rá, hogy büntetést érdemelnek az ilyen csikósok. Talán csak nem asszonyunk küldött, hogy ha kövérek, dicsérj meg, ha meg soványak, rój meg bennünket?

- Az istenit az anyádnak! - káromkodott a felháborodott Csotong. - Nézzétek csak ezt a szarjancsit, hogy beszél velem. Na majd én megtanítalak, hogy legközelebb ne röhögj a pofámba! - ezzel előrántotta korbácsát, s rá akart vágni a csikósra, de csak a lovát sikerült eltalálnia.

A csikós meg ordítani kezdett, mint egy oroszlán.

- Hé, csikósok! Gyertek csak, kenyeres pajtásaim! Itt van Csotong úr, és el akarja lopni a lovainkat!

Na, a csikósoknak sem kellett több. Odavágtattak, körbevették Csotongot s befogó árkányuk fanyelével alaposan eldöngették. Csotong futásnak eredt, és meg sem állt, míg a tevépásztorokhoz nem érkezett. Ott sem viselkedett bölcsen; ugyanazokat a kérdéseket tette fel nekik, mint a csikósoknak, s a végén ugyanúgy is járt, mint az előbb: elverték, hogy alig tudott megmenekülni. Ezután a tehénpásztorokhoz futott, ott sem bántak vele különbül, sőt a birkapásztorok is alaposan eltángálták és kitették a szűrét.

Csotongnak ekkor már minden porcikája sajgott, éhes volt, szomjas volt, és úgy érezte, hogy menten meghal, ha nem falhat valamit és nem pihenheti ki magát. Menekülés közben kiragadott a birkanyájából egy kövér juhot, s elvitte magával a messzi hegyek irányába, hogy ott jóllakják végre és kialudhassa magát.

Amikor aztán úgy érezte, hogy némiképpen magához tért, újra csak leereszkedett a legelőkre, sötétedéskor odalopakodott ahhoz a csordához, aki Tízezer Öröm borjait őrizte. Most már óvatosabb volt, mint előbb; ártatlan beszélgetésbe keveredett vele, hogy az ötféle állatot őrzők közül kinek megy a legjobban a sora, kinek a legrosszabbul. A borjúpásztor nem gyanakodott semmire, és belement a beszélgetésbe.

- Azt kérde, hogy kinek megy jól és kinek rosszul? Furcsa kérdés. Hát nálunk nem megy jól, az biztos. S micsoda idők járnak mostanában! Az eső nem eső többé, a szárazság sem olyan, mint régen, a száraz trágyáról nem is beszélve. Aztán meg egész nap futkoshatunk a jobbra-balra bókászó borjak után. Hát nem sokkal könnyebb a csikósoknak? Kiválasztanak egyet a ménesből, felpattannak a hátára, aztán huss! - vágatnak, amerre a szemük lát. Ha megszomjaznak, előkapják pálinkásbutykosukat, meghúzzák, és máris elfelejtik bújukat-bánatukat. Hát így élnek ők... De nincs nagy különbség a többiek, juhászok, kecskepásztorok, tevépásztorok között sem... Csak mi, csordások vagyunk ilyen szerencsétlenek, főleg ha tele vagyunk borjakkal!

- Hm, hm - morogta Csongor. - Nem jól van ez így, nem jól! Aztán mit adsz nekem, ha különbbé teszem az életemet, mint amazoké, akiket annyira irigyelsz?

- Semmit... - morogta elkeseredetten a csordás. - Mit tudnék én adni, amivel megörvendeztethetném Csongor bátyót? Mire lenne szüksége, amit éppen én tudnék megadni neki? Amit tudok, megteszek, de félek, hogy ez kevés...

- Dehogy kevés - mondta Csongor elégedetten. - Rendbe hozom én a sorsodat, meglásd!

- Micsoda szerencse! - rikkantott fel a csordás, elfutott, levágott egy borjat, és alaposan megvendégelte Csongor urat. Vacsora után Csongor lassan beszélni kezdett:

- Vegyél három ivókupát; az egyikbe tölts vért, a másikba kefirt, a harmadikba pedig erős pálinkát... - s megadva a megfelelő utasításokat, hazaindult.

A borjúpásztor úgy is tett, ahogy Csongor elmagyarázta neki. Megtöltötte a kupákat, befedte őket, és oda erősítette, ahová kellett. Éjszaka aztán, amikor Tízezer Öröm eloltotta a gyertyát, a pásztor odalopakodott a jurtához, és bekiáltott rajta:

- Asszonyunk, asszonyunk! Szopják a borjak a teheneket!

- Hányan szopnak? - kérdezte az álmából felriadt Tízezer Öröm.

- Legalább százan!

- Nem tesz semmit, egyáltalán semmit! - motyogta Tízezer Öröm, és a másik oldalára fordult. A csordás ezután másodszor is, harmadszor is felkeltette azokkal a szavakkal, amelyekre Csongor tanította. Végül is Tízezer Öröm felugrott, és kétségbeesetten kifutott a jurtából:

- Egye meg őket a fene! Hát nem kiszopják az összeset!

Amint az ajtó becsapódott mögötte, a három ivókupa tartalma kiborult a földre. Ez okozta aztán a nagy bajt. A kiborult kupák tartalmából mérges pára keletkezett, amely elúszott a tizenkét fejű sárkány barlangjához, s a sárkány azon nyomban megbetegedett tőle. Szörnyű fájdalmak közepette ordította ki alattvalóinak:

- Hozzátok ide vörös jószinóromat, hadd tudjam meg tőle az igazságot!

Futottak máris az alattvalók, hogyne futottak volna, majd a lábukat törték, s vitték tüstént a vörös jószinórt urukhoz. A sárkány megvizsgálta, s majd elállt a lélegzete meglepetésében: a jószinór azt mutatta, hogy egy bizonyos helyen, egy bizonyos legelőterületen, nevezetesen Geszer kánnak, a tíz világtáj urának az országában él egy csodálatosan gyönyörű asszony, Geszer felesége.

- Jaj nekem, jaj! - hördült fel a sárkány. - Biztosan az történt, hogy az Elvarázsolt Barlang kitanított valakit, hogyan lehet engem három ivókupa szennyes folyadékkal megbetegíteni. De én is értem ám a csíziót! Magam is öntök három kupába valamit, s majd meglátjuk, ki megy többre vele!

Amikor aztán kész volt a kotyvasztással, rontó varázsigéket mormolt a kupák felett, s kiöntötte a tartalmukat. S minden úgy is történt, ahogy elképzelte: nemcsak Geszer kán betegedett meg, hanem egész országában elszaporodtak a járványok és a förtelmes kórok.

Mivel az ország népe így módon sokat szenvedett a betegségektől és a járványoktól, Rogmó, a Gyönyörű, és a segítőkész Csong elhatározták, hogy megtudják, mitől tört rájuk a baj. Felkeresték Geszer hírneves jóvendőmondóit, Moa Gúsit és Dangbót.

- Mondjátok meg nekünk, tiszteletre méltó jószok, mi az oka annak, hogy Geszer kánunk a végét járja, és az ország népe is szörnyű betegségek terhe alatt nyög. Szóljatok, hogy cselekedhessünk!

A jóvendőmondók akkor jelet vetettek, megvizsgálták, majd a következőt mondták:

- Geszer kánunknak van egy csodálatosan szép asszonya, aki valahol, ember nem járta vidéken lakik. Él ezenkívül egy gonosz lelkű, irigy rokona is, aki felesége, Tízezer Öröm ellen gonosz vagy éppen tisztességtelen gondolatokat táplál. Nos, ez a gonosz rokon tanácsot kért az Elvarázsolt Barlangtól, amely azt módolta ki, hogy Tízezer Öröm szolgálai készítsenek varázssitalt; ezzel meg lehet betegíteni a tizenkét fejű sárkányt. Amikor aztán a sárkány betegségbe esett, mindentudó, vörös varázsfonalától kért tanácsot. Ez utóbbi el is mondta neki, hogy mitől került veszélybe, mire a sárkány is vészt küldött Geszerre; varázssitalokat készített, majd kiloccsantotta őket a földre. Hát ettől betegedett meg Geszer kán, és ez sújtja ragályokkal az ország népét is.

- Tehetünk valamit, amivel segíthetnénk? - kérdezte rémülten Rogmó és látszólag ijedten Csong is.

A jószok ismét utánanéztek a dolgoknak, majd megnyugtatták őket:

- Egyedül Rogmó tud csak segíteni, ha használja végre csavaros esztét... Mindenesetre azt az asszonyt, Tízezer Örömet, el kell űzni az országból, különben nem szakad vége a bajoknak. A varázssital olyan erős, hogy még mi sem tudunk ellene szegülni!

Ekkor Rogmó és Csong hazatértek, és követet küldtek Tízezer Örömhöz:

- Megjártuk a messzi utat, elmentünk a híres jószokhoz, hogy segítsünk az ország népén. Ők azt mondták, hogy te vagy az oka minden bajnak, amely Geszert és a pásztorokat sújtja. Ezért azt parancsoljuk, hogy hagyd el az országot, s menj, amerre a szemed lát! Ha elmész, Geszer meggyógyul, ha nem, ki tudja, mi történik veled.

Tízezer Öröm, amikor meghallgatta a követ által hozott üzenetet, elsápadt, és csak ennyit mondott:

- Én, Tízezer Öröm, Geszer felesége, megértettem az üzenetet... Egyetlen kérdésem van csak... Geszer maga üzent, hogy távozzam az országból, vagy pedig Rogmó és Csong szavait közvetítetted?

A követ határozottan válaszolta:

- Geszer akaratából történik minden!

Tízezer Öröm azonban még most sem hitte el, hogy férje keze van a dologban.

- Nem, követ, nem! Minden Csongra vall; az én Geszerem soha el nem űzne engem. Azok ott ketten, azok főzték ki az egészet! Rogmó és Csong... sejtettem én mindig is. Ám legyen! Ha kell, elmegyek... Ha ez az ára Geszer, az Örökkévaló Ég fia gyógyulásának, elmegyek én! Ó, jaj! Milyen keserűséget tartogat még számomra a mai nap? De rejtsem bármit ismeretlen mélye, egyet biztosan tudok, ha beteljesedik mindaz, ami a régi imákban foglaltatik, eljön

értem Geszer és visszahoz, akárhova kerüljek. Eredj haza, követ! Jelentsd, hogy Tízezer Öröm elhagyta az országot!

Tízezer Öröm összegyűjtötte a háza körül tevékenykedő szolgálkat és rabokat, s megparancsolta nekik, ugyanúgy viseljék gondját ezután is mindennek, mintha ő is ott lenne közöttük; tartsák szemmel az állatokat, vigyázzanak, el ne tűnjék semmi a házból.

- Azért gyűjtöttelek össze benneteket, mert el kell mennem. Geszer súlyosan megbetegedett, és úgy érzem én is, mintha elhagyna az erőm. Elmegyek, de hamarosan visszatérek!

Ezután könnyekre fakadt, szétosztotta vagyonát közöttük, és nekivágott a hosszú útnak. A szegények pedig, a rabok és a háziszolgák, ott vonultak mögötte; siratták elvesztett úrnőjüket, nem akartak elszakadni tőle.

- Kedves, kedves úrasszonyunk! Miért hagysz el bennünket? Miért hagyod itt szolgálkat és alattvalókat? Ha örültél, veled örültünk, és most, hogy bánatod van, megosztjuk veled azt is! Ha meg kell halnunk, hát rajta! Ha veled vagyunk, a haláltól sem félünk. - S csak mentek-mentek Tízezer Öröm lába nyomán; követték sírva, nem tudtak elválni tőle.

Ekkor Tízezer Öröm hátrafordult, s miközben könnyei végigömlöttek arcán, könnyörögve kérte a mögötte zokogókat:

- Ha velem jöttök, ártalmára lesz az Geszer kánnak... Ha nem fordultok vissza, a szent és hatalmas Geszer kán elpusztul a csapások alatt. Kérlek hát benneteket, eredjetek vissza!

Ezután a környéken élő kereskedőknek eladta azt a néhány apróságot is, amit magával vitt, hogy legyen miből élelmet vásárolnia a hosszú úton. A szolgálkat és rabok pedig még siránkoztak egy kissé, majd megfordultak és engedelmesen hazatértek.

Tízezer Öröm meg csak ment, vándorolt, amerre a lába vitte, mígnem elérkezett egy olyan országba, ahol minden csupa-csupa fehér volt: az állatok, az élőlények, minden.

Hát amint ment, mendegélt ebben a fehér országban, egyszer csak egy hófehér nyúl futott eléje, s elvezette az ország lakóihoz, akik olyan fehérek voltak, mint a frissen esett hó. A fehér színű emberek nagy lakomát készítettek Tízezer Öröm tiszteletére, megajándékozták egy fehér subával, fehér lóra ültették; egyszóval körülrajongták.

- Éppen jó lesz a kánunk számára! - kiáltozták örömmel.

Tízezer Öröm azonban nem állapodott meg körükben, hanem ment, vándorolt tovább, s egy tarka országba érkezett, ahol tarka szarka sietett az üdvözlésére. Itt is összegyűltek a tarka népek, lakomát rendeztek, megajándékozták és elkísérték a szomszéd ország határáig.

Az az ország, ahova a tarkák földjéről lépett, sárga volt, mint az éretlen gyümölcsök. Sárga róka fogadta, majd a szokásos lakoma és ajándékok után a sárga emberekkel együtt el is búcsúztatta Tízezer Örömet.

A sárgák országa után a szürkék földje következett. Óriási, szürke farkas vezette a lakomához, amelyet a szürke ország lakói rendeztek tiszteletére. A farkas ezután elkísérte az ország széléig, ahonnan már a feketék birodalma látszott.

A feketék országának a szélénél egy óriási fekete tó állta útját. Tízezer Öröm nem habozott sokáig; belegázolt a vízbe, s csak ment tovább, amerre a lába vitte. Egyszerre aztán érezte, hogy melegség csap az arcába, s látta is a forgószelet, amely körülbelül olyan messze emelkedett fel előtte, mint amekkora távot a lóversenyen a lovak szoktak befutni.

- Jaj nekem, jaj! Hát ez meg mi lehet? - reszketett Tízezer Öröm, de pillanatig sem tétovázott, csak ment tovább a maga útján. Ekkor újabb forgószelet emelkedett előtte, olyan messzeségben,

amekkora utat a kétéves csikók szoktak volt megtenni versenyükön; s hideg volt a szél, mint a tél jeges lehelete; megerősödött, viharossá fokozódott, hogy szegény Tízezer Öröm alig tudott megállni a lábán, csak hajladozott, mint a nádszál.

- Segíts, Geszer kánom! - fohászkodott a szerencsétlen asszony, s minden maradék erejét összeszedve folytatta az útját.

Egyszerre aztán újabb szörnyűség fogadta. Nem messzebből, mint amekkora utat az egyéves csikók szoktak befutni a versenyen, óriási lény árnyéka vetődön a pusztára: felső ajka egészen az égig ért, az alsó pedig barázdát húzott a földön.

Tízezer Öröm megrázkódott, hogy elűzze félelmét; amikor biztos volt már benne, hogy maga a tizenkét fejű sárkány akadt az útjába, összeszedte minden bátorságát. Odament elébe, leterdelt, fejét egészen a földig hajtotta, s nagy-nagy alázattal beszélni kezdett:

- Azt mondják, hogy Kormuszda az istenek uralkodója. Amint errefelé jöttem, az elmúlt éjszaka a pusztán aludtam. S egyszerre csak azt éreztem, hogy valaki felragad s felemelkedik velem egészen a magas égig. Látni persze nem láthattam semmit, mert nagyon sötét volt. Vajon ki mondhatja meg nekem, hogy álom volt-e mindez vagy valóság. Talán maga Kormuszda jött le értem és vitt fel magával. Honnan ismerhetném meg az istenek kánját? Ma reggel meg, amikor alaposan elfáradtam a gyaloglástól, a tó partjára feküdtem aludni. Egyszerre csak megnyílt a tó vize; valahonnan a feneketlen óriási cethal bukkant elő és magával ragadott. Vagy talán nem is cethal volt, hanem maga a tengerek kánja? Ki mondhatja meg nekem? Vagy itt vagy te is... Honnan tudhatnám, hogy kivel van dolgom?

Ismét meghajtotta a fejét egészen a földig.

- A tíz világtáj ura, Geszer kán, eldobott magától és kitaszított, hogy menjek, amerre a szemem lát. Én akkor elhatároztam, hogy a tizenkét fejű sárkány védelmét kérem. Te vagy hát a tizenkétfejű? Vagy mégsem? Bárcsak találkozhatnék vele! Ha akarná, a szolgálója lennék, rabnője, aki a tejet feji, vagy aki a hamut tisztítja ki a jurta tűzhelyéből. Hej, ha egyszer én a tizenkét fejű sárkány hatalmába adhatnám magam! - s ezzel újra meg újra meghajtotta magát a sárkány előtt.

A tizenkétfejűt földöntúli boldogság öntötte el a gyönyörű asszony beszéde hallatán, és rettenetes hangon felnevetett:

- Hahaha! - majd megrémülve, hogy elriasztja Tízezer Örömet, halkabbra váltotta beszédét -: Derék dolog, igazán derék! Hát ha így áll a dolog, gyere velem!

Lassan megindultak egymás mellett, s a tizenkét fejű sárkány csitítgatta a még mindig remegő Tízezer Örömet:

- Ne félj, kedvesem, nincs okod a félelemre! Dehogysis fallak fel, dehogysis. Végre megtörtént, amit annyira akartam. Micsoda szerencse! Már nagyon-nagyon régen hallottam felőled. Mesélték, hogy Geszernek van egy csodálatos szépségű asszonya, s gyakran gondoltam rá, hogy el kéne vennem tőle. Azt is mondták azonban, hogy nehezen lehet a tíz világtáj urának a közelébe férközni. Így hát hagytam a dolgot. Most aztán itt az idő, hogy megkérdezzem: valóban szolgálólányom akarsz-e lenni, aki a hamut üríti ki a jurta tűzhelyéből, vagy pedig hites feleségem?

S a sárkány, meg sem várva a választ, felkapta, és vitte magával Tízezer Örömet, egészen a palotájáig. Ott aztán gyors munkába fogott; villámgyorsan lenyelte két-három korábbi, szép, de megunt feleségét, s Tízezer Örömet ültette a palota úrnőjének megtisztelő helyére.

Miután véget értek azok a csodálatos események, amelyeket itt elbeszéltünk, Geszer kán, a tíz világtáj ura, felgyógyult betegségéből, s az országot is elhagyták a vészek és a járványok. Geszer kán magához tért, és elgondolkozott az elmúlt időkön:

- Három évet töltöttem Kínában, rendbe hoztam Küne császár dolgait, s helyreállítottam a birodalom egységét. Majd nem sokkal azután, hogy visszatértem hozzád, szépséges Rogmó, súlyos betegségbe estem. Most végre itt az idő, hogy meglátogassam másik feleségemet, Tízezer Örömet. Kérlek, fogasd ki a ménesből táltos pej paripámat és nyergeltesd is fel tüstént!

Rogmó felnyergeltette a táltost, de mikor Geszer már éppen azon volt, hogy felpattanjon a hátára, megállította:

- Ó, Geszer kán, a tíz gonoszság gyökerének kitépője, én uram! Csak nem Tízezer Örömet akarod meglátogatni? Nagyon csúnyákat beszélnek róla az emberek... Azt mondják, hogy hűtlen lett hozzád, nem méltó rá, hogy hozzá menj. De nem ám!

A lóra szálló Geszer megdöbbsen, és értetlenül nézett Rogmóra.

- Mit jelentsen ez, Rogmó? Ki meri azt mondani, hogy Tízezer Öröm hűtlen? Tudod egyáltalán, hogy miket beszélsz? Hagyj békén, hadd menjek hozzá!

Ekkor Rogmó elszalajtott valakit Csongért, aki futva jött, amikor megtudta, hogy miről is van szó. Rogmó és Csong ugyanis már régen megegyeztek, hogy mit tesznek majd, ha Geszer Tízezer Örömhöz akarna menni. A nagybácsi ennek megfelelően csavarta hát a szót:

- Ó, szent Geszer kán, hallgass meg engem - kezdte Csong. - Ha valaki el tudja mondani a teljes igazságot, az én vagyok! Mindenfelé beszélnek, hogy Tízezer Öröm a tizenkét fejű sárkány felesége lett. Azt hitte, hogy véglegesen eltaszította magától. Szállj le a lóról, pihenj tovább itt, és táltosodat is hagyd az édes legelőn!

Geszer azonban hajthatatlan maradt.

- Ha bebizonyosodik, hogy megcsalt, megölöm. De ha megtudom, hogy a tizenkét fejű sárkány rabolta el, ő kerül bosszúm elé! Ne tartsatok hát vissza! Engedjétek utamra!

Ismét megpróbálta, hogy felpattanjon táltosa hátára, de Csong szavai újra csak megállították.

- Félelmetes, szent kánom! Hagyd rám ezt az egész ügyet. Megszoktam én már kicsi gyerekkoromban, hogy sárkányokkal csatázzak, s zsákmányul ejtsem őket. Elmegyek én egyedül is, és elkapom azt a dögöt, de el ám! Te meg csak pihenj addig, kedves öcsém!

Geszer azonban megrázta a fejét.

- Magam megyek, nagybácsikám! Hallottam én már erről a tizenkétfejűről. Nehéz dió lenne az neked! Veszélyes teremtés, az már biztos! Magam megyek, akárhogy is!

- Miért lenne nehéz dió, édes öcsém? - erősködött Csong. - Megyek máris, és ellátom a baját!

Geszer úgy tett, mintha megadta volna magát.

- Jól van, bácsikám, akkor hát menjünk együtt! De siessünk, mert az idő múlik!

Geszer intésére óriási búcsúlakomát készítettek. Aztán a kán, mielőtt még útnak indult volna, mindenkit megajándékozott; Csong úrnak országának és népének legjavát adta, majd előhozta győzhetetlen fegyvereit, s nem várva Csongra, el akart indulni arrafelé, amerre a sárkányt sejtette.

Csotong úr, aki maga ajánlkozott, hogy részt vesz a kalandban, két-három napig otthon bujkált, majd úgy tett, mintha rettenetesen megbetegedett volna; az egész nép szeme láttára félholtnak tette magát.

Geszer kán, a tíz világtáj ura, magára öltötte fényesen csillogó sisakját, felvette drágakövekkel kivert fekete páncélját, kezébe kapta kedvenc fegyvereit, felszállt táltos pej lovára, és elindult Tízezer Öröm után. Alig tett azonban néhány lépést, fülébe jutott, hogy nagybácsikája, Csocong úr, a halálán van.

Azonnal megsejtette, hogy mi az igazság, és hangos szóval alattvalóihoz fordult:

- Amint látjátok, meg kell változtatnom a tervemet. Nem kereshetem eltűnt feleségemet hiábavaló módon, amikor egyik, igen közeli rokonom a halálán van, és bizonyosan meg is fog halni. Ott kell lennem, hogy elvégezhessem a halotti szertartást, és hogy elhalálozott nagybácsikám lelkét a mennybe juttassam!

Amikor Geszer belépett Csocong jurtájába, látta ám, hogy Csocong az asztalon van kiterítve. Egyik szeme csukva, a másik félig nyitva, bal keze kinyújtva, a jobb összehúzza és ökölbe szorítva. Bal lábát kinyújtotta, jobb lábát összerántotta.

- Jaj, nagybácsikám! - kezdett el siránkozni Geszer. - Csak nem haltál meg úgy, egyszerűen? Ó, szegény nagybácsikám valóban meghalt! Követte első feleségét és fiát, Aranyost! Azt mondják, ha egy halottnak az egyik szeme nyitva marad, a másikkal meg kancsalít, az roppant szerencsétlen jel! - Ezzel felkapott egy marék sarat, hogy Csocong nyitott szemébe vágja. A nagybácsi ijedtében becsukta a szemét.

- Aztán még azt is mondják - folytatta Geszer -, hogyha egy halottnak az egyik tenyere nyitva van, a másik pedig ökölbe szorítva, úgyszintén nagyon szerencsétlen jel az. Olyan, mintha követelne még valamit hátramaradott hozzátartozóitól, s alighanem vissza is jön érte!

Csocong, aki figyelmesen hallgatta Geszer szavait, gyorsan összezárta nyitott tenyerét.

- Azonkívül, ha valaki úgy hal meg, hogy egyik lábát összehúzza, a másikat kinyújtja, ez sem jelent semmi jót a hátramaradottnak! - S mikor az összehúzott láb felé fordult, látta, hogy Csocong suttymban azt is kinyújtja a másik mellé.

- Most pedig feltesszük Csocong bátyót egy deszkalapra, összehordunk egy máglyára való tűzifát, aztán elégetjük, hogy szerencsétlen lelke egyenesen az istenek földjére szálljon. Ha ezzel kész vagyok, ráérek akkor is Tízezer Öröm után menni!

Úgy is tett, ahogy félhangosan elmormogta magában. Feltette Csocongot egy deszkalapra, összehordott egy nagy csomó, máglyának való tűzifát, és kényelmesen alagyújtott. A lángok felcsaptak, s amikor a szégyenében csendben lapuló Csocong nem bírta már tovább, felugrott és nagyot ordított:

- Jaj nekem, jaj!

- Szerencsétlen nagybácsikám! - sajnálkozott Geszer. - Mindenki tudja, hogy a halottak néha felugranak a máglyán, hiszen a lángok belekapnak inaikba, azok meg összerándulnak a melegtől. Furcsa, sose hittem volna, hogy magam is látok ilyet! - Azzal felkapott egy lángoló fahasábot, és Csocong felé hajította.

- Jaj nekem, jaj! Állj meg, te hülye! - visította Csocong. - Hiszen nem halott a te nagybácsikád, hanem, amint látod, élő!

- Hű, a nemjóját! - rikkantott fel meglepetten Geszer. - Akkor meg mássz ki onnan, de gyorsan! - s maga is megragadta nagybácsikáját, hogy segítsen neki. Arra azért gondosan ügyelt, hogy a legtüzesebb hasábok tetején húzza keresztül az öreget.

Csotongra alig lehetett ráismerni; haja, arca, keze, lábai úgy összeégtek, hogy aki rég nem látta, meg nem tudta volna mondani, hogy Csotong úrral van dolga.

- Hát ez meg mit jelentsen? - kérdezte színlelt csodálkozással Geszer. - Halott vagy, vagy nem?

Csotong nem tehetett mást, őszintén bevallotta félelmét:

- Jaj, öcsikém, jaj! Azt mondják, hogy a tizenkét fejű sárkány a borzalmak borzalma... - Aztán csavart egyet ösztintesen: - Hogy megakadályozzam meggondolatlan utadat, azért találtam ki ezt a ravaszságot. Csak téged féltetek, hidd el!

- Egészen jól sikerült, nagybácsikám! Jobb ötletre én sem bukkanhattam volna! - dicsérte Geszer az öreget, aztán megfordította lovát és hazatért.

Otthon már minden készen állt, hogy végérvényesen búcsút mondjon a kapufélfának. Ismét összekészítette fegyvereit, felnyergelte lovát, s már éppen indult volna, amikor a környező kolostorokból lámák és hittudósok érkeztek, és mindenféle csavaros beszédek segítségével megpróbálták lebeszélni az indulásról, de Geszer nem hagyta magát:

- Ha kiváló láma érkezik hozzád, azt mondják, képes megmenteni lelkedet a kárhozattól. Ha szürke kis szerzetes kerül a házádba, még az is el tudja olvasni a szent szövegeket; egyszóval hasznodra lehet. Ha azonban tudatlan láma igyekszik hozzád, abból csak baj származhat: állataid elfogynak, mert megeszi őket, edényeidet pedig összetöri a jurtában. Ha bennük hiszel, olyan vagy, mint az a két vak, akik egymást fogják, és azt hiszik, hogy úgy könnyebben rátalálnak az útra, vagy mint két borjú, amelyeket egy fához kötöttek. Csak járják körbe-körbe a fát, és egyik sem tud a másikon segíteni. Hát ilyenek vagytok ti is! Eredjeteink inkább vissza a kolostorba, s foglalkozzatok olyan dolgokkal, amihez értetek! Imádkozzatok és tartsátok meg a szerzetesi szabályokat!

Alighogy elkergette őket, néhány tisztségviselő érkezett hozzá: egy-két környékbeli úr és hivatalnok, hogy a lelkére beszéljenek. Geszer azonban türelmetlenül rájuk ripakodott:

- Azzal törődjeteink inkább, hogy megtartsátok és megtartassátok a törvényeket! Hogy ítéleteitekben ne tévedjeteink, ez a ti dolgotok! Engem meg hagyjatok békén, menjeteink haza!

S már-már éppen elindult, amikor harminc legkiválóbb vitéze és hadseregének háromszáz tisztségviselője vágtatott mellé, hogy együttes erővel megkíséreljék eltántorítani céljától. Geszer azonban rájuk sem hallgatott.

- Ha én el is megyek, ti itt maradtok. Honnan tudhatnám, hogy nem szagolja-e ki valaki távollétemet, s nem támad-e fegyverrel országomra? Ahelyett, hogy velem huzakodtok, menjeteink inkább haza, tartsátok rendben fegyvereiteket, páncéljaitokat és sisakjaitokat, hogy kellő időben ne legyen gondotok semmi másra, csak a harcra!

Most aztán már nem maradt szerencséje senki, aki megpróbálta volna lebeszélni, kivéve Rogmót, a Gyönyörűt, aki nem is mulasztotta el az alkalmat, hogy még egy utolsó kísérletet tegyen.

- Amikor én megszülettem - kezdte a szépséges asszony nagy ravaszul -, jurtánk jobb oldala mellett egyszarvú ugrádozott, bal oldalán pedig egy ruluk-antilop szökdecselt ide-oda. Előbb fekete felhők borították az eget, s mégis, csodák csodájára, földöntúli fény öntötte el a földet, mintha kisütött volna a nap. Azután meg kiderült az ég, szinte vakított a kékje, s mégis lágy tavaszi zápor áztatta a pusztát. A sátor előtti oszlopokon három madár énekelt: egy papagáj, egy kakukk és egy Urjanhajok Szépe nevű kismadár. Azt mondják, hogy a Fehér Havas Hegy mindenek közepe, a Fehér Oroszlán a legértékesebb a világon, bronzból készült és mégis csillogó kék sörénye a legszebb dísz, amit valaha is ember láthatott. Senki nem tudja, hogy

mikortól vannak, talán mindig is léteztek. Csak arra kérem őket, hogy hozzanak mireánk áldást, békét és nyugalmat!

De azt is mondják, hogy a Fekete Hegy a mindenek közepe, a Fekete Bika a legdrágább; farka és szarva a legszebb dísz, amit ember valaha is látott. Senki sem tudja, hogy mikortól vannak, talán örök időktől léteznek. Csak arra kérem őket, hogy hozzanak mireánk áldást, szerencsét és békességet!

Arra kérlek, Geszer kánom, hogy hallgass rám, Rogmódra, a Gyönyörűre, aki tündérek kilenc nemzedékének a leszármazottja, s halaszd el hadjáratodat!

Geszer azonban ingerülten ráripakodott:

- Hát ha valóban tündérek kilenc nemzedékének a leszármazottja vagy, Rogmó, akkor inkább azzal foglalatoskodj, hogy sivatagban vizet fakassz, száraz fákra meg gyümölcsöt varázsolj! Engem azonban hagyj békén! Menni akarok, hát megyek!

Akkor Rogmó villámgyorsan hókuszpókuszolni kezdett: a sivatagból vizet fakasztott, a száraz fákra pedig gyümölcsöt varázolt. Ennyi ragaszkodásnak aztán már Geszer sem tudott ellenállni; leszerszámozta lovát, s még három évig Rogmó, a Gyönyörű jurtájában maradt.

Amikor aztán a három év elmúlt, Geszer ismét hadjáratra készülődött. Előfűttenyelt a táltos pej lovát, magára öltötte sisakját, páncélját s kezébe kapta fegyvereit. Mielőtt azonban elindulhatott volna, Rogmó, a Gyönyörű, odafutott hozzá, de nem Geszerhez, hanem táltos paripájához fordult:

- Ha nem jártok sikerrel, velem gyűlik meg a bajod! - ripakodott rá a lóra. - Ha nem ölitek meg a sárkányt, levágom a farkad, sörényed, és tűzre vetem! Így jársz, ha te leszel a hibás!

Aztán meg Geszerre förmedt:

- Jól van, csak hagyj itt! De ha a te hibádból marad életben a sárkány, levágom a hüvelykujjad és tűzre vetem, hogy soha többé ne vehess íjat a kezedbe! Megértetted?

Ezután minden jóval megpakolta a lovát, hogy semmiben ne szenvedjenek szükséglet a hosszú úton; csak úgy lógtak jobbról-balról a cukros és mazsolás zsákok a paripa nyakán.

Mentek, kocogtak a végeláthatatlan pusztán, közben Geszer ugyancsak gyakran pillantott maga mögé. Ekkor megszólalt a táltos pej ló, mégpedig emberi hangon:

- Mi a bajod, édes gazdám? Aggódsz talán, hogy beteljesedik, amit ez az asszonyember jósolt? Azért pislantgatsz ilyen gyakran hátrafelé?

Geszer válasza sem méltatta lovát, csak ment megállíthatatlanul előre. Amikor szembe találta magát egy magas hegygel, akkor sem torpant meg, hanem felkapaszkodott az oldalán egészen a komor sziklacsúcsig. S míg a ló a szikladarabokat kerülgette, Geszer megeresztette a kantárt, és égben lakó nővéreihez fohászzkodott.

- Kedves testvéreim, Boa Dongcsing Garo, Árja Avalori Udgar, Dzsamco Dari Udam! A ti kis taknyoskátok szól hozzátok, nővérekéim! Mondjátok meg öcséteknek, merre vegye útját, merre irányítsa lova lépteit.

Ekkor megnyílt az ég, a három győzedelmes nővér három kakukkmadár alakjában leereszkedett a hegycsúcsra, s emberi hangon beszélni kezdett:

- Kedves kis taknyoskánk... Menj csak keletnek, mindig csak keletnek! Drága kis taknyoskánk! Nem messzire innen megtalálod a tizenkét fejű sárkányt, de nem ám sárkány képében, hanem szarvasbikába változva, melynek jobb szarva az eget hasítja, bal pedig a földet szántja. Akkora az a szarvasbika, hogy egyetlen legelésre letarol egy egész pusztát, egyetlen itatásra

kiszárit egy egész folyót, forrásától kezdve egészen a torkolatáig. Hát ami azt illeti, nem könnyű ellenfél! Csak óvatosan, taknyoskánk, mindig csak óvatosan! Ha rá is támadsz, ne hamarkodd el a dolgot!

- Úgy lesz minden, ahogy mondjátok - bólintott Geszer, és újra meghúzta a kantárt. Aztán oda ért, ahol a szarvas legelni szokott, és kezdetét vehette a vadászat.

Az állat elejtése azonban valóban nem volt könnyű feladat. Hogyan is lett volna, amikor a démonfajzat egyetlen ugrással tíz mérföldet ugrott át, a táltos pej lónak pedig nem sikerült hétnél többet. Így aztán Geszer kénytelen volt három mérföld távolságból rányilazni. Rá is lőtte mind a harminc fehér, türkizzel kirakott varázsvesszejét, de a szarvasnak egyetlen szőrszála sem görbült meg. Ekkor abbahagyta az üldözést, és visszafordult, hogy összegyűjtse földre hullott nyílvevesszeit, de jaj!, nem talált egyetlenegy sem a puszta földjén. Az történt ugyanis, hogy égi nővérei összeszedték őket anélkül, hogy Geszer észrevette volna.

Geszer elkeseredésében sírva fakadt.

- Jaj, kedves égi nővérekém, most meg mi a fenét csináljak? Hiába vágatok mögötte, ez a dög egyetlen ugrással átrepül tíz hosszú mérföldet, táltos pej lovam meg, akárhogy is igyekszik, nem tud hétnél többet. Így aztán három mérföldnyi messzeségből nyilaztam rá, amiből is nagy baj származott! Elvesztettem mind a harminc fehér, türkizzel kirakott varázsvesszőmet. S hiába keresem-kutatom őket, úgy eltűntek, mintha csak a föld nyelte volna el. Mihez kezdjek, mihez fogjak most, kedves égi nővérekém?

A három győzedelmes égi nővér egyetlen kakukkmadárrá változott, odarepült Geszerhez, és így korholta:

- Kedves kis taknyoskánk, hát már megint bögsz? Mi vagy te, sírdogáló fehérnép talán? Tanuld meg már egyszer, hogy férfiember ha valamit meg akar csinálni, hát nekilát, nem pedig a sors jobbrafordulását lesi. Összeszedtük harminc fehér, türkizzel kirakott varázsvessződet, csak nyugodj már meg, no! Élelmet is hoztunk, mégpedig nem is akármilyet: a szent lámák megáldották; táltos paripádnak pedig zabot és árpát hoztunk, hogy új erőre kaphasson tőle. Itt vannak a zsákok, nézz csak ide! Megkapod, ha aztán azonnal felkerekedtek!

Geszer felkapta a földre rakott zsákokat és a nyílvevesszőket, s nagy öröm öntötte el a szívét.

- Megyek máris, hogyne mennék - morogta. - Igaza van nővéreimnek: ez a dolgom, hát elindulok!

Összeszedte a vesszőket, berakta tegezébe, megetette paripáját, maga is jóllakott a lámák szentelte ennivalóból, azután felpattant táltosára, s követte a szarvas nyomait, amelyek egyre beljebb vezettek a pusztaságba. Hamarosan leszállt az este, s kénytelen volt félbeszakítani az üldözést. Elhatározta, hogy a szabadban, a puszta földjén tölti az éjszakát. Lova kantárját hozzáerősítette a nyeregkapához, hogy a táltos el ne kóboroljon, maga pedig oldalára fordult, hogy arca kelet felé nézzen. Magára húzta takaróját, és máris mély álomba merült.

Éjfél felé járhatott az idő, amikor nagy csendesen melléje lopakodott a szarvasbika. Megállt, kinyújtotta óriási nyelvét, és egyetlen nyalintással eltüntette a táltos pej ló farkát és sörényét, másik nyalintással pedig feneketlen gyomrába varázsolta Geszer harminc varázsvesszejének, a türkizekkel kirakottaknak a tollát. A táltos paripa felrettent álmából, és fenyegetőzve felnyerített:

- Na megállj csak, te démon-szarvasbika! Felkeltem gazdámat, a tíz világtáj urát, Geszer kánt, ad majd neked mindjárt, hogy megemlegeted!

- Ébreszd, csak ébreszd, te szarzsák! Ha sokat pofázol, holnap is bottal ütheted a nyomomat! - Ezzel oda ugrott, ahol Geszer feküdt, felemelte a farkát, odacsinált Geszer arcára, aztán mint aki jól végezte dolgát, elügetett.

Másnap reggel, amikor Geszer felébredt, rémülten látta, hogy akkora rakás szar alatt fekszik, mint egy hegy. Sőt még a környező puszták szélénél is csak úgy fortogott, hullámozott a töméntelen szar. Geszer felugrott, jobban mondva kiásta magát, s megdöbbenve vette észre, hogy táltos pej lovának se farka, se sörénye. Oldalához kapott: harminc fehér, türkizzel kirakott vesszejének is eltűnt a tolla.

- Hol vagytok hát, égi nővérekim? - fohászkodott kétségbeesetten. - Szükségem van rátok, gyertek elő! És ti is, hol a fenébe maradtok, védőszellemeim? Gyertek már, gyertek, égi nővérekim! Tudjátok, hogy mi történt az éjszaka? Idelopakodott hozzám az a gyalázatos szarvasbika, egyetlen nyalintással eltüntette táltos pej lovam farkát és sörényét, s most olyan szegény, mintha girhes, túros hátú csikó lenne. Másik nyalintásával meg láthatatlanná tette harminc fehér, türkizekkel kirakott nyílvezzőm tollait - most inkább hasonlítanak gyerekjátékhoz, mint fegyverhez... Jaj nekem, jaj!

A három győzedelmes égi nővér ismét kakukká változott, s oda repült, ahol Geszer hívogatta őket.

- Istenuccse bög, már megint bög! - mondták nagyot sóhajtva a nővérek, aztán rárivalltak Geszerre -: Te meg mért nem mész inkább haza, mi? Ha férfi vagy, harcolj, mondják, ha asszony vagy, sírdogálj csak! Ha a folyópart nem omlik a vízbe, azért van, mert szikla az, nem más; ha a férfi szíve nem retten meg, kemény az, mint a drágakő, így szól a közmondás!

Hoztunk egy zsák zabot a lovadnak, etesd meg vele, s meglátod, kinő a farka és a sörénye is. Magadnak meg itt a varázsetel, amit a szent lámák megáldottak. Ha megeszed, harminc fehér, türkizzel kirakott vessződnék is kinő a tolla, ha meg nem, megcsináljuk mi! Meglátod, jobbak lesznek, mint voltak!

Ekkor Geszer az oldalához kapott. Hát ott találta ám a tegezben mind a harminc vesszejét, s valamennyinek szépen ki volt javítva a tolla. Vissza is dugta őket nyomban, megette a lámák áldotta ételt, aztán a lovát is megetette, mégpedig reggeltől délig három alkalommal.

Éppen fenn állt a nap az ég közepén, amikor a táltos pej lónak ismét kinőtt a farka és a sörénye.

Geszer újra útnak indult. Figyelmesen követte a szarvasbika nyomát, s nem feledkezett meg arról sem, hogy megfenyegesse a szarvas mögött lemaradt paripáját:

- Édes-kedves táltosom! Most aztán rajtad a sor! Itt az ideje, hogy megmutasd, mit tudsz! Ha a mai napon sem éred utol a szarvast, levágom mind a négy patádat, a nyeret meg a szerszámot leveszem rólad, s szégyenszemre gyalog térek haza! Hát ehhez tartsd magad!

A táltos azonban nem hagyta annyiban, hanem visszafeleselt:

- Kedves gazdám, tíz világtáj ura! Amit mondasz, az mind igaz. Ne félj, nemcsak utolérem azt a dögöt, hanem el is hagyom. Hanem neked is lesz ám dolgod! Ha a szarvas mellé érünk, lödd a vessződet pontosan a homloka közepébe, ahol egy fehér foltot látsz, úgy, hogy a fekete jobb pofáján jöjjön ki a hegye! Ha nem találod el, felrúgom magam a levegőbe, úgy ledoblak, hogy csak úgy nyekkensz, és visszatérek az égbe, nővéreidhez! Úgy ám!

- Legyen hát! - mondta Geszer beleegyezően, aztán előkapta varázskorbácsát, s háromszor rávágott vele táltosa jobb combjára. A paripa megrázkódott, megharagudott a korbácsra is és gazdájára is, s akkorát ugrott, hogy Geszer egyszerre az égen találta magát. Hiába kapkodott szerszám és kantárszár után, csak nem tudta hátságát megállítani:

- Hé! - ordította ijedtében. - Mit csinálsz, táltosom, pej paripám? Mi a fene vagy te, sólyom vagy vércse tán, amely darumadarat kerget a felhők között? Ereszkedj csak vissza a földre, aranyos lovacskám, amíg szépen szólok hozzád! Ne vacakolj már, na, szépen kérlek...

A táltos pej ló akkor leereszkedett az Aranyföldre, de dühében olyan erősen verte patáit a pusztához, hogy göröngyök és sárcomók repültek az égre, s visszahullottak Geszer fejére. Dombok és völgyek nyögtek, porzottak a táltos patái alatt.

- Hé! - rettent meg ismét Geszer. - Mit csinálsz, kedves táltosom? Mi vagy te, vakondok vagy görény, hogy széttúrod a földet? Kérlek, vágtsd csak úgy az Aranyföld hátán, ahogy kell, s meglátod, találkozni fogunk azzal, akire szeretnénk rátalálni. Csak nyugodtan, paripám, csak nyugodtan!

A ló addigra már kifújta mérgét, s úgy vágatott Geszerrel az Aranyföld hátán, ahogy csak egy táltos paripához illett. Amint így mentek, vágattak, egyszerre csak felbukkant előttük a szarvasbika. A vitéz megsarkantyúzta lovát, és szembevágatott vele. Előkapta elvarázsolt íját, és úgy találta homlokán a szarvast, hogy éppen a homlokán lévő fehér folt közepén bújott be a vessző hegye s a pofája jobb oldali fekete részén bukkant elő.

Amikor az üldözött és megsebzett bika összerogyott, Geszer odavágatott melléje táltos paripáján, leugrott róla, odafutott a szarvashoz, előhúzta kését, három csigolyányit lenyisszantott a farkából, aztán a levágott részt a szájába dugta.

Ekkorra már az égiek is megtudhatták a dolgot, mert három égi nővére hamarosan megjelent, méghozzá nem is kakukk, hanem szépséges nők alakjában.

- Jaj, kedves taknyoskánk, nem is tudod, micsoda örömet okoztál nekünk! - dicsérték Geszert.
- Ahogy löttél, igazi mesterlövés, ahogy meg rátámadtál, igazi vitézhez illő cselekedet volt. De ahogy leugrottál táltosodról s gyalogosan futottál hozzá, ez több volt, mint meggondolatlanság, egyenesen ostobaság volt! Arról nem is beszélve, hogy egy cseppet sem tudod türtőztetni magadat. Miért kellett azonnal levágnod a farkából három csigolyányit és máris rácsálnod? Mi ez, ha nem falánkság? Talán nem az lenne az illő cselekedet, ha megvendégnéd az elejtett szarvas húsából védőszelemedet és minket is, három győzedelmes égi nővéredet? Azután majd te is teleeheted magad. Nem nekünk, égieknek jár-e az elsőbbség, akik védünk és oltalmazunk téged, mi?

- Igazatok van, nővérekém - morogta megszegyenülten Geszer. - Nem is tudom, hogyan fordulhatott elő velem ilyesmi... Talán azért tettem, mert nagyon éhes vagyok, vagy mert annyira gyűlölöm, hogy nem bírtam visszatartani magam... Mit tudom én!

Ezután szétvagdosta a szarvas testét, húsából áldozati ételt főzött, s amikor készen volt, magához hívta égi védelmezőit. Ott ettek, lakomáztak aztán a győzelem földjén!

Amikor befejezték, Geszer útra készülődött. Három győzedelmes égi nővére odasétált hozzá, és újabb tanácsokkal látta el:

- Kedves kis taknyoskánk! Ha továbbmész ezen az úton, eljutsz a démonok országába... Ott minden tisztátalan, bűnös és undorító, ezért nem is tudunk követni; egyedül kell hát útnak indulnod, kedves taknyoskánk. Menj csak mindig előre, egyenesen, amíg el nem érsz egy folyóhoz, a Kísértetek Folyójához. Légy óvatos, mert a folyó maga is kísértet! Ha a partjához érsz, azt látod majd, hogy embereket, lovakat és sziklákat sodor az ár, s ezek rettenetes hangokat hallatnak; vinnyognak, szűkölnék és segítségért rimázkodnak. Te csak menj a folyó partján a vízhez, és ügyet se vess rájuk. Amikor már a víz szélénél állsz, kapd elő varázskorbácsodat, kiáltd a varázsigét, hogy *guru szojaga*, csapj háromszor a hullámokra, aztán kelj át félelem nélkül a folyón.

Menj ezután tovább, egészen addig, ameddig el nem érsz két, egymással szemben álló sziklacsúcsig. Tudd meg, hogy ezek is kísértetsziklák. Aki megkísérel a kettejük között átvezető ösvényen végigmenni, ripsz-ropsz, összenyomják! Hogy miképpen jutsz át közöttük, az már a te dolgod. Neked kell kitalálnod valami ravaszságot, kedveskénk, akárcsak később is. Mi már nem segíthetünk arrafelé, nem bizony...

Geszer kán, a tíz világtáj ura magára hagyta a lakomától elfáradt védőszellemeket, tovavágtatott, s rövidesen meg is érkezett a Kisértetek Folyójának partjára.

- Igazat szóltak győzedelmes nővéreim! - morgott Geszer, előkapta varázskorbácsát, elmondta a *guru szojaga* varázsigét, s közben háromszor a vízre csapott. Akkor aztán a folyóba lépett, és átkelt a túlsó partra.

Hát amint ment, vándorolt tovább, egyszerre csak két magas sziklacsúcs bukkant fel előtte, egymással szemben.

- Ez lesz az a két szikla, amiről nővéreim beszéltek - suttogta elgondolkozva, aztán mágikus ereje segítségével varázsláshoz látott. Előbb táltosát változtatta túros hátú pej csikóvá, majd saját magát közönséges elnyűtt pásztorrá. Amikor már egészen közel ért a két sziklához, nagy ravaszul így szólt:

- Micsoda páratlan dolog lenne, ha ez a két sziklacsúcs csak úgy ripsz-ropsz összeugrana. De hát milyen szerencsém nekem van, dehogy fognak egy Tibetből üzött, éhhalál elől menekülő, elnyűtt pásztor kedvéért összeugrani. Vagy talán mindenkit összeroppantanak, aki megkísérel átjutni közöttük? Nálunk otthon, Tibetben, azt mondják, olyan sziklacsúcsok is vannak, amelyek egynapi járótavolságra, vagy legkevesebb félnapnyira vannak egymástól, és mégis összeroppantják az arra haladókat... Nem bírom én bennetek, nem ám! Inkább visszamegyek és éhen halok, mintsem hogy a félelem öljön meg, amint átmegyek közöttetek!

A két szikla akkor átkiabált egymásnak:

- Igaza van az öregnek, nem? Talán túl közel állunk egymáshoz... Menjünk hátrébb egy egész napi járóföldre, aztán onnan roppantsuk össze, mint a tibeti hegyek.

Ekkor a két ostoba hegy jó messzire eltávolodott egymástól. Geszer kán pedig, aki ravasz szavakkal messzire küldte őket, megsarkantyúzta táltosát, s keresztülvágtatott a szirtek között. A két sziklacsúcs, amikor meglátta az ösvényen vágató embert, összeugrott, hogy szétzúzza és megölje. A nagy távolságtól azonban akkorát kellett ugraniuk, hogy mikor egymáshoz csapódtak, darabokra hullottak szét. Geszer kán meg csak ügetett tova a maga útján, sértetlenül.

Amint így ment, vágatott táltos pej lován, sorra elérkezett azokba az országokba, ahol különféle színű emberek laktak. Hogy ne tűnjön fel, maga is felvette az országok színét, így aztán észrevétlenül át tudott osonni közöttük. Amint ment, kocogott tovább, eljutott a tizenkét fejű sárkány tevecsortájáig. Éppen ott sétált a csorda mellett a sárkány egyik tevepásztor, egy óriás, nyílvesszejének a hegye akkora kőből volt csiszolva, mint a tevék, amelyeket őrzött.

Geszer lekuporodott, felkapott a földről egy követ, éppen akkorát, mint egy tehén, csiszolgatta, majd ő is egyik vesszeje csúcsára illesztette. Ezután csak úgy, egyszerűen, odakiáltott a pásztornak:

- Hé, barátom! Kiféle-miféle legény vagy? Hé?

- Csordás vagyok... marhákat őrzök - mondta a tevepásztor.

- Tréfás legény vagy, komám - nevetett Geszer. - Ha ennyire érted a tréfát, nem mérnénk össze az erőnket?

- Már miért ne mérhetnénk? - felelte a tehénpásztor.

- Aztán hogyan verekszünk, vagyis hol ütünk? Alul vagy felül? - kérdezte Geszer.

- Én felül ütök - mondta a pásztor -, te meg, ha akarsz, üss alul. - Ezzel felkapta tevé nagyságú kövét, és Geszer felé sújtott vele. Geszer azonban egyetlen szempillantás alatt Dzsoróvá változtatta magát, s a hatalmas kő elzúgott a kisfiú aprócska teste felett.

- Na, barátocskám, most alighanem én következem! - rikkantotta Geszer, felkapta saját kövét, aztán úgy tett, mintha a tevépásztor alteste felé irányítaná. A pásztor igyekezett kivédeni a csapást, de Geszer hirtelen megváltoztatta az irányt, és egyenesen a pásztor szívére csapott a kővel. Hangtalanul rogyott össze, mint a lenyilazott antilop. Geszer akkor rávetette magát, leszorította a földre és igyekezett kifaggatni.

- Hol van a tizenkét fejű sárkány szállása, tudod-e? Könnyű-e az út odáig, megmondod-e? Hol szokott vadászni a tizenkétfejű, elárulod-e?

A megrémült tehénpásztor kénytelen volt feladni gazdáját.

- Nincs messze innen a tizenkétfejű palotája, hidd el... Egészen közel van egy hegy, melyet Fehér Égi Hegynek hívnak, ezen van egy hágó, az Istenek Fehér Hágója. Hát ezt a hágót az istenek gyermekei őrzik. Odébb meg a Világ Sárga Hegyén van egy hágó, a Világ Sárga Hágója, ahová a sárkány földi emberek gyermekeit állította őrségbe. Ezután már csak a Fekete Hágó következik; ezt a sárkányfiak maguk lesik. Ha valaki a segítségedre lehet, hát akkor az istenfiak azok. Fordulj hozzájuk bizalommal!

Geszer kán megölte a tehénpásztort, ugyanúgy bánt a tizenkét fejű sárkány négyféle nyájának őrzőivel is, akiket még útba ejtett. Aztán ment tovább, hogy leszámoljon magával a tizenkétfejűvel.

Hol kocogott, hol meg vágatott táltos lován, s egyszerre csak megérkezett az Istenek Fehér Hágójához. Az őrségbe állított istenfiak keserves könnyekben törtek ki, amikor megpillantották.

- Jaj neki, jaj szegénynek! Mit gondolhat vajon az a szerencsétlen? Hiszen még minden vörös lábú, földi ember keservesen ráfizetett, aki csak belépett a sárkány országába! Valamennyit megölte a tizenkétfejű. Talán csak nem valamiféle szenttel hozott össze bennünket a szerencse? Honnan tudhatnánk meg, jaj, honnan?

Geszer nyugodtan közeledett hozzájuk, és csillapította a sírdogálókat:

- Kedves kis barátaim, ne féljetek tőlem! Geszer kán vagyok, a tíz világtáj ura. Ti meg, amint látom, az istenek gyermekei. Hogyan kerületek ilyen messzire égi hazátokból?

A gyerekek könnyek között válaszoltak:

- Jaj nekünk, ne is kérdezd... Úgy volt az, hogy nem fogadtunk szót a szüleinknek, s lejárattunk az Aranyföldre játszani... Pedig hogy tiltották, de hogy! Aztán, amint ott múltunk az időt, ránk tört a tizenkét fejű sárkány, elrabolt bennünket és ide állított őrségbe. Azt is mondta, hogy vigyázzunk nagyon, mert megtörténhet, hogy erre talál jönni Geszer kán...

- Jól van, nagyon jól! - dörzsölgette a kezét elégedetten Geszer. - Ha így áll a dolog, megölöm én a tizenkétfejűt, hogy a kedvetekre tegyek... De vajon ti mit tesztek értem?

A gyerekek letérdeltek, és földig hajtották a fejüket.

- Ó, nagy hatalmú, szent kán - suttogták isteneknek kijáró tisztelettel -, azt hiszed, van valami a világon, amit ha tudnánk, ne tennénk meg érted? Figyelj hát ide! Figyelj ránk, tíz világtáj ura, szent Geszer kán! Ha továbbbmegy, elérsz a Világ Sárga Hegyén lévő hágóig. Ott is

olyasféle gyerekekkel találkozol majd, mint amilyenek mi vagyunk. Nekik is mondj el mindent, s meglátod, folytathatod az utad biztonsággal. De ha még továbbmész, ott már a tizenkétfejű hágója következik, melyet sárkányfiak őriznek. Nemcsak ők a veszélyesek, hanem minden, amit ott találsz. Elátkozott vidék az, szentséges és vitéz kán! A sziklákat nem lehet megmászni, az erdők pedig olyan sűrűek, hogy élő ember át nem hatolhat rajtuk. Az ég sötét, nincs napfény, s a halandó úgy érzi magát, mintha örökkön-örökké fojtó ködben bolyongana. Mindig olyan a világ, mintha éjszaka lenne. Ha odaérsz, barátunk, nagy szükséged lesz lámpásra! - Azzal az egyik istenfiú ruhája öblébe nyúlt, és előhúzott egy drágakő kristályt, amely csillogott-villogott, mint a legfényesebb fáklya.

- Ha át akarsz menni azon az istenverte hágón, csak tartsd mindig magad előtt! Ad ez annyi fényt, hogy eltalálsz vele oda, ahova még gondolni se jó!

Geszer megsimogatta a gyerekek fejét.

- Köszönöm szépen, istenfiak! Nem is sejtitek, hogy milyen jót tettetek velem..

Az istenfiak erre versengve magyarázták Geszernek, hogy mit kell még tennie, ha túljutott a félelmetes, sötét hágón.

- Ha átkeltél a hágón, szent kán, három magas hegyet találsz magad előtt. A középső lábánál kies folyóvölgyre lelsz. A folyó partján ott ül majd egy könyöknyi ember, a legkiválóbb jós, akivel valaha is találkoztál. Van neki egy vörös jószinórja, ezzel aztán mindent kitalál, még azt is, hogy megfőtt-e már a hús, ha katlanba van téve, vagy megsült-e már a nyárson. Hát ilyen jós az ott! Te csak menj oda hozzá, és kérd meg, nézze meg a vörös zsinóron, vajon mit hoz a sorsod, ha továbbmész. Ha jót, csak eredj, de ha bajt, tovább ne menj!

- Úgy legyen! - hagyta rájuk Geszer kán, és máris lovához ugrott, hogy folytassa az útját. El is érkezett a Világ Sárga Hegyéhez, ahol az embergyerekekkel találkozott. Miután pontosan úgy viselkedett, ahogyan az istenfiak tanácsolták, akadálytalanul mehetett tovább. Lassan aztán megközelítette a Fekete Hegy hágóját. Hát amint maga elé meresztette a szemét, látja ám, hogy óriási, fekete hegy emelkedik előtte. Olyan pusztaság, kopasz volt a hegység, mintha kőből csiszolták volna; nem volt azon egyetlen fűszál, egyetlen bokor sem, csúcsai között pedig fekete köd gomolygott, mint a legsötétebb, holdtalan éjszakákon. Senki emberfia meg nem mondhatta volna, hogy nappal vagy éppen éjjel van odafenn.

Geszer kán leugrott a lováról, áldozati ételeket tett a földre, és hangos szóval védőszellemeihez fohászkodott:

- Kedves égi védőszellemeim, és ti is, három győzedelmes égi nővérem! Kérlek, küldjetek hatalmas jégesőt a földre, akkora jégdarabokkal, mint az öklöm. A mennydörgés meg szüntelenül dübörögjön, mintha sárkányok ordítanak mérhetetlen haragjukban. Találkozni akarok halálos ellenséggel, de előbb át kell jutnom valahogy ezen a kísértethágón! Kérlek, segítsetek, testvérekéim!

Alig fejezte be könyörgését, elborult, viharfelhők zúgtak át az égen, s rettenetes dörgések közepette, mintha csak sárkánykánok üvöltöttek volna mérhetetlen haragjukban, megeredt a jégeső. Akkora jégdarabok csépeltek a földet, mint egy-egy emberi ököl.

Geszer felpattant a lovára, kezébe szorította varázskristályát és vágta fogott. Nem is talált senkit a hágón, hiszen a sárkányfiak megrettentek a szörnyű égháborútól, fedett helyre húzódtak, sőt még a fejüket is betakarták félelmükben. Geszer nem habozott: kezébe kapott egy öklömnyi követ, odakúszott a reszkető sárkányfiakhoz, s a kövel szétzúzta a fejüket. Így ölte meg a sárkány fiait a Fekete Hágón.

Röviddel ezután három folyóhoz érkezett, s amint a középső partján lovagolt, folyással felfelé, találkozott a könyöknyi jóssal. Mielőtt azonban még engedte volna, hogy a jós rávesse szemét, táltosát kopott, túros hátú gebévé változtatta, maga pedig egyszerű, szegény pástor alakját vette fel. Így bukkant fel közvetlenül a jós orra előtt, s ahogy egyszerű emberekhez illik, egyenesen belevágott a dolgok közepébe.

- Te vagy hát az a híres-nevezetes jós? Azt mondják, hogy vörös zsinórod segítségével még azt is meg tudod mondani, hogy mikor sült meg az ennivaló, még megbökdösnöd sem kell. Szóval te lennél az? Hiszi a piszi! - Azzal letelepedett az ember mellé, rámeresztette a szemét, és így folytatta: - Hát ide figyelj, te könyöknyi ember! Jósold meg nekem, hogy szerencsém lesz-e, ha elmegyek elrabolni egy híres-nevezetes tevecsordát, amely a Fehér Folyó partján legelészik. Sikerül-e a tervem? Elmenjek-e elrabolni a sárga csikókat, melyek a Sárga Folyó partján szüröcsölik a vizet? Vagy tán a Fekete Folyó vizéhez menjek, ahol a fekete ménest itatják, s raboljam el inkább az? Válaszolj, jós, válaszolj íziben!

A könyöknyi ember előhúzott valahonnan egy vörös fonalat, jóslatot vetett, és nézte-nézegette.

- Hát ami azt illeti, nem ajánlom, hogy a Fehér Folyóhoz menj, de nem ám! Az az istenek útja, s nem szeretik, ha halandók járnak arrafelé. Ne menj a Sárga Folyó felé sem, arra a világbeliek járnak. Hanem a Fekete Folyó felé vezető út: az a tiéd! Hiszen te a sárkány ellen indultál, nem igaz? Amint a zsinóron látom, nem lesz egyszerű a dolgod. Találkozol a szenvedéssel is, de nem lesz sokáig veled, ne félj! Végül is teljesülni fog, amit elhatároztál.

Geszer örömeiben még köszönni is elfelejtett; odafutott a lovához, és fel akart pattanni a hátára. A könyöknyi jós azonban megállította.

- Állj meg már, te! Hova olyan sietős? Itt van még egy másik jószinór is, hadd nézzem már meg azt is alaposan! - Geszerre pislantott, vizsgálta, nézegette, aztán így szólt: - Hm, hm. Úgy látom, tested felső részén a tíz égtáj buddháinak a jelei vannak, a középsőn meg a négy nagy istenéi. Hm, hm. Altested meg, mint a négy vízisárkánykáné, olyan erős. Mondd csak, nem Geszer kán vagy te véletlenül, a tíz világtáj ura, a föld helytartója, ezé a hatalmas Dzsambudvibé? Mit gondolsz most magadban, Geszer kán? Talán még mindig azon töprengsz, hogy vajon nem csapott-e be ez a könyöknyi jós? Vajon valóban képes-e mindent meglátni előre, még azt is, hogy elkészült-e már a hús a nyárson vagy sem, vagy pedig nem más, mint egyszerű csaló? Ezen gondolkodsz, Geszer kán?

Geszer hódolattal meghajtotta a fejét a könyöknyi emberke előtt:

- Tiszteletre méltó, bölcs jós! Csak nem bántottalak meg ostoba és elhamarkodott szavaimmal?

A kis jós azonban nem mutatott sértődöttséget:

- Miért bántottál volna meg? De inkább hallgass ide. Ha továbbmész ezen az úton, amely a középső, magas hegy oldalán vezet, rátalálsz egy hatalmas, ágas-bogas fára, amely nem más, mint a tizenkétfejű varázsfája. Légy óvatos nagyon! Ha valaki közel kerül hozzá, egyszerre csak éles kardok bújnak ki az ágai közül, és összekaszabolják a szerencsétlent. Légy vigyázatos, és vágd ki a fát. Értetted?

- Úgy tesztek! - bólintott Geszer, és máris folytatta az útját.

Nemsokára meg is érkezett a fa közelébe, tisztas távolságban megállt, nehogy valami baja essék. Megveregette táltosa tomporát, s odasúgta neki, hogy emelkedjék fel az égbe az istenek közé. Maga törődött, szerencsétlen öreg pástorrá változott, háromölnyi hosszú, fekete acélból készült kardját pedig háromöles, göcsörtös vándorbottá változtatta. Híres páncéljából és

sisakjából útra való sütemények lettek, kristályfoglatatú kését kaftánja ujjába rejtette. Aztán, mint nincstelen vándorhoz illik, odafeküdt az óriási fa árnyékába, és kristálymarkolatú késével a gyökereit ásogatta. Nem sokra ment vele, sőt mintha azt érezte volna, hogy valaki a fa csúcsáról megpróbálná kardjával elérni. Geszer óvatosan felfelé pillantott, majd óbégatni kezdett:

- Ó, én szerencsétlen! Amikor idejöttem és leheveredtem az árnyékába, még ágas-bogas fa volt a fa. Most meg a fene tudja, mi történt vele, hogy egyszeriben éles karddal fenyegeti az embert. Egyszerű vándor vagyok, bejártam már az egész világot és sok mindent hallottam. Azt is például, hogy Kormuszda istennek sokféle átváltozása van, válhatik fává is. Azt mesélik, hogy ha ellenség bukkan fel ilyen fa közelében, azonnal megölik, de ha szegény, szerencsétlen, szükségét szenvedők járnak arra, velük másképpen viselkednek! Inkább segítik, mint hogy bántanák őket. Lehetséges, hogy ez a fa is ilyesféle átváltozott isten? Vagy tán magának a Dzsambudvib-világban élő Geszer kánnak, a tíz világtáj urának az átváltozott alakja? Hm, hm. Arról azt beszélik, hogy ha ellenség fekszik az árnyékába, azonnal megöli, de a szegényeknek, nincsteleneknek, ha el is tévedtek, megmutatja az utat. Csak nem a mindenek urának, Geszer kánnak az átváltozott alakja vagy te, fa? Honnan tudhatnám meg, hogy ki vagy? Azt is mondják, hogy a sárkányok kánjának, a tizenkétfejűnek is van egy ilyen varázsfája. Róla aztán igazán nem tudom, mit csinál... De hát én csak egyszerű, éhes vándor vagyok. Itt meg, ennek a fának a gyökerei között olyan finom gumókat látok, amelyeket ha kiáshatnék, bizony elverném vele az éhem. De ki tudhatja, van-e ez a fa is olyan lovagias, mint az, amelybe Geszer kán lelke változott?

A fa egészen elérékenyült Geszer szavaitól.

- Micsoda szép beszédű vándor feküdt az árnyékomba... Egészen megindítja az ember szívét.
- Hangosan odakiáltott neki: - Hé, öregapó! Maradj csak nyugodtan, és ásogasd csak a gumókat! Ne félj, nem nyúlok hozzád!

Ekkor Geszer úgy tett, mintha a gyökerek között megbúvó gumók után kutatna, közben azonban kikaparta a földet a fa gyökerei közül, s kristálynyelű kis bicskájával elvágta egyik gyökerét a másik után. Amikor kész volt, vállát a fának döntötte s nyomta, ahogy csak bírta; az megingott s hangos reccsenéssel kidőlt. Geszer akkor előhúzta háromölnyi, fekete acélból kovácsolt kardját, darabokra vágta vele a démon-fát, és elégette.

A tizenkét fejű sárkány éppen vadászaton volt, és semmit sem tudott a történetekről. Egyszerre azonban erős fejfájás fogta el, ami attól volt, hogy Geszer megölte bűvös átváltozásai egyikét, a démon-fát. A tizenkétfejű, hogy némiképpen csillapítsa hirtelen támadt fájdalmát, a közeli tó partjára futott. Belegázolt a vízbe, s a hűvös hullámok között hamarosan el is nyomta a buzgóság.

Eközben Geszer kán, a tíz világtáj ura, szürke sólyommadárrá változott, odarepült a tizenkét fejű sárkányhoz, karmait a szörnyeteg bal szemébe mélyesztette, azután felcsapott az égre, és sebesen tovaröppent. A tizenkétfejű fájdalmában felüvöltött, utánacapott, de csak a levegőbe markolt. Nagy nehezen feltápáskodott, kinyitotta épen maradt szemét, és a sólyommadár után vetette magát. A madár csak szállt, repült sebesen, egészen a közeli magas hegy csúcsáig, ott leereszkedett és könyöknyi emberkévé változott, aki ott sürgölődött-forgolódott a hegy tetején. A sárkány gyanakodva figyelte az emberkét, amikor gyanúja megerősödött, odaugrott hozzá, hogy elkapja, az azonban kitért előle, villámgyorsan ismét szürke sólyommá változott, elrepült a kékesen csillogó tó partjára, s ott újfent csak könyöknyi emberke lett belőle. A sárkány már sejtette, hogy Geszer menekül előle átváltozott alakjában, s kinyújtotta karmait, hogy összeroppantsa, amikor az ismét csak szürke sólyommá változott, és kicsúszott a kezei közül. A kétségbeesett tizenkétfejű feladta az üldözést és hazaügetett.

Tízezer Öröm látszólag örvendezve fogadta, mire a sárkány elkeseredetten panaszkodni kezdett:

- Ó, hogy a fene egye meg ezt az egész mai napot! El sem hiszed, hogy mi minden történt velem. Mióta megszülettem, nem köszöntött még rám ilyen szenvedés! Magad is tudod, hogy reggel elindultam vadászni, s amint a vadakat űztem, egyszerre csak olyan fejfájás tört rám, hogy úgy éreztem, szétpattan a fejem. No, gondoltam, legjobb lesz, ha nem kergetem tovább az állatokat, hanem beugrok a tó hús hullámai közé. Úgy is tettem, s nem elaludtam a kellemes vízben? Amint szundikáltam, bóbiskoltam, egyszerre csak odaröppent hozzám egy szürke sólyommadár, s hipp-hopp kivájta a bal szememet. Na, mondom magamban, most aztán véged van, te sólyom. Utánaeredtem, hogy megtanítsam a tisztességre. Hát az a gonosz madár meg felröppent a legmagasabb hegy tetejére, s könyöknyi emberkévé változott, aki ott tett-vett, ügyeskedett a hegy csúcsán. No, mondom, most aztán nem menekülhetsz. S már-már el is kaptam, amikor újra csak szürke sólyommadárrá változott, a tó partjára szállt, s megint könyöknyi emberke lett belőle, aki ott tüsténkedett a parton. Mit tehettem volna, mint hogy megpróbáltam a hatalmamba keríteni. Gondolhatod, hogy nem várt meg, hanem megint szürke sólyom lett belőle, és eltűnt a felhők között. Én meg ott álltam a parton, a sólyom sehol, erőm pedig fogytán. Úgy kalapált a szívem, mintha meg akart volna szakadni, bordáim emelkedtek-süllyedtek, közben ripegtek-ropogtak, s szinte hallottam, hogyan törik le a végük. Éreztem, hogy maradék hajam az izzadságtól odaragad a fejbőrömhöz, mintha inam szakadt, csontom repedt volna. Jaj nekem, micsoda szerencsétlenség szakadt rám! Csak nem a tíz világtáj győzhetetlen ura, Geszer kán közeledik? Vagy talán maga Kormuszda isten elégelte meg gonoszságaimat, s rám küldte valamelyik átváltozott alakját? Vagy a vízisárkánykánok és az aszurik akarnak megküzdeni velem? Más hiába is jönne ellenem! Rajtuk kívül nincs senki, aki felvehetné velem a harcot, velem, aki az egész földi világot a hatalmamban tartom!

Tízezer Öröm nagy ravaszul bólogatott:

- Úgy van bizony, hatalmas férjecsém! Az az ember, akit Geszer kánnak, a tíz világtáj urának hívnak, nem olyan hatalmas, mint hiszik. Bár mind a tíz világban újjá tud születni, ha akar, nem tudja tetszés szerint változtatni az alakját. Hiába származik az istenek közül, mégsem tud például madárrá változni! Az a szürke sólyom biztosan egy eltévedt aszuri lehetett. Nem így gondolod te is?

A sárkány megvakarta fejét:

- Alighanem igazad lehet, asszony... Biztosan egy kóbor aszuri volt.

Másnap korán reggel ismét vadászni indult a tizenkét fejű sárkány. Geszer kán, a tíz világtáj ura is felpattant táltos pej lovára, s arrafelé vette útját, amerre a sárkány palotáját sejtette. Meg is találta hamarosan, csak hogy a palota olyan magas volt, hogy egészen az égig ért, falai ölnyi vastagok, ajtó meg sehol. Ott járt-kelt körbe-körbe a falakon kívül, de sehogya sem tudott bejáratot találni. Akkor aztán megsimogatta táltos pej paripáját, és így szólt hozzá:

- Édes-kedves, táltos pej paripám! Emelkedj fel velem, mint a madár, egészen a sárkány palotája fölé, s amikor fölötte járunk, hulljunk le lágyan, mint a repülésben elfáradt arany-hegyű nyílvevő, vagy mint aranypor, melyet a szél égig kavart. Ajánlom, édes-kedves paripám, hogy jól figyelj a szavamra! Ha nem tudsz felugrani a sárkány palotája fölé, ahol a tornyok a felhőkkel ölelkeznek, levágom négy patádat, szerszámodat és nyergedet a hátamra veszem, s szégyenszemre gyalog térek haza! Ha meg én leszek a hibás: megszedülök a magasban és lehullok a hátadról, vesszen életem a sárkány palotájában, s tehetetlen húsonom hízzanak kövérré a sárkány kutyái! Úgy legyen, így akarom!

A táltos pej paripa meghökkent, ahogy meghallotta Geszer eltökélt hangját.

- Kedves gazdám, mire való az ilyen beszéd? Minek arról töprengeni, hogy így lesz-e vagy úgy lesz-e? Mondtam én valaha már is, amikor parancsot adtál, hogy „nem lehet, gazdácskám, most nem lehet”? Na, ugye, hogy nem mondtam? Hát akkor lássunk munkához! Harminc mérföldnyi távolságról fogunk nekifutni... Olyan messziről, ahonnan csonttal kirakott nyíllal szoktak löni. Amikor odaérünk, füttýents egy nagyot, ragadd meg a kantárt és ránts meg a jobb kezedd! Kiáltsd, hogy: „Sebesebben, táltosom, sebesebben!”, majd meglátod, hogy mi történik. Akkor már tudni fogom, hogyan vigyelek be a tizenkétfejű várába!

- Úgy legyen! - kiáltotta lelkesen a tíz világtáj ura, elkocogott vagy harminc mérföld távolságra, bal kezével belekapaszkodott táltosa sörényébe, erősen tartotta kezében a kantárt, két combjával pedig csak szorította, szorította lova oldalát. Jobb tenyerével háromszor rácsapott táltosa tomporára, s felüvöltött, mint a ragadozók: „Rajta, táltosom, gyerünk, gyerünk!” S amikor már csak olyan messze voltak a palotától, ahonnan a játék nyilat szokták kilőni, a táltos felröppent a levegőbe. Ott lebegett aztán egészen addig, amíg csak a tizenkétfejű palotája fölé nem érkezett, majd lágyan leereszkedett, mint az aranyos homok, amelyet felkavart a szélvihar.

Geszer lopva körülnézett, s parancsot adott táltos pej paripájának, hogy emelkedjen föl az égbe, s mulasson egy kicsinyt az istenek lovaival. Magát szegény vándorra változtatta, fegyvereiből két úti sütemény lett, háromlnyi fekete acélból kalapált varázsszablyájából pedig háromöles fekete vándorbot. Egyik szemét behunyta, mintha csak vak lenne, odasündörgött a kastély bejáratához, és csodálkozva kántálni kezdte:

- Hej, micsoda gyönyörű kastély! Én aztán igazán tudom, hogy mit beszélek! Hiszen vándor vagyok, aki összevissza kóborol a világban... Láttam én már Kormuszda isten kastélyát is, nem is beszélve a mélységben lakó vízisárkánykánokéről. De ehhez fogható nincs azok között egy sem. Mondják, hogy a tibeti Geszer kánnak, a tíz világtáj urának is van egy csodakastélya, azt azonban még nem volt szerencsém szemügyre venni. Mások meg azt mesélik, hogy a tizenkét fejű sárkány is építtetett magának egy gyönyörű várkastélyt, sajnos még azt sem sikerült megközelítenem. De nini, csak nem e kettő közül valamelyiknek a kapuja elé kerültem? Hogy megbizonyosodjam róla, feltétlenül látnom kell a kastély urát és úrnőjét! Úgy bizony!

Így kántált, panaszkodott, majd meg dicsekedett a koldus, hosszú vándorbotjára támaszkodva, s egyre csak a palota kapuja felé pislantgatott. Láta ám, hogy a palota kapuja előtt ott áll egy óriási, hófehér jurta, piros ajtóval, piros füsteresztő nyílással. A bejárat ajtó mellett kétoldalt pedig ott feküdt tohonyán két hatalmas, kövér pók, akkorák, mint egy-egy kétéves bikaborjú.

Tízezer Öröm, aki éppen a jurtában tartózkodott, felismerte Geszer hangját, és örömeiben nagyot kiáltott:

- Jaj nekem... Csak nem ő jött el értem? - ezzel felugrott, és ki akart szaladni az ajtón.

De nem azért ültette ám a tizenkétfejű a két bikaborjúnyi pókot az ajtó elé, hogy csak úgy engedjék Tízezer Örömet ki-be futkározni. Próbált volna akár csak közeledni is hozzájuk! Menten elkapták volna, és kiszívták volna a véré. S valóban, amikor Tízezer Öröm az ajtó felé közeledett, a pókok kitátották a szájukat, hogy beleharapjanak.

A vándor sem töltötte azonban hiábavaló dolgokkal az idejét: felemelte fekete, varázserejű botját, és addig ütötte vele a pókokat, amíg csak ki nem szállt belőlük a lélek. Akkor aztán elhúzta őket a bejáratától, lelkének egy-egy darabját éppen olyan két pókká változtatta, mint amilyeneket agyonütött: senki nem tudta volna megkülönböztetni őket egymástól. Odaültette őket a jurta bejáratához, éppen oda, ahol korábban a démon-pókok voltak.

Tízezer Öröm, amikor meggyőződött róla, hogy megszabadult a jurta rabságából, kifutott a szabadba, és Geszer mellére vetette magát:

- Én szent, félelmetes Geszer kánom! Honnan jöttél ilyen váratlanul? - s csak sírt-rítt, megállíthatatlanul ömlöttek a könnyei.

- Hagyd már abba a sírást! - türelmetlenkedett Geszer. - Hiába, a közmondás is azt tartja, hogy nem szabad az asszonyokat hosszú kötőféken tartani. Ha nem vagyunk a sarkukban, nem tudják, hogy mi a helyes tennivaló... Na mindegy. Ne bőgj, mert mit gondolsz, olyan ostoba a sárkány, hogy nem veszi észre rajtad? Inkább gondolkozz, és mondj el mindent, amit a szokásairól tudsz, hogy aztán kifundálhassunk valamit!

Tízezer Öröm elengedte Geszert, és megpróbálta összeszedni magát. A tíz világtáj ura meg csak nézte-nézte Tízezer Örömet, és végül is nem állhatta meg, hogy rá ne förmedjen:

- Te meg hogy az ördögbe nézel ki? Arcod jobb felét kifestetted, tested jobb oldalán csak úgy csüngenek a szebbnél szebb ékszerek... de ahogy látom, bal orcádon nincs festék, csak sápadtság lepi, bal feleden pedig hitvány, ékszerhez hasonló, éktelen fityegők csilingelnek...

Tízezer Öröm nagyot sóhajtott:

- Hej, tíz világtáj ura, megvan bizony annak az oka. Meg bizony. Hogy arcom jobb fele ki van festve, s hogy jobb oldalamat drágakövek borítják, azért van, mert tudtam, hogy egyszer eljön értem Geszer kán, s akármilyen ravaszsággal is, de véget vet a tizenkétfejű uralmának, megöli, és éles szablyával lemetszi a fejét. Ami meg csúnya és dísztelen rajtam, azt mutatja, hogy a tizenkét fejű sárkány végül is elpusztul Geszer kán keze által. Hiszen már tegnap tudtam mindent. Amikor elmesélte, hogy az elmúlt napon mi minden történt vele, hogy egy szürke sólyom kivájta a szemét, tudtam, a közelben vagy valahol, és eljössz értem. Ezért jelöltem meg magam ilyen vészjósló jelekkel... Ó, szent kánom, nem ismered te a tizenkét fejű sárkányt! Erős, gonosz és kegyetlen... Emberfia alig győzheti le. Nem tudom, talán jobb lenne, ha visszafordulnál és meg sem kísérelnél összeakaszkodni vele.

Geszer gúnyosan elnevette magát.

- Ó, szép kedvesem, Tízezer Öröm, miket nem beszélsz összevissza! Hát nem elrabolt téged és nem arra kényszerített, hogy a felesége legyél? Én meg hiába vagyok Geszer kán, a tíz világtáj ura, hagytam, hogy ilyen csúfságot tegyen velem. Elszöktette a feleségemet! Hogyan tehetném, én, aki a Dzsambudvibnak, az egész földi világnak ura és parancsolója vagyok, hogy meg se kíséreljem legyőzni, és magamat a világ uraként elismertetni? Hogy is tehetném? Ha legyőz, övé maradsz, de ha én győzök, és ebben biztos lehetsz, magammal viszlek, mint hűséges és hites feleséget illik!

Tízezer Öröm látszólag megnyugodott, de még mindig aggodalmaskodva pislantgatott Geszer kánra:

- Hogyan ismerhetném ennek a gonosz lénynek minden dolgát? Hiszen, amióta csak idehozott, egyetlen alkalommal sem eresztett ki a jurtából... Persze azért ismerem néhány szokását... Úgy szokott vadászni, hogy felül öszvére, amelynek olyan a színe, mint a réz, s csak este tér haza, amikor a nap már lebukni készül, elejtett rőt szarvast hoz magával. Az öszvér, amin lovagol, alighanem valamiféle elvarázsolt lény lehet. Olyan finom az orra, hogy messziről megérzi az ellenség szagát; ilyenkor hátrabámul, a tizenkétfejűre fintorog, zabláját harapdálja, négy lábát a földbe fúrja, s az első kettővel úgy kapál, hogy csak úgy röpködnek a fűcsomók.

Ez előtt a démon-öszvér előtt rendszerint két paripa vágat; hol az egyik marad hátra, hol meg a másik. Gyakran váltják egymást és kémlelnek előre-hátra. Ezenkívül van még egy vörös

jószinórja, amivel mindent előre kitalál, s azt mondják, hogy még sohasem tévedett. Még azt is képes megmondani, hogy kész-e a sült hús, anélkül, hogy előtte megbökdöste volna. Jaj, szent kánom... Hová rejtselek, hová bújtassalak?

Geszer nyugodtan végighallgatta Tízezer Öröm szavait, majd elmosolyodott:

- Hová bújtassál? Ugyan már... Ne legyen gondod ilyesmire. Vagy mégis? Talán az lenne a legjobb, ha kitalálnál valamit, hogy idecsalogasd, én meg addig elrejtőzöm valahová, és felkészülök a harcra!

Geszer és Tízezer Öröm összedugták a fejüket, és gyorsan kiötöltek egy tervet. A szent kán ásott egy hétöles gödröt, és belebújt, Tízezer Öröm pedig a gödör száját lefedte egy lapos, fehér kővel, amelyre varázskendőt terített. A kendőnek az volt a tulajdonsága, hogy oltalmazta azt, akire rátették. (Hogy is ne oltalmazta volna, amikor ismeretlen kezek a szent *Mani* szót hímezték rá aranyos cérnával!)

Tízezer Öröm még arra is ügyelt, hogy a kendőre földet hordjon, a földbe fűmagot vessen, a fű közé meg mindenféle zöldséget ültessen. Olyan volt Geszer rejtekhelye, mint egy aprócska konyhakert. A kertecske közepére vasból készült üstöt állított, melyet színültig töltött vízzel. Aztán elsietett, s a legkülönbélebb erdei és pusztai madarak kitépett színes tollaival tért vissza; a vízbe szórta őket, majd az üstöt egy fehér és vörös szálakból font zsinórral kötötte körül. Amikor készen volt, megpihent.

Hamarosan beköszöntött az este, s a vörös napkorong elérte az ég karimáját. S alighogy végigöntötte búcsúzó sugarait a földön, feltűnt a tizenkétfejű is; büszkén lovagolta öszvérét, melynek hátára egy elejtett rőt szarvas volt felmálházva. Hát amint a fehér jurta felé közeledtek, az öszvér egyszerre csak elkezdett szimatolni: úgy összeharapta a zabláját, hogy csak úgy recsegett-ropogott, négy lábát a földnek vetette, két első patájával elkezdte rugdosni a pusztát, hogy csak úgy repkedtek a fücsomók, jobbra-balra. A két elvarázsolt ló is ott téblábolt körülötte; hol az egyik futott előre, hol a másik, aztán meg felváltva maradtak hátra és izgatottan kémlelték a láthatárt.

A tizenkétfejű nyugtalanul forgatta fejeit.

- Valami nem tetszik nekem - morogta gyanakodva. - Biztosan az én kis tündér feleségem ötölt ki valami disznóságot! Úgy bizony... Egészen biztos, hogy kiagyalt valamit, hiszen ravasznak elég ravasz ez a tündérszármazék! Vagy tán ellenség férközött a palotámba? Fúj! Olyan szagot érzek, mintha bűdösbogár mászott volna össze mindent! Gyere csak elő, vörös jószinórom... Egy, kettő! Mondd el az igazat!

Tízezer Öröm sértődött képpel bújt elő a jurtából.

- Hát ez meg miféle beszéd, hé? Mit jelentsen az, hogy „az én kis tündér feleségem ötölt ki valami disznóságot”, mi? Na várj csak, ha erre téved az én Geszerem, majd megtanít rá, hogyan kell egy hölgygel viselkedni! Levágja a fejeidet és áldozatul veti az égi buddhák elé! Megállj csak! Mivel érdemelt ki, hogy így beszélj rólam? Hát nem Geszer üzött el magától, és nem szántszándékkal jöttem hozzád? Tettem valaha is valamit, amivel rászolgálhatnék gyanakvásodra? Ezt érdemlem én?

A tizenkétfejűt váratlanul érte Tízezer Öröm szemrehányó kitörése.

- Elég már, jól van, no! Mit kiabálsz itt összevissza? Eredj és hozd ide vörös jószinóromat. De vigyázz, nagyon vigyázz! Lábad közé ne vedd a zsinórt, mert ha asszony lába közé kerül, elveszti varázserejét ugyanúgy, mintha egy kutya hajtaná rá a fejét. Aztán az is fontos nagyon,

hogy a jurtaajtó jobb felé eső részén hozd ki a szabadba. Mit tegyek, ha ilyen kényes jószág egy jószsinór!

Tízezer Öröm besietett a jurtába, s amikor a sárkány már nem láthatta, éppen az ellenkezőjét csinálta annak, amit a tizenkétfejű a lelkére kötött. Ezután kivitte a jószsinórt a sárkányhoz, és átnyújtotta neki. A tizenkétfejű még mindig az öszvérén ült, nem mert leszállni, s így a négylábú hátán vizsgálgatta.

- Jaj nekem, jaj! - kiáltott fel rémülten. - Itt van valahol Geszer kán, a tíz világtáj ura! Azt mondja, hogy a tűzhelyem alá rejtőzött el, s fehér kő van a feje felett. Most meg azt olvasom, hogy fekete föld van rajta...

Tízezer Öröm a fejéhez kapott:

- Hogy ez mit össze nem hord itt! Ki a fene rakott volna fekete földet Geszer fejére? Talán bizony én? Csak úgy egyszerűen, fekete földet a fejére... Halld, édesapám, Örökkévaló Kék Ég, édesanyám, Aranyos Földanya, a hangom! Halljátok, hogy mit fecseg ez az ütődött itt összevissza!

Ekkor dörgő, emberi hang hallatszott az égből; Geszer egyik átváltozott alakjának a hangja:

- Nem vagyunk kíváncsiak a szavadra! Elárultad Geszert, most aztán azt kapod, amit megérdemelsz!

Aztán meg a föld alól hallatszott Geszer szava:

- Rég nem hallottam annyi ostobaságot, mint amennyit ez a sárkány fecseg itt összevissza!

A tizenkétfejű elmosolyodott kínjában.

- Hát ez csodálatos - motyogta. - De még egy zsinór visszavan... Csak akkor hiszem el, hogy nem fenyeget veszély, ha ezt is megvizsgáltam! - ezzel a zsinórnak esett.

- Húha! - kiáltotta aztán örömmel. - Nézd csak, nézd, hogy mit mutat a jel! Az áll itt, hogy Geszer meghalt, s eltemették a fekete földbe. Feje fölé fehér kölapot tettek, amit belepett a hó. Amióta eltemették, sírján elfonnyadt a fű, elszáradt a gyom, sőt még új, zöld fű is nőtt azóta. Aztán meg van valahol egy réztenger, aminek a partján madarak tollázkodnak; mossák a tollukat és mindenféle gúnyos szavakat kiáltoznak Geszerről. Odajár egy szarka és egy holló. Azt mondják, amióta meghalt, bizony elmúlt már egy hosszú esztendő is!

Ezzel a tizenkétfejű megnyugodva leugrott öszvére hátáról, s mint aki jól végezte dolgát, besietett a jurtába, leült szokott helyére, és Tízezer Örömmre mordult:

- Asszony! Ide a nagy fogpiszkálómat!

Tízezer Öröm engedelmesen átnyújtotta neki a fogpiszkálót, mire a sárkány ásítva turkálni kezdte a fogait. Ki is pottyant két-három félig megrágott ember a fogai közül, de most ügyet sem vetett rájuk.

- Asszony! Ide a vacsorámat! - rikkantotta aztán, s türelmetlenül tátogatta a száját. Tízezer Öröm engedelmesen a tűzhelyhez futott, és máris hozta a tálra készített vacsorát: csupa-csupa párolt emberi ujjat, melyeket halottak kezéről vagdostak le nagy igyekezettel.

Amikor a sárkány befejezte a vacsorát, Tízezer Öröm odabújt az ölébe.

- Kedves, drága, dicsőséges kis férjescském - kezdte a hízélgést. - Amikor hazajöttél a vadászatról, úgy beszéltél velem, mintha bizony többre tartanám Geszert, mint téged. Mintha bizony őt jobban szeretném nálad. Mit gondolsz, akkor miért jöttem hozzád? De hadd mondjak csak valamit. Hiába szeretlek, ha a palotádon nincs ajtó! Te elmész vadászni, gondolom, jól szórakozol, én meg csak itthon ülök, és esz a penész, arról nem is beszélve,

hogya idejönne az a gyalázatos Geszer s engem megölne, nyugodtan elmehetne úgy, hogy senki se venné észre. El sem tudnék menekülni előle, hiszen ajtó híján ide vagyok láncolva. És különben is. Ha az az átkozott feltűnne a láthatáron, szeretnék tüstént értesíteni, de hát hogy tehetném, ha egyszer nincs ajtó?

- Azért nincs ajtó - mosolyodott el a sárkány -, mert nem lehet benned megbízni. Hát nem ismered a közmondást? A tölgyfa nem fa, a veréb nem madár, az asszony pedig nem hűséges barát. Hát ezért! Maradj csak a fenekeden ajtó nélkül!

Tízezer Öröm azonban nem hagyta annyiban a dolgot:

- Szóval nem... Visszaemlékszem én rá, hogy mi történt, amikor engem idehoztál, vissza én! Összeszedted gyönyörű, de megunt feleségeidet, s egy nyellessel a gyomrod fenekére küldted őket... Sejttem én, hogy miben töröd a fejed! Biztosan találtál már magadnak valaki mást, és engem is le akarsz nyelni. Hát akkor inkább jöjjön Geszer és öljön meg ő, úgylis csak ezért imádkozik. Amilyen szerencsém nekem van, biztosan nem öregkoromban fejezem be az életemet! - Azzal fogta magát, s a sárkánynak hátat fordítva bebújt az ágyba.

- Biztosan igazat beszélsz, igazat hát! Hahaha! - nevetgélt a tizenkétfejű, de amikor Tízezer Öröm egy kukkot sem válaszolt, békülésre fogta a dolgot: - Gyere már, feküdj ide hozzám!

Átnyúlt az asszonyhoz és maga mellé fektette. Aztán, hogy megbékítse, beszélni kezdett:

- Asszonykám, no, figyelj csak ide. Adok neked két szép aranygyűrűt. Az egyik arra szolgál, hogy ki tudj menni a kastélyból. Ha az orrod hegyére teszed, amikor ki akarsz menni, a rejtett ajtó egyszerre csak kitárul előtted! Ha meg vissza akarsz jönni, húzd ezt a másik gyűrűt a kisujjadra, s az ajtó hangtalanul bezárul mögötted. Arra pedig jól figyelj, hogy mit mondok, amikor vadászni indulok. Ha például azt mondom, hogy elindulok egyenesen előre, keletnek, akkor azt jelenti, hogy egyenesen megyek ugyan, de nem előre, hanem hátra, nyugatnak.

Azt is elmagyarázta, mit mond, hogyha más égtájak felé akar elindulni.

- Na, látod, kedves uracskám - békült meg Tízezer Öröm -, látod, hogy nem történt semmi. Amit mondtál, köztünk marad. Ismerem én jól Geszer valamennyi átváltozott alakját, akár-hány is bukkanjon fel előttem. De mondd csak, hogy akarod legyőzni, ha egyszer erre venné az útját? Sajnos, a te alakjaid közül nem ismerek egyet sem. Pedig, hidd el, nagy örömet okozna nekem, ha hallhatnék felőlük. Mesélg már valamit róluk, no!

- Csak jöjjön, jöjjön! - mondta a sárkány, aki egyre jobban érezte magát Tízezer Öröm mellett az ágyban. - Azt hiszed, nem vagyok képes rá, hogy akár a kisujjammal is kioltsam az életét? De azért hallgass csak ide. Nem messze innen, déli irányban, van egy három színben játszó, óriási tenger. Ennek a partját öt rétegben sás meg nádas borítja, hogy ne lehessen könnyen megközelíteni. A tenger partján a nádas mellett ott játszogat, ugrándozik két bika; az egyik éjfékete, a másik hófehér. A fehér Geszer védőszelleme, a fekete pedig az enyém. Ahogy ott ugrándoznak, öklelőznek, reggelente Geszer bikája győz, estelente pedig az enyém. Nos hát, másképpen nem lehet engem megölni, mint hogy valaki elejti ezt a fekete bikát. Ha az meghal, meghalok én is... Ezenkívül, túl a tengeren van egy óriási, gyönyörű kastély; abban lakik három húgocskám; kilenc vörös fának a lombjai között üldögélnek, játszogatnak. Aki őket megöli, megöli lelkem egyik részét velük együtt. Ha ők élnek, élek én is!

Mit mondhatnék még? Keleti irányban van három hatalmas tó. Ennek a partján három szarvas játszogat naphosszat; belemennek a vízbe s ott mulatják az időt. Amikor a nap már felmelegítette a levegőt, kijönnek a tóból és a parton ugrándoznak, majd lefekszenek és ott pihennek a homokon, egymás mellett. Ha valaki akkor odalopózik a közelükbe, egyetlen nyíllövessel megöli mindhármat, s a középsőnek felvágja a gyomrát, talál benne egy kis aranydobozt. Ha

ezt felnyitja, látja ám, hogy abban hever egy nagy, ujjnyi vastag réztű. Ha ezt a tűt összetörik, összetörik az életemet is. Különben senki élő nem tud megölni engem!

Nyugatra meg, egy hatalmas kastélyban ott él a nővérem, elrejtőzve a világ szeme elől. Azt mondják, van neki egy hatalmas, mérges bogara, amelyet még én sem láttam soha. Mivel mindketten az én lelkemből születtek, ha valaki megöli őket, engem gyilkol meg. Csak akkor pusztulok el, ha átváltozott alakjaimat eltüntetik a föld színéről, másképpen örökké élek! Hát ez az, amit hallani akartál - fejezte be a tizenkétfejű. - Több lelkem már nincs! - ezzel a másik oldalára fordult, hogy elaludjon.

Tízezer Öröm azonban még mindig nem hagyott neki békét.

- Ne aludj még, te ostoba! Azt hiszed, ez minden, amit tudni szeretnék? Hiszen még el sem mondtad, hogy tengernyi átváltozott formád közül melyik a legfontosabb. Biztosan nem mondtál el még mindent. Gyerünk, gyerünk, beszélj, mielőtt még elalszol!

A sárkány megadóan felsóhajtott:

- Rendben van, elmondom azt is... Figyelj hát rám. Ha elaludtam, jobb oldali orrlíkamból egy nagy aranyhal kúszik elő s ott játszik, játszadozik a jobb vállamon, míg elő nem kúszik a bal oldali orrlíkamból társa, egy kicsi aranyhal, amely a bal vállamon forog-forgolódik. Ha ezt a kettőt megölik, s ha harcra kerül a sor, bizony ott veszek az ütközetben én is. De még lesz annyi erőm, hogy halálom előtt megöljem azt, aki az életemre tör. Ha azonban három legfontosabb átváltozott alakomat megölik, talán már harcba sem tudok indulni.

Hogy melyik ez a három alakom? Hát az egyik a bátyám, aki varázsló láma alakjában él, másik az anyám, egy igazi boszorkány, a harmadik pedig egyetlen fiam. Ha én meg is halnék, valamelyik közülük beleváltozik a testembe, és így tovább élek. De ha megölik őket, és én is meghalok, írmagja sem marad a tizenkétfejűnek. Így bizony, kedves kis feleségem!

Tízezer Öröm elégedetten fordult a másik oldalára.

- Jól van, jól, drága férjecském! Most már nem kérdezek többet. Mindent elmondtál, amire csak kíváncsi voltam. Most vagyok csak igazán boldog, hogy az ég meghallgatta kérésemet, és találkozhattam veled.

- Hahaha! Úgy legyen, ahogy mondd! - kuncogott örömeiben a tizenkétfejű, és fejére húzta a takarót.

Másnap reggel a tizenkét fejű sárkány korán felkelt, és azt morogta, hogy déli irányba távozik, közben azonban megkerülte a palotát és északnak vette útját. Ekkor Tízezer Öröm is felkelt, felébresztette Geszert, odaadta néki a sárkány két gyűrűjét és elmagyarázta, hogyan kell használni őket.

- Ez aztán a szerencse! - rikkantott fel a vitéz, amikor átvette az aranygyűrűket. Magához fűttenyentette égben pihenő táltos pej paripáját, s felkapott a hátára. Az egyik aranygyűrűt az orrára függesztette, s hipp-hopp, a palota rejtett kapuja máris kitarult előtte. Aztán megsarkantyúzta táltosát, s arrafelé vágtatott vele, ahol a háromszínű tengert sejtette. Nemsokára ott is ragyogott előtte a tenger háromszínű vize, ötrétegű sással és náddal körülvéve. Leszállt lováról és nagy nehezen átverekedte magát a falként előtte tornyosuló vízinövények erdején. S amikor végre sikerült kiérnie a tenger homokos partjára, megpillantotta a fehér és a fekete bikát, amint éppen egymást öklelték, és megpróbálták dűlőre vinni a dolgot. Rémülten látta, hogy a fehér bika aligha kerülheti el a vereséget: lábai remegtek, alig tudott megállni, szemei bágyadtan forogtak véres üregükben, szája szélén a vereség habja remegett. Jobb oldalán ott

állt győzelemittasan a fekete bika, de nehezen lélegzett ő is; a küzdelem elszívta előle a levegőt.

Geszer akkor óvatosan elővette íját, felajzotta s egyetlen lövéssel megölte a fekete bikát úgy, hogy vesszejével átfúrta gonosz szívét. Aztán előkapta háromöles, korallnyelű varázsszablyáját, s darabokra szabdalta vele a fekete állatot. Előhúzta tűzszerszámát is, tüzet csiholt s felgyújtotta az ötrétegű nádaszt. Majd felkapott lovára, s anélkül, hogy visszanézett volna, elvágtatott.

Amikor visszaérkezett a palotához, a másik aranygyűrűt a kisujjára húzta, és pontosan úgy cselekedett, ahogy Tízezer Öröm meghagyta neki. A kapu kinyílt, s tétovázás nélkül beengedte a vitézt. Mielőtt azonban még átlépte volna a küszöböt, hátrapillantott, s rémülten látta, hogy a háromszínű tenger ott ömlik mögötte karnyújtásnyira, s már-már elérik a mohón feléje nyújtózkodó hullámok. Geszer ijedten táltosára vágott, az nagyot ugrott, s még idejében a küszöbön túl termett vele; épp csak el nem kapták a farkát a hullámok. Ekkor az ajtó becsukódott mögöttük, a háromszínű tenger pedig nem tehetett mást, dolgavégezetlenül visszahúzódott medrébe.

Geszer örömmel kiáltotta az eléje siető Tízezer Örömnek:

- Sikerült! Megöltem a fekete bikát! - s boldogan átölelte feleségét.

Egész délután együtt voltak, nagy örömben, szerelemben, ebédeltek, beszélgettek, amikor pedig leszállt az este, Geszer óvatosan a visszavonuláshoz készülődött.

- Megyek a barlangomba! Érzem, hamarosan itt lesz az a sötét dög! - ezzel visszamászott a gödörbe, s mint aki jól végezte dolgát, lefeküdt aludni.

Amikor a nap már éppen lenyugodni készült a hegyek mögött, a sárkány nagy sírással-rívással hazaérkezett.

- Ó, hogy a fene egye meg - panaszkodott Tízezer Örömnek. - Úgy fáj a fejem, hogy majd szétreped! Csak nem az az átkozott Geszer lopakodott ide?

- Jaj, kedves, aranyos uracskám! - hízelgett Tízezer Öröm. - Mi történt az aranyos tizenkét fejceskéddel? Biztosan egész nap csak vadásztál és nem ettél semmit, attól kaptad a fejfájást. Ejnye, ejnye, hát szabad ilyet csinálni?

- Jaj, dehogynem ettem - panaszkodott a sárkány -, igaz, hogy nem sokat, mert éppen evés közben jött rám a fejfájás. Úgy hasogatott, hogy nem ment le egyetlen falat se a torkomon!

A következő reggelen a sárkány úgy tett, mintha északnak indulna, közben azonban megkerülte a palotát és dél felé vette útját. Geszer felkelt és kimászott a gödörből, és északnak indult. Ment, ment, ki tudja, meddig, míg egy óriási kastélyhoz nem érkezett. A kastély kertjében megpillantotta a kilenc vörös fát, melyek tetején ott üldögéltek a tizenkét fejű sárkány húgocskái. Hősünk villámgyorsan csinos, jól öltözött fiatal vitézzé változott, átsietett a kerten, odasétált a kilenc vörös fához, s a fák alatt tréfálkozásba és mókázásba kezdett:

- Ki lehet ez a három gyönyörű lány, aki a vörös fák lombjai között üldögél? Mondják, hogy az istenek uralkodójának, Kormuszdának három csodálatosan szép leánya van, csak nem ők szálltak ide? Sokan emlegetik a vízisárkánykán három lányát is. Sőt beszélnek Geszer kán lányairól, meg a tizenkét fejű sárkányéről is... Biztosan ezek közül valók... Bárcsak lejönnének a lombok közül, és megnéznék, micsoda érdekes mutatványokat, játékokat tudok én. Bizony nem bánnák meg. Vagy talán mégsem lányok, hanem igazi madarak? Darvak vagy szarkák? S vajon miért ülnek a fák tetején, ha nem madarak, hanem földi lányok?

A három lány nevetgélt a lombok között:

- Igaza van ennek a csodaszép legénynek... Vajon valóban madarak volnánk, hogy fák tetején üldögélünk naphosszat? Ki a fene kényszerít bennünket, hogy itt csücsörésszünk? - ezzel leereszkedtek és körülvették a csinos legényt.

- Ki vagy, szépséges dalia, és merre van a hazád? - sürgölődtek-forgolódtak érdeklődve Geszer körül.

- Nyugatról jöttem, az Örökkévalóság Földjéről. A Végzet, amely fekete sapkát visel a fején, megajándékozott száznolc selyemszalaggal, amely mindenkinek ékességül szolgálhat... Szép is, szerencsét is hoz. Viseltetek már valaha ilyet?

- Még nem, még nem! - csicseregtek a lányok. - De hát miért ne hordhatnánk, hogyha a Végzet, a leghatalmasabb láma ajándékozta neked? Ha nekünk adod, bizony hordani fogjuk!

- Aztán hol akarjátok hordani, a nyakatokon vagy a lábatokra kötve? - kérdezte a ravasz Geszer.

- Miért kötnénk a lábunkra? - tiltakoztak a lányok. - A nyakunkra tekerjük, hadd lássa mindenki!

- Hát akkor gyertek ide, nektek adom, és fel is kötöm rátok én magam - mondta Geszer, és úgy tett, mintha a selyemszalagokat keresné ruhája öblében. A lányok csak álltak türelmesen, és dehogy vették észre, hogy Geszer nem selymet, hanem három íjhúrt húz elő s azt tekeri a nyakukba. Mire felfedezték volna a cselt, már késő volt; Geszer sorban megfojtotta mindhármát, kivágta kardjával a kilenc vörös fát, a kastélyt pedig lángba borította, azután mint aki jól végezte dolgát, visszaügetett a tizenkétfejű jurtájához.

Amikor a napkorong elérte a dombok csúcsát, jött újra a tizenkét fejű sárkány, fejét fogva, jajgatva és átkozódva.

Tízezer Öröm eléje sietett, nem mutatott azonban szánalmat, sőt szidalmazni kezdte a fejfájós sárkányt:

- Úgy látszik, újabban azzal szórakozol, hogy sajnáltatod magadat! Így legalább nem kell elszámolnod vele, hogy miért nem hoztál semmit vacsorára. De átlátok én rajtad! Különben is, jobb lenne, ha legalább egy napig nyugton maradnál itthon s kipihennéd magad.

- Nem elég a bajom, még te is nekem esel? - panaszkodott fejét tapogatva a tizenkétfejű. - Dehogyan maradok itthon, hogy mást se halljak, mint a korholásodat! Megyek holnap is, és addig nem nyugszom, amíg valami finom vacsorárávalót nem hozok! - Azzal bevetette magát az ágyba, és azon nyomban el is aludt.

Másnap reggel a tizenkétfejű úgy tett, mintha kelet felé menne, közben pedig nyugatnak vette az útját. Geszer utánanézett, aztán elrúgtatott az ellenkező irányba, keletnek. A nap már éppen delelőn állt, amikor elérkezett egy hatalmas tó partjára, s ott észrevette a három szarvast; a víz szélénél feküdtek, a homokon egymáshoz bújva. Előkapta íját és vesszeit; egyetlen lövéssel átfúrta a három testet, aztán odaugrott hozzájuk, felvágta a középső gyomrát, s kivette belőle az aranydobozkát, amelyről a tizenkétfejű beszélt. Gyors mozdulattal szétlapította a kazettát, s örömmel törte darabokra az előbukkanó réztűt is. Aztán a törmeléket belehajította a tóba, maga pedig visszatért Tízezer Örömhöz.

Este, a szokott időben, a sárkány is hazatért, s most sem tett mást, mint korábban: szörnyű fejfájására panaszkodott.

Tízezer Öröm csak legyintett, amikor a sárkány feléje öntötte panaszait.

- Mondtam már, hogy maradj itthon egy napot és pihend ki magadat!

A sárkány azonban önérzetesen kihúzta magát:

- Csak nem képzeled, hogy valóban súlyos beteg vagyok? Meglásd, holnap magammal viszlek és egy csomó érdekes dolgot mutatok neked! Nyoma sem lesz már a fejfájásomnak!

Másnap reggel, amikor felébredt s még mindig érezte, hogy kegyetlenül lüktet a feje, bekötötte homlokát egy hatalmas, vizes kendővel, felköltötte Tízezer Örömet, s hívogatta, hogy töltsék együtt a napot házon kívül. Tízezer Öröm nem tehetett mást, követte férjét.

Első útjuk egy hatalmas, aranyból épített kastélyba vezetett, amelyben emberi hullák voltak feltornyezva mindenfelé, mint a fahasábok. Ezután másféle jurták következtek, telis-tele ékszerekkel és drágaságokkal, mögöttük meg egész hegyekben álltak a finomabbnál finomabb ennivalók: marhahús, halak s különböző vadállatok legízletesebb részei. Végül bevezette Tízezer Örömet egy öreg, rogyadozó fakunyhóba, amelyben mázsaszámra gyűlt az arany, az ezüst és az értékes drágakövek. Odarángatta az asszonyt a drágaságokhoz, és megvetően elfintorította az arcát.

- Látod, édes-kedves kis feleségem? Rengeteg mindenem van itt félretéve, és mégis, mit gondolsz, ha akarnám, nem tudnám akár egyetlen nap alatt felfalni az egészet? Csak hát azért gyűjtöttem össze, hogy a rossz napokban, amikor már majd nem tudok mozdulni sem, és a halál közeledik, legyen mivel megtömnöm éhes gyomromat. Ezért, ha nem akarom, hogy minden elfogyjon egyetlen nap alatt, el kell mennem vadászni, akár beteg vagyok, akár nem. Hát így áll a dolog!

Azzal a tizenkétféjű magára hagyta Tízezer Örömet, s elindult kelet felé, hogy végre hozzon valamit a konyhára.

Geszer, aki tudott erről a dologról is, nyugatnak vette útját, hogy benézzen a kastélyba, amiről a sárkány korábban beszélt. Hát amint ment, mendegélt, egyszerre csak egy szarvas ugrott fel előtte, nagy, fehér foltos szarvasbika, s egyenesen feléje meresztette a szarvát. Geszernek sem kellett több, előkapta az íját, s beleeresztett egy vesszőt pontosan a homlokán világító fehér folt közepébe, hogy a farka tövéből jött ki a vége. A szarvas megremegett, de nem esett el, hanem, testében a gyilkos vesszővel, megfordult és futásnak eredt. A vitéz egyre csak ott loholt mögötte, követte a vérnyomot, egészen addig, amíg csak el nem érkeztek a keresett kastélyhoz. Itt a szarvas kinyitotta az ajtót, mely kilencölnyi vastag kőfalba volt vágva, beugrott rajta, és a kapu máris bezárult mögötte. Geszer ott maradt tanácstalanul, a falakon kívül.

Nem olyan fából faragták azonban a tíz világtáj urát, hogy megtorpanjon ilyesféle akadályok előtt. Előkapta fegyvertartójából két éles, acélból készített baltáját, s a hatalmas kapu két ajtófélfáját szilánkokká hasogatta vele. Amikor aztán az utolsó darab is a földre hullott, az ajtó magától kinyílt előtte. Baltáit a kezében tartva keresztüllépte a küszöböt, s mit látott odabenn? Egy ősz hajú öregasszony nyüsztett a nagyszobában; alsó tépőfogai olyan hosszúak voltak, hogy átszúrva a palota tetejét, egészen az égig értek, a felsők barázdát húztak a földbe, mellei pedig a palota padlóját separték. S a nyílvesző, amely a szarvast átfúrta, ott volt az öregasszony testében; hegyes vége a vénség fara fölött kukucskált ki a nagyvilágba.

A vénasszony a földön fetrengett, s nagy fájdalomában nyüsztett, mint a megsebzett kutya:

- Jaj de fáj, jaj de fáj! Segítsetek, mert meghalok!

Geszer villámgyorsan jóképű, díszes ruhájú fiatalemberré változott, besietett a szobába, és barátságos hangon szólította meg az öregasszonyt:

- Mi történt, nagyanyó? Csak nincs valami baj?

Az öregasszony vinnyogott, mint a beteg kutya:

- Jaj, dehogyis nincs, dehogyis nincs! Hát bántottam én valakit is valaha? Az volt a kedvtelém, hogy az Aranyosföld hátán futkároztam ide-oda, vadászgattam, s amit elejtettem, megettem. A minap is találkoztam a pusztán egy magányos emberrel. Na, mondom magamban, ez jó lesz ebédre, és nekiestem, hogy felfaljam. Az meg előrántotta az íját, s ilyen kegyetlen módon átfúrta a testemet a vesszejével! Ettől vagyok úgy oda! Úgy fáj, hogy nem élem túl! Pedig már mindent megpróbáltam. Megfogtam a vessző tollát és húztam, húztam, de nem jött, majd meg a hegyénél fogva cibáltam, de úgy sem mozdult. Fekete vérem meg csak ömlik, ömlik, és így fogy el lassan az élet belőlem! Ki vagy te, szépséges fiatalember, hogy be-merészkedtél a kastélyomba? Kérlek, húzd ki ezt az átkozott vesszőt öreg testemből!

Geszer sajnálkozva vakargatta a fejét:

- Hát tudod, nagymama, azt hiszem, hogy semmit sem tehetek érted... Ki tudja, hátha maga Kormuszda isten lőtte beléd a vesszejét vagy az aszurik, odafentről. Hogy tudnék én kihúzni egy égből érkezett varázsnnyilat?

- Jaj, kedveském, ha kihúzod, kérj, amit akarsz! Tudod mit? Feleségül megyek hozzád... Na, mit szólsz hozzá?

Geszer gúnyosan felnevetett:

- Hogy mit beszélsz, nagymama? Hát nem ismered meg az öcsikédet?

- Az öcsikédet? Ki a fene vagy te végül is?

- Kicsoda, kicsoda? Hát a tizenkét fejű sárkány!

- A tizenkétfe... Aztán hogy a csodába lettél ilyen csodaszép?

- Tudja a fene - mondta Geszer kán. - Mindenesetre, mióta elraboltam Geszer feleségét, azóta ilyen vagyok.

- Jól van, jól - sziszegte fájdalmas képpel az öregasszony, aki kezdte már érteni a dolgot. - Csak azt mondd meg, hogy akkor meg mi a fenének lőttél rám a pusztán?

- Miért, miért? Hát méregből. Jól tudom, hogy itt él a kastélyodban egy óriási bogár, amelyet még nekem se mutattál meg soha életemben. Eszembe jutott a dolog, és olyan méregbe gurultam, hogy mielőtt még gondolkozhattam volna rajta, beléd eresztettem egy vesszőt.

- Jaj, kedveském. Hiszen éppen azért rejtettem el, mert nem akartam, hogy valaki is lássa, és hogy bajt okozzon neked. Tudom, hogy milyen könnyelmű vagy, ezért elzártam az emberek elől. És te ezért lösz belém vesszőt, ezért gyilkolsz engem? Hát nesze! Vidd, ha kedved tartja!

- Azzal előkapta az óriási bogarat, és feléje dobta-görgette a földre.

Geszer elégedetten mosolygott a bajusza alatt:

- Jól van, jól, nagymama! Gyerünk! Kihúdom én belőled azt a fránya vesszőt!

Megragadta a nyílvesző végét, s úgy tett, mintha ki akarná rántani a fekete vért okádó sebből. Nem húzta azonban, hanem inkább forgatta, s az öregasszony rémült kiáltások közepette kilehelte lelkét. Ekkor Geszer a bogarat bezárta egy fakunyhóba, majd az egészet lángba borította.

Este, amikor a nap lebukott a látóhatár mögött, a tizenkétfejű hazaérkezett a vadászatról.

- A fejem! Rettenetesen fáj a fejem! - hörögte, azzal se szó, se beszéd, ágyára vetette magát és nyomban elaludt. S íme, alighogy elnyomta az álom, jobb oldali orrlíkából előlapkodott egy

nagy aranyhal, s ugrándozni-játszogatni kezdett a jobb vállán, bal orrlikából pedig testvére, egy aprócska aranyhal, amely a bal vállára ült, s ott izgett-mozgott, ugrándozott.

Tízezer Öröm úgy tett, mintha nem vett volna észre semmit; óvatosan kibújt az ágyból, két zsákot megtöltött szénporral, s oda tette őket, ahol estelente üldögegni szokott. Aztán a gödörhöz sietett és felébresztette az alvó Geszert. A vitéz nagyot ásított, feltápáskodott s megértette, hogy elérkezett az idő. Kezébe kapta óriási vasszekercéjét, s máris készen állt az indulásra. Aztán mégis meggondolta a dolgot; elővett egy fenőkövet és néhányszor végighúzta a szekerce élén.

- Hé? Mi csikorog itt, Tízezer Öröm? - ébredt fel a sárkány, kinyújtotta a kezét, és lázasan tapogatni kezdett a sötétben. Mást azonban nem talált, csak a szénporral töltött zsákok egyikét, ezt kapta hát el, és süllyesztette feneketlen gyomrába.

- Mi az ördögöt nyöszörögsz itt álmodban, mi? - háborgott Tízezer Öröm. - Csak nem jött rád a zabálhatnék?

- Valami úgy nyikorog-csikorog, hogy felébredtem tőle - panaszkodott nyugtalanul a tizenkétfejú.

- Nyikorog-csikorog... És ezért akartál lenyelni? Tudod, mi csikorog? Míg te aludtál, cérnát gombolyítottam, a cérna elszakadt, a gombolyag meg beleesett a nagy üstbe. Hát az adott ilyen furcsa, csikorgó hangot!

- Mutasd csak meg nekem is, galambocskám! - mondta gyanakodva a sárkány, és felkönyökölt az ágyon. A ravasz Tízezer Öröm akkor beleejtette a gombolyagot az üstbe, s valóban, éppen olyasféle hang hallatszott, mint amikor Geszer harci szekercéit köszörülte.

- Hát tényleg ilyesmi volt - nyugodott meg a sárkány, és ezzel már el is aludt. Csakhogy ekkor Geszer nyílhegyei csapódtak egymáshoz, amitől megint csak furcsa zaj keletkezett. Amikor meg kifeszítette az íját, surrogott-zizegett minden. A sárkány ismét csak felriadt, oda kapott, ahol a másik zsák szén volt, s egyetlen nyeléssel eltüntette azt is.

- Aha! Engem akarsz hát lenyelni a sötétben! - kiáltott fel sértődötten Tízezer Öröm. - Felesleges ezért mindenféle ócska cselhez folyamodnod. Ha akarsz, lenyelhetsz lámpavilágnál is... Ó, te szégyentelen!

- Mi surrogott, mi zizegett itt? - kérdezte nyafogva a felriasztott sárkány.

- Ó, hát csak egy szálat húztam ki, egy vékony kis szíjacskát a korbácsból, amit fonok - mondta Tízezer Öröm, és tovább folytatta a korbácsfonást.

- Csináld csak még egyszer, galambocskám! - gyanakodott a tizenkétfejú, s újra csak felkönyökölt, hogy jobban lásson. Tízezer Öröm erre kihúzott egy szíjacskát, amitől zizegő, surrogó zaj töltötte be a szobát.

- Éppen olyan, mint az előbb! - bólintott a fejfájós sárkány; visszafeküdt párnájára, és nyomban álomba szenderült.

Geszter megvárta, míg a sárkány ismét visszazuhant az álom feneketlen mélyére, akkor felkelt, kezébe vette szekercéit s odalopakodott a tizenkétfejú ágyához. Alaposan megnézegette a dögöt, majd megparancsolta Tízezer Örömnek, hogy vegyen mindkét markába egy-egy csomó szénport.

- Ha lecsaptam rá, ugorj oda tüstént, s tömködd be a sebeibe. - Azzal felemelte szekercéit, egyetlen sujtással agyoncsapta a két aranyhalat, s közben alaposan belevágott a szörnyeteg vállába is. Tízezer Öröm meg, ahogy megparancsolta neki, beletömte a két marék szenet a vérző sebekbe. A sárkány legurult az ágyról, a földön fetrengett, majd nagy nehezen felemel-

kedett és Geszerre ugrott. Geszer azonban megvetette a lábát, maga alá gyűrte a dögöt, s sorban lenyisszantotta mind a tizenkét fejét. Azazhogy tizenegyet már levágott s éppen a tizenkettedikhez készülődött, amikor a sárkány kétségbeesetten felordított:

- Félelmetes szent, aki gyökerestül téped ki a tíz gonosztettet! Szörnyű kínok között akarsz elpusztítani, pedig kettőnk között soha nem volt gyűlölet vagy ellenségeskedés. Téged, kedves öcsém, soha nem bántottalak, a kisujjamat sem mozdítottam érte, hogy elraboljam a feleségedet. Legyünk inkább barátok. Ha mi összefogunk, ugyan ki fia-borja állhatna ellent nekünk? Lásd, itt, ahol én lakom, melegek a telek, költözz hát hozzám télire, én meg oda megyek nyáron, ahol te laksz, ahol kellemesek, hűvösek a nyarak.

Geszer csak tétlenkedett, tanácstalankodott s már-már azon volt, hogy beleegyezik a dologba, és megkíméli a sárkány életét, amikor kiáltás hallatszott az égből, s égi nővérei, Dzsamco, Dari és Udam korholni kezdték:

- Kedves kis taknyoskánk! Csak nem hiszel álnok szavainak? Gyorsan cselekedj, mert a teste hamarosan öntöttvassá változik, s nem fogja semmi vágó- és szűrőszerszám. Akkor aztán késő lesz!

Geszer felriadt, előkapta kését s megpróbálta elvágni a sárkány torkát, a penge azonban lecsúszott róla; nem ment a bőrébe. Majd a hónaljába akart beleszúrni, de hiába, a kés nem talált rést bordái között. Végül kénytelen volt lágy részt keresni a hasa táján, ahova belebökte a kést, és kiontotta véle a szörnyeteg belét. A késsel vágott lyukon aztán csak folyt-folyt kifelé a rengeteg öntöttvas, amely bevonta volna a tizenkétfejű testét. Akkor Geszer utoljára még felemelte kését, s lenyisszantotta vele a sárkány tizenkettedik fejét is.

Mikor a sárkány holtan maradt kastélyában, Geszer felpattant a szörny fekete lovára, magát a tizenkétfejűvé változtatta, s elindult arrafelé, amerre a sárkány bátyja, a varázsló láma lakott. Amikor feltűnt előtte a láma jurtája, leszállt lováról és meghajtotta magát, így kérte a láma áldását. A gyanútlan öreg oda is hajolt hozzá, és áldóan terjesztette följe a kezét. Geszer ekkor késével villámgyorsan felfelé szúrt; pontosan a láma gyomrába. A szent életű szerzetes összerogyott, s szájából a varázserejű *om* szó helyett, a vérrel együtt, valami olyasmi bugyborékolat elő, hogy *pad*. Varázsszó lehetett azonban ez is, mert a sárkány fekete lóva, amely Geszert hozta, megrázkódott, s mintha villám sújtotta volna, a földre zuhant. A vitéz előbb csodálkozva vizsgálgatta, majd nagyot gondolt; megöntözte a sárkány-láma kifolyt vérével. S valóban, a ló magához tért, felállt és halkan felnyerített: kész volt rá, hogy tovább hordozza Geszert a hátán.

Ezután Geszer felkerekedett, hogy utánanézzon a tizenkét fejű sárkány egyéb leszármazottainak is. El is érkezett egy hétemeletes várkastélyhoz, melyet aggodalmas tekintettel járt körül. Végül is nem lévén más választása, cselhez folyamodott.

- Hol vagy, gyermekem, hol vagy? - kezdte szölongatni a sárkány fiát.

- Gyere be, apácskám, gyere! - hallatszott a sárkányfi hangja, s Geszer érezte, hogy a fiú megindult feléje.

- Nyújtsd ki, fiacskám, a kezedet a kerítés repedésén - türelmetlenkedett Geszer. - Hadd csókolgassam össze. Szerető apácskád nem tud várni, amíg kinyitod a kaput!

A gyanútlan sárkányfi kinyújtotta a kezét, s Geszer valóban csókolgatni és simogatni kezdte. Aztán mézédés hangon tovább kérlelte:

- Nyisd ki most már a kaput, fiacskám... - és vigyázott, hogy el ne engedje a sárkányfi kezét. A tizenkétfejű gyereke eközben másik kezével kitárta a kaput, s már éppen kinézett volna rajta, amikor Geszer előkapta a kardját és lemetszette kinyújtott karját.

- Jaj, apácskám, mi történt? Mit tettél velem? - sikoltott fel riadtan a megsebzett sárkány.

Geszer ekkor beugrott a kapun, rávetette magát a sárkánygyerekekre, aki még mindig sírt-jajgatott:

- Jaj nekem, mit tettél velem? Miért ölsz meg ilyen kegyetlenül? Eressz szabadon és kegyelmezz az életemnek, szépen kérlek! Vedd el inkább apám tízezer szürke lovát, közöttük a hófehér táltos paripát. Vidd el őket, csak hagyd meg az életemet!

- Még majd meggondolom - csúfolódott Geszer.

A sárkányfi tovább jajgatott, és ígért fűt-fát, csak hogy szabadon engedje.

- Itt legel nem messze Geszer híres fekete ménese; tízezer fekete paripa harapja a fűvet, közöttük egy hollófekete táltos... Hajtsd el őket, csak kegyelmezz életemnek! A fekete ménesen túl meg ott kering-forog Geszer tízezernyi szürkéje, közöttük egy egérszürke táltos... Sose lássam többé őket, csak kegyelmezz életemnek! Ha az egérszürkét elhagyod, ott látod majd Geszer tízezernyi pej lovát, közöttük egy rubinvörös táltos csikót. Ez is a tiéd lehet, ha megkegyelmezel az életemnek!

- Az apád hülye fejét! - mondta diadalittasan Geszer, és egy pillanatra sem engedte, hogy a másik felemelkedjék a földről. - Úgy véled talán, hogy hiszek neked, te vérszopó senkiházi... Hát kié az a néhány ménes, ha nem az enyém? Másét ígérgeted még most is? Majd mindjárt eldől, hogy megöllek-e vagy sem!

- Inkább fogadj fiadnak, a fiad szeretnék lenni - nyafogott a rémült sárkányfi.

- Nem bánom - mondta ravaszul Geszer -, erről még beszélhetünk. Csak előbb azt mondd meg, mikor szoktad meglátogatni a nagyanyádat, mi?

A sárkányfi sietve nekikezdett mondandójának; Geszer figyelmesen meghallgatta, aztán előkapta a kardját és egyetlen csapással lemetszette a sárkány fejét.

Ezután a vitéz magához fűtlyentette táltos fekete paripáját, felvette a megölt sárkányfi alakját, s lassan odalovagolt a sárkány anyjának a jurtájához.

- Hé, nagymama! - kiáltozott, s úgy tett, mintha valami nagyon nyugtalanítaná. - Azt hallottam, hogy Geszer errefelé ólálkodik. Kérlek, mutasd meg nagy réztűdet s az arany pecsétnyomódát, megvannak-e még? Nehogy Geszer kezébe kerüljenek!

Az öregasszony megmutatta, sőt a kezébe is nyomta a varázstárgyakat, közben azonban gyanút foghatott, mert hegyes vaspálcájával fenyegetve közeledett a sárkányfi felé. Ajkán félelmetes varázsszavak bugyborékoktak: *guru raksa, guru raksa!*

Geszernek sem kellett erre több! Megmarkolta az arany pecsétnyomót és a réztűt, s ahogy csak tudott, futott a pusztának. A vénasszonynak most már kinyílt a szeme, rájött, hogy becsapták, s nosza loholt, ahogy csak a lába bírta, Geszer után. A vitéz azonban futás közben összetörte a pecsétnyomót is és a réztűt is, s amikor legközelebb hátrapillantott, az öregasszony már nem futott mögötte: holtan hevert a puszta földjén.

Így történt, hogy Geszer kán megölte a tizenkét fejű sárkányt, s rokonait is írmagostul kiirtotta.

Nagy volt a boldogság mindenütt, Tízezer Öröm is boldogan ölelte át a vitézt:

- Most, hogy megölted a tizenkét fejű sárkányt s egész nemzetségét írmagostul kiirtottad, gyerünk, élvezzük az életet az Arany Domb tetején! - Ezzel átnyújtott Geszernak egy aranykupányi italt. A fekete innivaló nem volt más, mint a *bak*, a felejtés itala. Geszer felhajtotta, s abban a szempillantásban mindent elfelejtett; a múltat, a jelent, egyszóval mindent, ami eddigi életében csak történt vele. Úgy élt Tízezer Örömmel, mint egy semmiről sem tudó élőhalott.

III.

GESZER ÉS A SÁRGA FOLYÓ HÁROM KÁNJA

Ebben az időben történt, hogy a Sárga Folyó partjainál uralkodó három kán tanácsra gyűlt össze. Azért sereglettek egybe a folyónál, hogy Aranyfény hercegnek, Fehérjurtájú kán kedvenc fiának, aki Fehér hercegnőtől született, feleséget keressenek. El is határozták, hogy követeket küldenek a szélrózsa minden irányába, nézzék meg a számításba jöhető uralkodók lányait és hűgait, hátha akad közöttük feleségnek való. Arról is döntöttek, hogy messzi-távoli országokba, ahová ember aligha érhet el, állatköveteket küldenek.

Volt a három kánnak egy fehér sólyma, melyben mindhárman megbíztak. Néhány napig csak nyúlhússal táplálták, azután ráparancsoltak, hogy szálljon fel az égbe, az istenek birodalmába, ahová lovas ember soha el nem érhet, s kémlelje ki, hogy az istenek lányai között akadna-e megfelelő feleség Aranyfény herceg számára.

Ezután előhívták kedvenc papagájukat; hosszú ideig rovarokkal és hernyókkal etették, majd rákiáltottak, hogy repüljön a kínai császár udvarába, s tudakolja ki, hogy a császár lánya valóban olyan szép-e, amilyennek mondják.

Miután a papagáj elrepült, egy páva került sorra. Kapott mindent, amit a szeme-szája kívánt, gyümölcsöt és finom magokat, aztán elküldték, hogy repüljön a nepáli kán udvarába, lesse ki, valóban olyan szép-e a kán leánya, hogy a napra lehet nézni, de őreá nem.

Ezután arról tanácskoztak, hogy Indiába kit küldjenek. Végül úgy döntöttek, hogy egy vörös rókát bíznak meg, derítse fel, hogy valóban szépséges tündér-e az indiai uralkodó féltett leánya.

Végül nem maradt más madárkövet, mint egy fekete holló. Mindennel megtölték, amit csak kívánt, s megbízták, repüljön Tibetbe, s tudja ki, hogy a tibeti kán lánya méltó-e Aranyfény herceg kezére.

Amikor a követek elmentek, a kánok táborot vertek a Sárga Folyó partján, és csak vártak-várhoztak türelemmel. Hiába vártak azonban a fehér sólyomra, többé sohasem került a szemük elé. A beszélni tudó, ravasz papagáj azonban visszarepült, s amikor kiszuszogta magát, így szólt:

- A kínai császárnak valóban van egy lánya, a szépséges Küne. Róla azt mesélik, hogy három évig Geszer kán szeretője volt, aki ott élt a kínai császár országában, miután helyreállította a birodalom megroppant rendjét. Ami azt illeti, megnéztem én ezt a szépséges Künét alaposan. Az arca is és az alakja is kiállja a próbát. De mégis azt mondom, várjuk meg a többieket, vajon ők mit mesélnek!

Nemsokára megérkezett a páva is, és aggodalmaskodva csipogta:

- Megnéztem én a nepáli kán lányát, jól megnéztem. Nem mondom, szépnek szép, de mi haszna, ha nem tud másképp beszélni, mint a saját nyelvén. Azt hiszem, hogy a többiek jobban megfelelnek Aranyfény hercegnek.

Jött a róka is, és megcsóválta a fejét:

- Ami az indiai uralkodó lányát illeti, nem csúnya, de nem ám... Hanem mindene a földdel való foglalatosság. Ha csak teheti, fekete meg fehér borsók és mindenféle magok között kotorászik. Nem hiszem, hogy éppen ő lenne a megfelelő.

A fekete hollóra három egész évig kellett várni a Sárga Folyó partján. A negyedik évben aztán, amikor már senki sem számított rá, váratlanul megérkezett.

A három kán addigra már feloszlatta a gyűlést, s ki-ki otthon tartózkodott, a jurtájában. Így a holló, amikor visszatért, előbb Feketejurtájú kán fekete jurtájához repült s elkárogtatta magát, Sárgajurtájú kán sárga jurtájához közel hangosakat füttyentett, Fehérjurtájú kán fehér jurtája felett pedig csak lebegett a levegőben, és szárnyaival egyensúlyozva kiáltozta:

- Itt vagyok, én, a fekete holló, akit három évvel ezelőtt követségbe küldtetek! Messzi országból érkeztem. Akarjátok-e hallani, hogy mit láttam, mit tapasztaltam?

- Már hogyne akarnánk hallani! - kiáltott fel Fehérjurtájú kán, s nyomban követeket küldött testvéreihez, hogy kerekedjenek fel és hallgassák meg, mi hírt hozott a messzi országból visszatért fekete holló.

Amíg testvérei sietve hozzávonultak, Fehérjurtájú sajnálkozva nézegette a hollót:

- Nézzétek csak ezt a szerencsétlen madarat! Szárnyavégei letöredeztek a sok repülésben, karmai kihullottak a hosszú úton, csőre elkopott a vándorévek alatt.

Aztán megparancsolta, hogy vágjanak le egy juhott, és hívta-hívogatta kedvenc hollóját:

- Gyere, gyere, kedves hollóm! Szállj ide a birkára, s halljuk, mi hírt hoztál!

- Dehogyan szállok, dehogyan ülök! - tiltakozott hevesen a fekete holló. - Hogyan is ülhetnék rá egy levágott birkára?

A kán úgy gondolta, hogy a holló kevesli az ételt, ezért parancsot adott, hogy vágjanak le egy kancát. Aztán intett a hollónak, hogy ereszkedjen le a lótetemre, s mondja el végre, mit látott, mit hallott.

- Nem és ezerszer nem! - tiltakozott ismét csak a holló. - Nem vagyok rászorulva, hogy az ételedből egyek... Amikor elküldtetek, hogy végezzem a dolgom, addig lebegtem a kék égen, míg nem szárnyaiknak letöredezett a vége a sok repülésben, csőröm lekopott, ahogy téptem a kemény és ismeretlen húsokat, karmaim letöredeztek, ahogy parancsokat teljesítve az Aranyország hátán rejtőzködtem-lopakodtam.

- Igaza van a szerencsétlennek, nagyon is igaza! - kiáltott fel Simanbirodzsa, azaz Feketejurtájú kán, s megparancsolta, hogy öljenek le egy nyolcéves kisfiút, s kérte a hollót, hogy most már aztán igazán szálljon rá a gyerek tetemére. A holló azonban még mindig a levegőben maradt, s csak onnan kiáltozott messze halló károgaival:

- Megjártam én az istenek országát, meg bizony! Láttam én Kormuszda isten három szép lányát, láttam bizony! Azt mondják, a legnagyobbat talán magától is adná, hogyha káni személy kérné, a középsőt nem adja semmi pénzért, legfeljebb erőszakkal lehetne elszöktetni, a harmadikat úgyszintén. Csak úgy lesznek férfiúi, ha elrabolják őket. Csakhogy Kormuszda rettenetes és félelmetes, így aztán nem ajánlom akárki fiának, hogy lánykérőbe menjen hozzá.

A kánok akkor elszalajtottak valakit egy aranyból vert kalitkáért, s kérték a hollót, ülne be és mondaná tovább mondandóját. A madár azonban továbbra is ott lebegett a levegőben, és eszé ágában sem volt, hogy elfoglalja helyét a káni kalitkában:

- Megjártam én a vízisárkánykánok országát a tengerek fenekén, s láttam három világszép lányukat. Aztán meg a középső világba, az aszurikhoz mentem, s az ő lányukat is megnéztem magamnak, de meg ám! Csakhogy a vízisárkánykánok is és az aszurik is kegyetlenek és félelmesek. Nem is tanácsolom néktek, dicső kánok, hogy megpróbáljatok közülük választani asszonyt Aranyfény hercegnek. Azt mondják, hogy a vízisárkánykánok és az aszurik ereje Kormuszdaéval vetekszik... Akkor minek is tovább beszélni a dologról?

A kánok újra elszalajtottak valakit a kincstárukba, hogy hozzanak tüstént egy ezüst- és egy vaskalitkát, s állítsák a folyó partjára. Amikor a küldönc visszatért a kalitkákkal, szépen kérték a hollót, hogy költözzön valamelyikbe, s folytassa távoli útjának elbeszélését. A holló azonban megmakacsolta magát, még mindig nem volt hajlandó abbahagyni a szakadatlan lebegést.

- Azután meg eljutottam Tibet földjére is, de el ám! - károgt a holló. - Megnéztem a tíz ragyogó világ szent urának, Geszernek, a bölcs kánnak az országát, de meg ám! Megtudtam, hogy Geszer feleségét Rogmónak, a Gyönyörűnek hívják, s Szengeszli kán lánya. Nem mondom, szebbet, mint ő, nehéz találni e földkerekségen. Ha áll, hasonlatos a legsudárabb fenyőhöz, melyre drága selymeket függesztettek, ha meg ül, olyan, mint egy hófehér jurta, melyben akár ötszáz ember is kényelmesen elfér.

Jobb válla felett egy aranyos bogár repked zümmögve-hízelkedve, bal válla felett pedig ezüst-bogár forgolódik. Ha a nap felé fordul, úgy csorog a bőrén a sárga fény, mintha megolvadt arany volna, ha holdfényben nézed orcáját, olyan, mintha a tél hidege fagyasztotta volna ezüstté. Sötét éjszaka olyan fény árad belőle, hogy lámpa sem kell, mégis százezernyi ménest lehet őrizni a pusztán. Kár, hogy ti nem láttátok, jaj de nagy kár! - károgt a holló, majd így folytatta: - Csodálatos fehér jurtában lakik, amelyben ötszáz ember kényelmesen elfér. S hogy micsoda nemes anyagokból készült az a jurta! A külseje nem nemez, mint a közönséges jurtaké, hanem ragyogó selyem, melyet híres mesterek készítettek, a jurtakötelek sem egyszerű kötelek, hanem drótból sodorták őket, és négyszeres selyembevonattal fonták körül a drótot. A jurta oszlopai meg igazi aranyoszlopok! Bizony ám!

Azt kérdezitek, hogy mi van még a jurtájában? Várjatok csak... Hát van benne egy csodálatos ereklyetartó és egy minden kívánságot teljesítő drágakő, a *csindamani*. Aztán ott láttam a szent könyvek gyűjteményét, a Kandzsurt és a Tandzsurt is, mégpedig aranybetűkkel írva. Láttam még varázsszenet is, amelyen nincs sem repedés, sem pedig lyuk... Bizony ám!

Hogy hol van Geszer kán? Azt mondják, hogy már régóta nincs odahaza, elment, hogy megölje a tizenkét fejű sárkányt, és még nem tért vissza. Talán nem sikerült neki kiszabadítania elrabolt feleségét, Tízezer Örömet... Hát egyszóval gyönyörű az az asszony nagyon! Mondtam már, hogy bejártam odafenn az istenek országát, bekukkantottam középpütt az aszurikhoz is, aztán meg leereszkedtem a tenger mélyére a vízisárkányok birodalmába, de őszintén mondhatom, hogy egyikük lánya sem érhet fel Rogmónak, a Gyönyörűnek még a kisujjával sem! De nem ám!

A három kán ekkor fakalitkát állíttatott a folyó partjára, s kérték a hollót, hogy ebben rakjon magának fészket. A madár azonban még csak nem is válaszolt, hanem továbbra is ott lebegett a kék magasságban. Fehérjurtájú kán ekkor megdühödött, és öklét rázta a holló felé:

- Várj, csak várj, te szégyentelen! Azt hiszed tán, mert megjárta az egeket, magad is églakó lettél? Mit gondolsz, ki vagy te? Nem mi etettünk és küldtünk követségbe? - ezzel felkapott egy íjat és villámgyorsan felajzotta. A holló megrémült, s úgy lezuhant az égből, csak úgy nyekkent. Pontosan egy elhagyott tábornótűz hamvába esett, s ellenállás nélkül hagyta megfogni magát.

- Nahát! - mondta elégedetten Fehérjurtájú kán, amikor kezébe vette a madarat. - Most aztán meséld csak el újra, amit az előbb Rogmóról, a Gyönyörűről károgtál! Gyerünk, gyerünk, ne keresd magad!

A megrémült madárnak sem kellett több: elmondta szóról szóra még egyszer, amit korábban már elmondott.

- Húha! - törölgette a homlokát Fehérjurtájú kán, amikor még egyszer meghallotta a holló káromlását. - Ha igaz, amit ez itt összefecseg, akkor ennek a Rogmónak valóban nincs párja. Ha meg nem igaz, akkor be kell ismernünk, hogy szebb beszédű holló nincs is a világon, mint a miénk! Akárhogy is legyen, megérdemli az ennivalót! Na, gyerünk, te szégyentelen, tömd meg a begyed!

A három kán elégedetten dörzsölgette a kezét, s halkán beszélgetett egymás között.

- Mennyi eszünk volt, hogy nem lovas küldöncöket indítottunk a messzi útra - mondogatták. - Olyan messzeségből talán soha nem értek volna vissza hozzánk...

A három kán ezután még összébb húzódott, és még halkabbra fogta a szavát. Hosszas beszélgetés után elhatározták, hogy megkérik védőszellemeiket, változzanak át hatalmas saskeselyűvé, s a madár repüljön el kikémleni Rogmót, a Gyönyörűt. Fehérjurtájú kán védőszelleme a Hatalmas Fehér Istennő volt, aki fehér madármellé és fehér madárfejjé változtatta magát. Hamarosan odasietett melléje Sárgajurtájú kán védőszelleme, a Hatalmas Sárga Istennő, s sárga madártestté lett, míg Feketejurtájú kán védőszelleme, Hatalmas Fekete Istennő fekete madárfarokká változott. Így lett a három kán három védőszelleméből egyetlen madár: az óriási gangga-saskeselyű!

A félelmetes csodamadár nem is várakozott soká, hanem megszületése után azonnal útnak indult. Hamarosan meg is érkezett Geszer kán országába, s éppen napkeltekor Geszer kán ötszáz embert befogadó fehér jurtája fölé roppent. Ott lebegett jó sokáig, majd leereszkedett a füsteresztő nyílás fakarikájának peremére. A madár hatalmas testétől Geszer hófehér jurtája, amelyről eddig azt tartották, hogy nem ingathatja meg semmi, egyszerre csak ingadozni-hajladozni kezdett. A selyemfal két eltéphetetlennek hitt selyemkötele recsenve szakadt ketté, az aranyból vert, meghajlíthatatlannak látszó tartóoszlopok pedig ropogva hajoltak meg az óriási madár hatalmas súlya alatt.

Rogmó, a Gyönyörű, aki még nyugodtan aludt, rémülten törölte ki a szeméből az álmot, amikor felriadt a remegő, recsegő-ropogó építmény alatt. Magára kapkodta ruháit, s rémülten szólította Geszer harminc vitéze közül Tigris vitézt, akit a szent kán különösen kedvelt, s megbízta, hogy távollétében álljon Rogmó szolgálatára.

- Jaj nekem, jaj! - kiáltozott Rogmó rémülten. - Gyere gyorsan, Tigris vitéz! Hát nem úgy jártam, mint ahogy a régi mondás megjósolta? Ha a vitéz alszik, a vadászat nem sikerül, a háború meg elvész, ha az asszony alszik, mosatlan marad az edény, ha a fa lefekszik és elalszik, hangyák vernek a törzsébe tanyát... Csak nem ölte meg a tizenkét fejű sárkány az én mindenemet, a tíz világtáj dicső urát? Csak nem a tizenkétfejű lelke változott ebbe a madárba, hogy Tízezer Öröm után engem is elraboljon? Vagy tán azért jött, hogy Édesszívű Dzsaszát és a harminc vitézt megölje? Nézd csak, nézd! Micsoda furcsa szerzet! Ott ül a jurta tetején, én meg a félelemtől se látok, se hallok! Ó, kedves, kedves Tigris vitéz... Kapd magadhoz fekete, győzhetetlen íjadat, feszítsd meg a húrját, fektesd rá arannyal ékes nyílvessződet. Aztán gyere gyorsan, mert meghalok a félelemtől!

Tigris vitéznek sem kellett több. Magához kapta fekete, győzhetetlen íját, megfeszítette a húrját, ráfektette arannyal ékes nyílvesszőjét, s futott Geszer jurtája felé, ahogy csak a lába bírta.

Amint aztán megpillantotta a madarat, egyszerre elszállt Tigris vitéz bátorsága. A fekete, győzhetetlen íj remegni kezdett a kezében; az arannyal ékes vessző lehullott a földre, az íjhúr meg liffegett-leffegett, mintha sosem ajzották volna fel. A vitéz csak állt földbe gyökerezett lábbal, s bámulta a madarat kiguvadt szemekkel.

Rogmónak, a Gyönyörűnek, amikor meglátta, hogy mi történt Tigris vitézzel, hullani kezdett a könnye, mint a záporosó:

- Jaj nekem, jaj! Mi történt veled, vitézem? És még téged hívnak Tigrisnek? Legszívesebben a szemét tolnám ki a csirkefogónak, aki ennek a nemes állatnak a nevét adta neked! Nem érde-melsz mást, mint egy vödör mosogatólét a hülye, gyáva fejedre! Egy igazi férfi nem csinálja össze magát, ha megpillant egy szaros madarat a jurtatetőn. Csak gyenge asszony vagyok, de add csak ide azt az íjat meg a vesszőt, hadd mutatom meg, hogyan kell egy madarat eltalálni!

Tigris vitéz azonban elkeseredetten tiltakozott:

- Még csak az hiányzik... Éppen az - motyogta remegve. - Mit szólna uram, a tíz világtáj legyőzhetetlen bajnoka, Geszer kán, ha megtudná, hogy dicső íjamat és félelmetes vesszőmet átengedem egy asszonynak, hogy lőjön vele...! Vajon minek neveznének ők harmincan, és Geszer bátyja, Édesszívű Dzsasza? Talán Tigrisasszonynak?

Megrázta a fejét, megerősítette a szívét, és keményen kezébe markolta íját. Aztán felvette leejtett vesszejét, ráfektette az íjra és megfeszítette a húrt.

- Csak a szárnyát, a szárnyát lödd el! - rikkantotta Rogmó, a Gyönyörű, örömmel, amikor látta, hogy Tigris vitéz újjászületik korholó szavai nyomán.

Szállt, repült a kilőtt vessző, felsuhant a jurta tetejére, nem találta azonban a madár szárnyát, csak kemény tolla közé fűrődött be. A madár akkor lassú, nyugodt szárnyalással felemelkedett a levegőbe, három kört írt le Rogmó feje felett; háromszor pislantott az asszonyra nagy szemeivel, s Rogmó, a Gyönyörű is háromszor nézett szembe dacosan a keringő madárral. Akkor a keselyű meglendítette szárnyait, és eltűnt a messzeségben.

Tigris vitéz és Rogmó, a Gyönyörű, odafutottak a jurta oldalához, ahol azok a tollak heverték, melyeket a vitéz nyila tépett ki a madár testéből. Annyi toll feküdt ott szanaszét, hogy harminc számár hátára tudták csak felrakni, annyi pihe lebegett a szélben ide-oda, hogy három öszvér is nehezen tudta elhordani.

A gangga-saskeselyű eközben visszaérkezett a Sárga Folyó mellé, és odarepült Fehérjurtájú kánhoz.

- Ó, kánom! - kezdte a madár -, ha bármit is mondanék, csak azt ismételhetném, amit a hollótól már úgylis hallottál. Amit mondott, szintisza igazság! Az is igaz, hogy csak Édesszívű Dzsasza és a harminc vitéz van odahaza, Geszer még nem tért vissza a hadjáratból. Minden úgy van, ahogy a holló elkárogta!

Fehérjurtájú kán ekkor követet küldött testvéreihez, a következő üzenettel:

- Kerekedjünk fel hát a hadjáratra, testvéreim! Senkit se hagyjunk itthon, aki betöltötte tizenharmadik évét, legyen akár láma vagy szerzetesnövendék! Mindenki, akit illet, vonuljon hadba, lépjen seregünkbe. Aki mégsem tenné, halálukkal halálával haljon!

Nemsokára meg is érkezett idősebb öccse, Sargajurtájú kán. Kelletlenül vakargatta a fejét, és határozatlanul motyogott a bajusza alatt:

- Kedves bátyám, bátyuskám... Azt beszélnek mindenfelé, hogy bár Geszer kán emberi alakban született a világra, mégiscsak ő a tíz világtáj ura, harminc vitéze pedig a hősök hőse s valamennyien legyőzhetetlenek. Nem volna-e jobb, ha hadjárat helyett megmaradnánk szépen a fenekünkön, idehaza?

Fehérjurtájú kánt elfogta a méreg, amikor öccse kelletlenül elmakogta aggodalmát.

- Ó, hogy a fene egyen meg, te szarjancsi! Hát akkor maradj csak itthon, mintha vak lennél háború idején, vagy mintha a betegség démona ült volna a melledre! A fene egyen meg! De a katonáidat magammal viszem, magammal én! Te meg csak rohadj a jurtádban, ha akarsz!

Dühösen megfordult, hogy otthagyja öccsét, amikor odalépett hozzá legfiatalabb testvére, Feketejurtájú kán, Simanbirodzsa.

- Kedves bátyám, dicső kánom! Nem hallottad még, hogy Geszer nem más, mint az eget kánjának, Kormuszdának a fia? Azt mondják, hogy odafenn, az égi világban sem tudott senki ellenállni neki, hát akkor ideleln az Aranyosföld hátán ki lenne számára méltó ellenfél? Ráadásul még vele van bátyja, Dzsasza, az Édesszívű, aki egyesíti magában a földi lények minden erejét, nem is beszélve harminc vitézéről, akik ugyancsak égi istenfiak földi újjá-születései. Ahogy elnézem seregeinket, még arra sem igen lennének képesek, hogy harminc vitéze közül valamelyiknek elvegyük a feleségét, nemhogy magának Geszernek, a tíz világtáj győzhetetlen urának törvényes asszonyára, Rogmóra emelhetnénk kezét. De ha már ilyen szépen összejöttünk, s ilyen óriási sereget gyűjtöttünk, nem lenne-e jobb, ha keresztülvonulnánk a szomszéd kánságokon, és megnéznénk, hátha akad arra is megfelelő asszony Aranyfény herceg számára...

- Eh! - intett ingerülten Fehérjurtájú kán -, hiszen nincs azok között egyetlen valamirevaló fehérnép sem!

- Miért ne lenne? - erősködött Simanbirodzsa. - De ha nem is találtunk, miért ne kereshetnénk tovább? Van ezekben az országokban elég herceg, hadvezér, miniszter meg főnemes. És a leányaik? Ki mondta, hogy azok is mind csúnyák? Ha csak egyetlenegy találunk, aki megfelelő, felesleges minden hadjárat. Éppen úgy kikészítjük, kikencéljük, mint amilyen Rogmó, s el is nevezzük Rogmónak, a Gyönyörűnek. S ha ezt megtettük, ki a fene merné azt mondani, hogy nem az igazi Rogmó van a birtokunkban?

Fehérjurtájú kán dühösen intett, aztán kiköpött Simanbirodzsa felé:

- Maradj csak itthon te is, te nyavalyás! Csinálj csak úgy, mintha süket lennél s nem hallanád a hadba hívó trombitát. Feküdj csak a jurtádban, mintha görcs esett volna a derekadba!

„Azt hiszi ez a hülye, hogy az ellenségtől félek” - vont a vállát Simanbirodzsa, s mivel nem tehetett mást, hazaindult.

Másnap Fehérjurtájú kán megfűvatta a harci kürtöket, s kiadta a parancsot az indulásra. Egyszerre azonban felbukkant Simanbirodzsa is, kezében méregerős pálinkával teli, arany ivókupát tartott, s amikor a sereg közelébe ért, bátyja felé nyújtotta.

- Bármit is mondtam tegnap, tudd meg, nem tartozom a gyávák közé! Hiszen mi is istenek fiai vagyunk, és nem ismerünk lehetetlent! Ha itt az idő, hogy Geszer kánnak, a tíz világtáj urának áldozzuk az életünket, miért haboznánk? Úgy tartjuk, hogy nagy hatalmú, győzhetetlen istenek leszármazottai vagyunk, mit számít az nekünk, hogy e nyomorult, földi testünket Geszer kánnak, a Dzsambudvib-föld uralkodójának adjuk áldozatul! Gyerünk, induljunk hát, ha menni kell! De várjunk csak... Mit jelentsen a parancsod, hogy mindenkinek hadba kell vonulnia; gyermekeknek, lámáknak, lámanövendékeknek, öregeknek és még a raboknak is? Nem mondom, szép kis gyülekezet. Tudod, mit mond majd Geszer és a harminc vitéz? Mit fog mondani Édesszívű Dzsasza? Hát valami olyasmit, hogy: „Nézzétek csak a Sárga Folyó-partiakat! Magukkal hozták a gyerekeiket, a lámáikat, szerzetesnövendékeiket, asszonyaikat, sőt még a rabjaikat is. Azt hiszik a szerencsétlenek, hogy ha kiadják a parancsot: rajta!, megrémülünk majd, mint a Nairandzsa folyó partján fürdőző vadkacsa, amikor sólyom veti rá magát...” Jobb volna, ha kevesebben mennénk, úgy halottaink száma is kevesebb lenne!

Fehérjurtájú kán elgondolkozott Simanbirodzsa javaslatán, végül is békülékenyen kezét nyújtott:

- Amit tegnap mondtál, helytelen volt, nagyon is helytelen... Mai beszédednek azonban nagy igazsága van! - S ahelyett, hogy a sok haszontalan és használhatatlan népet magával cipelte volna, sorba állította seregét és nekikezdett, hogy megszámlálja, mennyien is vannak. Amikor befejezte az összeadást, kiderült, hogy éppen hárommillió-háromszázezerre rúg az összegyülekezett katonák száma.

Ekkor a Sárga Folyó három kánja kiadta a parancsot, s kezdetét vette a nagy hadjárat.

A nemes hadvezérnek, Édesszívű Dzsaszának a legelőterülete a Csacsargana folyó partja mentén, azon a vidéken volt, amelyet csak a Három Oszlop Völgyének neveztek. Amikor Tigris vitéz rálőtt a csodamadárra, s tollai a földre hullottak, Rogmó elhatározta, feltétlenül megmutatja Dzsaszának a tollakat. Fel is kerekedett Tigris vitézzel együtt, hogy a másfél napi járóföldnyi utat megtegye, s tanácsot kérjen Édesszívűtől. Egész éjjel lovagoltak, s a hajnali órákban elérték a Három Oszlop Völgyét.

Dzsasza, az Édesszívű, ezen a napon igen korán kelt, s éppen azzal foglalatzkodott, hogy megitassa lovait a Csacsargana vizéből. Ugyancsak meghökkent, amikor megpillantotta a közeledőket.

- Hát ezekbe meg mi esett? - töprengett, amikor már kivehette az arcukat. - Mit keres itt hajnaltájban Rogmó...? Valami nagy dolognak kellett történnie, hogy ilyen korán felkerekedett... Igazán nem arról nevezetes, hogy szeret a nappal együtt kelni. Hé, Rongsza! Vezesd ide szürke szárnyas táltosomat!

Rongsza máris futott, elfogta a táltost, felnyergelte és felszerszámozta. Dzsasza magára csatolta éles acélszabályját, s lovát megsarkantyúzva szembevágatott a jövevényekkel.

- Mi történt, Rogmó? - kiáltotta már messziről. - Mi van a kezekben? Fát téptél ki tövestül vagy valami óriási tollat cipelsz?

- Fa? Honnan szereztem volna gyökerestül kiszakított fát, kedves rokon, mit gondolsz? Toll ez, bizony, nem más!

Dzsasza elégedetten bólintott:

- Sejtettem, sejtettem! Hiszen, amint tudod, három meg nem történt eseményt előre látok, három titkos dolgot, amiről senki sem tudja, hogy micsoda, ki tudok találni... - ezzel leugrott a lováról, és odafutott a jövevényekhez. - Milyen volt a feje?

- Fehér.

- És a bögye?

- Sárga.

- Hát a farka?

- Fekete.

Akkor Dzsasza, az Édesszívű, megvakarta a fejét, és gondterhelten mondta:

- Alighanem a Sárga Folyó három kánja szagolta ki, hogy Geszer nincs odahaza. Ha jól sejtem, sereget gyűjtöttek és ellenünk vonulnak, hogy Rogmót, a Gyönyörűt, elrabolják, s feleségül adják Aranyfény herceghez, Fehérjurtájú kán Fehér nevű főfeleségétől született fiához. A három kán három védőszelleme gangga-saskeselyűvé változott, az repült oda hozzátok, hogy szemügyre vegye Rogmót. Azt mondtátok, hogy a madár feje fehér volt, a bögye sárga, a farka meg fekete? Ezek a jelek mind arra mutatnak, hogy a három védőszellem

változott gangga-saskeselyűvé... Ó, hogy a fene egye meg! - kiáltott fel aztán nagy hirtelen. - Most már emlékszem egy-két dologra én is... Nem is olyan régen itt röpködött egy ronda, csapzott holló. Láttam is a dögöt, de nem volt időm rá, hogy beleeresszek egy nyílveszőt. Biztos, hogy ettől tudták meg Rogmó szépségét! De azért ne nyugtalankodjatok... Igaz, hogy Geszer nincs idehaza, de itt vagyok én, a harminc vitéz és a három nemzetség. Jöjjenek, csak jöjjenek! Mit remegsz már előre, szépséges Rogmó? Hiszen még itt sincsenek. Mindenesetre, hogy megerősítsük vélekedésemet, mutassátok meg a tollakat Csongotong bátyónak is!

Rogmó és Tigris vitéz felkerekedtek, odalovagoltak Csongotong jurtájához, és az orra alá dugták az óriási tollat. Csongotong csak rápillantott, és máris jajveszékelésben tört ki.

- Jaj nekem, jaj nekünk! Ó, hogy a fene egye meg! Minden úgy van, ahogy Dzsasza mondja. Miattad jönnek, Rogmó, bizony miattad! Pedig soha semmi bajunk nem volt ezzel a három kánnal. Nem is tudok egyebet tanácsolni, Rogmó, mint hogy fuss, és rejtőzz el egy ember nem járta helyen. Például a Kisasszony-folyó szigetén, az éppen megfelelő búvóhely. Vagy akár elmehetsz a Vörös Friss Legelő vidékére... Vagy a Hosszú Sárga völgybe! Mit tudom én, melyik a legjobb... Fuss talán a Fekete Sziklák közé! Keverj össze mindent, hogy ne akad hassanak a nyomodra. Azon a legelőn, ahol korábban ménesek legeltek, tarts tevéket, a tevék legelőjére pedig hajts lovakat. A juhokat meg cseréld fel tehenekkel! Öltöztess egy szolgálólányt a saját ruhádba, és fektesd az ágyadba. Csak hadd keressenek, úgysem találhatnak rád. Ha már sokáig kerestek, majd megúnják és hazamennek. Hiszen végeredményben nincs semmi bajunk egymással!

Rogmó és Tigris vitéz szó nélkül megfordultak: megvitték Dzsaszának Csongotong üzenetét. Dzsasza, az Édesszívű, csak a fejét csóválta Csongotong szavai hallatán.

- Nézzétek csak ezt a gyáva fickót! - mondta végül felháborodottan. - Még azt meri mondani, hogy a három kán a Sárga Folyó mellől sohasem volt ellenséges szándékkal irántunk? Akkor most miért jönnek ellenünk? Ezt nem mondta meg?

- Nem tudom, nem tudom - suttogta határozatlanul Tigris vitéz, majd bocsánatkérően elmosolyodott. - Amióta rálöttem arra a madárra, nem tudom, mi van velem... Még mindig nem tértem egészen magamhoz.

- Ez a sötét Csongotong bezzeg béke idején hősként tisztelteti magát... De ha itt a háború, vinnyog és marhaságokat pofázik. Hülyék között úgy viselkedik, mintha a bölcsök bölcse volna, de ha igazi bölcsök tűnnek föl a láthatáron, beül a sarokba, és meg se mukkan... Ilyen tetűrágó ez! - békétlenkedett Dzsasza, az Édesszívű, majd megfordult és lelkesítő parancsokat osztogatott.

- Tigris támad ránk? Csak jöjjön, összeakaszkodunk vele! Medve kerül utunkba? Gyerünk, megküzdünk vele! Elefánt trombitál? Nem térünk ki előle! Oroszlán ordít ránk? Kezünket nyújtjuk, hogy elkapjuk a torkát! Vitéz ront ránk? Rajta, összemérjük az erőnket! Fekete foltos mérges kígyó sziszeg felénk? A madarak kánjává, a kígyók esküdt ellenségévé, a garudivá változunk, kimeresztjük karmainkat és belemélyesztjük! Ha az ellenség üvöltő tigrisként veti ránk magát, kék sörényű oroszlánná változunk, és majd meglátjuk, ki lesz a győztes! Vasoroszlánná leszünk és megrázzuk vassörényünket! Gyerünk hát, fel a hadjáratra! Ide hozzám, harminc vitézem! Trombitáljátok össze a három nemzetséget, a tibeti és a tangut katonákat, mind egy szálig! Mindenki jöjjön, a lovasok és a gyalogosok is! A Csacsargana folyónál gyülekezzünk, Vörös Friss Legelőn, Geszer szállása közelében!

A követek meghallgatták a parancsot, megfordultak, és máris vágattak a szélrózsa minden irányába.

Édesszívű Dzsasza gyorsan felkészült a harcra. Magához vette csodálatos fegyvereit, maga köré gyűjtötte kíséretét, s Rogmó, a Gyönyörű, és Tigris vitéz társaságában megindult a kijelölt gyülekezőhely felé. Geszer legelőterületéről előszólította Nancsong vitézt is, s együtt lovagoltak tovább Vörös Friss Legelő irányába.

Amikor megérkeztek az előre megbeszélt helyre, Dzsasza hadrendbe parancsolta katonáit, majd a harminc vitézt a tibeti és tangut gyalogos- és lovasseregek élére állította. A sereg hamarosan rendbe szedte magát, s Dzsasza, az Édesszívű, végigpillantott az egyenes sorokon.

- Készen álltok a harcra? - kérdezte messze halló hangon.

- Készen, vezér! - válaszolt Sumar vitéz, a harminc hős nevében.

- Mi lenne, ha jóslatot vetnénk? - kérdezte Rogmó, a Gyönyörű.

- Hagyd csak azt a jóslatot, kedves Rogmó! - hárította el az ajánlatot Dzsasza, az Édesszívű. - Többet ér, ha eléjük megyek és a saját szememmel győződök meg róla, hogy mennyien vannak, kicsi-e vagy óriási-e a seregük. Jobb ez minden jóslatnál, hidd el! Sumar vitéz, te, aki sólyom vagy az emberek között, tarts velem! S te is, tizenöt éves Nancsong, nemes társam, kísérl el szemleutamra!

Ezzel Dzsasza, az Édesszívű, felkapott szárnyas szürke táltosára, csak úgy csillogott-villogott lemezes páncélja, nemes fejét Zengő nevű sisakja takarta, tegezében harminc fehér vessző nyugodott, fekete, irgalmat nem ismerő íja tartójában pihent, éles acélszabályja az oldalát verte.

Sumar vitéz sárga táltosát lovagolta, testére feketén simult csillogó páncélja; fekete izzással ragyogtak rajta a napsugarak, tegezében harminc fehér vessző pihent, fekete, kegyetlen íja tartójában nyugodott. Szénszínű harci kardja függőn verdeste oldalát.

Nancsong vitéz is sárga táltos lovon ült, fekete páncélját száz lemezből kalapálták össze ügyes kezű mesterek, tegzében harminc fehér vessző álmodott, éjsötét, törhetetlen íja tartójában aludott. Csorbíthatatlan szabályja téphetetlen selyemövvel ölelte a derekát.

Dzsasza, az Édesszívű, kiadta a parancsot az indulásra; úgy vágtattak tova, hogy csak aprócska porfelhő maradt a nyomukban, amint felkapaszkodtak a Homoksík tetejére, hogy a magasból körülméleljék a vidéket.

Amint a hegytetőn néztek-vizsgáloztak, látták ám, hogy mindenütt vadak vágtatnak a pusztán, mintha csak körvadászat hajtói üzték volna eléjük őket. S csak jött-jött a számtalan vadállat, erdei, mezei lakából; némelyik oldalán vérző seb tátongott, mások tüdeje fűtatóként zihált a fáradságtól és a rémülettől. Dzsasza csak nézte őket szótlanul, majd társaihoz fordult:

- Nézzétek csak! Mintha hatalmas porfelhő emelkedne ott a távolban... Aztán meg ezek a megsebzett vadak! Semmi kétség, a Sárga Folyó három kánjának a seregei közelednek!

Aztán még jobban kimeresztette a szemét, s már azt is észrevette, hogy a sereg csak egy nap járóföldre van tőlük és a Kisasszony-folyó partjai mentén vonul, követve a víz folyását.

- Nézzétek csak! Látom már a kémlelőket is... Nem lehetnek többen háromszáznál, és nem lehetnek messzebb fél nap járóföldnél.

Erre már Sumar és Nancsong is kiguvasztották a szemüket, és alighanem meglátták ők is, amit akartak, mert Sumar nagyot rikkantott örömeiben:

- Hejhó! Édesszívű Dzsaszánknak igaza van, mint mindig! Nézd csak, Dzsasza, micsoda hadsereg! Mintha csak az égi csillagok futottak volna le a földre, mintha a földi virágok nőttek volna egészen az égig!

Nancsongnak azonban egyáltalán nem tetszettek Sumar lelkes szavai:

- Hátrább az agarakkal, hé! - mondta a fiatal vitéz. - Honnan tudod, hogy mennyien vannak a Sárga Folyó-parti fickók? És azt honnan veszed, hogy nehéz őket legyőzni, mi? Mikor láttál már olyat, hogy a földi virágok vagy fák az égig nőttek volna? Mikor láttad, hogy az égi csillagok a földre hullottak volna? Nem ismerlek rád, Sumar! Mikor szoktad meg, hogy csata előtt úgy viselkedj, mint egy fecsegő, hazudozó vénasszony? Mihaszna az olyan vitéz, aki akkor javítgatja-tisztítgatja fegyvereit, amikor régen harcolnia kellene vagy a vadakat üzni, semmirevaló az olyan háziasszony, aki akkor kencéli magát, igazgatja ruháját, amikor a vendégek már az ajtón kopogtatnak. Csak nem gondolod, hogy mi hárman megijedünk akár az egész bandától is?

Sumar elpirult, és lehajtotta a fejét:

- Igazad van, kedves Nancsongom, bár amit mondtam, nem úgy értettem, ahogy te... Csak tréfálkozni akartam, de úgy látszik, nem sikerült. Sebaj! Olyan a serege ennek a Fehérjurtájú kánnak, mint a forralt tej... Gyerünk, Dzsasza, légy te a keverőkanál s ronts egyenesen a közepébe! A Sárgajurtájú emberei meg olyanok, mint a bozóttűz. Én leszek, Sumar, az, aki kioltja lángjukat. A Feketejurtájú csapatai úgy hullámanak összevissza, mintha árvíz szakította volna át a gátakat... Légy te a csatorna, Nancsong, aki felitatja a szomjas földet! Gyerünk, rontsunk rájuk és tanítsuk meg őket, mi a tisztesség!

Édesszívű Dzsasza beleegyezően bólintott:

- Legyen úgy, ahogy mondjátok. De hallgassatok csak rám! Előbb támadjunk rá a háromszáz kémlelőre, vágjuk le őket az utolsó szálig, azután raboljunk egy lovat a kánok méneséből, végül fogjunk el egy katonájukat. Ha majd megvizsgáltuk őket, ráérünk akkor is eldönteni, hogyan tovább. Ti ketten vonuljatok előre, s ha a szorosba értetek, álljatok meg, vágjátok el az utat. Én a hátukba kerülök, és hangos ordítással felétek terelem őket. Akit elszalasztotok, megölöm én, ha meg valaki megugrana tőlem, vágjátok le ti!

Úgy is tettek, ahogyan megbeszélték. Rájuk rontottak, s a háromszáz közül egy sem akadt, aki ne hagyta volna ott a fogát a csetepatéban.

A három vitéz akkor összerelte a kémlelők háromszáz lovát, összebéklyózta őket, felment arra a dombra, ahol korábban az ellenséges háromszázak álltak, s a szanaszét heverő kövekből emberi formát épített. Fel is öltöztették szépen: adtak rá páncélt, sisakot, sőt még szablyát is tettek a kezébe, amit egy halottól vettek el. Ezután megsarkantyúzták paripáikat, rárontottak Fehérjurtájú kán tartalék loaira, s ezer- és tízezerszámra hajtották el az állatokat.

Fehérjurtájú kán öccse, Simanbirodzsa felpattant fehér táltos paripájára, melynek négy lábára négy kovácsüllőt, hátára pedig hatalmas vasüllőt kötött. Megsarkantyúzza lovát, s utol is érte az ellenséges vitézeket. Hogy miért kellett a kovácsüllőket a táltosra köttetni? Mondják, olyan vad volt és olyan szertelen, hogy a rettenetes súlyok nélkül felragadta volna lovasát egyenest az égbe.

- Nézzétek csak, hűséges társaim! - fordult a közeledő felé Édesszívű Dzsasza. - Úgy vágat ott egy harcos, mintha csak bennünket akarna utolérni. Hát akkor csak rajta! Ha szót akar váltani velünk, állunk elébe, ha meg a fejünket követeli, meglátja, adjuk-e! Hajtsátok csak tovább a méneseket, barátaim! - ezzel megfordította lovát, és egyenesen szembe lovagolt Simanbirodzsával.

Fehérjurtájú kán öccse szinte karnyújtásnyi távolságban visszafogta táltosát.

- Nicsak, micsoda zsákmányt ejtettetek, ismeretlen vitézek! És ez a rengeteg ménes mind a tiétek? Megtudhatnám talán a neveteket is, meg hogy honnan szabadultatok erre a vidékre?

Dzsasza, az Édesszívű, nem mutatott meglepetést, sőt tisztelettudóan meghajolt a vitéz felé:

- Egyszerű pásztorok vagyunk. Geszer kánnak, Tibet uralkodójának a csordáit és nyájait őrizzük. Nem is olyan régen elvesztettünk vagy ezerötszáz híres marhát. Követtük a nyomait, melyek egyenesen a ti háromszáz kémlelőitekhez vezettek. Azok szó nélkül továbbengedtek bennünket, s végül két kánatok embereinek a szomszédságában találtuk magunkat. Szépen kértük őket, adják vissza a marhákat, azok azonban minden ok nélkül ordítózni kezdtek velünk, hogy: „Milyen marhákat akartok, tibeti betyárok?”, és se szó, se beszéd, nekünk estek, és összevissza vertek bennünket, sőt még a lovainkat sem kímélték. Erre mi elhatároztuk, megmutatjuk nekik, ki a férfi, ki pedig a fehérszínű, fogtuk hát, és elhajtottuk ezt a néhány ménesnyi lovat, cserébe az ellopott marhákért. Hát ha erre voltál kíváncsi, most megtudhattad, hogyan történtek a dolgok.

Simanbirodzsa elmosolyodott.

- Aztán hol voltatok, ti híresek, hogy csak úgy ellopták tőletek a marháitokat?

- Nagy annak a sora - mondta Dzsasza. - Tudod, a mi gazdánk, Geszer kán, a tíz világtáj ura, a tizenkét fejű sárkány földjére ment, hogy feleségét, Tízezer Örömet kiszabadítsa a rabságból. Meg is ölte a tizenkétfejűt, és visszatért kedves feleségével a hazai szállásterületre. Ott aztán akkora lakomát rendezett, mint egy hatalmas tó, és széleset, mint a vég nélküli pusztát. Ezen mindenki részt vehetett, nemcsak juhászai, csikósai és csordásai, hanem még azok is, akik nem értenek máshoz, csak a száraz trágya gyűjtéséhez. Persze mi is ott voltunk, s mondhatom, alaposan felöntöttünk a garatra. Közben meg lába kelt a jószágnak.

Simanbirodzsa megfordította lovát, visszavágtatott a sereghez, és mindent elmondott Fehérjurtájú kánnak, amit csak Dzsaszától hallott.

Fehérjurtájú kán hallgatta, hallgatta a híradást, végül keserves könnyekben tört ki:

- Ó, hogy a fene ette volna meg! Elhajtották a lovaimat, az még hagyján, de hogy az a disznó Geszer visszatért, az már nagy baj. Most már én mondom, legjobb lesz, ha szép csendben hazasompolygunk!

Simanbirodzsa gúnyosan lebiggyesztette a száját:

- Hát akkor csak eredj haza, te gyáva! Csak híreszteld el, hogy megromlott a látásod a hadjáratban, s még a hazavezető utat is alig találtad meg. Csak mondogasd, hogy rád tört a hasmenés! És különben is... Talán bizony én kürtöltettem össze a Sárga Folyó valamennyi vitézét? Ajánlom, hogy fogd be a pofád, és ülj csendben a seggeden, te szégyentelen! Én majd elintézek mindent. Magamhoz hívatom a nyolc sárga táltos paripát, és mindent megtudok tőlük, amire csak kíváncsi vagyok!

Simanbirodzsa magára hagyta a még mindig vacogó Fehérjurtájú kánt, s hívogatni kezdte nyolc táltosát, akik valahol, ember nem járta messzeségben mulatták a napot. Szállt, repült Simanbirodzsa hívó szava:

- Gyertek haza, lovacskáim! Feketejurtájú kán hív benneteket, Simanbirodzsa, aki szerszámot rakott a tomporotokra, nyeret a hátatokra és fel is ugrott rátok! Tudjátok, hogy az Örökkévaló Ég küldött a földre! Hova tettétek az eszeteket, hogy a Fekete Hegyek csúcsai között mászkáltok, szarvasokkal pajtáskodtok? Hát nem én hívlak-e benneteket, gazdátok, Simanbirodzsa, az Örök Ég küldötte, aki felnyergelt és ezerszer is a hátatokra pattant? Hova tettétek az eszeteket, hogy szarvasokkal vívtok versenyt, s a kegyetlen nap égeti bőrötöket, amint a magas hegyek csúcsait kerülgetitek?

Amikor a nyolc ló meghallotta Simanbirodzsa hívó szavát, felnyerített. De felnyerített valamennyi ló, a sok-sok tízezer is, akit a három kántól Dzsaszák elhajtottak.

Dzsasza, az Édesszívű, visszarántotta táltosát:

- Hallottátok, barátaim? Úgy tűnik, hogy az a nyolc táltos érti az emberi szót... Amikor meghallották a vitéz hangját, felnyerítettek, s velük nyerítettek ezek a lovak is... Ajánlom, hogy figyeljük őket, ne engedjük, hogy a kánok közelébe férközzenek, vagy hogy felénk lopakodjanak. Legyünk nagyon óvatosak!

A vitézek jobbra-balra tekingetve hajtották az elrabolt méneseket, s készenlétbe helyezték ijaikat. Éppen a Sárga Hegység csúcsa mellé értek, amikor a nyolc paripa nyolc antiloppá változott, és odasündörgött melléjük. Dzsasza hagyta, hogy közelebb kerüljenek, majd kiadta a parancsot: „Rajta, legények!” Erre szétváltak, három oldalról körbefogták a nyolc antilopot, s három lövéssel leterítették. A ménes valamennyi lova iszonyatos nyerítésben tört ki, felágaskodott és eszeveszett vágtaiba kezdett.

A három vitéz látta, hogy már nem lehet megfékezni őket, utánuk vetették hát magukat, s hangos ordítózással a Kisasszony-folyó meredek partjai felé terelték a ménest. A megriadt lovak levetették magukat a mélybe, s ott lelték halálukat a folyó rohanó habjai között.

A három vitézt elfogta a harci lelkesedés, felugrattak a meredek parti sziklákra, s keringtek-forogtak, mint a vérre éhes farkasok.

Simanbirodzsa eközben visszatért Fehérjurtájú kánhoz, s amikor a közelébe ért, komoran összevonta a szemöldökét.

- Alighanem becsapott az a két csirkefogó! Még hogy Geszer pásztorai! A híres-nevezetes harminc vitéz közül valók voltak. Láttam én, hogy mit csináltak, ezzel a két szememmel láttam! Amikor vágásra fogták lovaikat, szétfröccsentek a kövek táltosaik patái alatt, elszáradtak a fák a körülöttük zúgó szélről, elrabolt lovaink meg ott lelték halálukat a folyó hullámai között.

- Akkor meg mire várunk? - rémült meg Fehérjurtájú kán. - Szedjük fel a sátorfánkat, és meg se álljunk hazáig!

- Hé! Várjunk csak, várjunk! - öntötte el a méreg újra csak Simanbirodzsát. - Úgy beszélsz, mintha már teljesítetted volna nagyravágyó tervedet! Talán én toboroztam a sereget, én vezetem ide? Te megfutamodhatsz, de én már nem tehetem! Nagyobb a dicsősége annak, aki elesik a kemény csatán, mint annak, akinek csak a hátát látja az ellenség!

A másik oldalon Dzsasza, az Édesszívű, hogy kipróbálja társai harci kedvét, látszólag le akarta beszélni őket a harcról:

- Nem lesz ennek jó vége! - morogta. - Most majd még azok a vitézek is ellenünk vonulnak, akik eddig felénk se néztek... Jobban tennénk, ha hazafelé fordítanánk lovaink orrát!

Nancsong megrántotta táltosa kantárját, és csodálkozva Dzsaszára meredt:

- Hogy mit össze nem fecsegsz már megint! Emlékezz csak vissza, amikor Geszertől, a tíz világtáj urától a „dicsőséges harminc vitéz” megtisztelő címet kaptuk, mire tettünk fogadalmat? Talán arra, hogy nemes testünket addig óvjuk, pátyolgatjuk, mígnem valamiféle súlyos betegségben, ágyban, párnák közt, gyermekeink és feleségeink bögése és jajgatása közben leheljük ki lelkünket? Majd hazatérünk, ne félj, sőt el is válunk egymástól, csak előbb kiisszuk ezt a vérral kevert teát, amely itt folyik előttünk a pusztán!

Sumar meghallgatta Nancsong szemrehányásait, és egyszeriben komolyra fordította a dolgot:

- Hát ha így áll a helyzet, akkor rajta! Dzsasza rontson rá Fehérjurtájú kánra, én Sárgajurtájú kánt veszem célba, te meg, Nancsong, kapd el Feketejurtájút. Aztán ha majd megtettük a kötelességünket és alaposan megtéptük őket, gondolkozhatunk a hazatérésen.

Erre már Dzsasza is elmosolyodott a bajusza alatt:

- Jól van, legények, jól van! - aztán leszállt lováról, és a másik kettő felé intett: - Sumar, gyújts illatos füstölőt, te meg, Nancsong, végezd el az italáldozatot!

A két vitéz lekászálódott a lóról, s megtették szívesen, amire Édesszívű kérte őket. Mindhárman leborultak, és hangos szóval szólították Geszer kán védőszellemeit:

- Hallgasd meg könyörgésünket, istenek atyja, Kormuszda, s ti is, tizenhét istenek, akik Eszrua trónja körül álltok. Harminchárom isten, akik a harminc vitézt leküldtéték a földre, könyörüljetez rokonaitokon! Ti is, tíz világtáj szent buddhái! Irgalmazz, Árja Alamgari, hófehér istennő! Absza Gürdzse, Geszer nagyanyja és égi nővérei, tekintsetek le ránk, segítsetek rajtunk! Nézz le az égből, Oa Gündcsid, Geszer földi apja, hegyek kánja, csodálatos szent! Ti is hallassátok hangotokat, égben élő négy nagy istenek, a középső világ lakói és négy bölcs vízisárkánykán, a mélységek lakója! Nektek áldozok tiszta szívvel és tiszta áldozattal, én, Dzsasza, az Édesszívű! S kérve kérlek benneteket, teljesítsétek kívánságomat: ránk tört a Sárga Folyó három kánja, méghozzá ocsmány módon. Nem Geszerre támadtak szemtől szembe, hogy kemény küzdelemben elvegyék tőle feleségét, hanem kifürkészték álnokul, hogy dicső kánunk nincs idehaza, s mint a tolvajok, el akarják lopni tőle asszonyát, Rogmót, a Gyönyörűt. Ezért aztán mi hárman elhatároztuk, hogy adunk nekik egy kis leckét... Ha egyetértetek vele, kérünk benneteket, védőszellemek, vegyetek pártfogásotokba, legyetek kísérőink a harcban. Küldjetez rájuk varázslatot, hogy azt higgyék, annyian vagyunk, mint égen a csillag. Ti pedig, négy nagy istenek, bocsássatok a világnak mind a négy sarkára egy kis sutyogós esőt, fűjjatok ködöt, s tegyetez nehezzé a levegőt!

Dzsasza újra csak a földig hajolt, és így folytatta: - Úgy terveztem, hogy én Fehérjurtájú kánra támadok, megölöm tízezer emberét, levágom a fejüket egytől egyig. Te meg, Sumar, vedd kezelésbe Sárgajurtájú kánt, szabadítsd meg tízezer vitézétől, s el ne felejtsd mindegyiknek levágni a nagyujját, ha már kiszállt belőlük az élet! Te meg, Nancsong, ereszd meg a kantárt, rá Feketejurtájú kánra, s tízezer lekaszabolts emberének vágd le a jobb fülét! Ez legyen ajándékunk a hűséges védőszellemeknek!

Ezután a három vitéz illendő módon ráolvasott derék hátasára:

- Ha lefelé vágattok, legyetek sebesek, mint a vízesés, ha forgolódni kell, forogjatok, mint az antilopok, a pusztán meg gyorsak legyetek, mint a zsákmányát űző róka!

A három táltos paripa felnyerített, méghozzá háromszor egymás után, háromszor ég felé emelték a farkukat s ugyanennyiszor megrázkódtak, mintha légy csiklandozta volna a hátukat. Ezután a vitézek felkészítették őket a küzdelemre: kettős faroktartót kötöttek a farkuk köré, megduplázták a nyeregtartó szíjat és a hevedert, majd a jól végzett munka boldog tudatában felpattantak a hátukra.

- Ha befejeztük, amit vállaltunk, hol gyülekezzünk? - kérdezte Sumar.

- Ugyan már! - türelmetlenkedett Nancsong. - Ki a fenét érdekli ez most, csata előtt? Úgy csináltsz, mintha feleségeink és gyerekeink is itt lennének a nyakunkon, és csata után keresni kellene, hogy merre bitangoltak el, míg mi az ellenséget irtottuk. Csak magunkért vagyunk felelősek, és majd csak összeakadunk valahol! - Ezzel szó nélkül folytatták tovább útjukat.

Ami a továbbiakat illeti, úgy ment minden, mint a karikacsapás. A három vitéz rémületes fegyvercsattogással rontott az ellenségre, olyan lármával, mintha tízezernyi lovas vágdatott volna szörnyű rohamban előre. Ott voltak mögöttük a védőszellemek is, akik varázserejükkel csak növelték az összevisszaságot. Miután lecsaptak a három kán csapataira, nagy veszteséget okozva, megfordultak, s hazafelé vették útjukat. A három kán kémlelőitől elrabolt háromszáz lovat meg mint hadizsákmányt maguk előtt hajtották.

A Sárga Folyó három kánja alig tudott magához térni a hirtelen támadás után; mintha csak az ég nyílt volna meg előttük, vagy tigris vetette volna rájuk magát orvul és váratlanul. Sietve tanácsot hirdettek a rajtaütést követő reggelre, hogy megbeszéljék, mi a teendő, amikor azonban a hajnal első sugarai végigsöpörtek a pusztán, s megpillantották elesett harcosaikat, akik beborították a csatateret, mély bánatba merültek, és elhalasztották a tanácskozást. Dél is elmúlt, mire összeszedték a halottakat, és összegyűltek, hogy meghányják-vessék, mit is tegyenek.

Fehérjurtájú kán kétségbeesetten tárta égnek a kezét, amikor a másik kettő megérkezett:

- Előbb még azt hittem, hogy valami szörnyű sereg csapott le ránk, vagy rablók hada töltötte ki rajtunk a mérgét. Erre kiderül, hogy egyetlen ember volt a támadó... Csak azt tudnám, hogy mitől csattogott úgy a puszta, mintha tízezernyi lovas patája verte volna fel a földet! Mit jelent ez a szörnyű eset?

Simanbirodzsa felháborodottan szakította félbe a nyafogót:

- Hát nem mondtam előre? Nem mondtam még az indulás előtt, hogy ostoba vagy ekkora sereg vezetéséhez! Mit gondolsz, azért istenek újjászületései ők, hogy ne mutassanak szokatlan és félelmetes dolgokat? Tudhattad volna előre, hogy ha harcba indulunk, a harminc vitézzel találjuk magunkat szembe, akiknek az ereje nem mérhető földi emberéhez. Tudhattad volna, ha egyszer megindulnak, úgy vágnak rendet a sorainkban, mint fejsze az erdőben! Legokosabb lesz, ha összeszedjük halottainkat és eltemetjük őket. Semmi értelme, hogy üldözésükre induljunk, hiszen bottal üthetjük a nyomukat. Megölni ráérünk később is őket! - Ezzel megfordult, és saját serege felé vette útját.

A hazafelé tartó három vitéz eközben szótlan lovagolt. Végül Sumar törte meg a csendet:

- Mit csináljunk ezzel a rengeteg fejjel, ujjal meg füllel? Dobjuk el őket. Úgyis ismerjük egymás bátorságát, még ha nem cipeljük is magunkkal a bizonyítékokat!

A másik kettő azonban nem engedte elhagyni a trófeákat.

- Csak nem olyan nehéz, hogy megszakadsz alatta? - kérdezték csúfolódva. - Hiszen a kánok lovai viszik őket, nem? Ha valakinek van oka panaszkodni, akkor a lovaknak! Hahaha! Egyébként is, miért dobnánk el őket? Hadd lássák a vitézek, hogy miféle emberekkel lesz majd dolguk. Ha valakit elfogna a félelem, meglátja, és új erőre kap tőle. Gyerünk! Menjünk Csonghoz, és öntsük valamennyit a lábai elé, hadd válják nyúlászíve oroszlánszívvé!

A három vitéz ezután hazatért; Sumar kinyitotta a bekötött zsákok száját, s a félelmetes hadizsákmányt Csong lábai elé öntötte. A gyáva nagybácsi akkorát ugrott, hogy majd kiütötte a jurta tetejét.

- Jaj nekem, mi a fene ez itt?

Dzsasza, az Édesszívű, csodálkozva meresztette rá a szemét:

- Hogyhogy mi? Mi történt a szemeddel és a füleddel, nagybácsikám, hogy nem ismered fel az emberi fejeket, füleket és ujjakat? Hát nem te mondtad nemrég is, amikor a három kán felkerekedett ellenünk, hogy hagyjunk fel az ellenállással, hiszen nincsenek ellenséges szándékaik, Rogmót, a Gyönyörűt meg rejtjük el, akárhová is? Szó, ami szó, most aztán itt vannak, ni! Számít az, hogy nincs itthon Geszer? Itt vagy te nekünk, Csong bátyó, vezesd te a seregünket! Itt van ajándékunk is, vedd el! Ilyet csak igazi férfiak adnak igazi férfiaknak!

Csotong ravaszul megsimogatta a szakállát:

- Mondtam, mondtam, persze hogy mondtam... Csak éppen attól féltem, hogy megölnék majd benneteket. Titeket féltettelek, nem magamat. Nahát... Ezért meg igazán dicséretet érdemeltetek!

A három vitéz ezután szétosztotta a zsákmányolt paripákat: Geszer két felesége, Rogmó, a Gyönyörű, és Adzsu, a Vitéz, kapta a nagyobbik részt, a harminc hős egy-egy paripát nyert jutalmul, a maradékot pedig azoknak adták, akiknek nem volt lovuk. Egyedül csak Csotong nem kapott semmit.

Rogmó, a Gyönyörű, alig tudott magához térni, úgy örvendezett az ajándéknak, végül is Dzsaszához fordult:

- Ki lesz a következő, aki rájuk támad, kedves Édesszívű? Ajánlom, hogy vessünk sorsot!

- Rendben van - mondta Dzsasza. - Menjen rájuk két vitéz. Az elsőt én választom ki, a másikat meg kisorsolhatod, ha akarod. Hé, Bandzsur, Ambari fia, kapj lovadra!

Bandzsur fel is kapott táltosára, magára öltötte fekete páncélját, tegzébe dugta harminc fehér nyílveaszjét, tartójába tette fekete, feszes íját, oldalára kötötte éles, könnyörtelen kardját. Amikor készen lett, odaügetett Édesszívűhöz.

- Hogyan csináljam, Dzsasza? Úgy, ahogy ti, vagy ahogy én gondolom?

Dzsasza tagadóan intett.

- Ne tétovázz olyan sokáig, mint mi! Ronts rájuk, mint a szélvihar, mint a sólyom a Nairandzsa folyó nádasában üldögélő tarka vadrécére! Add meg nekik a magukét, aztán fordulj tüstént vissza!

Bandzsur szó nélkül megfordította lovát, s elvágatott a Homoksziklák irányába. Felment a hegy tetejére, leborult Geszer védőszellemei előtt, majd szélesebben rávetette magát Fehérjurtájú kán katonáira. Mint kés a vaját, úgy vágta át az ellenség kilenc csatárláncát, elrabolta kilenc zászlaját, összetörte kilenc győzelmi jelvényét, kilenc szakácsukat pedig belefojtotta kilenc üstbe. Pontosan kilencménesnyi lovat ragadott magával, sebesen maga előtt hajtva őket, hazafelé vette az útját.

Másnap reggel Fehérjurtájú kán, alighogy felébredt, követeket küldött testvéreihez kétségbeesett üzenettel. Futottak is azok hozzá, ahogy csak tudtak, s már messziről hallották bátyjuk jajgatását és átkozódását:

- Valamelyik átkozott gazember tegnap újra rám támadt, és éppen úgy elbánt velem, mint korábban.

Simanbirodzsa ingerülten szakította félbe.

- Azt hiszed, mi nem tudjuk? De jajgatás helyett inkább azon töprengjünk, hogy kit küldhetnénk utána, aki majd ravaszsgot állít az erővel szembe.

- Valakit, valakit... Kit küldhetnénk az átkozott után?

- Gyerünk, szólítsátok ide Hatujjú vitézt, Híres Íjász fiát! Azt hiszem, ő az, akit keresünk.

Hamarosan elő is vezették Hatujjút, s a megfélemlített Fehérjurtájú saját táltosát adta a vitéznek, hogy biztosabban elérhesse a menekülőt. A táltos oldalára két zsák földet erősítettek, hogy a földön maradjon, fel ne ragadja a lovasát az égbe. Hatujjú megígérte, hogy nem hagyja szótlannul a dolgot, ha utoléri a menekülőt, ezzel megcsapta lovát, s követte a Homoksziklák felé vezető nyomokat. Nem sokkal később felkapaszkodott a sziklák tetejére, s meglepetten

pillantotta meg a nyugodtan táborozó Bandzsurt. Rárontott, és csak úgy ömlött ajkáról a sok káromló szó:

- Gyerünk, add csak vissza a lovainkat, te senkiházi, tibeti lóköető! Elszakítottad a kancákat csikaiktól, a másodfű csikókat meg az anyjuktól! Elhajtottad a kövér lovakat, lefogynak a hosszú úton, a soványak meg megdöglenek! Még a vakokat és sántákat sem kímélted, te szégyentelen! Megmondanád, mit vétett neked Fehérjurtájú kán, hogy csak úgy nekiestél? Miért raboltad el kilenc zászlónkat, miért ölted meg a szakácsainkat s miért hajtottad el kilencménesnyi lovunkat, he? Megölted a tízezredek vezetőit, azt hiszed, hogy velem is olyan könnyen elbánsz? Miért tépted le a győzelmi jelvényekről a jakfarkat, miért törted össze a nyelüket? Talán nem tudod, hogy uram, Fehérjurtájú kán istenek ivadéka s olyan vitéz, hogy a nap és a hold elhalványulnak mellette? Tudd meg, hogy engem Hatujjúnak hívnak, Híres Íjász fiának, s arról vagyok nevezetes, hogy egyszerre hat vesszőt tudok kilőni... egyetlen húrfeszítéssel. Csakhogy, egye meg a fene, most éppen bőjt van, s ha most megölnék valakit, a poklok sötét fenekére szállna a lelkem. Jobb lenne azért, ha szépen visszaadnál mindent, amit elraboltál. Kinek van kedve bőjti időben lövöldözni?

Bandzsúr, Ambari fia azonban dölyfösen válaszolt:

- Apád bunkóját, te seggfej! Azt gondolod, azért hajtottam el a méneseket, hogy első szavadra visszaadjam? Különb is... Hogy jössz ahhoz te, Sárga Folyó menti gazdag csirkefogó, hogy tőlem, szegény tibeti rablótól, méneseket követelj? Csak beszélj kánod isteni származásáról, csak beszélj... Gondold csak, hogy Geszer kán egyszerű ember... csak gondold, te hülye! - ezzel megsarkantyúzta a lovát, hogy ügyet sem vetve a másikra, folytassa az útját, amikor egyszerre csak három szürke keselyű tűnt fel a felhők között s a Homoksziklák felé repült. Hatujjú észrevette őket, és felrikkantott:

- Nézz már oda, te tibeti csirkefogó! Ott repül három keselyű az égen. Az első az anya, a hátulsó az apa! Hát én most úgy lelövöm a középsőt, hogy pontosan a fejedre esik... Ha úgy lesz, ahogy mondom, szálljon rád a gyilkosság bűne, ha meg melléd esik, szálljon rám! - ezzel kilőtte vesszejét, s úgy eltalálta a középső madarat, hogy pontosan Bandzsurra esett.

- A jó szemét apádat! - káromkodott Bandzsúr. - Mióta bizonyítják férfiak madarakon a férfiasságukat? Nem az előbb mondtad, hogy bőjtölsz? Akkor meg hogy jössz ahhoz, hogy madarakra lövöldözz? Talán a láma, aki rád parancsolta a bőjtöt, azt mondta, hogy a madarak nem számítanak élőlénynek? Figyelj csak rám, te csirkefogó! Nem messze innen, északon, ahol három hegy csúcsa emelkedik az égre, három csúcson három szarvas lakik. A nyugati hegyen lakó szarvas anyja kedvence, a keletin élő apja szeme fénye, ezért a középsőn ugrándozót kapom vesszővégre! De nem ám csak úgy egyszerűen, te semmirekellő, hanem úgy, hogy a hegy lábának lövöm a vesszőt, az keresztülfúrja a hegyet és alulról találja el a szarvast, úgy ám! S azt is megláthatod, te seggfej, hogy a másik két szarvas hova esik. Hát akkor guvaszd ki a csipás szemeidet, nehogy elmulassz valamit! - Ezzel kifeszítette íját, hogy elérse a vesszőt, közben azonban nagyon halkán a bajusza alá mormogta: - Íjam alsó fele szarvasszarv, felső fele vadkecske szarva. Mindkét rész belső fele feketére festett, fogantyúja meg fehér, mint a tengeri kagyló. Húrja ezer színben játszik, mint a szivárvány az égen. Íjam felső részének épségéért a tíz világtáj buddhái és Geszer a felelős, alsó részét a négy hatalmas vízisárkánykán óvja. Hogy a ragasztás fel ne engedjen a belső oldalon, az a négy nagy isten dolga! Íjam húrját őrizze az égi szivárvány készítője, két végéért én magam legyek a felelős; Bandzsúr bátor! Repülj, vesszőm, repülj, támadjon nyomodban sárga homokvihar!

Ezzel Bandzsúr elérte vesszejét. Szállt, repült a kilőtt nyíl, keresztülfúrta a hegyet, s úgy eltalálta a szarvast, hogy nemcsak az, hanem a két másik is lezuhant rémületében. Aztán egyszerre eltűnt minden: a nyílvevő verte sárga homokvihar betakarta a hegycsúcsokat.

Hatujúnak elszállt a bátorsága; ingadozni kezdett lován a félelemtől, úgy, hogy meg kellett kapaszkodnia paripája sörényében. Bandzsur erre visszatette fegyverét a tartójába, és szó nélkül hajtani kezdte a ménest hazafelé.

Hatujjú nagy nehezen magához tért, a nyomába szegődött, és nagy tisztelettel újra megszólította:

- Mondd csak, nem te vagy Bandzsur? Ki az a hülye, aki bölcsekkel vitatkozik, aki kánoknak meg uralkodóknak ellentmond? Miért akarnám én összemérni erőmet egy olyan vitézzel, mint te? Nincs semmi értelme. Légy szíves, add vissza a méneseinket, és váljunk el békességgel!

- Nocsak! - húzta fel a szemöldökét csodálkozva Bandzsur. - Ez aztán beszéd! Ahhoz meg mit szólnál, ha most szépen kinyújtóztatnálak, a lovakat meg elhajtánám... Ha a hullád ott hever a pusztán, nincs kinek visszaadni a ménest, nem igaz?

- Ugyan, Bandzsur! - csitította Hatujjú Geszer vitézét. - Azt mondják, hogy a pávát a farkáról lehet felismerni, a derék békés vitézt pedig megelőzi a híre... Ne vacakolj már! Ha a méneseket nem is adod, legalább két táltos paripámat keresd ki a többi közül... Az egyik hófehér, a másik meg hollófekete. Meglátod, nem leszek hálátlan. Mutatok valami csudálatos dolgot, amelyet még soha nem láttál!

Bandzsurt elöntötte a méreg.

- Miféle csodát akarsz még mutatni? Hát nem az előbb lőttél le egy madarat a felhők közül? Csudának elég nagy csuda lehetett, mert úgy dicsekedtél vele, hogy alig akart megállni benned a szó. Most meg a lovaiddat kéred, és újabb csudákkal fenyegetőzöl? Kit érdekelnek a csodáid! Szerencséd, hogy nem öllek meg, te gyáva féreg, mert ha megtenném, ki a fene vinne hírt rólam három kánodnak? Eleresztelek, menj a pokolba! Azt mondtad az előbb, hogy a barátom szeretnél lenni? Rendben van, hogy az ördög vigyen el! Add ide a lovaiddat, amelyen lovagolsz, éppen olyan táltosnak látszik, mint amilyen Édesszívú Dzsaszáé, a szárnyas. Cserébe megkapod a paripáidat, sőt még kilenc másikat is adok hozzá; ez meg legyen az én ajándékom. De ezzel aztán isten áldjon!

Hatujjú megvakarta a fejét.

- Adnám én, adnám... Persze hogy adnám. Csakhogy mi az ördögöt mondok, ha visszatérek, hová tettem a táltosomat?

- Aha! - kiáltott fel Bandzsur. - Szóval még mindig azt forgatod a fejedben, hogyan tudnád csellel visszaszerezni a ménest? És ha megöllek, akkor kié lesz a gyönyörű táltosod?

Hatujjú szomorúan megcsóválta a fejét.

- Csak azt tudnám, hogy mitől vagy ilyen eszeveszetten dühös, Bandzsur. Hiszen úgyis tudod, hogy odaadom a táltost! - Ezzel leszállt a nyeregből, s a kantárt Bandzsur kezébe nyomta. Cserébe megkapta kívánt lovait és még kilencet, az elraboltak legjavát. Megígérte, hogy mindent elmesél a három kánnak, ami csak ott esett, a Homokszikla tetején, majd felült az egyik paripára, s lefelé kocogott, amerre a Sárga Folyó menti kánok táboroztak.

A káni testvérek már izgatottan várták, és szomjasan hallgatták Hatujjú szavait.

- Hej-haj! - mondogatták közben, és a fejüket csóválták. - Ha egyetlen vitéz csak úgy átlövi a legmagasabb hegyet, mi lesz akkor, ha mind a harmincan nekünk esnek?

S míg a kánok szomorú gondolatokba merültek, Bandzsur is visszatért a sereghez. Hatujjú lovát Dzsaszának ajándékozta, a maradékot pedig ugyanúgy osztotta szét, mint a korábbi zsákmányt. Egyedül Csotong nem kapott semmit.

Dzsasza, az Édesszívú, ismét a sereg élére vágatott, és végignézett a vitézeken.

- Még egy rajtaütés jót tenne, hogy megpuhítsuk őket - mondta érces hangon. - Mit szólnál hozzá, Égőszemű vitéz? Mit válaszolsz, Nyíl fia?

Égőszemű válasz helyett felpattant szürke táltosára, testén vidáman csillogott fehér tükrös páncélja, s fegyvereit kezében tartva odarúgott Dzsaszához.

- Hogyan támadjak rájuk, Dzsasza testvérem? - kérdezte vidáman.

- Mint a Kisasszony-folyó partján a sólyom, amikor vidrára vadászik, úgy csapj rájuk! Keményen és könyörtelenül!

Égőszemű megfordult, elvágtatott és ugyanúgy rácsapott Fehérjurtájú táborára, mint korábban Bandzsúr. A kétségbeesett kánok utána is küldtek egy győzhetetlen hírében álló vitézt, még hozzá Simcsut, Aj Kongor fiát. Simcsu éppen a Homoksziklák tetején érte utol Égőszeműt, és ugyanúgy követelte vissza az elrabolt lovakat, mint Hatujjú Bandzsurtól.

- Rendben van - mondta végül Simcsu -, ha nem akarsz visszaadni a méneket, hát ne add! De ha nem vagy gyáva, tehetünk egy próbát. Majd meglátjuk, ki a vitéz kettőnk közül. Ide figyelj hát! Ha akarsz, kiállok a nyilad elé, lőj rám, s ha eltalálsz, viheted tovább a lovakat, akkor már úgyis mindegy... Vagy ha igazán kemény vitéznek tartod magad, állj ki te az én vesszőm elé! Addig löjünk felváltva egymásra, amíg egyikünk ki nem nyújtózik. Na, mit szólsz hozzá, Égőszemű?

- Ahogy akarsz - vont vállat Égőszemű -, és hogy ne tarts gyávának, kiállok én a nyilad elé! - ezzel megállt mereven, s várta, hogy Simcsu rálőjön.

A Sárga Folyó menti vitéz kezébe kapta íját, felajzotta s már-már azon volt, hogy elereszti a vesszőt, amikor Égőszemű akkorára tátotta a száját, mint egy tepszi, óriási, vörös szemeit kimeresztette, hogy mint vörös ivókupák forogtak üregükben, s kegyetlen hahotára fakadt:

- Hahaha! Lőj már, te ügyefogyott, lőj már!

Simcsu megrettent a szörnyű látványtól, megremegett kezében az íj, s a kilőtt vessző csak a levegőt lyukasztotta ki Égőszemű feje felett.

- Na, te ügyefogyott... Most én következem! - ordította Égőszemű. - Menj csak olyan messzire, ahol már azt hiszed, hogy nem ér el a vesszőm! Ott kapod a fejedbe, de ne félj, nem halsz meg mindjárt, lesz időd még feltápáskodni; elvonszolhatod magadat a három kánhoz, és elmesélheted nekik, mi történt veled. - Ezzel Égőszemű elküldte Simcsut, és kilőtte rá vesszejét. Pontosan fejen találta a vitézt, az lezuhant a homokra, aztán ingadozva feltápáskodott, és a lova sörényébe kapaszkodott: lassan, lépésről lépésre közelítette meg a kánok táborát, és elhaló hangon mesélte el nekik a történeteket.

- Hát nem elért ennek az átkozottnak a vesszeje? - suttogta végül, és kilehelte lelkét.

Égőszemű annak rendje és módja szerint hazatért, és a zsákmányolt lovakat szétosztotta a megszokott módon. Egyedül Csongnak nem adott semmit.

Ezután, ahogy korábban Dzsasza megígérte, sorsot vetettek, ki legyen a következő támadó. Hát nem az öreg, nyolcvanéves Csanginra esett a sors választása!

Mindenki a tanácstalanul tébláboló öregre nézett. A fiatal Nancsong tért először magához, és rövest tiltakozott:

- Álljunk csak meg, emberek! Nem engedhetjük az öreget... Itt vagyok én, fiatal, elmegyek helyette örömmel! - S már fel is kapott táltosára, és fegyvereit csörgetve a Homoksziklák felé tekintetett. Nem sokkal a háború előtt azonban Nancsong feleségül vette egy errefelé uralkodó kán lányát, akit csak a Szép Mongolnak hívtak. A fiatalasszony odafutott a vitézhez, és hangos szóval kérlelni kezdte:

- Kedvesem, ne menj a három kán ellen! Ne hidd, hogy azért beszélek így, mert fiatalasszony vagyok és az uramat féltem. Csak hát még otthon, amikor szüleimnél laktam, egy éjszakán igen gonosz álmot láttam... Kérlek, ne menj a kánok ellen, mert bajt sejtetek.

Nancsong ránézett nyugtalan feleségére, összevonta szemöldökét, aztán leszállt a lováról, jelezve, hogy engedelmeskedik akaratának. Ekkor azonban felbukkant valahonnan Csong, és Nancsonghoz fordult:

- Ejnye, Nancsong! Mindig azt hittem, hogy igazi vitéz vagy... Mi történt hát veled? Ha a feleségedre hallgatsz, és hagyod magad lebeszélni a harcról, ne csodálkozz, ha az emberek azt hiszik, hogy félsz a haláltól, gyáva vagy, és rajtad köszörülnek majd a nyelvüket. Hej-haj! Dehogyan lehetett engem lebeszélni, amikor még tizenöt éves voltam!

Nancsong feldühödött, újra felszállt paripájára, és kezébe vette fegyvereit. Felesége ekkor megfogta lova kantárját, sírva próbálta visszatartani:

- Ne kísértsd a halált, édes-kedves uram! Egyszer már megmutattad, hogy férfi vagy, ne akard a bajt újra kihívni magad ellen!

Nancsong azonban már senkire sem hallgatott; felrúgtatott a Homoksziklák tetejére, rávetette magát Feketejurtájú kán táborára, éppen úgy, mint Égőszemű. Ő is találkozott a sziklás hegy tetején egy utánaküldött vitézzel, Aramdzsual, Raka fiával, aki Feketejurtájú kán embere volt. Ők is megállapodtak, hogy egymásra nyilaznak, s Nancsong áll ki elsőnek a másik vesszeje elé. Mielőtt azonban még kiállt volna, Geszer védőszellemeihez imádkozott, akik el is térítették a kilőtt vesszőt.

- Most aztán rajtam a sor, kedves barátom! - kiáltotta a fiatal vitéz. Előkapta nyilát, s úgy lőtte keresztül páncélostul ellenfelét, hogy a hátán jött ki a vessző vége. - A jó hírért-névért tettem!

- mondta aztán, és hazafelé vette az útját. Elesett ellenfele fegyverein és lován nyugtatta a szemét, mikor is hirtelen eszébe ötlött valami.

- Vigye el az ördög... Hiszen csak egy embert öltem meg, és csak egyetlen ménest hajtok hazafelé. Vajon nem fognak-e kinevetni a társaim, hogy csak ennyi tellett tőlem? Dehogynem, a fene egye meg! Az egész sereg rajtam fog röhögni, hogy: „Íme, emberek, itt van a híres Nancsong, aki ahelyett, hogy kinyújtóztatta volna valamennyit, egyet lelőtt, aztán, mint aki jól végezte dolgát, hazaoldalgott!”

A fiatal vitéz ekkor megfordította lovát, levágtatott a domboldalról, s rátámadt a Hegyek Gyors Bikájára. Megölte tízezer emberét, levágta a fejüket, copfjaikat összezsomózta s az egészet táltosa farkához kötötte. Ezután a sereg kilenc szakácsára rontott, konyhástul összevissza verte őket, összetörte kilenc győzelmi jelvényüket s kilencménesnyi lovat ragadott magával.

A Homoksziklák tetején azonban utolérte a Hegyek Gyors Bikája, és nem kímélte a száját, hogy megmondja neki a magáét.

- Te semmirekellő tibeti tolvajkölyök! Azt mondod, hogy nem elég a háború, amit a három kánnal vívsz, nem elég az a csata, amiben a fegyveredet csattogtathatod az orruk előtt, még rám is rám támadsz? Nem ismered meg, te ostoba? Én vagyok a nepáli kán fia, a Hegyek Gyors Bikája! Kitépted a jakfarkat győzelmi jelvényeimből, a nyelvüket meg összetörted? Add vissza a lovaimat, amíg szépen beszélek!

- Apád bunkóját, te tökfek! - ordította vissza Nancsong. - Hát ha te vagy az a tetűragó Gyors Bika, akkor tudd meg, hogy én meg Nancsong vagyok, az istenfi! Talán még nem hallottad, hogy Geszer kánnak, a győzhetetlennek elvárásolt vitéze vagyok? Elment az eszed, hogy gazdám, a tíz világtáj félelmetes ura helyett a három hülye kánhoz csatlakoztál? Ha tudtuk

volna korábban, amikor Dzsaszával és Sumarral együtt rátok támadtunk, már nem hordanád a fejed olyan hetykén a nyakadon, ebben biztos lehetsz!

Eközben egyszerre csak három vadliba húzott át az égen.

- Nézd csak, te rablófattyú! - mutatott felfelé a nepáli kánfi -, ott repül három vadliba. Hát én úgy lövöm meg a középsőt, hogy keresztülmegy rajta a nyíl vessző, de a hegye az elsőt is megöli, tollas vége pedig a hátulsónak veszi el az életét. Ha megteszem, amit mondtam, ereszd el a lovakat, ha hibázom, tartsd meg őket!

- Egye fene! - bólított Nancsong, és felfelé pislogott, hogy valóban leesnek-e a vadlibák. A nepáli kánfi felajzotta íját, és orvul, egyetlen vesszővel úgy lőtte keresztül Nancsongot, hogy a vessző hegye az egyik hónalján ment be s a másikon búj ki.

Nancsong a földre zuhant, de azonnal fel is tápázkodott; ruhája öbléből kendőt kapart elő és két végét a két bugyogó sebbe nyomkodta. Amikor aztán úgy látta, hogy a vérzés elállt, félelmetes hangon ráüvöltött a másíkra:

- Te szemét, te mocsok! Be vagy most szarva, mi? Olyan vagy, mint az asszonyok, amikor egymás hajának esnek, s az egyik kiszúrja a másik szemét az ollójával. Azt hiszed, te gyáva szemét, hogy olyan vitéz vagyok, aki kinyúlik egyetlen vessződtől? Most majd én mutatok valamit, amit ha tudsz, elmesélhetsz dicső szövetségeseidnek, a három kánnak! Eredj csak jó messzire tőlem, keress egy kis szénacsomót, tedd rá sapkád bojtjának a tetejére, erre meg rakj három apró báránymogyorót. Meglátod, pontosan a bojt fölött lövöm át a fücsomócskát, úgy, hogy a birkamogyorók meg sem rezzennek. Aztán ha visszamész, elmesélheted fünek-fának, hogy orvul kilyukasztottad a hónom alját és én még akkor is, félhalottan, olyan mutatvánnyal kápráztattalak el, amilyet még az öregapád sem látott!

Gyors Bika bólított, és hátrébb lépkedett, hogy birkamogyorót keressen. Nancsong közben felajzotta az íját, és a gyanútlanul keresgélőre szegezte:

- Egy lépést se, te mocskos gazember! Azt hitted, hogy átvertél, és lassan beledöglök a sebembe? - Ezzel eleresztette a vesszőt, amely keresztülfúrta a nepáli kánfi páncélját, és egyenesen az égbe ragadta a lelkét.

Nancsong levágta Gyors Bika fejét, és felkötötte egy zacskóban a lova oldalára, azután felkapaszkodott a lovára. Kötőfékre vette halott ellenfele hátasát, s a méneseket maga előtt hajtva lassan leereszkedett a Homoksziklák oldaláról.

Ment-ment a sebesült Nancsong, nehezen tartva magát a nyeregben. Egyszerre aztán a nagy hőség és a vérvesztés miatt szörnyen gyöngének érezte magát; megfordult előtte a világ, és úgy ingadozott a nyeregben, mint a nádszál a szélben. Amikor pedig már elvesztette minden erejét, és sötétség borult rá, oldalra billent, és lassan csúszni kezdett lefelé a táltos bal oldalán. A paripa felkapta a fejét, oldalra hajtotta, s sörényes, izmos nyakával igyekezett a nyeregben tartani lovasát. Mikor pedig Nancsong visszabillent, s az ellenkező oldalon csusszant volna le a nyeregből, a hűséges állat jobbra kapta a nyakát s igyekezett úgy egyensúlyozni az egyre nehezülnő testet, hogy az fenn maradhasson a hátán. Egyszerre azonban a fiatal vitéz teste váratlanul előredőlt, s a táltos hiába próbálta előremeresztett fejjel megakadályozni zuhanását, Nancsong, lova nyakát átölelve, fejjel előre lehuppant a földre.

A táltos csak állt felette szánakozva, aztán megrettenve vette észre, hogy két farkas üget feléje a pusztán, hogy gazdája húsát felfalja, két varjú károg a levegőben, s repül feléje, hogy Nancsong szemét kivájja. A paripa szétvetette négy lábát s eleven sátrat alkotott a vitéz élet-telen teste felett. Könnyei meg csak hullottak; áztatták a fiú arcát:

- Jaj, kedves sólyommadaram, nem röppensz már többé, vidáman rikkantgatva, a kék égen... Madarász csapdájába estél, szegénykém. Jaj, aranyhalacskám, a kék tenger habjai helyett halász iszákja lett a végzeted? Pusztá kézzel mertek ki a tenger sós vizéből? Jaj, édes gazdám, Nancsong, Geszer kán hűséges unokaöccse, boszorkány szorított a lábai közé, óriás morzsolgat az öklében? A harminc vitéz úgy egymáshoz tartozik, mint a dallamok a kórusban, mint a sás levelei, s mi is, harminc táltos csikó, úgy élünk-halunk egymásért, mint a madár két szárnya. Jaj, kedves Nancsong! Csak nem vesztetted életedet te, aki istenfi vagy, egy Dzsambudvib-világbeli egyszerű ember szennyos keze által? Édes gazdám, Nancsong, aki az egek urának parancsára született e világra, csak nem halsz meg gyarló, földi ember gyenge kezétől? Ha hagynám, hogy ragadozók falánk gyomra legyen a sírod, hogyan is hívhatnának eztán táltos paripának?

A farkasok közben megpróbálták hátulról hozzáférni Nancsong testéhez, a csikó azonban kirúgott és a levegőbe repítette őket. Ekkor meggondolták magukat, és most előlről rontottak rá; a táltos vicsorított, beléjük mart, majd mellső lábaival rúgta-taposta őket.

Nancsong a harci zaj hallatára lassan magához tért. Ahogy kinyitotta a szemét, megdöbbenve látta, hogy paripája négy lába között fekszik, feje felett pedig mohó varjak köröznek. Felkönyökölt, és szomorúan a varjak felé intett:

- Üdvözöllek benneteket, halottevő madarak! Ne féljete, nemcsak a szemem lesz a tiétek, hanem egész testem... Előbb azonban teljesítetek utolsó kívánságomat: repüljete a harminc hőshöz és szeretett testvéremhez, Édesszívű Dzsaszához. Mondjátok el neki, hogy megsebzett a ravasz ellenség, de nem csatában, hanem orvul. Mondjátok el azt is, hogy elvettem tőle kancáit és ménjeit, s magam előtt hajtva őket, elhagytam a Homoksziklák vidékét, de akkor rám tört a szomjúság és a gyengeség, s most a halál kerülget a sivatag kopár, dermesztő földjén. Kérjétek őket, hogy hozzanak magukkal vizet és mindent, ami egy haldoklón csak segíthet! Kedves varjak! Vigyázzatok, a vitézek nem értik a madarak nyelvét, ezért a minden beszédet tudó Bujdonghoz forduljatok!

A két varjú meghallgatta Nancsong üzenetét, s a későbbi zsákmány reményében elhatározták, hogy mindent úgy tesznek, ahogy a vitéz meghagyta. Odarepültek hát a harminc hős seregéhez, és káromni kezdték a fejük felett.

- Fogjátok be már a szátokat! - kiáltotta a madarak nyelvének értője, Bujdong, amikor meghallotta a varjak káromgását. - Jaj nekünk, jaj! Ha tudnátok, mit káromnak, ha tudnátok! - ezzel hangos sírásra fakadt; könnyei végigcsorogtak szélcserzette arcán.

Dzsasza, az Édesszívű, döbbenetn nézte a zokogó vitézt, majd türelmetlenül rákiáltott:

- Bujdong! Ide hozzám! Ha vitézek beszélnek egymás között, biztosan páncélos, kopjás hőskről folyik a szó, ha meg asszonyok gyűlnek össze, bizonyára kikencélt és szépen öltözött fehérnépekről diskurálnak. A varjak sem beszélhetnek másról, mint amit a közelben láttak... Csak nem Nancsongról hoztak hírt?

Bujdong még mindig a könnyeit törölgette, de azért nagy nehezen elmesélte, milyen üzenetet hoztak a varjak. Dzsaszának és Rogmónak is eleredtek a könnyei, gyorsan letörölték, hogy a harminc vitéz és a sereg ne lássa gyengeségüket. Dzsasza a katonák elé lépett, és hangos szóval parancsot hirdetett:

- Katonák! Nancsongung itt van már a közelben. Annyi zsákmányolt paripát hajt maga előtt, hogy meg sem tudja számolni őket. Várjátok és figyeljete, legyetek óvatosak! Néhányan eléje megyünk, mivel vízre van szüksége... Hát csak ennyit akartam mondani... - Ezzel Dzsasza, Rogmó és Bujdong előhozták lovaikat, és útra készülödték.

- Jobb lenne, ha magunkkal vinnénk Künggent is, a javasembert - morogta elgondolkozva Dzsasza. - Hiszen azt sem tudjuk, hogy él-e még, vagy már meghalt. Ha él, javasember kell neki bizonyára!

Bujdong már futott is a javasemberért, nagy sietve magával rángatta. Künggen térdén csúszott a földön, felesége meg a javas ruhájába kapaszkodott, és ordított, ahogy a torkán kifért:

- Jaj, ne menj el, édes uram, ne menj el! Ez az év szerencsétlen év! Aki keletnek indul, rajtaveszt! Ha elmész, meghalsz, jaj én édes, egyetlen uram!

Bujdong abbahagyta a küzdelmet; visszasietett Dzsaszához és Rogmóhoz. Elmondta nekik a javasember feleségének tiltakozását, majd tanácstalanul széttárta a karját.

Rogmót, a Gyönyörűt elfogta a méreg, és nagyot ordított:

- Halljátok ezt a gazembert? Még egy ilyen semmirekellő, tetű alattvaló is azt hiszi, hogy mivel nincs itt Geszer kán, én meg csak egy asszony vagyok, nyugodtan packázhat velem! Nancsong halálán van, ez meg mindenféle tilalmakról pofázik. Ha nem jössz azonnal, esküszöm, kiontom a beleidet, és nem lesz ember, aki bűnömül rója fel, megértetted? - ezzel megragadta Künggen javasember haját, és magával vonszolta.

Siettek, ahogy csak lovuk lába bírta, s nagy sokára meg is érkeztek a Homoksziklák tetejére. Körbenéztek-forgolódtak, Nancsong azonban nem volt sehol. S ahogy néztek-nézelődtek, egyszerre csak látják ám, hogy valahol irdatlan messzeségben porfelhő emelkedik a magasba s már-már a felhők talpát simogatja. Mintha csak mágnes vonzotta volna őket, arrafelé vették útjukat, mígnem Rogmó felkiáltott:

- Akármilyen legyen, ha nem Geszer pej táltosa veri fel a port! Gyerünk! Értjük utol! - ezzel megcsapták paripáikat, s a porfelhő irányába vágattak.

Amint aztán egyre közelebb értek, látták ám, hogy nem Geszer áll előttük, hanem Nancsong fekszik a puszta földjén; felette védőn áll egy ló, körülötte pedig az irdatlan sok csikó mint élő sövény övjak az ólálkodó farkasoktól.

A táltos paripa csak állt-állt Nancsong felett, és hullottak a könnyei, mint a záporosó. Rogmó és Dzsasza is szemüket törölgették, és csak nézték a mozdulatlan Nancsongot. Nancsong lova helyett most már Geszer pej lova őrizte a sebesült vitézt, mivel táltos eszével megsejtette, hogy mi történt, és gazdája pajtásának a segítségére sietett. Parancsára álltak aztán a lovak élő sövényként Nancsong és a farkasok közé.

Künggen, a javasember, szó nélkül odasietett Nancsonghoz, és mindenféle varázserejű orvosságokat dugott a hóna alatti sebekbe, mire a vitéz egyszerre csak megmozdult, felült egészségesebben, mint annak előtte.

Akkor aztán letelepedtek, s Nancsong nagy mesélésbe fogott. Elmondta, hogyan támadott rá a három kán seregére; amikor megmutatta a többieknek a tízezer megölt ellenség levágott copfját és Gyors Bika fejét, olyan kacagásban törtek ki, hogy a könnyük is csorgott.

Amint így ültek-üldögéltek s múlatták az időt, hirtelen nagy suhogás támadt, s hat nyílvesző csapott le rájuk az ismeretlen messzeségből. Egy vessző Nancsongot találta el, egy Bujdongot, a harmadik pedig Künggent, a javasembert. Három másik éppen ennek a háromnak a lovát fúrta keresztül.

- Jaj nekünk, Dzsasza, jaj nekünk! - ugrott fel zokogva Rogmó, a Gyönyörű. - Hát ez meg micsoda?

- Ez? - lihegte izgatottan Dzsasza. - Ezt csak egyvalaki tudja megcsinálni odaátról - és a kánok tábora felé mutatott -, ne bögj, majd csinálunk valamit!

Levetette magát a földre, sorban odakúszott az elesettekhez, és Kűnggen javasember orvosságából ráloccsantott a sebeikre. Aztán anélkül, hogy megvárta volna az eredményt, lovára kapott és felrűgtatott a Homoksziklák tetejére.

Amint ott állt, nézelődött, látja ám, hogy a három kán vitéze, Hatujjú, nem is messze, éppen hat vesszőt tesz az íjára, közben meg varázsszavakat morog maga elé:

- Ha egy vessző nem talál embert, találjon lovat! Ha nem talál lovat, találjon embert!

Dzsasza, az Édesszívű, vészjósló nyugalommal kiáltott rá a varázslatba merült vitézre:

- Csak nem te vagy Híres Íjász fia, Hatujjú? Ó, te tetűragó! Miért adtad oda a táltosodat Bandzsumnak, Ambari fiának, ha most az életünkre törsz?

Hatujjú gúnyosan felnevetett:

- Odaadtam hát! És vitézre nem is emelném íjamat. De az előbb idelopódzott valami kis csirkefogó, és ránk szabadította a halált. Arra csak lőhetek, nem?

- Ahogy mondd! - suttogta rezzenetlen tekintettel Dzsasza, és szempillantás alatt keresztünyilazta. Nem tudta azonban, hogy Hatujjú lelke hat hüvelykujjában van, s amíg ezeket le nem vágják, az életét sem lehet kioltani. Ezért éppen hogy megingott csak, amikor Dzsasza vesszeje eltalálta, majd tegezébe nyúlt és újabb vesszőket helyezett az íjra.

Ekkor azonban Dzsasza előtt megvilágosodott minden: s míg Hatujjú a hűr megfeszítésével volt elfoglalva, Dzsasza előkapta acélszablyáját, odaugrott hozzá, kettévágta a hűrt, és ugyanazzal a mozdulattal hat hüvelykjét is lemetszette. Hatujjú nagyot sóhajtvá a földre rogyott, s a sóhajjal együtt lelke is az egekbe távozott. Dzsasza lehúztá ellenfele páncélját, megfogta táltosa kantárját, ruhája öblébe rejtette a vitéz levágott hat ujját, és visszafordult oda, ahol a többieket hagyta.

Rogmó eközben csak űlt a földön és szipogott.

- Ó, hogy a fene egye meg! - káromkodott Dzsasza, megpillantva a síró asszonyt. - Éppen az előbb nyűjtóztattam ki Hatujjút! Kinek nem használt az orvosság?

Aztán szó nélkül nekifogott, hogy új orvosságot készítsen: jó nagy adagot kevert abból a fajtából, amelyet még Geszer hozott magával az istenek utasítására. Fűstölöt gyűjtött és alázatos tisztelettel az ég felé küldte kérését:

- A tíz világtáj szent urának, a tíz bűn gyökere kitépőjének, Geszer kánnak isteni apja, dicső Kormuszda! Három szent égi nővér s ti védőszellemek, könyörűljetek az elesetteken, áldjátok meg orvosságomat, hogy legyen könnyű, mint a folyó habja, legyen gyors, mint a kilőtt nyíl-vessző! Engedjétek, hogy visszahozza három bajtársam elsőkött lelkét, visszaűzze testükbe elkódorgott tudatukat!

Felállt, odalépett a három halotthoz, meghajolt előttük, újabb fűstölöt gyűjtött és az orvosságot vérző sebeikbe öntötte. Akkor a három elesett felűlt, és csodálkozva pillantott szét maga körül. Egyedűl Kűnggen, a javasember roskadt vissza a földre bánatosan suttogva:

- Gyengének érzem magam, jaj de gyengének! - aztán orvossága után nyűlt, jót húzott az űvegből, majd a másik kettőt is megittatta. A vitézek megrázták magukat és sokkal egészségesebbek lettek, mint annak előtte.

Kűnggen gondosan megvizsgálta a lovakat is; kihűzgálta a nyíl-vesszőket testűkből, összevagdalta Hatujjú lemetszett nagyujjait, összekeverte a hűscafatokat az orvossággal, és bekente vele a paripák sebeit. Nagy nyerítés közepette tértek magukhoz a táltosok is, s lesték engedelmesen gazdáik parancsait.

A vitézek ezután kiválasztottak kilenc kövér kancát az elrabolt ménesből, levágták őket, húsból áldozati ételt készítettek Geszer kán védőszellemeinek, meghajoltak előttük, majd továbbálltak. Rogmó, a Gyönyörű, és Bujdong a ménest terelték, Dzsasza, Nancsong és Künggen javasember meg kitették Gyors Bika fejét egy hatalmas kötömbre és rányilaztak. Hazatérésük után szétosztották a ménest, ahogy korábban is tették, egyedül Csong nem kapott egy fia paripát sem.

A Sárga Folyó három kánja arra az elhatározásra jutott, hogy hazatér, Egyesítették hát csapataikat és megtették az előkészületeket a visszavonulásra.

Csong nagybácsi ezalatt sértődötten téblábolt a sereg körül, hiszen egyetlen lovat sem sikerült megkaparintania az ellenség javaiból. Törte-gyötörte a fejét, s feltette magában, hogy ő is szerez lovat magának, ha a többiek füttyölnek is rá. A három kán visszavonulási szándékát látván felbátorodott, elhatározta, hogy lecsap rájuk, és megpróbálja egyik ménesüket elhajtani. Felpattant Vad Bika nevű fejfekete-farkafehér lovára, felerősítette hangyabarna íját, felvette bőrlapokból varrt páncélját, kezébe kapta kétélű kardját, és a három kánra vetette magát. Óvatosan a visszavonuló sereg hátába mart, kiszakított egy csapat lovat a többi közül, s nagy ügyel-bajjal terelte őket hazafelé. Egyszerre csak lódobogás támadt a háta mögött, s felbukkant a közelében Fekete Vitéz, akit csak Vívó Karvaly néven emlegettek bajtársai.

Éppen a Homoksziklák tetején kódorgott Csong, amikor Fekete Vitéz utolérte. Csong nem vette észre azonnal az üldözőt, s ahogy a lovakat terelte, dicsekedve beszélgetett saját árnyékával:

- Nahát! Ki mondhatja ezek után, hogy nem vagyok legalább akkora vitéz, mind Dzsasza? Az biztos, hogy nem kap egy darabot sem a zsákmányomból - s kiköpött a homokra.

A mögötte lopakodó Fekete Vitéz, azaz Vívó Karvaly meghallotta Csong szavait és meghökkent:

- Bolond ez, hogy magában brummog-dörmög, dicsekszik? Mi a fenét jelenthet, hogy „ha hazamegyek, Dzsaszának nem adok semmit”? Na, majd meglátjuk!

Eltávolodott egy kissé Csongtól, aztán összeszedte erejét, és egy óvatlan pillanatban rettenetes ordítással rávetette magát. Csong nagyot ugrott, és meglepedve zsákmányról, nyájáról, futásban keresett menedéket. A másik ott dobogott-szuszogott mögötte és egyre közelebb került hozzá. Csong akkor magához szorította íját, vesszőit, és gyors mozdulattal belebújt egy mormotályukba.

Vívó Karvaly egy darabig ott téblábolt a lyuk mellett, majd a bejáráshoz hajolt, és bekiabált:

- Gyere csak ki, te mocsokfajzat! Mit gondolsz, meddig bírod a lyukban kuporogva?

- Hagyj békén és eredj haza! - könyörgött Csong. - A lovakat már úgyis megette a fene, viheted, amerre akarod! Mi az ördögöt akarsz tőlem?

- Hát ha ilyen adakozó kedvű férfiú vagy - nevetett Vívó Fekete Vitéz -, add ki az íjadat, a vesszőidet és a páncélotat is. Aztán békén hagylak.

Csong engedelmesen kitolta a lyukból, amit a másik kívánt; a gödör feneke csupa híg latyak lehetett, hiszen nyílveisszeinek korábban fehér tollát vastag sár borította.

Vívó megmarkolta a fegyvereket, maga mögé hajította, aztán újra odahajolt a lyuk szájához:

- Gyere ki, te tetűragó! Ha nem jössz magadtól, kifüstöllek!

Szaporán szedegetni kezdte az itt-ott púposodó száraz trágyadarabokat. Csong megsejtette, hogy Vívó trágyát gyűjt, és kétségbeesetten ordított:

- Kegyelem, jaj, jaj, kegyelem, irgalom! Hiszen Geszer nincs otthon... Ha meghagyod az életemet, kezetekre adom Rogmót, a Gyönyörűt!

A rémülettől vacogva kimászott a lyukból. Vérivó elkapta a csupa sár Csongot, összekötözte, s a visszaszerzett ménessel együtt Fehérszárjú kánhoz kísérte.

A rémült Csong térdre esett, amikor elvágta köteleit, és megpillantotta az ellenséget. Fehérszárjú alaposan megnézte a reszkető nagybácsit, majd ráordított:

- Elég a fetrengésből! Kelj már fel, mert...

Simanbirodza azonban félbeszakította:

- Nem mondom, ennél szebbet ritkán láttam életemben. Csong úr térdepel, a testvérem megordít, hogy keljen fel. Hát akkor beszélj, galambocskám, mit kínálsz cserébe az életedért?

Csong a sietségtől fulladozva hadarta:

- Geszer nincs odahaza, de nincs ám! Nem jött még vissza azóta, hogy elment a sárkány után... Bár Dzsasza, Geszer bizalmasa és a harminc vitéz itt maradtak, s bizony nem könnyű legyőzni őket, mégis, ha rám hallgattok, kitalálok valamit, hogy a kezetekbe kaphassátok Rogmót, a Gyönyörűt.

- Aztán mit ötlöttél ki, te szerencsétlen?

- Adjátok vissza a lovamat, páncéloamat és a fegyvereimet! Adjatok egypár sovány lovat is, hogy hazahajthassam őket. Otthon aztán majd azt mondom, hogy a híres, Sárga folyó menti kánok serege megfutott; egy darabig üldöztem őket, de nem tudtam utolérni, csak ezt a néhány, hátrahagyott gebét sikerült megkaparintanom. Erre a sereg széteszlik majd, és a vitézek is hazatérnek, ki-ki a szálláshelyére. Nektek nem lesz más dolgotok, mint hogy velem jöjjetek s elfogjátok Rogmót, a Gyönyörűt!

A három kán összedugta a fejét, és úgy döntött, hogy elfogadja Csong ajánlatát. Vissza is kapott mindent az utolsó szögig: fegyvert, páncélt, ruhát. Akkor aztán felkapaszkodott lovára és búcsút intve elrúgott. Nemsokára azonban visszatért, és a három kánhoz kocogott:

- Majd elfelejtettem... Tudjátok, már jó ideje vetélkedünk Geszerrel a hatalomért. Kié legyen az ország, kié legyen a nép? Remélem, ha magatokkal vittétek Rogmót, beleegyeztek, hogy én legyek az uralkodó Geszer helyett?

Fehérszárjú unottan bólintott:

- Ha sikerül, amit ígérsz, te leszel az ország ura!

Csong ekkor ismét meghajolt, lóra szállt és hazalovagolt.

Édesszívű Dzsasza és a vezérek már messziről észrevették a komoran hazafelé tartó Csongot, és eléje siettek, hogy üdvözlőjék.

- Hol maradtál ilyen sokáig, Csong bátyó? - kérdezte Dzsasza nyugtalanul.

Csong mosolyra igazította a száját:

- Akárhol is, jó hírt hozok. A Sárga Folyó három kánja táborát bontott és eltakarodott! Egy darabig üldöztem őket, de olyan gyorsan menekülnek, hogy nem tudtam őket utolérni. Csak ezt az elhagyott, néhány girhes lovat hoztam magammal... Biztosan azért engedték, hogy most rontsak rájuk, mert azt hiszitek, hogy ha harcra készek, nem tudom ellátni a bajukat. Így aztán nem is jutott más nekem, csak ezek a gebék. Ha úgy vélitek, hogy hülye vagyok hozzá, hogy csatát nyerjek, az nyilván nem véletlen... A rokonok vagyok, tehát: hülyének hülye a

rokona! Ha nem hiszitek, hogy eltakarodott az ellenség, küldjétek valakit utánuk: győződjön meg róla a saját szemével!

Dzsasza békítően Csongor vállára tette a kezét:

- Miért küldenénk, Csongor bátyó? Nem vagy te idegen, hanem a mi kedves rokonunk. Mindent elhiszek az utolsó szóig! Az ellenség hazatakarodott. Nem marad más hátra nekünk sem, mint hogy szétszéledjünk; menjen ki-ki szállásterületére, ahol korábban is lakott.

Rogmónak, a Gyönyörűnek könnyek csillogtak a szemében a felháborodástól, ahogy előbb Csongor, azután Dzsasza szavait hallgatta. Végül dühösen Dzsaszára támadt:

- Hát már te is megbolondultál? Hányszor mondta neked Geszer, hogy Csongor bátyónak lágy az arca, mint a finom selyem, hangja muzsika, a szíve azonban kemény, mint az öntöttvas! Azt is mondta, neked is meg nekem is, mielőtt elment, hogy titkos és fontos dolgokról ne ejtsünk szót előtte, csak olyanról beszéljünk, ha ő is ott van, ami nem fontos, és nem is lehet baj belőle. Ha így teszünk, nem tud ez az átkozott hazudozó bajba keverni bennünket!

Dzsasza kelletlenül megcsóválta a fejét:

- Ejnye, ejnye, Rogmó, hogy beszélhetsz így? Lehet, hogy átkozott hazudozó, tudja a fene, de hát adott-e okot rá, hogy árulónak tartsuk? Ugye hogy nem? Hagyj bennünket békén, hogy végre saját gazdaságunkkal foglalkozhassunk. Most az egyszer biztos, hogy igazat beszél! - Ezzel parancsot adott, s az összegyűlt sereg széteszlott, ment mindenki a maga útján.

Rogmó, a Gyönyörű, kétségbeesetten és nehéz szívvel bámult a hazavonuló sereg után. S amint az utolsó katona is eltűnt a láthatáron, magához hívta Makulátlan nevű szolgáját, Ravasz fiát, lovat adott alája és kémlelő útra küldte.

- Menj a kánok után - parancsolta -, s győződj meg róla, valóban hazavonultak-e? Tudnom kell, igaz-e a hír, vagy Csongor hazudott, mint rendesen.

A legény felkapott a lóra, s arrafelé vágatott, amerre régebben az ellenség tábora volt. Alig hagyott maga mögött két dombocskát, egyszerre csak szemben találta magát a lassan, óvatosan közeledő ellenséges csapatokkal. A szolga kihúzta a kardját, és a katonákra vetette magát.

„Nem lenne értelme, ha meglépnék - gondolta, miközben feléjük vágatott. - Most halok meg, vagy később, egyre megy!”

Csattogtatta a kardját, verekedett, mint egy oroszlán; ezer harcost küldött a másvilágra, mielőtt kilehelte volna a lelkét.

Az ellenséges sereg közben egyre közelebb ért Rogmó szállásához. A Gyönyörűnek megereedtek a könnyei. Kezébe kapta Geszer hátrahagyott, finom acélból készített kardját, és a ruhája alá rejtette. Aztán magához hívatta feleségtársát, Adzsut, a Vitézt, aki a vízisárkányok kánjának a lánya volt s igazi amazon; senki sem vehette fel vele nyíllövésben a versenyt.

Adzsut, a Vitéz, kelletlenül odasétált a kezeit kétségbeesetten tördelő Rogmóhoz.

- A tíz világtáj legyőzhetetlen ura, a mi szentünk, Geszer kán nincs idehaza, Dzsasza is elhagyott bennünket, a harminc vitézzel együtt, csak nem ülhetünk ölbe tett kézzel, míg az ellenség elpusztítja mindenünket! Gyerünk, harcoljunk, ahogy harcolni kell! - mondta Rogmó, és átnyújtotta Adzsunak Geszer óriási íját s tegezét, amelyben ezernegyven vessző nyugodott békességben.

Adzsut, a Vitéz, engedelmesen magára kötötte a tegezt, kezébe fogta hatalmas íját, s kiment a jurtából, hogy a közeledő ellenség szeme közé nézzen. S szembe is találta magát Fehérjurtájú kán fiával, Aranyfény herceggel, aki nem bírta türtőztetni magát s vagy negyven vitézzel

előresietett. Attól tartott, hogy a sereg felverte por leülekszik Rogmó gyönyörű arcára és el találja rútítani. Vágtatott hát vitézeivel, ahogy csak lovuk lába bírta.

Adzsú azonban eléjük toppant, és rájuk kiáltott:

- Hé! Álljatok csak meg egy szóra! Ti híres negyven vitéz, akik, amint látom, Rogmóért mentek, ti vagytok a Sárga Folyó menti sereg vezérei? He?

- Azok volnánk bizony! - mondták meghökkenve. - Mi a fenét akarsz tőlünk?

- Hiszi a piszi! - kacagott évődve Adzsú, a Vitéz. - Ha azok volnátok, szempillantás alatt tízes sorokba tudnátok állni...

Aranyfény herceg nem tudta mire vélni a dolgot, de csak intett, mire kísérei négy tízes oszlopba sorakoztak. Adzsú elismerően bólintott, majd előkapta íját és négy vesszővel keresztüllőtte a négy sort úgy, hogy tíz-tíz katonát fűzött egyetlen vesszőjére. A híres varázsvesszők nem maradtak benne a megölt ellenségben, hanem repültek tovább, rémületes pusztítást okozva a közeledők soraiban.

Adzsú, a Vitéz, ezután felpattant a halott Aranyfény herceg sárga paripájára, belezöttyent aranyos nyergébe, s rávetette magát az ellenségre. Hulltak a fejek, ömlött a vér, s halálordítás jelezte az utat, amerre az amazon járt. Nem tellett bele sok idő, az egész támadó sereg fejevesztett futásban keresett menedéket.

- Az az átkozott Csongor alaposan becsapott minket! Hiszen itt van Geszer, s kiirtja az összes harcosunkat! - kiabálták összevissza menekülés közben. Ekkor a sereg öt bátor főembere futott az első sorok közé, hogy megakadályozza a csatarend felbomlását.

Fehérjurtájú kán legfiatalabb öccse, Simanbirodzsa vezette őket, aki fehér táltosát lovagolta, s kezében tartotta halált hozó fegyvereit. Mögötte VÉRIVÓ Fekete Karvaly vágtatott, őt pedig Fehérjurtájú kán veje, Mancsuk, a koreai kán fia követte, akit közönségesen csak Gyertyácskának szólítottak. Hozzájuk csatlakozott Mila Gündzsük napáli kánfi is, Sárgajurtájú, és Mongsza Tüszker, Mon uralkodójának a fia, Feketejurtájú kán veje. Rárontottak a megriadt, menekülő katonákra, s ököllel, fegyverrel kényszerítették őket a további harcra.

Az ellenséges sereg ekkor ismét előrelendült, s bár Adzsú, a Vitéz, tizenegyezer ellenséges katonát segített a másvilágra, íja elkopott a küzdelemben, tegezéből pedig kifogyott a vessző. Kétségbeesetten pillantgatott maga köré, de nem látott senkit, aki a segítségére siethetett volna.

- Hát én már megtettem, amit tudtam! - adta fel végül sóhajtván a harcot, aztán megfordult, hazarúgott, összegyűjtötte nyájait, s maga előtt hajtva, ember nem járta hegyek közé terelte őket.

Rogmót közben körülfogta az ellenség. A Gyönyörű azonban nem adta magát könnyen; feje fölé emelte kardját, s a jobb oldalról rátörők közül tízezer embert nyújtóztatott ki, majd a másik oldal felé vagdosott nem kevesebb sikerrel. Azok azonban, akik előről és hátulról közeledtek, nem forogtak veszélyben, és halkan, hogy meg ne hallja, jeleket váltottak egymással:

- Most! Csak előre, előre! Amíg a többiekkel van elfoglalva! - ezzel körülvették és megpróbálták leszorítani a kezét. Ekkor a szerencsétlen Rogmó belátta, hogy nem harcolhat tovább, s úgy tett, mintha belenyugodott volna vereségébe. Leeresztette a kardját, mintha csak várta volna a feléje nyúló kezeket, aztán hipp-hopp, szempillantás alatt óriási böggöllyé változtatta magát, s hangos zümmögéssel felrepült az égre. S már-már úgy látszott, hogy megszabadul ellenségei karmai közül, amikor Fehérjurtájú kán védőszelleme, egy fehér lidérc, fehér istennővé változott s a böggöllyé üldözésére indult.

Rogmó, amikor észrevette, hogy követik, lecsapott az égből, s a földi növények levelei mögé rejtőzve röptelt tovább. Ekkor meg Sárgajurtájú kán védőszelleme, egy sárga lidérc változott sárga istennővé, s követte Rogmót, bármerre is csapkodott a szárnyaival. S amikor már-már így is megmenekült volna, Feketejurtájú kán fekete lidérc védőszelleme lett fekete istenné s fogott a menekülő üldözésébe.

Szegény Rogmó, bármerre is fordult, bárhogyan is zümmögött, csupa-csupa ellenséggel találta szembe magát. Nem volt mit tennie, elbújt a földön heverő kövek között, és egyszerre csak hatszáz szerzetesnő lett belőle. Ott vonultak az egyformán öltözött apácák hosszú sorokban a pusztán, ki ismerhette volna fel fátylaik alatt a szépséges Rogmót, a Gyönyörűt?

A három kán dúlt-fúlt dühében, végül arra az elhatározásra jutottak, hogy meg kell próbálkozni Rogmó fehér táltos paripájával. Ha más nem is, kedvenc lova bizonyára felismeri gazdáját a sok-sok egyforma apáca között.

Úgy is tettek, ahogy kigondolták. S valóban, a fehér táltos odafutott Rogmóhoz, fogaival tépdesni kezdte apácaruhája szélét, lábaival izgatottan kapálta a földet. A katonák ekkor odaugrottak hozzá és fogságba ejtették. Szinte ellenállás nélkül foglalták el Geszer fehér palotáját, övék lett sok drága kincse: minden kívánságot teljesítő csindamani drágaköve, aranybetűkkel írt szent könyvei, a Kandzsar és a Tandzsar, tizenhárom szent ereklyét őrző ereklyetartója, fekete varázsszenét, amelyen nem volt sem repedés, sem törés, halomba dobálták, mindent összetörtek, amit tudtak, a mozdíthatót pedig magukkal hurcolták.

Sírt-rítt az árva Rogmó, potyogtak a könnyei, ahogy idegen ország felé vonszolták kegyetlen rabtartói. Egyszerre azonban megpillantott egy egyszerű embert az út mentén Geszer alattvalói közül, s amikor a közelébe ért, hozzáfordult nagy bánatában:

- Biztosan visszajön az én Geszerem, ha végez a sárkánnyal! Érzem én, hogy visszajön! Te itt leszel majd akkor is, és látod, hogy amikor végigtekint pusztává lett országán s megtudja, hogy elhurcolt az ellenség, ájultan hullik a földre. Gyűjtsd meg ezt itt, amit most néked adok, s füstöld vele végig az arcát! - ezzel kihúzott egy szálat szempillájából s az ember kezébe nyomta. Aztán előhúzott ruhája öbléből egy apró kanalat, belepottyantott néhány könnyecseppet s ezt is feléje nyújtotta:

- Ezt meg öntsd a szájába! - aztán lehajtotta fejét, s mintha mi sem történt volna, folytatta útját.

Tigris vitéz, Geszer és Rogmó testőre, elkísérte Dzsaszát és ott maradt nála, hogy részt vegyen egy nagy lakomán. Evett-ivott, ami csak belefért, aztán alaposan lerészegedve hazafelé vette útját. S csak amikor a szállásterületre ért, vette észre, hogy mi is történt.

Villámsebesen magára kapkodta páncélját, kezébe fogta fegyvereit és a három kán után vetette magát. Nagy sokára utol is érte őket, s gondolkodás nélkül harcba bocsátkozott velük. Ötvenezer embert küldött már a másvilágra, de még ekkor sem tudták legyőzni. A sok ivástól azonban elfogta a gyengeség, s leült a földre, hogy kipihenje magát. Ekkor rontottak rá újra a katonák. Földre szorították és kioltották az életét.

A nagy csatazajra a többi vitéz is magához tért, s megéreztek, hogy valami nagy-nagy baj történhetett. Először Csodálatos Bölcs Testőr, Geszer tíz legkedvesebb vitéze közül az egyik rontott az ellenségre; ötezret levágott közülük, majd fáradtan visszavonult.

Ezután Bandzsar, Ambari fia vetette bele magát a küzdelembe. Éppen annyi katonát vágott le, mint Tigris vitéz, amikor Vérivó Fekete Karvaly keresztülnyilazta a lovát. Ekkor gyalog folytatta a harcot: levágott még tízezret, majd erejét és életét veszítve a földre roskadt.

Szamu fia, Égőszemű, kitátotta szörnyű száját, félelmetesen forgatta vörös szemeit, melyek akkorák voltak, mint egy-egy ivókupa, s belerontott a sűrűjébe. Úgy harcolt, mint az oroszlán, úgy, mint Bandzsar, egészen addig, amíg csak Mila Gündzsük, a kínai Tajbung kán fia át nem nyilazta vörös táltosát. Ekkor gyalogosan folytatta ő is a harcot; lekaszabolt ezerötszáz embert, s végül holtan roskadt a csata földjére.

Ezután oroszlánbömböléssel Sumar vágott közéjük. Éppen annyi ellenséget döntött rakásra, mint azok, akik előtte harcoltak, de Mancsuk, a Gyertya átlótte lova combját s leszállásra kényszerítette.

Ő is gyalog harcolt tovább, megölt ezer embert, de akkor maga is holtan zuhant a pusztá fűvére.

Sorban jöttek a többiek is: Acélszikla, Ambatai fia, aki halála előtt ötvenezeret küldött a másvilágra, Nagy Tajú és Kis Tajú, Nagydobos és Kisdobos, Árva Tajú és Rongsza. Hatan hatezret aprítottak darabokra, aztán Gyors Bika fia, Erős Fehérhomlokú, a hátukba került és sorban megölte őket.

Banszürcse, Badmari fia ötvenezer embert tépett miszlikbe, mígnem Mon ország kánjának a fia, Mongsza Tüszker átnyilazta a lovát. Gyalogosan harcolt akkor tovább, kétezret még a többi mellé vágott, majd maga is holtan esett össze.

A tizenöt éves Nancsong ötvenezer embert vágott darabokra, amikor Vérivó Fekete Karvaly neki is keresztüllőtte a lovát, gyalogosan még háromezer embert küldött a másvilágra, de végül ő is holtan maradt a csatamezőn. Hamarosan melléje került a hűséges Bujdong is, aki negyvenezer áldozata mellett hajtotta örök álmra a fejét.

Volt Geszernek egy nem mindennapi varázserővel bíró vitéze, akit Agyafúrtnak hívtak. Ő a gyalogos ellenség között végzett szörnyű pusztítást; tűzgömbbé változott, és mindenkit halálra égetett, akit csak ért. Amikor meg azt látta, hogy lovasok vágtatnak vele szemben, maga is lóra kapott, s kezébe drágakövekkel kivert ivókupát ragadott, amelyben olthatatlan tűz égett. Ha vágtató ellenség közelébe ért, földhöz csapta a kupát, s a fellobbanó tűzfüggöny ezrével szedte áldozatait. Hiába próbálták nyilaikkal elérni: a pattogó szikrák és a füst eltakarták üldözői elől. Akkora pusztítást végzett már az ellenség soraiban, hogy szinte nem is maradt ki ellen harcolnia, amikor maga is megszédült a füsttől s a szemébe hulló szikráktól. Hasztalan akart valamibe is belekapaszkodni, csak a homokba markolt, s végül levegője fogytán holtan hullott a porba.

A nemes Dzsasza, az Édesszívű, ezalatt a Csacsargana folyónál, a Három Oszlop vidékén legeltette állatait. Rettenetes haragra gerjedt, amikor értesült a történekről, s megtudta, hogy a harminc vitéz elesett a túlerővel szemben. Tüstént elővezette táltos szürkéjét, magára vette páncélját és sisakját, kezébe kapta fegyvereit. S már-már éppen indult volna, amikor melléje rúgtatott a nyolcvanéves Csargin tarkabarka lován, és felajánlotta segítségét. Dzsasza csak bólintott, majd megsarkantyúzta paripáikat, s elvágattak arrafelé, amerre a három, Sárga Folyó menti kánt sejtették.

Amikor végigpillantottak azon a vidéken, ahol korábban Geszer palotája állott, Dzsasza fájdalmasan felkiáltott:

- Nézd csak, nagybácsikám! Szegény Geszerünk híres paradicsoma, a Vörös Rét, egészen a Kisasszony-folyóig úgy néz ki, mintha óriás farkasok tengernyi birkanyáját téptek volna szét rajta. Szerencse, hogy táltosaink átugorják a hullahegyeket, más közönséges ló ugyan át nem juthatna itt! Jaj szegény, szerencsétlen társaim! - s nem tudván elnyomni bánatát, keserves könnyekre fakadt: - Jaj, kedves nagybácsikám, jaj nekem! Kérlek, várj itt egy kicsinykét! Ki kell találnom, hányan maradhattak még életben a Sárga Folyó menti három kán rettenetes

seregéből! - ezzel leszállt paripájáról, s gyalogosan felmászott a közeli hegy tetejére, majd amikor ezt alacsonynak találta, újabb és újabb hegyek csúcsaira hágott. Mászás közben csak úgy ömlöttek szájából a panaszos szavak:

- Jaj nekem, mit csinálsz hát, Geszer kán, aki a mennyországból jöttél s a tíz világtáj győzhetetlen ura lettél? Mit csinálsz, merre jársz, Kormuszda fia? Fekete csíkos, hegyek csúcsai között vándorló tigrisem, merre jársz, merre kószálsz? Hol verdesel uszonyoddal, aranyhalam, aki megszégyeníted erőddel a tenger mélységes fenekén lakozó cápákat is? Nem hallod, hogy keservesen siratunk valamennyien? Harminc hősöd, akik azért ereszkedtek le a mennyországból, hogy téged szolgáljanak, Rogmód, a Gyönyörű, akit hosszú és kemény próbák során nyertél el, tizenöt éves vitézed, Nancsong és én is, a te hűséges Dzsaszád, csak sírunk-rívunk és nem találjuk a helyünket. Mit csinálsz, merre jársz, Geszer kán? Csak nem ölt meg a tizenkét fejű sárkány? Csak nem Tízezer Öröm varázsolt el s láncolt magához örök időkre? Hol vagy, kánom, merre jársz? S hol maradtok ti is, égi védőszellemek?

Így vándorolt a szerencsétlen Édesszívű hegyről hegyre, hol sírva, hol pedig reménykedve és mosolyogva. Rogmó, a Gyönyörű, varázsereje segítségével meghallotta Dzsasza panaszát, és maga is keserű szavakra fakadt:

- Ó, én Dzsaszám, aki sólyom vagy az emberek között! Kiszárad bizony a fa, ha elpusztulnak a gyökerei, s csak az az ember hal meg igazán, akinek nem maradnak utódai. De hát kiszáradhat-e egy fa, amelynek gyökerei vannak, meghalhat-e egy férfi, akinek gyermekei vannak? Tudod-e a módját, hogyan lehetne a harminc vitézt újra életre kelteni? Rabság súlyos láncá tör a lábam, rablánc horzsolja finom bőröm... Eredj, mondj el mindent Geszernek. Gyertek aztán vissza együtt bosszút lihegve, tudjátok, mit kell tennetek!

Az Édesszívű meghallgatta Rogmó szavait, és maga is szél szárnyára ültette panaszát:

- Jól tudod, Rogmó, hogy ami megtörtént, nem lehet jóvátenni. Te sem takarhatod el arcodat, a csodálatosan ragyogót, s nem mondhatod, hogy utolsó rongy szolgáló vagy, ha fogva tartóid megkívánnak. Vajon mit fogok majd felelni, ha visszatér Geszer, és megkérdezi tőlem, mit tettem a kánok ellen. Mit mondok neki? Jobb volna, ha meghalnék, már úgy sincs semmi értelme az életemnek...

Rogmó erre újra csak elpityeredett:

- Csocong meg maradjon büntetlenül? Hiszen irigységtől és félelemtől hajtva elárult bennünket a Sárga Folyó három kánjának... Ő vezette őket a nyakunkra!

Édesszívű erre abbahagyta a siránkozást, lemászott a hegyről, és visszatért az öreg Csargin-hoz.

- Hát, nagybácsikám, vannak még elegendő. Ahogy számolom, legalább négyszázezerre rúg a seregük. De hát nem habozhatok: férfiember addig bátor, amíg fiatal, a kecskehús addig jó, amíg meleg!

Csargin szomorúan bólogatott.

- Hát én már nem vagyok fiatal, szent igaz. Birkafaroknyi a jövőm, a múltam meg óriáskígyó. Mégis veled megyek! - ezzel megsimogatta Dzsasza fejét, leszálltak lovaikról és felvezették őket az egyik magas hegy tetejére. Ott az öreg Csargin Dzsasza vállára támaszkodott és szomorúan elmosolyodott:

- Érzem, fiam, hogy hamarosan meghalok. És ha már nem élek, rakj emlékköveket a sírom fölé. Hiszen voltam én is valaki... Nemcsak annyit ért az életem, mint a lepkéé, amely utolsót lobbant a gyertya lángjában, vagy a rozsé, amelyet elrohasztottak a gombák. Te még fiatal

vagy, Dzsasza! Eljutsz az én uramhoz, a tíz világtáj hőiséhez, visszafordultok együtt, s írmagostul kiirtjátok a Sárga Folyó három megveszekedett kánját. Bosszút álltok ti még értem is!

Dzsasza, az Édesszívű, azonban nem engedte, hogy az öreg beleveessen halált váró gondolataiba. Megrázta a vállát, és lelkesítően rákiáltott:

- Csak nem ijedtél meg, nagybácsikám? Akkor meg minek a sok borongós szó? Gyerünk! Mutassuk meg nekik, hogy kik vagyunk, az anyjuk istenit! - ezzel megszorította lóva oldalát, mire a táltos megugrott, kezébe fogta csorbíthatatlan acélkardját, melyet menet közben élesre fent, s bátran lerontott a hegyoldalra. Éppen akkor kapta el az ellenséges sereget, amikor a legkevésbé várták. A Kisasszony-folyó gázlóján lopakodtak át, óvatosan keresve a köves folyóágyat, amikor az Édesszívű Dzsasza előbb hátba kapta őket, azután meg a balszárnyat szorította a vízbe. Úgy hullott kardjának csapásai alatt az ellenség, mintha csak tapasztalt földműves kaszája suhogott volna a búzamezőn. Ha pedig az erre-arra heverő halottak rendjeit nézte volna valaki, arra gondolhatott volna, hogy ügyetlen kaszás hagyott maga mögött ilyen girbegurba sorokat.

A Kisasszony-folyó hamarosan megtelt a levágott ellenség hulláival, habja vörösen csillogott a kiömlött vértől. Három alkalommal rontott rájuk az öreg Csargin kíséretében Dzsasza; hetvenezer katonát küldött a másvilágra, s egészen a jobbszárnyig vágta magát előre a harcosok sűrűjében. Ezután ismét eltávolodtak, majd visszafordultak, s tízezer embert kaszaboltak bele a vörös vizű folyóba. Egyszerre azonban Dzsasza meghallotta, hogy valahonnan messziről, a csatazaj túlsó oldaláról Csargin szólongatja.

- Mi az, nagybácsikám, csak nincs valami baj? - igyekezett túloldítani a fegyverzörgést.

- Vigyázz, Dzsasza! - kiáltotta Csargin apó. - Éppen most kelt át a folyón öt vagy hat előkelő harcos, hogy elkapjanak! Nyújtóztass ki legalább egyet belőlük, amíg én is odaérek!

Simanbirodzsa, Fehérjurtájú kán legfiatalabb öccse vezette a vitézeket; szürke táltosa izgatottan dobálta magát alatta, hátán csörgött a vért, fején csillogott híres sisakja. Amikor meglátta Dzsaszát, rárontott, s párviadalra kényszerítette. Kihúzták kardjaikat és már-már egymásra vetették magukat, amikor Dzsasza szárnyas, pej táltosa és Simanbirodzsa szürke paripája egymásra pillantott és visszahőkölt. Valaha, réges-régen hűséges barátok voltak, s mindketten visszarettentek a gondolattól, hogy valamelyikük gazdája is vérét onthatja a másik miatt. Hiába akarták vérszomjas vitézeik egymásra ugratni őket, csak nyerítettek-nyerítettek és iszkoltak hátrafelé. Hasztalan sarkantyúzta pej szárnyasát Dzsasza, az Édesszívű, csak nem tudta elérni az ellenséget. Akkor átdobta bal kezébe kétélű kardját, Simanbirodzsa felé csapott vele, de csak tja húrját tudta kettévágni. Ezután kárpótlásul az ellenség sűrűjébe vetette magát, és tízezer embert küldött a másvilágra.

A nap már lefelé hajlott, s Dzsasza összesen kilencvenezer, Csargin pedig tízezer embert nyújtóztatott ki. Hamarosan százezerre emelkedett Édesszívű áldozatainak a száma, úgyhogy bele is fáradt az öldöklésbe, s olyan szomjúságot érzett, majd belepusztult. Lélegzetvételnyi szünetet tartva odavágtatott a Kisasszony-folyó néptelen partjára, hogy megnedvesítse ajkát a hűvös vízzel. Alig kortyolt azonban néhányat, a habokban oldott vértől megszédült s ájultan zuhant a folyó szélére.

Simanbirodzsa, aki még mindig a lovát próbálta megfékezni, a szemben lévő partról felfedezte Dzsasza ájult testét, s tüstént leugrott hátasáról. Kitépett a közeli erdőtől egy fát, átvetette a folyón és száraz lábbal átkelt rajta a túlsó partra. Kihúzta a kardját, s egyetlen csapással lemetszette Édesszívű fejét, a kardja hegyére tűzte és örömmel mutatta fel ujjongó katonái előtt.

Amikor szegény Rogmó megpillantotta Dzsasza levágott fejét, rettenetes sírásra fakadt; öklével a mellét verte, jajgatott és átkozódott. Azután lecsendesedett, s kérte a Sárga Folyó három kánját, adnák neki a semmire se jó, levágott fejet. S ahogy a három kán, vállát vonogtatva, az ölébe vetette a fejet, Rogmó könnyeivel áztatta, és hangosan jajveszékelt:

- Hol vagy hát, szép hősöm, tíz világtáj rettenthetetlen ura, tíz bűn gyökereit kiszakító szent kánom? Hol vagy Kormuszda isten kedves fia! Csak nem vándorolsz már te is fenn az égen? Nézd, a te hűséges Dzsaszád itt fekszik holtan! Jaj nekem, jaj! A minden ellenségen keresztűrtő Dzsasza, az Édesszívű, halott! Elhalványult már mellén a négy nagy isten győzelmi jele, hasán sem látni a világbeliek színét, alteste sem olyan már, mintha a vízisárkánykának ereje költözött volna belé. Meghalt a mi nemes Dzsaszánk, az Édesszívű! - Aztán, amiért így jajgatott és zokogott, a három kán elragadta tőle a fejet.

Rogmó csak ment, ment, sírva-jajgatva, keserves útján, de pillanatra sem feledkezett meg a gondolatról, hogy valahogyan életre kelti Dzsaszát. Lázasan forgatta a szemét, kukucskált jobbra-balra, de sehogyan sem tudott felfedezni a halottak között egyetlen embert sem, akinek a testét ne borították volna szörnyű sebek. Ilyenbe pedig hogyan is költözhetett volna Dzsasza magasztos lelke? Mindenfelé csak húscsapatok, letépett végtagok jelezték az Édesszívű feneketlen dühét.

A Gyönyörű akkor hirtelen megpillantott egy karvalyt az égen. Észrevétlenül hókuszpókuszolt néhányat: Dzsasza lelkét beleköltöztette a karvaly tollas testébe, aztán, mint aki jól végezte dolgát, körbejárta az ellenség katonáit, mindegyiktől kért egy-egy nyílveesszőt, hogy máglyát emelhessen belőlük Dzsasza számára. S mivel a három kán semmi veszélyt nem látott a dologban, engedélyezte, hogy elégesse hűséges rokona holttestét.

A három kán egy darabig nézte, ahogy Rogmó gyűjtögeti a vesszőket, majd elunták a dolgot, és ügyet sem vetettek többé rá. Így aztán nem is vették észre, hogy Rogmó lopva felveszi a földről Dzsasza egyik elejtett vesszejét, majd úgy tesz, mintha a holttesttel foglalatosskodik, és levelet körmöl Geszernek.

„Tíz világtáj győzhetetlen ura, tíz bűn gyökerének kitépője, szent kánom, kedves Geszerem! - kezdődött a levél. - Életben vagy-e még, édes társam? Vagy tán azt jelzi hosszú hallgatásod, hogy te is felköltöztél az égi pusztákra? Mi legyen akkor velem, én édes uram? Talán utánad halok én is. De ha élsz még, hallgasd meg szavaimat. Tudd meg, hogy feleségedet, Rogmót, a Gyönyörűt, akit hatévesen nyertél el hosszú próbák során, elrabolták; Édesszívű Dzsaszádát, kenyerespajtásodat megölték, harminc vitézed is a férgek hizlalja a puszták földjén. Tizenhárom ereklyét rejtő fehér ereklyetartódat, minden kívánságot teljesítő drágakövedet, arannyal írt Kandzsurodat és Tandzsurodat, a legszentebb iratokat, amibe valaha is istenekről írtak, elrabolták és tönkretették. Harminc vitézed sincs többé, Geszer kán! Én meg szegény, árva feleséged, ebek harmincadjára kerültem. Elrabolt az ellenség, s azt sem tudom, kié-mié leszek. Gyere, vitézem, s tudd, mi a kötelességed!” - azzal a nyílveessző végére erősítette a levelet, majd varázserejével felküldte a magas égre.

Szállt-repült a Rogmó ujjai közül kilőtt nyílveessző, számolatlan hagyta maga mögött a méréföldröket, mígnem a tizenkét fejű sárkány kastélya fölé érkezett. Ott aztán nagy koppanással ráesett Geszer tegezére.

- Hát ez meg mi volt? - riadt fel a kába Geszer -, mi zörgette meg a tegezemet? Add csak ide, kedvesem! - nyújtotta a kezét Tízezer Öröm felé. Amikor aztán kezébe vette a nyílveesszőt, elgondolkodott és lassan emlékezni kezdett.

- Hiszen ez az én kenyeres társamnak, Édesszívű Dzsaszának a vesszeje! - s remegő kezekkel olvasni kezdte Rogmó levelét. Megsimította a homlokát, és értetlenül meredt maga elé.

- Mintha derengeni kezdene valami. Hiszen volt nekem egy feleségem, Rogmó, a Gyönyörű; kedves kenyeres pajtásom, Dzsasza, az Édesszívű, s harminc győzhetetlen vitézem is volt! Hogy felejthettem el őket? Szegények... Azt írja Rogmó, hogy megölte őket az ellenség! - Dühösen felugrott, s csakúgy, mint korábban Rogmó, ő is ujjai közül lőtte ki a hatalmas vesszőt: - Eredj, száguldj, Dzsaszám vesszeje! Fürd át a máját a gazembernek, aki bánatot hozott szeretett társaimra!

Szállt-repült a kilőtt vessző, bevágódott Fehérjurtájú kán jurtájába, keresztülfúrta a kán legkedvesebb feleségének a máját. Ott is halt meg a szerencsétlen asszony szörnyű kínok közepette.

A három kán roppant serege fejvesztetten futkosott ide-oda, s rémülten kérdegették egymást:

- Csak nem az Örökkévaló Kék Ég lőtte ránk vesszejét? Vagy a középső világból az aszurik haragudtak volna meg? Tán a vízisárkányok kánjai ordítanak dühükben a tengerek mélységes fenekén? Esetleg, de erre gondolni sem jó, a tíz világtáj félelmetes ura, Geszer kán közeledik? - Hiába volt parancsnokaik átkozódása, futott mindenki, amerre a szeme látott.

Egyedül Rogmó örült a három kán táborában.

- Él hát az én kegyelmes uram, a tíz világtáj hőse, Geszer kán! - dörzsölgette elégedetten a kezét. - Egy átkozottal kevesebb! - Azután ellopta a nyílveesszőt, amelyre már nem figyelt senki, és újabb levelet körmölt a hegyére:

„Kedves uram... Kilenc hónapig várlak a Kisasszony-folyó partjainál... Ha kilenc hónapig nem jössz értem, nem tehetek mást, mint hogy Fehérjurtájú kán felesége leszek!” - s ezzel ismét csak kilőtte a vesszőt ujjai közül.

Újra megzörrent a tegez Geszer mellett, amikor a levegőből lehulló vessző visszabújt társai közé.

Geszer ismét felocsúdott kábulatából, és felesége felé nyújtotta a kezét:

- Már megint megzörrent valami. Mintha nyílveessző bújt volna a tegezembe... Add csak ide, Tízezer Öröm.

Felesége engedelmesen a kezébe vette a tegezt, Geszer kinyitotta s tüstént megismerte vesszei között Dzsaszáét.

- Nicsak! Mintha nem is olyan régen már láttam volna ezt a nyílveesszőt! Nem is olyan sok idővel ezelőtt már ideküldte valaki. Hogy felejthettem el ilyen gyorsan? - Ezzel ismét kilőtte ujjai közül, s átkot kiáltott utána: - Aki ellenem áskálódik, lyukassza máját vesszőm hegye!

Ahogy a vessző eltűnt a magasban, Tízezer Öröm átölelte a vitéz vállát.

- Én hős vitézem... gyere, egyél-igyál! - s lágy mosollyal átnyújtott egy bakkal, azaz felejtető itallal teli ivókupát.

Zúgott-zengett a kilőtt nyílveessző, villámsebesen hagyta maga mögött a mérföldeket. Fehérjurtájú kán éppen egy hatalmas fekete kövön üldögélt s békésen itta mindennapi teáját. Amikor meghallotta a nyílveessző baljós süvítését, leugrott a köről, amely akkora volt, mint egy bika, s az ivókupát védekezően maga elé tartotta. Aztán óvatosan kilőttentette az italt, pontosan az érkező elé:

- Legyen áldozatom a szent Geszer káné! - majd gyorsan lebújt a fekete kő mögé. A vessző pedig, amely magába sűrítette Geszer isteni erejét, eltalálta a követ, keresztülhatolt rajta s a másik oldalán dugta ki a fejét.

A Sárga Folyó három kánja csodájára járt a kőbe szorult nyílvevesszőnek. Előbb megfogták s a hegyénél fogva próbálták kirángatni, később meg tollát tolták, lökdösték előre, de csak nem jutottak vele semmire.

- Ki a fenéé lehet ez a vessző? - álltak fel végül is a homlokukat törölgetve. - Csak nem a tíz világtáj uráé, Geszer káné?

Rémülten rázkódtak össze, mintha valaki hideg vizet öntött volna a nyakukba. Aztán rángatták, cibálták tovább.

Nemsokára arrafelé sétált Rogmó is, a Gyönyörű. Észrevette a kőbe szorult vesszőt, és vad öröm töltötte el.

- Ha az én félelmetes kedvesem vesszeje vagy, ugorj ki a kőből, s pihenj meg ruhám öblében; ha meg nem, maradj örökre kőbe szorulva!

Aztán óvatosan, hogy senki ne lássa, megkocogtatta a szikla oldalát, mire a vessző kiugrott és engedelmesen Rogmó ruhája öblébe bújott.

- Végre - suttopta Rogmó. - Lesz postamesterem, aki elviszi hozzá üzenetemet!

Geszer kán egy borús, bágyadt napon felment a kastély tetejére és fáradtan elszunyókált. Ebédidő tájt felébredt, és érdeklődés nélkül nézegetett szerte a világba. Egyszerre csak látja ám, hogy egy öregasszony tarka foltos tehenet vezet, nem is messze a palota fala mellett. Valami furcsát vett észre a tehenen, nem is állhatta meg, hogy le ne kiabáljon az öregasszonynak:

- Hé, anyóka! Miért nincs szarva a tehenednek? Mintha csak két apró csonkocska látszana a homlokán. Olyan öreg lenne már szegény?

Az öregasszony szomorúan rámosolygott Geszerre.

- Hát persze hogy megöregedett... Hiszen akkor volt borjú, amikor Geszer kán a mi vidékünkre jött feleségéhez, Tízezer Örömhöz. Annak meg már kilenc éve! Ennyi idő egész élet egy tehennek, nem?

Geszer szeméhez kapta a kezét:

- Érthetetlen, megfoghatatlan! Semmit sem értek! Mit jelenthet az, hogy már kilenc év is elmúlt azóta? - ezzel a tíz világtáj győzhetetlen ura megfordult és nyugtalanul feleségéhez sietett. Tízezer Öröm is éppen feléje igyekezett már, kezében tartva az ivókupát.

- Ó, szerelmetes hősöm, csak nem éhezel, csak nem szomjazol? - kérdezte, s csábos mosollyal Geszernek nyújtotta a kupát. A szomjas hős nagyot kortyolt belőle, és tüstént elfelejtett mindent.

Másnap újra a kastély tetején üldögélt, amikor egy varjú szállt arra, rekedt károgással. Úgy tűnt, mintha nyugati irányból érkezett volna. Geszer megörült, amikor meglátta, s valami ismeretlen kényszertől vezérelve üdvözlésére sietett:

- Ó, szegény, szerencsétlen varjú! Biztosan azért sietsz ennyire, mert az éhhalál elől menekülsz... Talán az emberek szennyos szálláshelyén keresel trágyát és hulladékot, talán a tevék gennyes sebéből akarod kihúzni a férgeket?

A varjú leült a tető szélére, és fejével bólogatva elégedetten károgott:

- Helyesen mondd, Geszer kán, tíz világtáj ura! Keletre lakom ettől a helytől, ahol az erekléy-tartók óriása emelkedik az égre. Nyugatnak meg azok a helyek vannak, ahonnan élelmet szoktam szerezni, hogy megtömködjem telhetetlen bögyömet. Most, hogy lassan beköszönt a

sötét, megyek, hogy kialudjam magam. Én nem éjszakázom ott soha, ahol eszem, a szennyben és a piszokban, hanem kimozdulok onnan, ha csak tehetem, nem úgy, mint Geszer kán, a Dzsambudvib-világ uralkodója. Mondd csak, Geszer, talán itt van veled Rogmó, a Gyönyörű is, Tibet földjének csodálatos gyöngyszeme? Nincs? Hát akkor hol van, nem tudod? De azt csak tudod, hogy hol van kenyeres pajtásod, Dzsasza, az Édesszívű, hol harminc vitézed, hol Nancsong? Olyat tettél, Geszer, mintha megölted volna őket! Jobb lenne hát, ha nem velem gúnyolódnál, hanem meghánynád-vetnéd magadban, vajon nem vagyok-e tisztább, bár tevék gennyes sebeiből húzkodom ki a férgeket, mint az, aki megöli a barátait? - ezzel felemelkedett a tető széléről, s hangtalan szárnyalással eltűnt a messzeségben.

Geszer meggörnyedt a hirtelen reátört fájdalomtól.

- Jaj nekem, jaj! Hiszen minden szava igaz! - s felpattant, hogy azt tegye, amit kell. Tízezer Öröm azonban útját állta, s ismét megitta a felejtés mindent lebíró italával.

A következő reggelen Geszer újra csak a kastély tetején pihent. Ahogy nézett-nézegetett szerteszét, kóbor rókákra esett a pillantása, amint ott ólálkodtak a palota körül. Geszer elmosolyodott, és évődő hangon kiáltott feléjük:

- Ó, szegény rókák! Hogy futnak, hogy összeszedhessék mindazt a szennyes hulladékot, amit az emberek elhajigáltak! Sőt még talán össze is vesznek majd rajta... Fúj!

A rókák nem álltak meg, futottak tovább, egyikük azonban visszafordította a fejét, s szinte ugyanazokkal a szavakkal pirított rá Geszerre, mint a varjú. A kán ismét csak a homlokához kapott, és minden megvilágosodott előtte:

- Irgalmas istenek! Hogy feledkezhettem meg mindenről? - kiáltotta, s máris palotája belseje felé igyekezett. Nem tudta elkerülni azonban Tízezer Örömet, aki most is megitta a felejtés italával.

Míg Geszer kán Tízezer Öröm rabságában a felejtés italával birkózott, messze-messze, egy domb tetején összegyűlt négy társa, hogy megemlékezzen róla és illendő módon elsirassa. Ott volt az öreg Csargin, nagybácsikája, Szenglün, Édesszívű Dzsasza fia, Lajdzsab és Széparcú Bölcs Vitéz. Hangos szavakkal káromolták szomorú sorsukat és siratták gazdájukat, a tíz világtáj urát. Amint így sirtak-ríttak, bánkódtak, egyszerre csak három darumadár tűnt fel az égen, és nagy kiáltozással feléjük tartott. A három madár nem volt más, mint Geszer három védőszelleme, három égi nővére, akik madár alakot öltöttek, hogy Geszer javára cselekedhessenek.

Amikor a vitézek meghallották a darvak izgatott hangját, abbahagyták a sírást, elállították emlékező könnyeiket, s Széparcú Bölcs Vitéz az ég felé fordította csillogó orcáját:

- Három daru köröz felettünk... Nézzétek csak, mintha nem is igazi darvak lennének! Talán átváltozott isteneket hozott erre a végzet? Miért sírnak vajon ők is, mint mi, szerencsétlen szolgák?

Lajdzsabnak, Dzsasza fiának, ahogy nézte, nézte a magasban köröző madarakat, önkéntelenül is gyászének tolult az ajkára:

- Jaj nekünk, szent urunk, tíz világtáj legyőzhetetlen vitéze, a tíz bűn gyökereinek kitépője, bölcs Geszer kán, jaj nekünk! Hol vagy, gazdánk, kinek mellkasa a tíz világtáj buddháinak minden jelével volt ékes, kinek hasát a négy nagy istenség fensége ragyogta be, s lábaival szilárdabban állt a földön, mint a négy vízisárkánykán. Egyetlen újjászületésed során ezer-ötszázszor tudtál alakot cserélni... Csak nem a te átváltozott formáid ezek a magasban

szárnyaló darvak is? Jaj nekünk, kedves darvak! Gyertek, szálljatok ide hozzánk! - Ezzel meghajtotta magát, leborult a földre, és várta, hogy a darvak leereszkedjenek az égből.

S Lajdzsab nem is csalódott. A három daru, akik nem voltak mások, mint a három égi nővér: Dzsamco, Dari és Udam, egyre lejjebb körözött, végül tisztes távolságra leszállt a dombtetőre.

Széparcú Bölcs Vitéz tiszteletteljes szavakkal köszöntötte az istennőket; azok azonban nem is válaszoltak a vitéz könyörgésére. Csak ültek, ültek mozdulatlanul.

A vitézek akkor elhatározták, hogy levelet írnak Geszernak, és a madarakra bízzák; ha beszélni nem is akarnak, talán a követ szerepe kedvükre való. Meg is írták levelüket, elzokogták benne veszteségeiket, lefestették a rombolást, amit a három orvul támadó kán serege végzett. Végül tiszteletteljes kéréssel a feszűlten figyelő darvakhoz fordultak:

- Repüljete, szálljatok messzire, madarak... Lehet, hogy urunk és parancsolónk, Geszer kán már halott... de ha él, vigyék ezt a levelet és hullassátok a lábai elé! Ő már tudni fogja, hogy mi a teendő!

A három daru hangos kiáltozással újra a magasba emelkedett, s egyikük csőrében már ott volt a vitézek levele. Azok négyen pedig átölelték egymást, és bizakodó könnyeket hullattak a domb zöldellő tetejére:

- Biztos, hogy elvarázsolt darvak voltak! Biztos, hogy jobbra fordul a sorsunk nemsokára!

Geszer éppen Tízezer Öröm társaságában üldögélt a palota tetején, amikor a darvak följük érkeztek. Tízezer Öröm tudta, hogy Geszer hazavágyódik, ezért le nem vette volna a szemét róla. Ha felment a palota tetejére, vele tartott, ha visszatért a kastélyba, árnyékként követte.

A darvak egyre csak a palota fölött keringtek, s törték a fejüket, hogyan adhatnák át Geszernak a levelet. Tudták, ha Tízezer Öröm meglátja, minden elveszett: biztosan megtalálja a módját, hogy erőnek erejével visszatartsa a hőst.

A három daru akkor olyan cselt eszelt ki, amely istenekhez volt méltó: akkora zivatart támasztott, hogy Tízezer Öröm megfélekezett Geszerről, s hogy mentse csinos fejét a rázúduló jégdaraboktól, futott ész nélkül a palota belsejébe. Geszer játékosan felkapott egy jégdiót, amely a közelében esett le, bedugta a szájába, de olyan hányingert kapott tőle, hogy azon nyomban vissza is öklendezte.

A darvak leereszkedtek a palota tetejére. A vitéz álmos szemekkel végigpillantott rajtuk, és mintha emlékek kezdtek volna ébredezni benne.

- Darvak...! Micsoda gyönyörű darvak! Éppen olyanok, mint hazámban... igen, mint Tibetben! Olyanok, mint a tibeti darvak! Gyertek hozzám, madaracskáim!

A darvak közelebb lépegettek, s amikor Geszer kinyújtotta a kezét, egyikük feléje dobta a levelet, majd mindhárman felröppentek a felhők közé.

Geszer feltörte a pecsétet, elolvasta a sorokat, s rettenetes sírásba, átkozódásba kezdett a palota tetején.

- Szegény, szerencsétlen kenyeres pajtásom, Dzsasza, te Édesszívű, szegény jó feleségem, Rogmó, te Gyönyörű, s legyőzhetetlen harminc vitézem. Hogyan is feledkezhettem meg rólatok?

Geszer táltos pej paripája közben sötét, ablaktalan istállóban raboskodott. Tízezer Öröm zárta oda, miután zabbal és finom takarmánnyal elcsalta a vitéz közeléből. Jól tudta a galád, hogy a paripa emlékeztetné Geszert elhagyott hazájára, eldobott feleségére, Rogmóra, a Gyönyörűre, eltaszított vitézeire. Vasbékót rakott hát táltos lábaira, vaslánccal láncolta az

istálló nedvességtől csöpögő falához, hatalmas tartóoszlopához. Néha egy-egy csomó penészes szénát dobott eléje, máskor meg hagyta, hadd éhezzen a szerencsétlen.

Nos, a táltos paripa mindent halló füleivel meghallotta Geszer bánatos szavait, magát káromló jajongását, összeszedte minden erejét, lerázta, elszakította láncát, lerúgta darabokra tört lábbékóját, kiszakította az istálló vasajtáját, s kivágtatott a szabadba, oda, ahol Geszer kán panaszkodott.

- Hallom, hogy mindened odaveszett - nyerítette emberi hangon. - A nemes, Édesszívű Dzsasza, kenyeres pajtásod, harminc vitézed, drágakövekkel kirakott palotád, mindened ebek harmincadjára került. Nem maradt senkid, csak Tízezer Öröm, akit megszabadítottál! Mit sírsz, jajgatsz itt, helyett, hogy cselekednél? - s úgy tett, mintha magára akarná hagyni a vitézt.

Geszer rémülten és rimánkodva kiáltott utána:

- Igazad van, táltos paripám, nagyon is igazad! Valamit cselekedni kéne... Gyere hozzám, gazdádhoz, kedves jó paripám!

A táltos azonban úgy tett, mintha nem is hallaná Geszer könyörgését és tovavágtatott. A tíz világtáj urát erre elfogta a feneketlen düh, berontott a palotába, egyenesen Tízezer Öröm szobájába.

- Átkozott, ravasz boszorkánya! - támadt az asszonyra. - Azonnal add elő sisakomat, amely visszaveri a ragyogó fénysugarakat, fekete, drágakövekkel kétszeresen berakott páncélomat! Hol vannak győzhetetlen fegyvereim? Ide velük gyorsan, amíg nem késő!

Tízezer Öröm felháborodottan ugrott Geszernek.

- Hogy mersz ravasz boszorkánynak nevezni, te semmirekellő, te túros hátú gebén érkezett, sehonnai gazember! És még miattad öltem meg nagy hatalmú, jóságos férjemet, a tizenkét fejű sárkányt! - futkosott sírva-ríva az asszony fel-alá a szobában.

Geszer kezébe kapta elvarázsolt kantárját, és megpróbálta utolérni a lovát.

- Gyere vissza, lovacskám! - hívta-hívogatta, a paripa azonban füle botját sem mozdította, csak vágtatott-fickándozott a palota falai mellett. Végül nem maradt más hátra, mint hogy égi nővéreihez forduljon nagy bajában:

- Drága nővérekém! Fogjátok már meg ezt a széllébélt csikót! - fohászkodott ég felé fordított arccal.

Három testvére, Dzsamco, Dari és Udam azonban mogorván mennydörögték:

- Táltos lovad nagyon felbőszült, testvérekém, s akárhogy is hívogatod, nem fog veled menni... Mit tegyünk, még nekünk sem engedelmeskedik! Azt tanácsoljuk, keresd meg inkább a tizenkétfejű lovát, Darmatit, amely most valahol vad öszvérek között legelészik a pusztán. Ha a közelébe érsz, felismer majd, és hagyja, hogy megfogd! Hiszen most már te lettél a gazdája!

Geszer úgy is tett, ahogy égi nővérei tanácsolták; megfogta a tizenkétfejű lovát, aztán füstölőt gyújtott védőszellemei tiszteletére.

- Kedves, tiszteletre méltó védőszellemek, néktek áldozok e füst-áldozattal. Tudjátok meg, hogyan megy a sorsom... Azért jöttem erre a vidékre, hogy megöljem a tizenkét fejű sárkányt, s mit hallok? Míg én a sárkányt gyilkoltam, kedves kenyeres pajtásomat, Dzsaszát, az Édesszívűt, és harminc hűséges vitézemet megölte az ellenség... Nincs már más vágyam, csak hogy a gyilkosok nyomára bukkanjak... Arra kérlek benneteket, kedveseim, hogy vessetek le az égből néhány jól égő fahasábot, pár száraz trágyadarabot, hogy felgyújthassam vele a tizenkétfejű kastélyát, amelyben annyi évig éltem öntudatlan!

A védőszellemek kegyesen meghallgatták Geszer kérését, s mint a záporosó hullott az égből a sok fahasáb és száraz trágya. A tíz világtáj ura összekapkodta az égiek ajándékát, körberakta vele a palotát és meggyújtotta.

A lángok magasra csaptak, s sorban bekúsztak a tizenkétfejű szobáiba. Amikor már Tízezer Örömgig értek a tűzcsóvák, a megrémült asszony nagyot kiáltott, s nyomban előadta Geszer eldugott pánccélját, fegyvereit.

- Jaj nekem, jaj! - kapott fegyverei után Geszer kán. - Most már valóságnak tűnik, hogy kilenc évet fecsérelem el az életemből!

Felragadott néhány nedves lótrágyakupacot a földről, és súrolni, sikálni kezdte vele megrozsdásodott pánccélját, egészen addig, amíg csak szebben nem ragyogott, mint azelőtt.

Ekkor magához fűttenetette a sárkánytól örökölt táltos lovát, felült a hátára, és a tizenkétfejű minden állatát, amely csak a palota körüli pusztákon legelészett, két szerszámdísszé változtatva felerősítette a sárkány paripájának a hátára. Aztán megverte lova oldalát a tíz világtáj legyőzhetetlen ura, a tíz bűn gyökerének rettenthetetlen kitépője, Geszer kán, és Tízezer Örömg társaságában ősi szállásterülete felé vette útját.

Amint ment, kocogott táltos paripáján, a pusztaszélén egy csapat vadon élő őszvérré lett. Szíve megbizsergett az ugrándozó állatok látványától:

„Kilenc éve már, hogy nem tettem semmit, csak tétlenkedtem... Kilenc hosszú éve! Még a lábaim is megmerevedtek, míg a sárkány palotájában múltam az időt, kezem megmacskásodott az evésben-ivásban. Lássuk csak, el tudom-e még találni az ide-oda ugrándozó pusztai állatokat?” - kérdezte magában, és üldözőbe vette a négylábúakat.

Míg egyre csak azon igyekezett, hogy vesszővégre kapja őket, valami furcsa állatot fedezett fel a menekülő őszvérek között.

„Hát ez meg mi a fene lehet?” - hökkent meg, és még közelebb vágatott, hogy alaposabban szemügyre vegye. Amint aztán egészen a négylábúak mellé ért, látta ám, hogy az őszvérek között szökdécselő valami nem más, mint saját táltos paripája.

- Állj meg, állj meg, lovacsám! - rikkantotta Geszer, amikor felismerte hűtlen hátságát. - Ne félj, nem rád, hanem csak az őszvérekre és a vadlovakra vadászok! Ha nem állsz meg, megöllek, levágom négy patádat, s itthagylak szégyenszemre a pusztai férgek martalékául!

A táltos pej paripa akkor felhagyott a meneküléssel; odasomfordált Geszer kánhoz, ráfektette nyakát Geszer hátságának a sörényére, s könnyek között panaszkolt:

- Jaj, nagy az én bánatom, édes gazdám! Ha visszagondolok a régi szép időkre, könnyek szöknek a szemembe. Eszembe jut Rogmó, a Gyönyörű: hogy nyergemet illendő módon feldíszítse, tiszta selyemből készített üllőpárnát a hátamra; hogy a nyereg hidege ne fagyassza érzékeny bőröm, egyszerű nemez alátét helyett lágy cobolyprémet simított a nyereg alá. Még a hevedert is puha selyemből csináltatta, hogy fel ne törje gyöngyszínű hasamat. A nyeregcsatokat meg aranyból verette, hogy ragyogjanak, csillogjanak, ha rájuk süt a napfény. Télen cobolytakaróval védett a fagy farkasfogaitól, háromszor napjában friss, illatos árpával és búzával csillapította éhem! Nyáron, ha a nap heve tűrhetetlenül lángolt, megkereste a leg-hűvösebb, legárnyékosabb helyet, és odavezetett. Aztán friss, hűvös forrásvizet hozott, cukorral és datolyával kínált, pedig azt csak igen előkelő embereknek szoktak felszolgálni. Ha leszállt az este s a nap heve elcsillapodott, selymes, hegyi legelőre vezetett, mert tudta, hogy bár a táltos paripa szereti a cukrot és a datolyát, igazi tápláléka mégis az éltető fű! Most pedig örökre el kell válnom az én asszonyomtól, Rogmótól. Jaj nekem, jaj! Nem látom már soha többé jó kenyerespajtásodat, Édesszívű Dzsaszát, sem hűséges harminc vitézedet! S még

csodálkozol, hogy elfutottam tőled? Hiszen volt időm mindezen gondolkodni, amíg Tízezer Öröm sötét istállójában étlen-szomjan szenvedtem vasra verve.

- Szegény, szerencsétlen, kedves lovacskám! - suttogta Geszer, paripája nyakát simogatva, s az ő szemei is megteltek könnyel. Leugrott a tizenkétfejű lováról, háromszor is megvendégelte régi paripáját: elébe rakott minden finomat, amit csak kívánt: árpát, búzát, édességet. Aztán felszállt a hátára, s folytatta útját hazafelé.

Amint mentek-lovagoltak, egyszerre csak egy óriási fehér jurta mellett vezetett el az útjuk. A jurtaajtóban szépséges fiatalasszony állt, s már messziről integetett az érkezőknek:

- Legyetek üdvözölve, távolból jött utasok! Térj be szerény jurtámba tíz világtáj félelmetes ura, győzhetetlen Geszer kán, frissítsd fel magad illatos teával, csillapítsd éhséged ízes főzöttmellel...

Geszert megejtette az asszony szépsége, leugrott hát a lováról, és szigorúan rászólt Tízezer Örömrre:

- Te lovagolj csak tovább! Én még maradok egy kicsit... Majd utolérlek! - Ezzel letelepedett a jurtában, várva, hogy az asszony megvendégelje. Amint ott ült, nézelődött, látta ám, hogy a gazdasszony előhúzza a jurta hátuljából egy ekét, amelynek két szarva közé óriási szarvasbogararak vannak befogva, felszántja velük a közeli földet, s magot vet belé. Az asszony megvárta, míg a mag kalászba szökken, learatta, kicsépelte, s a magokat egy üstben megpirította. Aztán lisztet készített belőle, ebből két süteményt sütött; az egyik hátára jelet tett, a másikra nem. A megjelölt kalácsot Geszer tányérjára rakta, a másikat a magáéra. Azután, mintha még valami dolga akadt volna, kisietett a jurtából.

A vitéz már-már kinyújtotta kezét, hogy megegye a neki szánt ételt, amikor három győzedelmes égi nővére egyetlen kakukkmadárrá változott, s gyorsan leereszkedett a jurtakémény tetejére. Ott aztán rémült kakukkolásba fogott, amelynek egyedül csak Geszer tudta az értelmét:

- Jaj, vigyázz magadra, taknyoskánk, nagyon vigyázz! - figyelmeztette a kakukkszó. - Nem vetted észre, hogy ez az aljas perszóna nem etetni akar téged, hanem eltemetni? Mérget kevert az ételedbe, s csak azt várja, hogy felfordulj tőle! Nem tudod, hogy nem egyszerű fehérnép ez a perszóna, hanem a tizenkét fejű sárkány nagynénikéje?

Geszer barátságosan intett a kakukknak, majd gyorsan felcserélte a kalácsokat: maga elé tette azt, amelyiknek nem volt jel a hátán, az asszonynak pedig a megjelölt jutott.

A szépséges fehérnép hamarosan visszatért a jurtába, mérgesen vette észre, hogy vendége csak ül-ül mozdulatlanul, nem nyúl ételhez. Dühösen kotorászott a jurta homályos végében, kihúzott onnan egy háromöles fekete botot, s felháborodottan Geszerre mutatott vele:

- Mi ütött beléd, hogy csak bámulsz és nem eszel? Egyél már no! *Szok, szok!* - tette hozzá aztán a Geszer számára megfajthetetlen szavakat.

Geszer nem szólt semmit, csak engedelmesen a kalács felé nyúlt, amelyen nem volt jel, megtörte és jóízűen befalatozta. Megtörölte a száját, és barátságosan a másik süteményre mutatott:

- Hát akkor rajta! Csak nem kívánod, hogy a részedet is én lakmározzam be?

- Dehogy, dehogy - mondta az asszony, s anélkül, hogy észrevette volna a kalács hátára karcolt jelet, megette. Aztán felpattant, felemelte háromöles fekete botját, Geszer felé vágott vele, és ismét varázsszavakat kiáltozott:

- *Szok, szok! Guru szok!* - s háromszor a vitéz fejére ütött a bottal.

A tíz világtáj ura sem volt rest, felugrott ő is, megragadta az asszony haját, és háromszor az arcába kiáltotta:

- *Guru szojaga!*

A néember megpördült, megrázkódott, s egy szempillantás alatt nöstény számárrá változott.

Geszer kötőfékre vette a szamarat, odavezette, ahol Tízezer Öröm várakozott, és megparancsolta neki, hogy ő is gyűjtsön tüzelnivalót. Mikor aztán megvoltak vele, Geszer felültette a máglyára a szamarat s alágýújtott. Az megégetés közben hol asszonnyá, hol számárrá változott, sírt-jajgatott, amíg csak ki nem lehelte a lelkét.

Így győzte le Geszer égi nővérei segítségével a tizenkétfejű nagynénjét, s irtotta ki írmagostul a sárkány egész familiáját.

Amint mentek, lovagoltak tovább, találkoztak egy emberrel, akit Gyorslábúnak hívtak. Gyorslábú az uruk nemzetségből származott; almásszürke paripán lovagolt, tegeze, mely az oldalát verte, telis-tele volt törhetetlen vasból kovácsolt hegyű nyílvesszőkkel. Szembevágatott Geszerrel, észre sem vette a vitézt, s nagy hetykén dicsekedni kezdett:

- Akárki is jár ezen a földön, tudja meg, hogy nincs errefelé senki, akitől megijednék! Hát úgy vigyázzon mindenki, aki velem beszél! - azzal dölyfösen, morogva és kiáltozva, ide-oda vágatott a pusztán.

- Hát ez meg ki az ördög lehet? - lepődött meg a tíz világtáj ura. Csendesen visszahúzódott az út menti bokrok árnyékába, táltosát egy fához kötötte, felajzotta íját, rátette óriási vesszejét, és a földre lapult. Így várta, míg a dicsekvő odaér.

Ahogy számította, úgy is történt. Gyorslábú vidáman füttyörészve Geszer mellé rúgtatott, ő akkor felugrott, és szó nélkül ráfogta az íját. Gyorslábú megrettent, megcsapta lova oldalát, és vad vágásban keresett menedéket. Geszer nem üldözte, csak harsány hangon utánakiáltott:

- Hé, Gyorslábú! Gyere csak vissza!

Gyorslábú erre visszanézett, megállította lovát s Geszer arcába bámult. Aztán úgy látszik felismerte, de nem mondhatni, hogy felderült az arca.

- Nézzenek oda! - füttyentett csodálkozva -, az átkozott Geszer van itt, akiről már annyit hallottam... Mit akarsz tőlem, hé?

Geszer gúnyosan végigmérte.

- Mintha az előbb hallottam volna valamit... Mintha valaki azt kiáltozta volna nagy büszkén, hogy nincs senki széles e világon, akitől megijedne. Aztán csak a hátadat láttam, úgy menekültél!

- Egye meg a fene, tényleg megijedtem - ismerte be Gyorslábú. - Nem tudtam, hogy te vagy, akivel összehozott a sors...

- Tudod mit - mondta Geszer elgondolkozva -, úgy sincs társam... Mi lenne, ha együtt vándorolnánk tovább, amerre a szemünk lát?

Gyorslábú nem szólt semmit, csak bólintott, és látszott rajta, hogy egyre morfondírozik magában. Egyszerre aztán meg is szólalt:

- Nem mondom, alaposan rám ijesztettél. De eljön az ideje, hogy én is rád ijesszek, kíváncsi vagyok, vajon megrettensz-e? Először hátulról támadok rád; kardom egyetlen csapásával elvágom lovad farmatringját, aztán oldalról ugrok neked, elvágom nyeregtartó szíjadat, végül

szemből rontok rád és szétkaszabolom a haslódat. Egyszer megteszem, ha nem is most, meg én! Kíváncsi vagyok, nem sápadsz-e el a félelemtől.

Geszer beleegyezően bólintott, hogy állja a próbát, s szó nélkül folytatták útjukat. Egyszer aztán Gyorslábú ismét megszólalt:

- Meddig vándorlunk még üres kézzel, Geszer? Mit ér a barátság, ha semmink sincs? Rontunk rá valakire, akivel találkozunk, és raboljunk lovakat! Csak nem maradunk szegények, mi ketten, amikor másoknak bőven akad?

Geszer újra csak bólintott, majd úgy tettek, ahogy megbeszélték. Rárontottak egy szab nevű nemzetségre, kiszakítottak egy nagy csapat lovat a ménesükből, és elhajtották őket.

Volt ott abban a szab nevű nemzetségben egy ember, akit Rongszának hívtak. Nos, ez a Rongsza, amikor látta, hogy a rablók elhajtják az állatokat, felvette sisakját és páncélját, felajzotta íját: vashegyű vesszőt tett rá, csak úgy zörgött-csörgött kövekkel erősített páncéljára. Geszerék után vetette magát, és hamarosan utol is érte őket.

Gyorslábú, hogy megmutassa bátorságát, szembefordult vele, és rákiáltott Geszerre:

- Hagyd! Félre az útból! Én majd megküzdök vele!

- Nem, nem! Hogyisne! Miért éppen te? - tiltakozott Geszer. Úgy összekaptak, hogy már-már egymás ellen fordították vesseiket. Tízezer Öröm, aki a közelükben volt, odafutott hozzájuk, és felajánlotta, hogy sorsot vet inkább, csak össze ne ugorjanak. Fel is dobott egy bokacsontot a levegőbe, s a szerencse Gyorslábúnak kedvezett. Az nem is habozott sokáig, hanem meghúzta lova kantárját, jelezve, hogy azonnal ráront az ellenségre.

Ezalatt Geszer gondolataiba mélyedett, és emlékezni kezdett régi-régi dolgokra is.

„Ebben a szab nevű nemzetségben nincs egyetlen vitéz ember sem, kivéve Rongszát. Amikor még gyermekek voltunk, együtt játszogattunk, s szövetséget is kötöttünk. Akkortájt fel is vettem harcosaim közé, s mivel nem volt páncélja, ajándékoztam neki egyet, amely kőlapokkal volt megerősítve. Ha most vele találkoztunk, és ez a páncél az én régi kőpáncélom, senki nem tudja megölni, hacsak nem oda céloznak, ahol a nyereg gombja látszik, s át nem lövik az ágyékát...”

Gyorslábú leszállt a lováról, s háromtenyérnyivel megrövidítette kengyelét. Aztán várta, hogy az ellenség rárontson. Rongsza melléje is rúgta, átnézett Gyorslábú feje felett, aztán jobb oldalára bámult, majd a bal oldalára, mögéje, végül pedig saját lova hasa alá.

Gyorslábú rácsodálkozott, és eltátotta a száját:

- Mit bámulsz, te? Csak a kengyelt húztam feljebb háromtenyérnyivel. Ha jól akarsz, harc előtt te is feljebb húzod. Úgy könnyebben megy a dolog!

Rongsza azonban gyanakodott, hogy Gyorslábú be akarja csapni, ezért éppen az ellenkezőjét cselekedte; leugrott hátsáról, s háromtenyérnyivel meghosszabbította a kengyelt. Aztán visszaszállt a lóra, és Gyorslábúra förmedt:

- Ki a fene vagy te?

- Gyorslábú, az urukok közül... Hát te?

- Én meg Rongsza, a szabok fia.

- Hát akkor áruld el nekem, Rongsza, hogy mi az ördögnek kémléltél előbb a fejem fölé, aztán mögém, végül meg jobbra-balra? Ha jól láttam, a lovad hasa alá is bámultál. Miért csináltad?

Rongsza felhúzta a vállát.

- Hogy miért? Nagyon egyszerű. Azért néztem a fejed fölött a hátad mögé, hogy megtudjam, mennyien állnak mögötted. Jó tudni az ilyet. Azért néztem aztán alaposabban mögéd, hogy nem rejtezik-e valaki az árnyékodban. Jobb oldalamra azért pislantottam, hogy lássam, elég vessző van-e a tegezemben. Aztán pedig meg kellett győződnöm arról is, hogy nem sérült-e meg véletlenül a hátasom lába... Ezért néztem a hasa alá! Kíváncsi vagy még valamire? Ha nem, akkor elég a szóból! Ha rabolni volt merszed, legyen bátorságod ahhoz is, hogy megküzdj velem életre-halálra!

- Hát igaz, ami igaz, valóban elhajtottam a ménesedet - mondta Gyorslábú. - Éppen ezért a tiéd az elsőség, hiszen én kezdtem az ellenségeskedést. Gyerünk! Lőj te elsőnek! Ha meg félsz, akár el is mehetsz, senki sem gátol benne!

Rongsza nem válaszolt semmit, csak felajzotta íját s eleresztette a vesszőt, pontosan oda, ahol Gyorslábú nyergének a gombja csillogott. Mivel azonban Gyorslábú háromtenyérenyre megkurtította a kengyelét, a vitéz fel tudott emelkedni úgy a nyeregben, hogy a kilőtt vessző elsuhant a nyereg és az ülepe között.

- Én következem hát - rikkantotta Gyorslábú. - Vigye el az ördög, most kell aztán vigyáznom! Ha túl alacsonyra lövök, a lovadat találom el, s örök életemre bánatos lennék, ha magamra kéne vennem egy ártatlan paripa megölésének a vétkét. Ha a testedre célozok, keresztüllövöm a májadat, ha a fejedre, a torkodba fúródik a vessző, így is, úgy is otthagysz a fogad. De hát ki akar megölni? Alapos lecke lesz már az is neked, ha eltalálom a nyered fagombját, ami ott meredezik az ágyékok előtt! - ezzel kifeszítette íját, s kiröppentette a vesszőt, pontosan a nyereg fagombja felé. Rongsza is megpróbált felemelkedni, mivel azonban háromtenyérenyivel lejjebb eresztette a kengyelt, hiába állt fel, nem maradt rés a nyereg és az ülepe között: Gyorslábú vesszejének vashegye szétzúzta a fagömböt, és belefűrődött Rongsza ágyékába.

A megsebzett vitéz végső erejével tegze után tapogatódzott, hogy új vesszőt tegyen íjára. Gyorslábú azonban nagy ravaszul így kiáltott:

- Kaparássz, csak kaparássz! Ha igazi vitéz vagy, akinek meg sem kottyán egy nyílvessző a hasában, gyerünk, nyilazzunk egymásra vágtából! Ha meg úgy érzed, hogy a végét járod, lőj úgy, ahogy akarsz!

Rongsza, aki kiváló vitéznek gondolta magát, megcsapta lova oldalát, hogy vágtára fogja, egyszerre azonban forogni kezdett előtte a világ és lezuhant paripája hátáról.

Gyorslábú odafutott melléje, s elégedetten látta, hogy ellenfele befejezte földi útját: holtan fekszik a pusztaszéli földjén. Lehúzta páncélját és magára vette, tegezét is oldalára övezte, majd felszállt a halott Rongsza paripájára. Régi fegyvereit felmálházta hátasára, s vissza se nézett, ment Geszer nyomán, előre.

Geszer közben gyakran hátra-hátrapillantott, és pontosan tudta, hogy mi történik mögötte.

- Hadd legyen csak büszke a tetteire... Sőt még úgy is teszek, mintha nálam is lenne keresni-valója! - Ezzel gyors mozdulattal szakadt nyeret tett szürke táltosára, szerszámainak is rongyos, fakult szerszámokra cserélte.

Gyorslábú közben utolérte Geszert, nem szólt egyetlen szót sem, várta, hogy Geszer kérdezzen valamit. Mivel azonban a tíz világtáj ura makacsul hallgatott, Gyorslábú úgy döntött, hogy megijeszti. Megölt ellenfele páncélja és sisakja volt rajta, ezért azt hitte, Geszer nem ismeri fel, hogy ki rejtőzik a páncél alatt.

- Megöltem az uruk nembeli Gyorslábút, elvettem páncélját és fegyvereit, itt vannak ni, a lova hátán! Most meg téged akarlak, Geszer kán! Megöllek és elveszem táltos paripádat! - kiáltotta

Gyorslábú elváltoztatott hangon. Megzörgette páncélját, és hangos ordítással Geszerre vetette magát.

A tíz világtáj ura megugratta lovát, és úgy tett, mintha a rettegés űzte volna a menekülés útjára. Amikor hegynek felfelé vágattak, Gyorslábú elvágta Geszer lovának farmatringját, mikor lefelé űzte a domboldalban, elszakította nyergének szíját, majd meg szemből támadt rá és eltépte hevederét. Geszer akkor leugrott nyergéből, piros arcú kisfiúvá változott, megfeszítette íját, s ráfogta a feléje vágató Gyorslábúra.

- Hé! Ne lőj, Geszer kán! Hát nem látod, én vagyok Gyorslábú, a barátod! Ne lőj, nem hallod?

- Inkább imádkozz! - ordította Geszer -, hiszen mindjárt felemelkedsz az istenekhez!

Gyorslábú villámsebesen leugrott lováról és odarohant Geszerhez. Megragadta íját, és nagy gyorsan hadarni kezdett, nehogy annak ideje legyen elereszteni a vesszőt:

- Te is megijesztettél egyszer, és akkor megbeszéltük, hogy én is megijeszthetlek, ha tudlak. Most itt van! Mit kapsz a vessződ után? Hiszen minden úgy történt, ahogy megállapodtunk, nem?

- Megijesztettél, hogyne ijesztettél volna meg - mosolygott Geszer, és leeresztette fegyverét. - Csak azt mondd meg, hogyan magyarázod, ami az előbb történt? Piros arcú kisfiúvá változtam, aztán rád fogtam az íjamat, a nagyot, te meg, mint a sakál, elkezdted ordítani: „Én vagyok Gyorslábú! Én vagyok Gyorslábú!” Erre mit szólsz, mit mondasz?

Gyorslábú csak a vállát vonogatta, pironkodott és szégyenlősen vihorászott magában. Ezután szétosztották egymás között a lopott lovakat, s ment mindegyik a maga útján.

Amikor Geszer már legelőterülete határán túl, a Nulum völgye közelében járt, óriási fehér jurta mellett vezetett el az útja. Le sem szállt a lováról, csak odaállt az ajtó elé teljes fegyverzetben. Az ajtó kinyílt, s egy kisfiú lopakodott ki a fényre.

- Ki lakik ebben a jurtában, kisfiam? - kérdezte Geszer a gyereket.

- Hát Adzsú, a Vitéz - mondta bátran a fiúcska. - Bizony ő. A tíz világtáj legyőzhetetlen urának, Geszer kánnak a felesége.

A vitéznek felragyogott az arca.

- Itthon van az anyád?

- Bárcsak itthon lenne - sóhajtott a kisfiú. - Elment háborúzni Feketehátú ellen. És már mióta küzdenek egymással! Hol az anyám győz, hol meg az a másik...

- Kedves kis fiacskám - érzékenyedett el a tíz világtáj ura, de megkeményítette a szívét, és így szólt azután: - Mondd meg anyádnak, hogy erre jártam, meg is akartam állni a jurtájában, de nem tehetem. Úton vagyok, hogy megöljem ellenségeimet, akik az életemre törnek. - Ezzel megcsapta lovát, és nagy porfelhő közepette elvágatott kelet felé.

Nem sokkal azután Adzsú, a Vitéz, hazaérkezett a küzdelemből. Még annyi ideje sem volt, hogy levegye íjáról a vesszejét, úgy hallgatta, amit a fiúcska mondott, és mindjárt tisztában is volt mindennel.

- Mondd csak, kedveském, merrefelé ment el az a fegyveres vitéz?

- Arra, amerre a nap nyugszik! - mutatta habozva az okos kisfiú.

Adzsú, a Vitéz, homloka fölé emelte tenyerét, s éles szemével feszülten kémlelte a mondott irányt, de semerre sem látott még egy levélrezdülést sem. Akkor keletre fordult, s alighogy

jobban kimeresztette a szemét, máris észrevett valamit: a Zengő sisak tizenhárom csúcsa csillogott-villogott a napfényben.

A sértett Adzsú akkor felemelte íját, célzott, s egyetlen lövéssel lemetszette a tizenhárom csúcsot Geszer sisakjáról.

- Ó, hogy a fene egye meg! - káromkodott Geszer, miközben sajnálkozva szedegette össze lelőtt díszait. - Még azt sem mondhatom, hogy igazságtalanul mérgelődik!

Megugratta lovát, s eltűnt a látóhatár mögött.

- A nyavalya törjön ki! - növekedett egyre Adzsú dühe. - Apa és fia egy követ fújnak... Ez sem árulta el, hogy merre ment az apja. Ha az egyik csirkefogó, a másik sem lesz külön! - azzal fiára fordította az íjat, és keresztülnyilazta a gyereket.

A tíz világtáj ura közben elérte azt a vidéket, ahol gyerekkorát töltötte. „Nagybácsikám majd elmond nekem mindent!” - gondolta, s arrafelé vette útját, ahol anyai ágú rokonai legeltettek. Eszébe jutott, hogy arrafelé az a szokás, hogy a kérdésre, amit az idén tesznek fel, csak a rákövetkező évben adnak választ, ezért megváltoztatta szándékát, s ahelyett, hogy bármit is kérdezett volna, egyszerűen elhajtotta lovaik jó részét.

Gü, a Gazdag, éppen jurtája mellett kavargatott valamit, amikor hírül hozták neki, hogy egy lovas vitéz elhajtotta ménésének javát. El sem dobta a nagy merőkanalat, csak felkapott lovára, s vágatott arrafelé, ahol a szerencsétlenség történt. Már messziről észrevette, hogy Geszer a tolvaj; felemelte hát az óriási kanalat, és dühösen a fiúra támadt:

- Te hülye, te koszos, tetvek tetve! Az én gyatra kis ménesemet hajtod el, ahelyett, hogy a három Sárga Folyó menti kánon, kenyeres pajtásod, Édesszívű Dzsasza, a nemes szívű Nancsong és a harminc vitéz gyilkosán járatnád az eszed! Inkább azt fontolgasd magadban, hogyan szerzed vissza elrabolt feleségedet, Rogmót, a Gyönyörűt, és elorzott vagyondat. Inkább azon törd a fejed, hogy mi lesz öreg apáddal, Szenglünnel, akit Csong nagybácsikád rabszolgasorsba döntött! Ó, te agyalágyult falubolondja, te! Ahelyett, hogy a dolgoddal törődnél, az én kis vagyunkámat lopkodod?

Geszer felnevetett, hogy mindent megtudott kérdés nélkül is. Nyomban visszaadta az ellopott lovakat Günek, a Gazdagnak, megverte lova oldalát, s lassan saját jurtapalotája mellé érkezett. A jurtapalotában, amelyben ötszáz ember is könnyűszerrel elfért, most Csong úr lakott nagy dölýfösen. Geszer körülnézett, és a Balaka folyó partján vert tábor. Aztán elővette a két elvárásolt szerszámdísz, melybe a tizenkét fejű sárkány szolgáit és tengernyi állatát változtatta. Hókuszpókuszolt felettük, majd elengedte őket: a rengeteg bezárt lény egy csapásra kibolydult a világra. A négylábúak ellepték a környéket, legeltek a pusztán, a folyó partján, sőt még a hegyoldalon is.

A kieresztett szolgák munkához láttak: felvertek vagy harminc közönséges jurtát és egy óriási fehér jurtapalotát vörös kéménnyel; Geszer meg elment, hogy megnézze, mi történt rég nem látott gazdagságával.

Hát amint ment, kocogott, elérkezett a régi-régi templom mellé, ahol a tizenhárom híres ereklyét őrizték valaha. Amikor meglátta, hogy mi lett templomából, mi lett a tizenhárom drága ereklyéből, megfordult előtte a világ, és ájultan zuhant a földre. Ekkor azonban előlopakodott valahonnan az az ember, akinek Rogmó, a Gyönyörű, megfelelő utasítást adott, és odahajolt az ájultan fekvő vitéz fölé. Meggyújtotta Rogmó hajszálát és szempilláját, szétfeszítette Geszer száját és beletöltötte a kanálnyi könnyet. Alig ért a néhány könnycsepp a vitéz gyomrába, Geszer máris magához tért, felemelkedett és magával vitte a hűséges szolgát oda, ahol új szálláshelyét felverte.

Csotong, amikor a három kán átadta az uralmat Geszer meghagyott javai felett, az öreg Szenglün kizavarta Geszer palotájából a csikósok közé. Most azonban szolgát menesztett Szenglünhöz, s visszaparancsolta a fehér jurtapalotához:

- Tüstént szedd a cókmókodat és gyere vissza, te vén rühes! - szólt a barátságos üzenet. - Valamiféle ismeretlen népek telepedtek meg a folyó mentén, meg a forrásnál is... Menj oda hozzájuk, és tudd meg, kifélék-mifélék. Mondd meg nekik, hogy ne törődjenek semmiféle úrral meg hivatalnokkal; ahány éjszakát eltöltenek, nekem fizetnek érte bért!

Szenglün felszállt a lovára, felkötötte az íját és a kardját, amit Csotong most visszaadott neki, s elkocogott arrafelé, amerre az ismeretlen népet sejtette. Amikor aztán meglátta a folyó partján legeltetőket, szomorúan felsóhajtott:

- Hej-haj, amióta elhagyott bennünket a tíz világtáj legyőzhetetlen ura, Geszer kán, nem láttam ilyen szépen felvert jurtapalotát, sem ilyen kövér állatokat. Istenuccse, mintha csak az ő régi gazdagságát látnám... Vajon ki lehet itt a gazda? - így hümmögött, töprengett magában, amíg csak a folyó forrásához nem ért.

Geszer, amikor a lódobogást meghallotta, kilesett a jurtából, s ujját a szájára tette:

- Csak csendesen... Tedd fel a sapkád, Tízezer Öröm, és készülj a vendég fogadására. Szenglün jön, a bácsikád! Vezesd be a jurtába, kínáld étellel-itallal, vendégségeld meg illendőképpen. Én visszahúzódok, láthatatlanná leszek, nehogy megzavarjam szegény öreg fejét. - Ezzel bebújt a jurta hátulsó részébe állított ládák mögé, és még egy függönyt is maga elé húzott.

Szenglün kinyitotta az ajtót, és le se szállt a lóról, úgy dugta be a fejét a jurtapalotába:

- Hé! Ki itt a gazda? Szóljáljon meg valaki, no! Csotong úr, az itteni vidék ura küldött hozzátok, és azt üzeni, hogy jól teszitek, ha minél hamarabb továbbálltok! Ha meg nem, minden itt töltött éjszaka után adóznatok kell, marhával, lóval, vagy amit kiró rátok. Aztán azt is kérdezteti, hogy mit kerestek errefelé? Van valami különleges okotok, hogy éppen itt telepedtetek meg?

Tízezer Öröm komoly arccal válaszolt:

- Jaj nekünk, kedves apóka! Bizony, bizony, nem gondoltuk jól meg a dolgot, amikor erre a vidékre költöztünk. Most, hogy elmondtad az üzenetet, bizony alaposan rám ijesztettél! Csak hát az a baj, hogy a férfiak nincsenek idehaza, elmentek vadat hajtani. Ha visszajönnek, mindent elmondok nekik, és biztos lehetsz benne, hogy tüstént továbbállunk! Te meg gyere be, apóka, igyál egy jó teát, harapj valamit, aztán menj vissza s jelentsd uradnak az üzenetet!

Az öreg leszállt a lováról, megkötötte tarkája lábát, leoldotta íját, kihúzta a kardját, s óvatosan maga előtt tartva belépett a jurtába.

Tízezer Öröm illendő módon meghajolt előtte, asztalt terített, és megkínálta egy hatalmas csésze teával. Az öreg átvette a csészét, s amikor ivott belőle, csupa öröm volt az arca, amikor pedig visszaadta, könnyek csillogtak a szemében. Ezután Tízezer Öröm egy bárány mellső combját tette elébe. Az öreg, mivel nem volt nála kés, kardjával próbálta szétszabdalni, a kard azonban hosszú volt, és sehogyan sem sikeredett szétvágnia.

Geszer, aki a függöny nyílásán keresztül nézte, elérzékenyült, előhúzza kristálymarkolatú törét, és az apja ölébe dobta. Szenglün felnevetett, amikor megragadta a kristálymarkolatot, elégedetten szelt a húsból, kicsit evett, s könnyek közepette adta vissza a kést Tízezer Örömnek.

Az asszony úgy tett, mintha nem tudná, miért sír és nevet az öreg.

- Mi bajod, apóka? - kérdezte látszólag csodálkozva. - Azt mondják, ha nevető vagy mosolygó embert látsz, kérdezd az örömének okát, aki meg sír, azt sajnáld! Miért neveltél, amikor átnyújtottam a teáscsészét, és miért szökkentek könnyek a szemedbe, amikor visszaadtad? Azt hiszed, nem láttam, hogy amikor hiába próbáltad meg kardoddal felaprítani a húst, és öledbe esett a kristálynyelű kés, mosoly ült az arcodra, azután ahelyett, hogy ettél volna, csak nyámmogtál, amikor meg visszaadtad a kést, csak úgy potyogtak a könnyeid... Azt hiszed, nem láttam? Mit jelentsen mindez, öregapó?

Szenglün még mindig a szemét törölgette, és csak nagy sokára tudott válaszolni:

- Bizony, bizony, úgy van, ahogy mondd. Tudd meg hát, hogy a tíz világtáj minden bűnét gyökerestül kitépő, bölcs, szent kán az én fiam volt! Kilenc hosszú év múlt el azóta, hogy harcba indult a tizenkét fejű sárkány ellen. Elment, hogy visszaszerezze elrabolt feleségét, Tízezer Örömet. Már-már azt hittem, hogy meghalt és nem tér vissza soha, de az előbb láttam ám, hogy felém nyújtottad hatalmas csészéjét, amelyből ő szokta valaha a teáját iszogatni. „Hát mégsem halt meg az én fiam!” - gondoltam magamban, és elmosolyodtam. Arra gondoltam, hogy biztosan visszajön még abból a messzi országból! Aztán meg az jutott az eszembe, hogy hátha a tiéd ez a csésze és nem az övé, meg hogy hol lehet szerencsétlen gyermekem, ezért sírva is fakadtam. Itt van ez a kés is, ni! Akármilyen legyek, ha nem az ő kése! De hol van ő, egyetlen, daliás fiam? Ezért sírok, hullajtom könnyeimet... Érted, asszony?

Amikor az öreg befejezte, Tízezer Öröm sírva fakadt, és Geszer sem tudta sokáig türtőztetni magát, felugrott, kirent a függöny mögül, és az öreg nyakába vetette magát. Így sírtak, zokogtak egymást átölelve, s alig vették észre, hogy az Aranyosföld is megmozdul, vonaglik fájdalmában, mint a megsebzett kígyó.

Geszer egyre simogatta, csillapítgatta öreg apját:

- Jól van, öreg, jól van... Hiszen nem vagy te asszony, hogy feleslegesen hullasd a könnyeidet. Még a végén Csongor is megtudja, hogy visszajöttem, és bottal üthetem a nyomát! Hallgasd csak, hallgasd, még a föld is megindult! Légy hát csendben, kérlek! - Ezzel gyorsan ruhája öblébe nyúlt, füstölőt gyújtott, és megnyugtatta a vonagló, aranyoshátú földet.

- Most pedig, apácskám - fordult Geszer Szenglühöz -, menj csak haza, mintha mi sem történt volna, és senki emberfiának szót ne ejts róla, mit láttál és hallottál! Ezt itt vidd haza anyámnak, és csináljatok belőle ízletes vacsorát a tiszteletemre! - s átnyújtotta neki a bárány hátulsó részét.

Amikor Szenglün kilépett a jurtából, Geszer olyan varázslásba fogott, amelynek következtében az öreg egy csapásra mindent elfelejtett, ami a jurtapalotában történt vele. Csak mentment hazafelé, és tanácstalanul rágódott az elmúlt órák homályos eseményein.

„Mi a fene történhetett velem? Csak nem Geszer jött vissza? Vagy mégsem? Megcsalt volna valakinek hozzá hasonló arca? Vagy álmodtam talán? Akárhogyan is van, csoda történt, hiszen nincs ezen a vidéken senki, aki nekem, öreg mihasznának, egy egész bárány hátulját, csak úgy ingyen, a kezembe nyomott volna!”

Az öreg tarkabarka lova oldalára csapva hazafelé vette útját. Aztán alighogy hazaérkezett, elhajította a bárány hátulját, előhúzta kardját, és ordítani kezdett, mint a sakál:

- Te rohadt csirkefogó! Elegem volt már belőle, hogy belecsüccsentél a máséba, és úgy viselkedsz, mintha a magad ura lennél! Ne félj, lemegy a napod hamarosan, Csongor, és neked is, Dzsarai asszony; Gagsa Amurcsiláé meg az enyém pedig felemelkedik! - Ezzel kirántott kardjával berontott a jurtapalotába.

Csotong felpattant, amikor meglátta a felháborodott Szenglünt:

- Nézzétek csak a vén marhát! Mintha elment volna az esze! - s intett három emberének, akik nyers husángokat ragadtak a kezükbe, és alaposan helybenhagyták az öreget.

Geszer, aki varázserejével mindent tudott az ottani eseményekről, azt is megsejtette, hogy apját összevissza verték Csotong emberei. Hallotta apja fájdalmas jajgatását, ravasz beszédét, ahogy tiltakozott a verés ellen.

- Miért veretsz összevissza, édes, egyetlen testvérem? - háborodott fel az öreg. - Biztosan félreértetted a szavaimat. Azokat az embereket már el is kergettem a folyó partjáról. A forráshoz közel három csorda vaddal találkoztam, s azért siettem hozzád ilyen sebbel-lobbal, hogy figyelmeztesselek rájuk. Ha a folyó innenső partjáról rontunk nekik, a vízhez tudjuk szorítani őket. Meglásd, annyit ejtünk el közülük, amennyit csak akarunk!

- Jól van, no! - csitította Csotong az öreget, és parancsot adott, hogy hagyják abba a verést. - Hisz megtettél mindent, amit lehetett! - Aztán egy halom szárított trágyát küldött Szenglűnnek, hogy legyen mire hajtania a fejét, ha a fekvés idejét mutatják a csillagok. Amikor beköszöntött az éjszaka, Gagsa Amurcsila könnyekkel a szemében álmatlanul hánykolódott Szenglűn mellett, és Geszerre gondolt.

- Mióta Geszer elhagyott minket, a szerencse is cserbenhagyott - szípogetta. - Ma meg újra csúffá tettek bennünket.

- Maradj csendben, asszony... Feküdj és hallgass! - morogta álmosan az öreg.

Az öregasszony felkönyökölt, és ráförmedt Szenglűnre:

- Maradjak csendben? Még te adod a sértettet? Talán inkább jót nevettem volna, amikor megfogtak és összeverték?

- Csinálj, amit akarsz - morogta továbbra is álmosan az öreg.

Gagsa Amurcsila azonban egyre inkább tűzbe jött.

- Csak fekszel, és úgy teszel, mintha az álom elvette volna az eszedet. Ajánlom, hogy mondd el, amit tudsz! Inkább mások előtt kellene hallgatnod, nem gondolod? Azt hiszed, hogy én is olyan ostoba fajankó vagyok, szájamat jártató locsifecsi, mint te, aki amerre csak mászkál, mást se tesz, mint a száját jártatja! Te tudsz valamit, öreg! Gyerünk, beszélj! - Mint aki kiadta minden erejét, kinyújtózott, és keservesen sírni kezdett.

Az öreg megsajnálta, megsimogatta, és suttogva vigasztalni kezdte:

- Csak csendesen, anyóka, csendesen! Amikor ma délután ahhoz a néphez mentem a folyó-partra, visszaúton találkoztam valakivel. Azt mondta, Geszer nem halt meg, s nemsokára visszatér, hogy öreg szüleit megörvendeztesse, a gonosz Csotongot pedig megölje...

S az anyóka csak feküdt-feküdt boldogan, és örömkönnök áztatták tevetrágya vánkosát.

Másnap a tíz világtáj félelmetes ura, Geszer kán öreg vándorló, kolduló szerzetessé lett, lelkének másik darabját pedig két kísérő tanítvánnyá változtatta. Ezek ketten egy szamarat vezettek, melynek hátára szegényes kis ennivalójuk volt felmálházva, amelyet kolduló útjukon gyűjtöttek össze. Amikor Csotong jurtapalotája elé érkeztek, kikötötték szamarukat, maguk pedig letelepedtek a földre.

Csotong öblös karosszékeiben a jurta mellett üldögélt, s elégedetten szemlélte a szorgoskodó pásztorokat. Amikor meglátta a lámákat, két szolgát küldött hozzájuk megtudakolni, kifélék.

- Úgy látom, mintha hozzám jöttek volna azok a messzi földről érkezett szerzetesek. Hallgassatok meg, milyen üzenetet hoztak!

A két küldönc kérdezgetni kezdte a lámákat, főleg az öreget, aki nem is maradt adós a válasszal:

- Szerzetes vagyok. Arra vándorolok, amerre a szemem világa vezet. Onnan jövök, ahol Geszert kiterítették.

- Jól van, nagyon jól! - dörzsölgette a kezét elégedetten Csong. - Amit kívántam, beteljesedett! Gyere csak közelebb, láma atyám! - S felkelt karosszékéből, hogy a lámát ültesse bele. Ekkor előbukkant valahonnan Geszer nagynénje, Csong felesége, és hangos jajveszékelésbe kezdett, amikor meghallotta a láma szavait.

- Ó, jaj nekem, jaj! Meghalt hát az istenek fia, a tíz világtáj győzhetetlen ura! Hiába hittem, hogy az istenek halhatatlanok? Megtörténhet-e, hogy a szent tibeti kánoknak magja vész?

Csong felugrott, elkapta az asszony grabancát, és összevissza verte.

- Te szemét, cafat! - kiáltozta. - Még mindig Geszer oldalán állsz?

A láma felemelte az ujját, jelezvén, hogy nem nézi jó szemmel a verekedést.

- Mintha azt hallottam volna - nézett Csongra -, hogy Geszer a rokonod, talán az unokaöcséd. Így hát szomorú pusztulása nagyon megviselhette szegény asszonyt. Ezért sír-rí a szerencsétlen. Jó lenne hát, ha abbahagynád a verést!

- Ahogy parancsolod, kegyes láma - udvariaskodott Csong, és elengedte az asszonyt. Majd parancsot adott szolgálóinak, hogy hozzanak elő mindenféle, értékesebbnél értékesebb dolgot, amivel megajándékozhatná a lámát a jó hírért. Azok elő is hoztak mindenfélét, s Csong örömeiben a szent embernek adta őket.

Ott ültek hát a lakoma mellett, s falták a finomabbnál finomabb falatokat, amikor Csong egyszerre csak odafordult a lámához:

- Tiszteletre méltó testvérem, kérlek, kegyeskedj nevet adni kedvenc kutyámnak...

- Csak nem névtelenül élt eddig az a szegény pára, hogy engem kérsz a névadásra? - csodálkozott a szerzetes.

- Nem tudtam neki nevet adni - sóhajtott Csong -, mivel nem akármilyen kutya, az szent igaz!

- Hát akkor legyen! - mondta a láma. - Legyen a neve: „Először a gazdád seggébe harapj, aztán a sajátodéba!”

Csong dühbe gurult, felugrott, és ráripakodott a szerzetesre:

- Hülye vagy, te láma? Ez éppen olyan, mintha én meg úgy hívnálak téged, hogy: „Amikor idejött, bölcs láma volt, most meg egy locsifecs, koldus, senkiházi!” Elegem volt belőled! Eredj a fenébe!

A láma felemelkedett a karosszékéből, és nyugodtan intett a legényeinek.

- Nem kell engem kidobni, elmegyek én magamtól is - mondta. - De mielőtt még elmennék, hallgass meg a szavamat: a tíz világtáj legyőzhetetlen ura, a szent kán, nem halt meg, sőt már útban is van, hogy a gonosz Csongot megölje! - Ezzel megfordult, s tanítványaitól kísérelve elhagyta Csong szállását.

A gonosz nagybácsi meg csak futkosott fel és alá, vonított a félelemtől, mint a fába szorult fereg.

- Jaj nekem, hogy a fene egye meg, most aztán itt a nagy baj a nyakamon!

A lámává változott Geszer hazafelé tartott, s amint rátért a jurtája felé vezető útra, egy pásztorfiúcskával találkozott, aki őt tarka kecskéjét őrizgette. Láta ám, hogy a fiúcska hol sírva fakad, hol meg vidáman énekelget. Geszer meghökkent, és nem tudta mire vélni a dolgot:

„Szegény, szerencsétlen gyerek. Vajon kinek a fia lehet kenyeres pajtásaim közül? Vajon miért zokog és nevetgél egyszerre a kis ostobácska?”

Odairányította lovát a fiúcskához, és barátságosan megszólította:

- Ki fia-borja vagy, barátocskám?

A kisfiú ráemelte könnyes szemét:

- Mióta elhagyott apám, Édesszívű Dzsasza és nagybácsikám, Geszer kán, a tíz világtáj győzhetetlen uralkodója, mióta Csongor bátyó rabszolgája lettem, senki sem kérdezte, hogy ki fia-borja vagyok. Ki vagy hát, tiszteletre méltó láma, aki figyelmet fordítasz egy szerencsétlen pásztorgyerekekre?

A szerzetes feddően emelte fel az ujját:

- Én kérdeztelek először, neked kell hát válaszolnod. Így kívánja az illem!

A kisfiú meghajolt, és tisztelettel elmosolyodott:

- A Dzsambudvib-világ uralkodója, Geszer kán, az ő kenyeres pajtásának, Dzsaszának, az Édesszívűnek a fia vagyok. Miután Geszer kán hadba vonult a tizenkét fejű sárkány ellen, ránk törtek a Sárga Folyó menti kánok, hogy elrabolják Geszer feleségét, Rogmót, a Gyönyörűt. Erre apám és a többi vitéz ellenük indult, s megölték legkiválóbb harcosaikat. Legjobb lovaikat meg, úgy mondják, elhajtották. De nem tarthatott sokáig az örömük, hiszen a gaz Csongor elárulta őket, s valamennyien életükkel fizettek, közöttük az apám is, az Édesszívű! - S a fiúcska sírva fakadt, amikor apja nevét kiejtette. Azután összeszedte magát, és folytatta: - Hát így történtek a dolgok! Most pedig, kérlek, te válaszolj az én kérdésemre.

A láma biccentett.

- Ki más lehetnék, kedveském, mint egy szegény kolduló szerzetes. Jártamban-keltemben csak annyit hallottam, hogy a tizenkét fejű sárkány legyőzte Geszert... Többet én sem tudok.

A kisfiú szeméből újra csak kibuggyantak a könnyek:

- Jaj nekem, jaj! Ki hitte volna, hogy atyám, az Édesszívű után nagybácsikámat, a szent Geszer kánt is elveszítem? Csodálkozhat-e valaki ezután, hogy szolgák közé vetettek, s így tengetem az életemet? Ha felnövök, s erőm is meggyarapszik, bárcsak bosszút állhatnék a gyilkosokon! De leszek-e valaha erős? Hiszen a rabság kiszívja a velőt is a csontjaimból. Ha az apám és Geszer is meghalhatott, én hogyan élném túl a rabságot? De mindegy! Talán ad majd valaki néhány jó tanácsot, hogy miképpen állhatnék bosszút az elpusztítottakért...

A kisfiú ismét keserves könnyekre fakadt, s a szerzetes sem tudta visszatartani előbuggyanó fájdalmát: forró könnyecsek hullottak az ő szeméből is. Az Aranyhátú Földanya vonaglani kezdett, mint a bőrétől megfosztott kígyó.

- Maradj csak nyugodtan, kisfiam - mondta a láma, és megtörölte a szemét. - Állhatatosságod és hűséged meghozza jutalmát, meglásd! - Ezzel megcsapta lova vékonyát, és elindult, hogy végezze a dolgát. A kisfiú azonban utánafutott, és addig kiabált, amíg csak a láma be nem várta.

- Mit akarsz még, kisfiam? - kérdezte türelmetlenül Geszer.

- Bocsáss meg, testvérem - szabadkozott a fiúcska. - Test nélkül nem tudunk élni, s nekem is szükségem van néhány apróságra, amellyel életben tudom tartani a porhüvelyemet. Itt van például ez a darab báránysajt, ni! Jutalmul kaptam, amiért mások kecskéit őrzöm, míg nagybácsikámat, Geszer kánt, a tíz világtáj győzhetetlen urát várom... - Kihúzta táskájából a sajtot, és a láma felé nyújtotta: - Kérlek, mondj érte áldást először szegény megboldogult apám, Dzsasza, aztán meg árva nagybácsikám, a tíz világtáj ura, Geszer kán emlékére. - Szégyenlősen lehajtotta a fejét, és csak tartotta a sajtot. - Aztán még, ha tudsz, kérlek, ajándékozz meg valami varázserővel is, hogy védekezhessenek ellenségeim ellen.

A szerzetes elvette az adományt, könnyekben tört ki, és a fiúcskához hajolt:

- Csak csendesen, fiacskám, csak csendesen! Mindenkinek szüksége van tanácsra, az árváknak meg különösképpen. Aki árva, húzza össze magát s lapuljon csendben. Figyelj rám, gyermekem! Geszer, Kormuszdá isten fia, legyőzte a tizenkét fejű sárkányt, s már útban van hazafelé, hogy a gonosz, kétszínű, áruló Csongot a porba döntse, mint ahogy a száraz fát döntik a földre. S meglásd, mindenkit, aki árvaságra maradt, keblére öleli a nagy kán. Bizony, az istenek gyermeke, Geszer kán, darabokra aprította a félelmetes sárkányt. Most pedig, meglásd, lába alá gyűri a szemét, tetves Csongot, s a puszta földjébe tapossa ezt a férget! Te pedig, fiacskám, hamarosan viszontlátod majd Geszer kánt, és örülni fogsz vele az istenek örömeivel! Nagyon jól estek a szavaid, kisfiam... Különösen az, hogy az ellenségre rontanál, ha nem volnál túl kicsi, és hogy félsz, nehogy legyengülj a rabság keserű kenyerén. Tudom, hogy csak hősök nyugtalankodnak ilyesmi miatt... Ezért hát vedd el ezeket! - s a drágaságokat, amiket Csongtól kapott, a kisfiú tenyerébe öntötte.

Nem volt már messze hófehér jurtapalotájától, amikor egyszerre csak arra lett figyelmes, hogy egy öregasszony közeledik feléje. Láta, hogy az anyóka vállára dobja kaftánja szélét, erre kosarat tesz, s mélyen meghajolva száraz trágyát gyűjt, melyet bal vállán keresztül behajigál a kosárba. Hallotta vékony hangját is, amint énekelt, aztán meg látta, hogy szeméből hullanak a könnyek.

A szerzetes megállította a lovát, és sajnálkozva nézte az öregasszonyt.

- Ki vagy, anyóka? - kérdezte gyengéden.

Az anyóka sírva-nevetve pillantott a lámára, mire a szerzetes csendesen megjegyezte:

- Bár azt mondja a közmondás, hogy aki nevet, kérdezd, aki meg sír, hagyd békén, én mégis megkérdezem, hogy miért sírsz, anyóka? Ha meg sírsz, miért énekelgetsz közben? Miért hullanak a könnyeid, ahogy rám nézel?

Az anyóka illedelmesen meghajtotta magát a szerzetes előtt:

- Nagy oka van annak, láma testvérem, bizony, nagy oka! A tíz világtáj győzhetetlen ura, a szent és jótevő Geszer kán a fiam volt. Kilenc év múlt már el azóta, hogy a tizenkét fejű sárkány ellen indult. Vitéz fiamnak rettenetes nagy a varázsereje; úgy változtatja alakját kerek e világon, ahogy csak akarja. Hiába veszi fel más élőlény formáját, sem negyvenöt hófehér fogát, sem pedig homlokán sötétlő anyajegyét nem tudja elrejteni. Ahogy megláttalak téged, tiszteletre méltó láma, úgy gondoltam, hogy te is ilyen átváltozott alakja vagy, ezért nevettem, aztán meg úgy véltem, hogy mégsem, és keserves sírásra fakadtam...

Geszer csak hallgatta-hallgatta anyja hol reménykedő, hol lemondó szavait, aztán az ég felé fordította arcát, magához fűttenette égben legelő táltos pej paripáját, felöltötte liláskékben játszó páncélját, amelyet kétszeresen vertek ki drágakövekkel, s kezébe fogta győzhetetlen fegyvereit. Átkarolta örömeiben remegő anyját, és gyengéden suttogva becézgette:

- Anyám, édes szülőanyám! Még sohasem láttad, mióta megszülettem, hogyan indul harcba daliás gyermeked. Itt az idő, hogy meglásd egyszer. Menj csak fel palotám tetejére, s nézd, hogyan menekül előlem fejét vesztve az ellenség! - Aztán még egyszer megölelte anyját, és elvágtatott. Gagsa Amurcsila meg csak nézett-nézett utána, s hol nevetett, hol pedig sírt a hirtelen rátört örömtől.

A tíz világtáj ura olyan sebesen rontott északnyugat felől Csongor táborára, hogy a lópaták robajából és a felszálló porból tízezernyi vágató ellenségre lehetett következtetni.

- Hű, a betyár mindenségit! - rémült meg Csongor, amikor meglátta a hatalmas porfelhőt. - Ki az ördög közeledhet ekkora sereggel, ilyen sebbel-lobbal? - Ezzel befutott a jurtapalotába, elbújt a ládák mögé, és csak egy repedésen kémlelt rémülten kifelé.

- Hé, asszony! - ordított egy nagyot, amikor a felhő egyre közelebb jött. - Az ördög tudja, kit nem esz erre a fene! Akárki is kérdezősködik utánam, nem tudsz semmit rólam, megértetted? - Aztán bebújt egy felfordított üst alá, és ott is maradt csendben, mintha meghalt volna.

Geszter, amikor a jurta közelébe ért, meghúzta a kantárt, s hagyta, hogy táltosa ágaskodjon, forgolódjon, fűjtasson, mint a vihar. Ő maga meg belesett a jurtába, és nagy hangon ordította:

- Hé, háziak! Csongor bácsikám, és Csongorné asszony! Itthon vagytok? Hol maradtok, hogy nem siettek üdvözlésemre? A ti kis taknyoskátok jött meg, aki megölte a megveszekedett sárkányt, és most visszatért, hogy végre keblére öleljen benneteket...

Csongorné a nyitott ajtón át Geszter felé nyújtotta a kezét:

- Csakhogy itt vagy, kedveském! Nagybácsikádat keresed? Nincs itthon az istenadta. Elment üstországba. S még mielőtt itthagyt volna, azt mondta, hogy az üst szájánál leselkedik rá a veszély, ezért a fenekére búvik! Ilyesmit fecsegett összevissza!

- Ó, hogy a fene egye meg a locsogó fajtádat! - káromkodott Csongor, kimászott az üst alól, és bemászott az asztal négy lába közé.

- Csak nem nehezteltetek meg unokaöcsikétekre? - kérdezte sértődötten Geszter -, hogy még ki sem bújtok a jurtából? Úgysem megyek el addig, amíg nem szorítottalak magamhoz benneteket.

- Hányszor mondjam, hogy nincs itthon a nagybácsikád! - csapta össze a kezét Csongorné. - Hát nem kikiabáltam az előbb, hogy asztalföldre utazott? Azt mondta, hogy az asztal lapján nagy veszély fenyegeti, ezért a legjobb a négy lába köze! Hogyan tudna hát üdvözlésedre sietni?

- Nem kipofázik mindent ez a szerencsétlen? - kapott a fejéhez Csongor, kimászott az asztal alól is, és a jurta hátuljában felhalmozott nyergek és szerszámok közé bújt.

- Meddig várjak még rátok, nagybácsikám és nagynénikém? - békétlenkedett Geszter, miközben a lovát ugratgatta. - Gyertek elő tüstént, ahogy szerető rokonhoz illik!

- Hogyan mehetne szegény nagybácsikád, hogyan mehetne? - ravaszkodott Csongorné. - Hát nem érted, amit már annyiszor mondtam, hogy a nyereg tetején ül a baj, s aki okos, a nyereg alját kedveli! - Ezt mondta, s úgy elvágtatott, mint a szél!

- Csak jártatja a lepcsését, csak jártatja! - dühöngött Csongor, kibújt a nyergek alól, s villámgyorsan bemászott egy bőrzsákba, amely a jurta nyugati falához volt döntve. A zsák mindegyik oldalát egy-egy teli zsák támasztotta, s amelyikbe belebújt, az volt a középső. Csongorné bekötötte a zsák száját, s úgy tett, mintha nem tudná, hol tanyázik a férje, pedig virágnyelven mindent elmondott Geszternek.

- Csak nem fogok reggelig huzakodni ezzel a tetűvel! - dühödött fel végül is Geszer, és le sem szállva a lóról, varázslásba kezdett: - Jöjj keletről, fehér bárányszerű, jöjj északról, fekete bikaszerű!

S abban a szempillantásban a kétféle szerű máris a jurtá fölé érkezett; összeakaszkodtak, és akkora égiháború tört ki nyomban, hogy csak úgy zengett a mindenség. Vihar csavargatta a fákat, dörgött, villámlott, öklömnyi jégdarabok verték a pusztá földjét. Aztán soha nem látott forgószél csapott az ötszáz embert is befogadó fehér jurtára, megmozgatta, megcsavarta, felemelte a levegőbe, s rövid repülés után letette az elé a jurtá elé, amelyben Tízezer Öröm lakott.

Tízezer Öröm meghallotta a zajt, kifutott sátrából, és örömmel kiáltotta:

- Nicsak! Akármilyen legyen, ha ez nem a régi jurtánk! Gyere, gyere, régi jurtá, van itt néhány aranyoszlop, melyeken valaha, régen nyugodtál! Ha valóban az vagy, akinek gondolkodok, röpödj rá az oszlopokra!

A jurtá erre ismét a levegőbe emelkedett, s lágyan libegve rászállt az aranyoszlopokra.

A zsákban rejtőzködő Csotong ide-oda gurult a nagy szélben, végül is a táltos pej paripa patái alatt kötött ki.

Geszer meglátta a zsákokat, s úgy tett, mintha mit sem tudna róla, mi rejtőzik bennük.

- Nahát! - rikkantott fel örömmel. - Három teli zsákot kaptam ajándékba nagybácsikámtól és tőled, szeretett nagynénikém! Csak nem ebbe gyűjtöttétek a gabonát, hosszú kilenc éven át, hogy ha majd egyszer hazatér a ti kis taknyoskátok, legyen mivel megtömnie éhes gyomrát? - kérdezte.

Leszállt táltosáról, és komótosan rátelepedett a középső zsákra. Egy darabig ott üldögélt, aztán mintha valami nem tetszene neki, jobbra-balra dőlt, mozgolódott és feszengett; ide-oda húzogatta maga alatt a zsákot. Végül elégedetlenül felsóhajtott:

- Nem mag van ebben, hanem levegő... Úgy izog-mozog alattam, mintha levegőt fűjtak volna bele. Ó, hogy a fene egye meg! - Ezzel előhúzott valahonnan egy árat, és lassan beszúrta a zsákon keresztül Csotong lába szárába. A zsák mozgolódni kezdett, de nem hallatszott hang belőle. Ekkor Geszer még mélyebbre szúrta, mire a zsák csak még jobban mocorgott; hánysa magát, hogy a vitéznek kapaszkodnia kellett, le ne essék róla. Geszer akkor nyugodtan az övéhez nyúlt, előhúzta kristálynyelű varázskését, és végighasította vele Csotong combját.

Az előbuggyanó vérpatakkal együtt rémült kiáltás ömlött ki a zsákból.

- Hej, a kurva nénikédet! Segítség! Nem látod, hogy én vagyok a zsákban, a nagybácsikád, Csotong apó?

Geszer tágra nyitotta a szemét, mintha csodálkozna, hogy a levegővel teli zsákból vérző nagybácsikája bújik elő:

- Hogy a fene egye meg! Ez tényleg a nagybácsikám! Mi az ördögöt keresel a zsákban? Én meg azt hittem, hogy levegő van benne... De ha már előkerültél, hadd kérdezzek tőled valamit. Mondd csak, nem volt véletlenül a rokonod Édesszívű Dzsasza? A harminc vitéznek nem a te véred foly talán az ereiben? S Rogmó, a Gyönyörű, nem a te unokamenyed volt? Mit tegyek veled, hogy elcsitítsam háborgó lelkemet, hogy kioltsam mérgem izzó parázsát? - Ezzel előrántotta kilenc öl hosszú kardját, melynek két élén fényesen csillogott a napfény, és hangos kiáltással Csotongra vetette magát. A nagybácsi tett egy-két tétova lépést, majd egyetlen ugrással az ajtónál termett, és máris futott a pusztába, ahogy csak a lába bírta.

- Tolvaj! Tolvaj! Fogjátok meg! - kiáltotta Geszer, miközben felkapott pej táltosára. Óvatosan biztatta csak a paripáját, hogy ne érje el Csongot, de azért egy lépésnél messzebbre el ne maradjon tőle. Ő maga pedig ütötte-verte korbácsával a nagybácsikáját, ahol csak érte. Így üzte-hajtotta a széles pusztán keresztül, míg csak a nagybácsi félelmében bele nem bújt egy mormotalyukba. Akkor Geszer leszállt táltosáról, száraz trágyát rakott a lyuk bejáratához és füstölni kezdett.

- Gyere csak ki, ravasz róka, úgysem viszed el az irhát! - fenyegette Csongot, és csak rakta-rakta egyre a tüzet.

Nem sokkal azelőtt Csargin, Geszer másik nagybátyja észrevette, hogy keletről egy fehér báránylehelő, nyugatról pedig egy fekete bikalehelő közeledik, majd azt is látta, hogy a két lehelő összecsap, s harcuk nyomán hatalmas porlehelő emelkedik az égig.

- Csak nem a tíz világtáj győzhetetlen ura, Geszer kán tért meg szállásterületére? - ugrott fel az öreg, felkapott almásszürke táltosára, s arrafelé vette útját, amerre az égiháború dühöngött. Amikor megpillantotta Geszert, alig tolultak szavak a szájára, s mintegy álomban ismételte:

- Jaj, drága édesanyám! Jaj, drága édesanyám! - s egyszeriben annyira elgyengült az örömtől, hogyha Geszer fenn nem tartja, bizonyára leesett volna a nyeregből. A két szerető rokon átölelte egymást, s ott sírtak-zokogtak egymás vállán, mígnem az Aranyhátú Föld vonaglani kezdett, mint a farkavesztett kígyó.

- Csitt csak, nagybácsikám, csitt - nyugtalankodott Geszer, s véget vetve a sírásnak, füstölőt gyújtott, hogy megnyugtassa a rémült földet.

Eközben Csargin körülnézett, és meglátta a mormotalyuk előtt füstölgő tevetrágyát.

- Hát ez meg micsoda? - kérdezte csodálkozva, amikor a Földanya aranyos háta mozdulatlanul dermedt.

- Füstölök - mondta Geszer. - Veszett róka bújik a lyukba, el nem mozdulok innen, amíg ki nem mászik.

Csargin ekkor már mindent értett, és összevonta a szemöldökét.

- Szóval Csongra vadászol, édes fiam... Én sem mondhatok mást, mint hogy ez a becsutén, tetűragó csirkefogó bőven megérdemli a halált. Csak hát gondold meg, édes fiam, hogy nemesember és ráadásul a rokonod is. Tudom, hogy nehéz megállnod, de mégis arra kérlek, hogy ugyan türtőztess magadat, és kegyelmezz az életének!

Azzal a lyuk szájához bújik, és beleordított:

- Csong! Gyere ki, hogy a nyavalya törjön ki!

Csong kibújik a lyukból, s míg reszketve egyikről a másikra bámult, Geszer táltos pej lovához fordult, és ráordított:

- Most mutasd meg, miféle táltos paripa vagy! Kapd a szádba ezt a csirkefogót; kilencszer nyeld le és kilencszer szard ki! Amikor kilencedszerre nyeled, tartsd sokáig a gyomrodban, és olyan lassan ereszd ki, amilyen lassan csak tudod! Megértetted?

A táltos pej paripa Csonghoz ugrott, kilencszer lenyelte és kilencszer kiszarta; kilencedszerre olyan hosszú ideig tartotta a gyomrában és nyomta ki nagy keservesen, hogy Csong vékonykává vált, mint egy lófarokszőr. Hol elesett, hol felállt, lábai citeráztak az enyhe szellőben.

Csotong felesége, Geszer nagynénje, aki igazságosnak tartotta a büntetést, házába vezette Geszert, Csotong vagyonának a felét néki adta, s kérte, hogy a legjobb legelőn, az ő házuk közelében verjen tanyát.

Geszer pedig mindent, amit csak a tizenkétfejűtől zsákmányolt, Csarginnak juttatott, jó szüleit pedig Csotong vagyonával örvendeztette meg. Dzsasza fiát magához fogadta, mint saját gyermekével, úgy bánt vele. Aztán, hogy Csotongot megbüntette már, csak arra maradt gondja, hogy illendő módon kárpótoljon mindenkit, aki kedves emberei közül árvaságra jutott.

Geszer nemsokára megelégette a tétlenséget, s készülődni kezdett a végső leszámolásra.

- Ideje, hogy bosszút álljak a Sárga Folyó három kánján! - morogta, felkapott táltos pej paripájára, magára öltötte drágakövekkel kétszeresen kivert, liláskék, fényesen csillogó páncélját, fejére tette sisakját, amely úgy fénylett, mintha a nap és a hold ragyogása költözött volna belé, felkapcsolta villámfényű vállvédőjét, oldalára kötötte tegezét a harminc fehér, drágakővel berakott vesszővel, felkötötte feszes, fekete íját s fekete acélból kovácsolt három-öles kardját. Amikor mindezzel készen volt, megugratta lovát, és felrikkantott:

- Hej, legények! Ki az a bátor, aki velem tart?

Lajdzsab, Édesszívű fia lélekszakadva futott oda hozzá.

- Ha én nem mennék, ki menne vajon? Erővel sem tudnál visszatartani!

Geszer elérzékenyült, és beismerte magában, hogy túllőtt a célon, ezért nyugtatgatni kezdte a lova mellett topogó kisfiút.

- Ne számárkodj, kedves kis barátom! Hiszen egyet akarunk mind a ketten! Ne félj, akin bosszút akarsz állni, nem menekül... Csak hát nagyon fiatal vagy még, nem tudnék mit kezdeni veled... - s bánatosan nézte, ahogy Lajdzsab könnyekkel a szemében eloldalog.

Ekkor aztán legnagyobb meglepetésére előlopakodott Csotong is, és szégyenlősen vigyorogva sodorgatta a bajuszát:

- Én mennék... ha lehetne!

- Gyere csak, nagybácsikám! Éppen neked való, amibe a fejszénket vágjuk! - kiáltotta örömmel, s nagybátyjától kísérvé felvágatott a Felhőkigérő Hegy tetejére. Kezébe vette íját, rátett egy iszmanta nevű varázsvesszőt s a vesszőre hajolva ráolvasásba fogott:

- Kedves vesszőm, iszmanta, te varázsvessző! Szállj-repülj a három kán földjére, minden örökdőnek, minden kémlelőnek hulljon a vére! Ha megölted őket, ha vérüket vetted, fúródj a Kisasszony-folyó homokjába, túlsó partjára. Ha ott nem talállok, máshol megtalállok! - Kifeszítette íját, s útjára bocsátotta a varázsvesszőt.

Ebben az időben a három Sárga Folyó menti kánnál éppen három híres vitéz vendégeskedett. Az egyik olyan messzire ellátott, hogy akkora útnak a bejárásához éppen három hónapra volt szükség; a másik olyan erős volt, hogy halálos öleléséből nem volt menekülés; míg a harmadik mindent el tudott kapni, ami után csak kinyújtotta a kezét.

Az, aki háromhónapnyi járóföldre is ellátott, egyszerre csak a homloka fölé ernyőzte a tenyerét, és megcsóválta a fejét.

- Mintha valami felénk szállna ott, a messzeségben... de se nem karvaly, se nem varjú... És mintha valami vas is csillogna, ahogy a nap sugarai végigsimítják!

- Csak nem? - hökkentek meg társai. - Biztos, hogy éppen erre tart?

- Éppen felénk - ismételte a messze látó. - Egyenesen felénk repül, még hozzá olyan gyorsan, hogy nem is tudom kivenni a formáját... - Aztán hirtelen felugrott, és nagyot ordított: - Hű, a kurva mindenségit! Vigyázzatok, pajtások! Nem varjú az, nem is karvaly, hanem nyílvesző! Te meg, pajtás, ne téovázz, kapd el, különben istenuccse eltalál bennünket!

A mindent elkapó megveregette a messze látó vállát.

- Majd elkapom, ne félj! Ki nem búvik a kezemből, arra mérget vehetsz!

A messze látó azonban még mindig nyugtalanul meresztgette a szemét:

- Elkapod, elkapod... Nem gyerekjáték az, kenyeres pajtásom! Én majd megfogom a birkózó lábát és tartom erősen, te birkózó pajtás, öleld át a mindent elkapót, amíg csak meg nem küzdött a vesszővel... Hej, a betyár mindenségét, rosszat sejtek, rosszat én!

A három kenyeres pajtás összekapaszkodott, úgy várta Geszer vesszejét. Hamarosan nagy süvítéssel meg is érkezett a varázsnyl: a mindent elkapó megpróbálta megfékezni, de nem sikerült neki, a vessző felrántotta mindhármát a levegőbe, elvitte egészen a Kisasszony-folyó partjáig, ott aztán nagy zúgással-sípolással belezuhantak egy mocsárba. A három kenyeres pajtás igyekezett ugyan kiúszni a partra, de kevés volt az erejük hozzá, és mind a hárman a bűzös vízben lelték halálukat.

A varázsvessző meg csak ott úszott-bugyborékkolt a láp tetején, míg Geszer égi nővére, Boa Dongcsing oda nem repült és ki nem húzta. Akkor aztán újra felröppent a levegőbe, s csillogó hegyével belevágódott a Kisasszony-folyó homokos partjába, egészen közel a forráshoz.

Hét napja volt már úton Geszer és Csong, de a gonosz nagybácsi még nyomát sem látta élelemnek. Geszer csak ment, olyan sebesen, mintha élete függne a vágatástól, s arra sem maradt idejük, hogy éhes gyomruk korgását csillapítsák. Hát amint így vágáztak, egyszer csak látták ám, hogy az út közepén nagy halom lószar hever.

- No! - rántotta vissza Geszer a lovat. - Itt van ám a finom eledel!... A fáradt vándor, aki már hét napja nem látott eleséget, nem is találhatna ennél jobbat! Nem igaz, Csong bátyó?

- Úgy van, ahogy mondod - nyögte az éhségtől félhalott Csong. - Állítsuk meg a lovainkat, hadd zabálom fel az egészet!

Geszer meghúzta a szarát, és komolyan Csongra nézett:

- Edd csak, nagybácsikám, majd addig várok... Az első harapásoknál talán még azt fogod hinni, hogy szart eszel, de légy nyugodt: a legfinomabb vaj hever itt előttünk...

Csong leugrott a lováról, mohón nekifeküdt az ajándéknak, és befalta a gőzölgő szart.

Ezután újra lóra szálltak, s mentek tovább, mígnem egyszer csak egy száraz, szakadt bőrszíjat találtak a puszta közepén.

- Ez már igen - kiáltotta Geszer -, csupa-csupa finomságot hoz elénk a sors! Na, ki eszi meg, nagybácsikám?

- Várj csak, várjál! - ordított fel Csong, és leugrott a lováról.

- Meg ne zabáld előlem!

- Most valahogy nem is kívánok enni - húzta el a száját Geszer. - De te ne téovázz! Azt hiszem, valami varázslat lehet a dologban: biztosan úgy érzed majd, hogy szakadt, rossz ízű szíjdarabot eszel, pedig finom étel ez, istenuccse!

Csotong odarohant, felkapta a penészes szíjat, és befalta egykettőre. Aztán mentek tovább, ahogy lovuk lába bírta.

Hát amint ügettek-vágtattak, látták ám, hogy valami ott fehérlik az út közepén előttük. Arra irányították a lovaikat, s csodálkozva bámulták a nagy, fehér malomkövet, amely eltorlaszolta az utat.

Geszer megállította lovát, és korbácsa nyelével rámutatott a kőre.

- Látod, mi van itt, Csotong apó? Emlékezz csak, mit mondtál Rogmónak, a Gyönyörűnek, amikor reszketve hozzád futott! Hogy rejtőzzön a Sárga Puszta vidékére a kánok elől! Látod, szót fogadott és menekülés közben elvesztette nyakba való amulettjét. Itt van, la! Vedd fel gyorsan, akaszd a nyakadba, és már itt sem vagyunk!

Csotong leugrott, megpróbálta felemelni a követ, de bizony nem bírt vele. Akkor aztán keservesen kifakadt:

- Vinném én, vinném, de nem akar ez a rohadt jönni! Nem tudom felemelni, akárhogyan is próbálkozom!

- Várj csak, várj, segítek én neked! - ajánkozott Geszer. - Itt van ni, egy lyuk a közepén... Majd belefűzök valamit! - Ezzel keresztülfűzött egy szíjat a lyukon, megemelte a követ, és Csotong hátára akasztotta. Így folytatták az utat immár gyalogszerrel.

Csotong egyszerre csak megingott, és leroskadt a földre.

- Nem tudok továbbmenni, akárhogy is akarok - emelte a szemét Geszerre. - Ha nem eszem, itthagynom a fogam. Engedd, kegyes szentem, hogy visszaforduljak!

- Nocsak, nocsak - húzta fel a szemöldökét a „szentem” -, nem is olyan régen még erősködtél, hogy velem akarsz jönni. Csak nem szállt inadba a bátorság?

- Ha itt maradok, meghalok - nyöszörögte Csotong. - Engedd, hogy hazamenjek...!

- Eridj a fenébe! - intett korbácsa nyelével nagy kegyesen Geszer, és elégedetten nézett végig nagybácsikáján. Hát ami azt illeti, volt is mit nézni rajta: vállairól lehorzsolódott a bőr és a hús, fehér csontjai szikráztak a napfényben, szíve felett hatalmas lyuk tátongott, hogy látni lehetett, amint ide-oda rángatózik egy nagy vörös húsdarab a mellkasában, hóna alatt pedig kilóg a tüdeje vége. Így indult hazafelé, nyakában az irdatlan malomkövel. Hol elesett, hol felkelt, s már éppen hogy csak hálni járt belé a lélek, amikor átlépte legelője határát.

De ezzel még mindig nem volt elég a bajból. Az első ember, akivel találkozott, Szenglün volt. A korábban rabszolgasorsra kárhoztatott öreg gyilkos dühvel vetette magát a lépni is alig tudó Csotongra, lerántotta a földre, s már éppen azon volt, hogy a malomkövel szétverje a fejét, amikor Csargin észrevette a dolgot, odafutott, lerángatta Szenglünt Csotongról, és szelíd szóval kérlelte a dühöngőt:

- Ne bomolj már, Szenglün - csitította -, mi a fenéért vennéd el az életét? Hát nem látod, hogy már csak hálni jár belé a lélek?

Így aztán Szenglün nem tehetett mást, elengedte az élet és a halál mezsgyéjén tántorgó nagybácsit.

Geszer kán közben folytatta útját a Sárga Pusztán, elérte a Kisasszony-folyót s megtalálta homokba fűrődött iszmanta varázsnilyát. Hosszasan nézegette, vizsgálgatta, végül aztán, mivel nem lelt rajta különösebb hibát, visszadugta tegezébe.

- Biztosan megöltél valami ellenséget - simogatta a vessző tollas végét, s ment tovább a Kisasszony-folyó mentén. Egyszerre csak, amikor éppen a Kívánságok Dombja mellé ért, furcsa hangot hallott.

- Ó, kedves, egyetlen Geszerem! - nyögdécselte valaki.

A tíz világtáj ura visszahőkölt.

- Hát ez meg ki a fene lehet? - morogta csodálkozva. - Hiszen ebben a pusztaságban még egy kutya vagy madár sem tudna megmaradni, nemhogy egy ember?

Nézett jobbra, nézett balra; sehol nem látott senkit.

„Furcsa - töprengett magában -, pedig biztos, hogy valaki engem szólított.” S amint így jártatta a szemét és óvatosan fürkészte a tájat, újra megütötte fülét a hang.

- Várj csak, várj, Geszer! - sípolt valaki rekedten, s egyszerre csak feltűnt a levegőben egy sólyomhoz hasonló madár, s leereszkedett Geszer nyergének elülső gombjára. Felsőteste madaré volt, alsóteste emberé. Csak ült a nyereg csúcsán, és hullottak a könnyek fekete gomb-szeméből.

- Jaj, Geszer kánom, tíz világtáj minden bűnének kitépője, te, világ ura! Dzsasza vagyok én, az Édesszívű, kenyeres pajtásod és hűséges társad a Dzsambudvib-világban.

Sírva-káromgva elmondott mindent Geszernek, ami a vitézekkel történt. A tíz világtáj ura előbb csak nehezen lélegzett, majd keserves könnyekre fakadt, amitől az Aranyoshátú Földanya vonaglani kezdett, mint a mérget nyelt kígyó. Akkor Geszer előkapta tűzszereszközét, füstölőt gyújtott, és megnyugtatta a háborgó földet. Aztán megsimogatta a sólyom fényes tollait.

- Miért vagy ilyen bánatos, egyetlen, hűséges kenyeres pajtásom? - kérdezte Dzsaszát. - Ha újra a világra akarnál születni, mindent megteszek, hogy visszanyerd földi alakodat. Vagy talán égi apánkhoz, Kormuszdához kívánsz visszatérni? Megteszek mindent, amit akarsz, csak ne hullasd könnyeidet!

A madár megrázta szárnyait.

- Még nem is tudom... - káromgva rekedten. - Csak arra kérlek, hogy hozd el nekem Fehérjurtájú kán öccsének, Simanbirodzsának a szívét! Ha megettem, megkönnyebbülök, és elállnak a könnyeim is... Azután meg öld meg a Sárga Folyó menti kánok seregének tíz legvitézebb harcosát, és hajítsd lelküket a poklok legmélyebb fenekére! Ha megtetted, megkönnyebbül a lelkem!

- Megteszem, meg én! - ígérte a tíz világtáj ura. Ezután elővette nyilát, lőtt egy halom hegyi vadat, majd a pusztára vonult, lenyilazott egy sereg pusztai vadat is, és visszatérve Dzsasza elé halmozta őket.

- Várj itt rám, de ne maradj éhen! Várj, s én nemsokára visszatérek!

Ezután Geszer a Sárga Folyó felé vette útját. Fellovagolt a Csúcsos Szikla tetejére, leszállt hátsáról s a táltos kantárját nyergének gombjához kötötte. Ezután elővette elvarázsolt iszmanta nyilát, és ráolvasott:

- Hogyha megtörténik, amit elgondoltam, ne törődj bánattal, ne gondolj veszéllyel, kémleld ki az ellent, s térj meg hozzám éjjel! Hogyha nem sikerül, amit elterveztem, azt sem bánom, ha jó nyilam elvesztem! - ezzel eleresztette elvarázsolt vesszejét.

Fehérjurtájú kán éppen trónszékén ült és teáját szürcsölte, amikor meghallotta a feléje szálló vessző surrogó neszt. Nem is maradt tétlen; teáját a vessző elé öntötte, és felordított: - A rettenthetetlen hősnek, a tíz világtáj urának áldozok én tiszta áldozattal!

A varázsvessző megrettent az áldozattól, nem mert emberbe fúródni, hanem befészkelte magát az aranyos trónus lábába.

Fehérjurtájú kán nézte-nézte a vesszőt, és csak nem tudott magához térni meglepetéséből.

- Csak nem az égi istenek lötték rám vesszejüket? Vagy tán a középső világbeli aszuriknak gyűlt meg velem a baja? Talán a sárkánykánok fenekednek ellenem a vizek mélyén? Lehet-séges volna, hogy Geszer vesszeje ez, s három csodálatos vitézem nem vette észre? Rogmó, a Gyönyörű, biztosan felismeri, ha a tíz világtáj uráé!

Előhívták Rogmót, aki kezébe vette a vesszőt és megpróbálta letörni a tollát. Hiába erőlködött, a vessző nem engedett. Ekkor Rogmó, a Gyönyörű, csendes suttogással ráolvasott a nyílra:

- Ha a magasságos istenek vagy a mélyben lakó vízisárkánykánok vesszeje vagy, töltsd itt az éjszakát, ha nem - röppenj vissza nyomban a gazdádhoz!

Ezután öt különböző színű selyemszalagot kötött a vesszőre, s a palota egyik ajtófélfájához támasztotta. Szempillantás alatt óriási forgószél kerekedett, felkapta a nyílvesszőt, és egyenesen Geszer tegezébe röpítette. Ott aztán csendben megbújt fehér tollú társai között.

Másnap reggel Geszer korán ébredt, megmosakodott, és merő kíváncsiságból belepillantott a tegezébe. Nagy volt a csodálkozása, amikor a némán pihenő fehér tollú társak között megpillantotta ötszínű szalagokkal felcícomázott iszmanta varázsníllát. Gyorsan a kezébe kapta, megforgatta, s nézte-nézte, nincs-e rajta repedés vagy törés. Elégedetten tette vissza, amikor látta, hogy olyan sértetlen, amilyen egy varázsvesszőhöz illik.

- Beteljesül hát a jóslat - morogta csendben a tíz világtáj ura. - Minden vesszőm öt ellenségnek a máját fúrja majd át! - Ezzel letépte a varázsníllról az öt színes szalagot, hat részre szakította valamennyit, s felajánlotta őket áldozatul Dzsabszan Küne hegyének, amely a Sárga Folyó menti kánok védőszellemeinek lakóhelye volt. Kövekből oltárt rakott, s amikor már füstölgött az áldozat, imádkozni kezdett:

- Eddig a Sárga Folyó menti kánok életét oltalmaztad, te hegy! Mostantól fogva légy az enyém, óvd lelkem mindentől, embertől, ördögtől!

Alighogy kiejtette száján a varázsszavakat, megmozdult a hegy is; szakadékok nyíltak, kősziklák hulltak; fák és füvek sírva süllyedtek a feneketlen mélységekbe.

- Köszönöm, hegy, igazán köszönöm! - rikkantotta Geszer, amikor megbizonyosodott róla, hogy a sziklás hegység szívesen fogadta áldozatát. Felpattant paripájára, rácsapott a ló tomporára, s eszeveszett vágatással a Sárga Folyó menti kánok szállásterülete felé vette útját.

A Sárga Folyó menti kánok birodalmában híres, jó vizű források bugyogtak, ahonnan a szállásterület népe vizét nyerte. Különösen híres volt az, amelyet Csabcsilangnak, azaz Zubogónak neveztek. Ide szoktak járni a kánok világszép lányai is, hogy naponta akár többször is megmerítsék koraikat, s felüdítsék magukat a bugyogó vízben.

Amikor Geszer kán a forrásokhoz vezető útra tért, tábort vert és nagy hókuszpókuszolásba fogott. Magát százéves kolduló szerzetessé változtatta, táltos pej lovát pedig egyetlen füttyen-téssel felküldte az égi legelőkre. Liláskék pánccélját, amelyen vidáman szikráztak a nap-sugarak, szerzetesi lepelle tette, két fehér, villámfényű vállvédőjéből fekete általvetőt, fehér sisakjából lámasapkát, háromöles, fekete acélból kovácsolt varázskardjából göcsörtös

vándorbotot, harminc fehér tollú, drágakövekkel kirakott nyíl vesszejéből és feszes, fekete íjából lámaruhát csinált. Amikor mindezzel készen lett, keresztbe feküdt a forráshoz vezető úton, mint akinek már elfogyott minden ereje, és csak a megváltó halálra vár.

Egyszer csak léptek hangzottak, és Fehéjurtájú kán leánya, Hófehér közeledett a forrás felé, aki Mila Güncsüdnek, a kínai császár fiának volt a felesége. Mögötte ötszáz fiatal lányka lépegetett, szolgálói és kísérei, akik azzal múlatták az időt, hogy nagy nevetés és sivalkodás közepette gyümölcsöket hajigáltak egymáshoz. Szálltak, repültek a zamatos gyümölcsök, mígnem egyszer csak az egyik az úton keresztben heverő, elcsigázott láma kitátott szájába hullott. A lányok odafutottak és nagy kiáltozással körülfogták a szerzetest.

- Mit keresel itt, apóka? - kérdezték hancúrozva. - Tisztulj az utunkból! Ki látott már ilyet? Itt fekszik a szégyentelen keresztben az úton, a gyümölcsünket meg bekapkodja! Nahát!

- Jaj, kedveskéim, szépséges leánykáim - kezdte a szemét forgatva Geszer. - Hát nem látjátok, ki vagyok? Szegény, kolduló szerzetes, akibe csak hálni jár a lélek... Kérlek, ne vegyétek ki a számból ezt az árva gyümölcsöt, inkább kérjetelek áldást, hajoljatok meg háromszor és térjetelek haza. Nem nektek való az ilyen látvány! Ha azonban kemény a szívetek, mint a kő, ragadjátok el fogyó életem utolsó táplálékát; lépjetelek keresztül gyenge testemen és hagyjátok magamra! Olyan elesett vagyok: ha fekszem, nem tudok felülni, ha pedig ülök, nem tudok felállni...

- Ezt neked, hajlongást! - mutattak a lányok fityiszt a lámának, keresztüllépkedtek, és nagy vihogva a forráshoz mentek. Megmerítették korsaikat és visszatértek a káni udvarba.

Ezután hamarosan Nyílvesző, Sárgajurtájú kán lánya vette arrafelé az útját. Ő sem viselkedett másképpen, mint Hófehér; teli korsókkal a vállán ő is hazatért.

A láma csak várt, várt, mert tudta, hogy a harmadik leánynak is el kell jönnie vízért. S nem is csalódott: Feketejurtájú kán szeme fénye, Csojimszun, a Gyönyörű, Csojirongnak, a varázskovácsnak nevelt lánya is feltűnt ötszáz kísérijével a háta mögött. Kezében hozta híres vízmerő vödörét, amelynek széle és közepe hegyi kristályokkal volt kirakva, fenekét pedig aranylemezekkel borították híres mesterek. Az a bizonyos gyümölcs most is belehullott az agg szerzetes kitátott szájába. A szolgálólányok nyomban odafutottak hozzá, és szidalmazni kezdték:

- Nem szégyelled magad, öreg? Idefekszel az útba, lányok fehér lába elé?

- Nem a saját jószántamból teszem - panaszkodott a láma -, csak hát, tudjátok, ha egyszer leültem, nem tudok többé felállni, ha meg lefeküdtem, nem tudok felülni.

Feketejurtájú kán lánya feldühödött a tétovázás láttán, és magához intette egyik szolgálólányát:

- Ki ez az öreg itt az úton? Mit mond, miért nem tisztul el lábaink alól? Süket talán, hogy nem hallja a hangunkat?

- Valami vándorló, kóborló, kéregető szerzetes a szerencsétlen. Azt mondja, hogy százéves is elmúlt már. Aztán meg azt is mondja, hogyha leült, nem tud felállni, ha meg lefeküdt, nem lehet felverni még bottal sem. Olyasmiket is mond, hogy ha jólelkű lányok vagyunk, szájában hagyjuk a gyümölcsöt, bevalljuk neki vétkeinket, meghajlunk előtte és hazamegyünk. Ha meg gonosz a lelkünk, csaljuk ki a szájából kedvenc gyümölcsét, és tapossunk csak keresztül öreg, törődött testén. Ezt mondta a szerencsétlen!

Csojimszun a lámához lépett, s fürkésző tekintettel fölé hajolt:

- Sokat hallottam rólad, öreg. Mondd csak, merrefelé vezet a sorsod, ha továbbmész? Hol jártál, amíg erre az útra fektetett a véletlen vak szeszélye? Válaszolj, öreg!

Az apó ráemelte pislogó szemét:

- Jártam én már mindenfelé, lányom, megfordultam én már minden kán udvarában... Mióta készülök már arra is, hogy meglátogassam a Sárga Folyó három kánját! Bizony régóta! Megöregedtem már, arasznyi út, ami még előttem van, múltam pedig vak homályba vész. Látod, hogy megvénültem? Nincs már erőm ahhoz sem, hogy mindennapi betevő falatomat megszerezsem. Csak fekszem, fekszem, és nem gondolok semmire!

Csojimszun megsajnálta a beteg öreget.

- Miért vennénk ki a szádból a gyümölcsöt, apóka? - kérdezte csodálkozva. - Aztán meg miért taposnánk végig rajtad? Nincs talán elég út még, amely a forráshoz vezet? - Ezzel meghajolt az öreg előtt, fejével a földet illette, felkelt és továbbsietett.

A kánlány környezetében ott gyalogolt Fehérjurtájú kán sámánasszonya is, aki gyanakodva latolgatta a történeteket, majd egyszerre csak felkiáltott:

- Állj csak meg egy szóra, asszonyom!

- Mi kell, sámánbanya? - torpant meg Csojimszun.

- Rossz álmom volt az éjszaka, phű! de rossz álmom! - köpött ki a banya. - Azt álmodtam, hogy egyszer csak megjelent a szállásterületünkön Geszer kán, a tíz világtáj rettenthetetlen ura, a félelmet nem ismerő vitéz, felborította Fehérjurtájú kán trónusát, szegény kánunknak pedig levágta a fejét. Mivel bízom az álmokban, rájöttem, hogy az öreg, ott az úton, nem százéves kéregető barát, hanem maga Geszer kán. Ami vénült testét takarja, az sem szerzetesi ruha, hanem Geszer kán liláskék páncélja, általvetője sem általvető, hanem a rettenthetetlen vitéz villámfényű vállvédője, a sapkája is csak látszólag sapka, a valóságban Geszer fehér sisakja, mint ahogy háromöles, fekete vándorbotja sem vándorbot, hanem fekete, kétélű acélkard! Biztos vagyok benne, hogy nem más fekszik ott az úton, mint maga Geszer!

- Apád bunkóját, anyád ülepét, te ostoba! - förmedt a kánlány a sámánasszonyra. - Elment az eszed, hogy összevissza jártatod a lepcsés szádat? Ha elmondom nagybátyámnak, Fehérjurtájú kánnak, miről fecserészel, tudom istenem, leütteti nyomban a fejedet! Honnan termett volna ide Geszer? És különben is, kicsoda az a Geszer, hogy ennyire berottyantottál tőle? Ajánlom, hogy befogd a pofád, és ne jártasd mások előtt, mert magadnak keresed vele a bajt, annyit mondhatok!

Szerencsére senki sem sejtette, hogy Csojimszun istennő, aki földi alakot vett fel, s így jár-ke a világban, hogy a szenvedők segítségére siessen. Tudta jól, persze hogy tudta, hogy nem százéves láma fekszik az úton, hanem valóban Geszer kán. Gyorsan el is hallgattatta a sámánasszonyt, s arra gondolt, hogy már évek óta minden étkezésnél az első falatot Geszer kán tiszteletére áldozza.

- Azt mondják, hogy Geszer kán a tíz világtáj félelmetes ura. Bárcsak egyszer a felesége lehetnék, vagy ha nem, legalább fejőasszonya vagy szolgálólánya, aki jurtatűzhelyéről takarítja a hamut.

Geszer kán szintén felismerte Csojimszun igazi lényét, s elhaló hangon magához intett néhány lányt a káni kíséretből.

A lányok kelleetlenül odamentek hozzá és feléje böktek.

- Na, mi van, öreg? Akarsz még valamit tőlünk?

- Adnék egy jó tanácsot, leánykáim - emelkedett könyökére az öreg. - A forrás, amelyhez mentek, jobban bugyog, mint valaha... Ne a közepéről merjetez, mert tele lesz a vödörök

habbal, s ne is az innenső széléről, mert akkor meg sáros lesz a vizetek. Álljatok a forrás szélére, s merítsétek vödöröket a túlsó part kristálytiszta vizébe!

A lányok odasiettek a kánkisasszonyhoz, és elmondták neki az öreg üzenetét. Nemcsak a kíséret lepődött meg a bölcs szavakon, hanem a sámánasszonynak is újra szeget ütött a fejébe a dolog.

- Ugye megmondtam, hogy valami nincs rendben? Sértegettél, mert azt mondtam, hogy nem láma ez, hanem Geszer. Miért duzzadt volna meg a forrás? Hiszen még sohasem fordult elő, hogy kilépett volna partjai közül... - Ezzel odafutott a forráshoz, hogy alaposabban megvizsgálja, de vigyázatlanul lépett a csúszós partra, beleesett a vízbe, és nyomban bele is fulladt. Ki sejtette volna, hogy Geszer tette el ilyen ravasz módon láb alól, nehogy felfedje jól álcázott titkát?

A szolgálólányok odasereglettek a forrás köré, és megmerítették a vödört. A forrás közepe csupa-csupa piszkos hab volt, az innenső parton homokos víz sodródott, végül, amikor úgy tettek, ahogy a láma meghagyta nekik, hozzájutottak a tiszta ivóvízhez.

Meglepetéssel tapasztalták, hogy senki sem tudja felemelni a teli vödört, Geszer varázslata következtében úgy elfogyott az erejük, hogy meg sem tudták mozdítani. Ott toporgott az ötszáz kísérlány és a sok-sok szolgál, de senki nem akadt, aki még csak meg is próbálta volna a hátára venni Csojimszun vödrét.

- Ó, hogy a fene egye meg! - kiáltotta végül is elkeseredve Csojimszun. - Előbb ez a bugyogó forrás, aztán a sámánasszony szomorú halála, most meg ennyien nem tudunk egyetlen, nyavalyás vödört felemelni. Maradjatok csak nyugton, mindjárt hozok segítséget!

Odafutott a fekvő öreghez, és lekuporodott melléje.

- Segíts rajtunk, apóka! Segítsd felemelni a vödört!

- Ó, te szerencsétlen, értetlen perszóna! - fakadt ki a láma. - Hát a falnak beszéltem az előbb? Nem látod rajtam, hogy még felállni sem tudok, nemhogy vödört emelgetni?

- Miért lennék én értetlen perszóna? - kérdezte sértődötten a leány. - Azért vagyok értetlen, mert nem tudtam védekezni Geszer kánnak, a tíz világtáj urának a varázslata ellen? Fecse-részni sem szoktam feleslegesen. Talán fecsegés mindaz, amit most elmeséltem, amit a szent kán, Geszer varázslata szabadított ránk? Tudom én jól, hogy nem vagy te százesztendő láma, hanem maga a tíz világtáj ura, Geszer kán! Ó, kegyelmes Geszer kánom! Mutass bizonyosságot, hogy valóban az vagy-e, akinek gondollak. Ha valaha is elárulnálak, tépjenek darabokra tüstént a védőszellemeid.

- Mit nem beszél ez a leány! - csodálkozott a láma. Azután mégis tett egy furcsa mozdulatot, mire egy kétéves borjúnyi, aranyos pók mászott ki alóla, s futásnak eredt a Sárga Folyó három kánjának jurtapalotája felé. Háromszor kerülte meg a kánok lakhelyét, majd visszatért, és a lány felé fordult:

- Valaha régen ez a jurtapalota a három kán vagyona volt. Mostantól fogva azonban Geszer kán itt az úr! - Ezzel beásta magát a fekvő öreg alá és elcsendesedett.

A pásztorok, akik a mezőkön dolgoztak, s látták az óriási pókot, amint a jurtapalotát kerülte, meglepetten kiabáltak egymásnak:

- Láttad, komám? Nem volt ez se barom, se vadállat! Mintha szarva lett volna, és emberi nyelven beszélt. Hej-haj! Én mondom, nem más ez, mint a harminc vitéznek a lelke... Az bizony. A tíz világtáj ura harminc leghíresebb hősének a lelke!

Csojimszun is megdöbbsent, amikor meglátta a kétéves borjúnyi aranypókot, de gyorsan megnyugodott, és a lámához fordult:

- Most aztán már minden világos. Remélem, nem tagadod tovább, hogy te vagy Geszer kán, a tíz világtáj győzhetetlen bajnoka?

Geszer elmosolyodott, és villámgyorsan megmutatta valamennyi alakját, amivé át tudott változni; csak úgy nyüzsögtek a különböző lények és vitézek Csojimszun körül.

Csojimszun erre elgondolkodott, majd így szólt a közben már újra lámává változott Geszerhez:

- Kegyes szentem, én uram! Estére kelve, kérlek, változz nyolcéves, árva kisfiúvá... Most pedig emeld meg a vödrömet!

Az öreg nagy nyögések közepette feltápászkodott, és szemrehányóan köszörülte a torkát.

- Még hogy én... Hogy a fenébe tudnám felemelni, amikor ez a sok mihaszna nőszemély sem tudta még csak megmozdítani sem. Ha akarjátok, azért megpróbálhatom... Csak aztán ne szidjatok, ha a kötélfogó elszakad, a vödör meg összetörik!

- Miért szidnánk, apóka? - vont a meg közönyösen a vállát Csojimszun. Erre Geszer úgy tett, mintha fel akarná emelni a vödröt, varázserejével azonban eltépte a fogóját. A vödör a földre zuhant és tíz darabra törött.

A lányok, amikor meglátták a földön heverő darabokat, sírva fakadtak, és szidalmazni kezdték a szerzetest:

- Micsoda vén marhát küldött elénk a végzet! Micsoda ronda féreg hever itt előttünk az úton! Most aztán megnézhetjük magunkat. Feketejurtájú kán kitekeri a nyakunkat sorban.

Csojimszun azonban az öreg védelmére kelt:

- Jól van már, jól! Ne szidjátok már szegény öreget, hiszen tiszteletre méltó láma, vagy mi a csoda! Ha valakinek baja eshet, csak én lehetek az... Nekem hasít szíjat a hátamból az apám. Fogjátok hát be a szátokat és takarodjatok haza! - Aztán az öreghez fordult, és összetette a kezét: - Ó, nagy hatalmú láma! Ha már egyszer összetörted a vödröt, kérlek, olvass rá és tedd, hogy ismét ép egész legyen belőle.

A láma megvakarta a fejét, és a bámészkodó lányok felé intett:

- Lépkedjete csak hátrébb szaporán! Öregember vagyok már én, ki tudja, hátha nem érnek már semmit a varázsmondатаim... Lesz, ami lesz, a kegyes Buddhához fordulok; hátha segít rajtunk. Csak hátrébb, hátrébb, leánykáim!

Felemelte a kezét, ráolvasott a romhalmazra, mire a szétszórt darabok egyszerre csak összeugrottak, és ott csillogott-villogott előttük a vödör régi szépségében. A lányok abbahagyták a vihogást, még a szájukat is eltátották meglepetésükben. Látszott rajtuk, nagyon bánják, hogy korábban tiszteletlenek voltak az öreg varázslóval szemben.

Csojimszun akkor magához szólította kísérőit és szolgálólányait, s újra rájuk parancsolt, hogy térjenek haza.

- Jaj, hogy bánhattunk ilyen csúnyán egy öreg, tiszteletre méltó szerzetessel! - csóválták megállás nélkül a fejüket a lányok, miközben a gyönyörű Csojimszunnal az élen hazafelé vonultak.

Simanbirodzsa képe piros volt a méregtől, amikor Csojimszun nagy sokára hazaérkezett.

- Hát te meg hol a fenébe voltál? - támadt rá a leánya. - Hol tanultad ezt a csavargást? Reggel óta háromszor tömtük meg a gyomrunkat, te meg nem voltál sehol!

- A forráshoz mentünk, hogy vizet hozzunk - védekezett a lány. - Csak hát egy kis baj történt... Úgy buzog-zubog az a forrás, hogy kilépett a partjain is túlra, a sámánasszony meg beleesett és belefulladt. Az ő hulláját kerestük, ezért késtünk ennyit. És aztán még valami! A forráshoz vezető úton találtunk egy fiúcskát, olyan nyolc év körüli árva gyereket. Hogy micsoda szépen és okosan beszél! Mi lenne, ha a palotába hoznánk, felnevelnénk, és ha majd megnő, udvaroncoddá tennénk? Biztos sok örömed lelnéd még benne!

Simanbirodzsa nem lelkesedett túlságosan az ötletért.

- Nincs elég bajunk, még egy árva gyereket is vegyünk a nyakunkba? Ki a fene fogja táplálni meg nevelgetni? Különben is, mi az ördögnek avatkozol ilyen dolgokba?

Csojimszun sértett arcot vágott, szó nélkül megfordult, bement a jurtájába, és három napig ki sem mozdult. A negyedik napon aztán újra csak a kán elé járult:

- Azt hallottam - kezdte sajnálkozva -, hogy az a szegény árva gyerek még mindig ott hever az út mentén, mint egy eldobott kő... Vegyük már magunkhoz és neveljük fel!

- Egye meg a fene! - adta meg magát a kán. - Hát csak neveld fel, ha annyira akarsz!

Csojimszun gyorsan elküldött egy rabnőt a fiúért, aki valóban ott üldögélt az út mentén. Láthatóan nem unatkozott, mert elefántcsontból oroszlánt faragott, aranyból meg lepkét kalapált, azokkal játszadozott.

Csojimszun elkérte tőle a játékszereket, és megmutatta az apjának. Simanbirodzsa alaposan megvizsgálta, majd parancsot adott a lánynak:

- Akárki is csinálta, tüstént hozzátok ide elé!

A fiúcskát erre odavezették a kán elé, aki figyelmesen végignézett rajta, aztán kérdésekkel halmozta el:

- Kitől tanultad ezt, édes fiam? Talán az apád értett ilyesmikhez?

A fiúcska csak a fejét rázta.

- Ő még akkor meghalt, amikor én egészen kicsinyke voltam. Hanem a nagybácsikám, hát az igazán mestere volt az ilyesféle dolgoknak! Úgy tanultam meg, hogy néztem, amikor Csojirong, a kovács, figurákat kalapált.

Simanbirodzsa elégedetten dörzsölte össze a tenyerét:

- Nem tévedtél, édes lányom. Ebből a fiúból még lesz valaki, meglásd! Felveszlek a szolgálaim közé, édes fiam. Nappal legyél itt a közelemben, éjszakára meg belopakodhatsz abba a szegényes jurtába, amelyben a szolgák gyermekei húzzák meg magukat. A neved meg legyen Oldzsibaj, azaz Találtgyerek!

A három kán udvarában, szinte elfeledten, hevert ebben az időben egy fehér malomkő, amelyről az a hír járta, hogy szerencsét hoz.

Találtgyerek odaoldalgott egyszer Csojironghoz, a kovácshoz, és ezt duruzsolgatta neki:

- Húha! Ha ebből a fehér kőből valaki páncélt csinálna, hát az lenne ám aztán az igazi páncél!

- Csitt, te kis ostoba... Ne olyan hangosan! - csitította a kovács. - Még a végén valaki meghallja! Hát nem tudod, hogy amiről beszélsz, a három kán szent köve? Ha meghallják, hogy miket fecsegsz, véged, én mondom.

Éjszaka aztán Találtgyerek kilopódzott a szabadba, hátára vette a követ, és letette a kovácsmester jurtája elé. Csojirong reggel felkelt, és kétségbeesetten vakargatta a fejét, amikor ott látta a követ az ajtaja előtt.

- Hát ez meg mit jelentsen? Jaj, apám, anyám, talán csak nem rossz jel, hogy idegurult ez a kő az éjszaka? Hogy még mi lesz ebből!

A következő éjszaka Geszer újra csak kilopódzott, és a követ egyenesen Csojirong küszöbére tette. Amikor aztán felbukkantak a hajnalsugarak, maga hívta a kovácsot:

- Gyere csak ki, Csojirong apó!

Az öreg nagy nehezen kikecmergett a jurtából, és még jobban meglepődött, mint az előző napon.

- Hát már megint itt vagy? És még hozzá egészen a küszöbömön. Biztosan elment az erőd, és most azt akarod, hogy páncélt kovácsoljunk belőled! Hát akkor rajta! Hej, Találtgyerek! Fuss el Könyves lámáért, kalapáljátok le a négy sarkát! Legyen páncél belőle, ha annyira akarja.

Könyves láma jött, nekiállt, és reggeltől délig kopogtatta a kő sarkait. Akkor aztán elfáradt, megtörölte a homlokát, és Találtgyerekre bökött.

- Most folytasd te, fiacskám, én már megtettem a magamét. A maradék két sarok a tiéd!

Találtgyerek megvonta a vállát.

- Ha úgy akarod, Könyves varázsló testvérem. Csak arra kérlek, hogy ülj ide szorosan mögém, nehogy valami bajod essék, ha a kalapács le találna ugrani a nyeléről. Ha fejen talál, kiloccsantja az agyvelődet. Úgy bizony!

Könyves láma már alig látott a fáradtságtól, így hát ingerülten förmedt a fiúra:

- Ahelyett, hogy dolgoznál, csak pofázol összevissza! Ha reggeltől nem ugrott le, miért ugrana le éppen most? Ha meg leugrik, bánja a fene, úgy kell nekem!

Találtgyerek megvonta a vállát.

- Nekem aztán mindegy! Csak ne én legyek a hibás!

Felemelte a kalapácsot, varázserejével leugratta a kalapácsfejet a nyélről. Repült a vasdarab, és éppen koponyán találta Könyves lámát, akinek nyomban kiloccsant az agyveleje, mint egy zsák zuhant a földre.

Találtgyerek erre borzasztó ordításban tört ki.

- Jaj, jaj, gyere gyorsan, Csojirong mester!

- Mi a hékula van már megint? - ordított vissza a mester, és úgy futott, hogy a kaftánja végét is a nyaka köré tekerte, nehogy belebotoljék. Amikor meglátta a földön fekvő Könyves lámát, odaugrott hozzá, és ölébe fektette a haldokló fejét.

- Jaj nekem, mi történt veled, aranyos-kedves láma testvérem? Jaj, mi történt?

Könyves láma már csak suttogni tudott:

- Két sarkot lekalapáltam, aztán átadtam a kalapácsot Találtgyereknek, hogy most már folytassa ő a munkát. Ő még figyelmeztetett is, hogy „Könyves testvér, ülj ide szorosan mögém, hátha a kalapács feje lerepül a nyélről, és kupán talál”. Én meg erre azt feleltem neki,

hogy ha nálam nem repült le, miért repülne le nála? Ha meg lerepül, a sors akaratából történik. Erre Találtgyerek felemelte a kalapácsot, a fej lerepült, és éppen a kobakomra esett. Én mondom, a sors akarta így! - Aztán félrefordította a fejét, és már ki is repült belőle a lélek.

Az öreg kovács jajgatva kapta szeme elé a kezét:

- Sejtettem, hogy ez az átkozott kő egyszer még bajt hoz ránk! Nemhiába jött utánunk az éjszaka!

Így tette tönkre Geszer a három kán híres-neves varázskövét, s így ölte meg Könyves lámát, a varázslót, mert félő volt, hogy előbb-utóbb kitalálja Találtgyerek titkát.

Csojirong azonban már kedvet kapott a páncélkészítéshez, nem tudott ellenállni mestersége vonzásának, és a fiúhoz fordult:

- Gyerünk, Találtgyerek! Fújtasd a tüzet, hadd csináljunk páncélt a kőből, hátha úgy majd szerencsét hoz.

Megállás nélkül dolgoztak, Találtgyerek közben ellopott egy halom vasat, s elrejtette a fűjtatóban. Később hatvanöles lándzsát készített belőle, amelyet aztán titkos helyre dugott.

Nepál kánjának, Gyors Bikának a fia, Erős Fehérhomlokú feleségül kérte Csojimszunt. Feketejurtájú kán, aki boldog volt, hogy ilyen előkelő családba kerül a lánya, Találtgyereket bízta meg, hogy az eljegyzési lakomát annak rendje-módja szerint előkészítse. A három kán összegyűlt az ünnepélyes alkalomra, Találtgyerek pedig ki sem látszott a sok munkából.

Javában folyt már a lakoma, amikor Erős Fehérhomlokú felpattant ülőhelyéről, kifeszítette szarvából készített íját, és hangosan így hetvenkedett:

- Tudjátok-e, emberek, ki vagyok én? Mert ha nem tudátok, most elmondom. Én öltem meg Kis Tajut és Nagy Tajut, Kisdobost és Nagydobost, Tajigam Onong Csongdzsint és Rongszát, Geszer kánnak, a tíz világtáj urának legkiválóbb vitézeit. Van-e valaki közöttetek, aki hajlandó megküzdeni velem, vagy csak megpróbálni, hogy meg tudja-e fészíteni az íjamat?

Amikor Találtgyerek meghallotta a hetvenkedő szavakat, méreg és fájdalom öntötte el, odaugrott Fehérhomlokú elé, és úgy nézett a szemébe, mintha ezt mondta volna:

„Itt vagyok én! Gyerünk, akasszuk össze a bajsunkat!”

Erős Fehérhomlokúnak még a szája is tátva maradt a csodálkozástól.

- Nézzétek csak a tökmagot! Csak nem azért húzod ki magadat, mintha meg akarnál küzdeni velem? Csak nem akarod megfeszíteni az íjamat?

Találtgyerek lebiggyesztette a száját:

- Miért, talán nem tehetem? Ki vagy te egyáltalán? Csak nem istenfi? Vagy tán a vízisárkányok tengerek mélyén lakó kánjai nemzettek? Te sem vagy más, mint egyszerű ember gyermeke, aki a földi világban látta meg a napvilágot. A táltos paripa is elégedett, ha hosszú és fárasztó vágatás után földre heveredve kipihenheti magát; a vadászkutya boldogsága sem ismer határt, ha kegyetlen hajsza után friss forrásvízzel csillapíthatja szomját. Mi vagyok én, kutya vagy ló, hogy így beszélj velem, miközben én töröm magam, hogy jól sikerüljön a lakomád, s mindent megteszek, hogy a vendégek jól érezzék magukat. Ahelyett, hogy itt hetvenkedsz és az erődöt fitogtatod, szépen csengő szavakkal jövődö anyósodhoz és apósodhoz kellene fordulnod, hogy adják jó szívvel féltve őrzött leányukat. Így kellene tenned, mindenféle hátsó gondolat nélkül, mint ahogy mindenki tenne a helyedben! Te meg itt zshiványkods, és ki tudja, mit forgatsz az elmédben? Talán bizony azt, hogy: „Ha adják, jó, ha meg nem, elveszem magam is, miután a három kánt megöltem, országukat meg elprédáltam!” Azt

mondják, hogy Geszer kán tizenöt éves vitéze, Nancsong, megölte az apádat, levágott fejét pedig odakötötte nyeregkápájához. Hiába is henegepsz jobbra-balra, olyan vitéz vagy, mint az apád, és úgy is végzed!

- Hű, a keserves anyád, te szaros! - ordított Fehérhomlokú. - Ahelyett, hogy itt szájalsz összevissza, gyerünk, feszítsd meg az íjamat! Rajta, mert széjjelhasítalak!

Találtgyerek megragadta az íjat, óvatosan próbálgatta a tenyerén, aztán halkán maga elé mormogta:

- Való igaz, hogy Találtgyereknek nehezen menne a dolog, de szerencsére velem vannak a kánok védőszellemei!

- Mit tétovázol, te szerencsétlen? - ingerelte Találtgyereket Fehérhomlokú. - Feszítsd csak meg az íjat, galambocskám! Úgy feszítsd meg, hogy a vessző hegyéből csak egy kis csücsök látszék ki, a végén lévő tollból pedig csak egy kis hely!

Találtgyerek nekirugaszkodott.

- Úgy megfeszítem, hogy csonthegyéből szén, tollából meg csak hamu marad! - ezzel ruhái alá Geszer izmait költöztette, amelyek játszi könnyedséggel megfeszítették az íjat. A lakomázó jurta szempillantás alatt megtellett füsttel, szén és hamuhulladék borította a drága szőnyeget.

Erős Fehérhomlokú akkor Találtgyerekhez ugrott, és megragadta a kaftánja szélét.

- Addig nem nyugszom, amíg kettőnk közül az egyik örökre a földön nem marad! S aki meghal, arra szálljon minden bűn!

A három kán megsajnálta Találtgyereket, és megpróbálták lebeszélni:

- Hadd csak, Találtgyerek... Hagyd a fenébe! Még képes megölni téged.

- Miért lépnék vissza? - kérdezte magabiztosan Találtgyerek, és levetette kaftánját -, hiszen a védőszellemek velem vannak. És ha meghalnék? Ki kutyája ugat utánam?

A két versenyző összeakaszkodott, és megkezdődött a birkózás. Erős Fehérhomlokú megpróbált mindent, hogy Találtgyereket a földre döntse: rángatta, rázta, a lábát akarta kihúzni alóla. Találtgyerek azonban mozdíthatatlan volt, mint az oszlop, amelyet mélyen a földbe vertek. S míg állt-állt és tűrte Fehérhomlokú rángatásait, befelé védőszellemeihez fohászkodott:

- Kedves, égi védőszellemeim, s te is, evilági apám, hegyek kánja, Oa Gündcsid! S ti is, hat híres elesett vitézem: Rongsza, Onong Csongdzsin Tajigam, Nagy Taju és Kis Taju, Kisdobos és Nagydobos, változzatok hat vad, vérszomjas farkassá, ragadjátok meg és tépjétek hatfelé a testét!

- Hát akkor, rajta! - ordította Találtgyerek, miután befejezte imáját. - Most én következem! - Ezzel átkarolta ellenfelét, meglódította és felhajította a levegőbe. Amikor leesett, mindenki látta, hogy vele már nem lesz lakodalom: mindkét orrlíkából vér csörgedezett, koponyája oldala bezúzódott, ott feküdt holtan, mozdulatlanul.

Míg a násznép és az összegyűlték döbbsen és szavuk fogyottan álltak, előrontott a távolból hat hatalmas farkas, félelmetes üvöltéssel körülvette a halottat, hétfelé tépte vérző testét, majd eltűnt a cafatokkal a messzeségben.

A három kán csak röhécselt kínjában:

- Na, lányom - mondta Feketejurtájú kán -, hát ami azt illeti, végződhetett volna jobban is a mátkalakomád!

Csojimszun meg úgy tett, mintha őszinte szívvel siratná elszalasztott mátkaságát:

- Ó, hogy a fene egye meg! Most aztán örök időkre a nyakatokon maradok! Mit gondoltok, ki lesz az a marha, aki még ezek után is feleségül vesz? Mindenki retteg majd, hogy szerencsétlenséget hozok rá! Ilyen menyasszonytól legjobb tízezer évnyi távolságra lenni, ilyen kötelességtől legalább ezer évnire! Ezt fogják mondani, meglásd!

- Csak olajat öntesz a tűzre, ha mindenki előtt kikiabálsz! - korholták a kánok Csojimszunt. - Fogd be legalább azt a lepcsés szádat!

Ezzel aztán véget is ért a lakoma.

Nem sokkal ezután a káni udvarba érkezett Mila Güncsid, a kínai császár fia, Fehérjurtájú veje. Leszerszámozta lovát, és a kánok elé állt:

- Tisztelt káni testvéreim! Erős Fehérhomlokú és én egyformán erősek voltunk, sokáig küzdöttünk egymással. Ilyenkor gyakran megtörténik, hogy az egyik otthagyja a fogát. Ha az egyik megsebesül, amíg csak ereje bírja, feláll, és újra támad. Ha meg kiszállt belőle a lélek, ott marad holtan és mozdulatlanul. Senki sem felelős a történetekért. Hagyjátok hát, hogy én is megküzdjek Találtgyerekkel!

A kánok nem tehettek mást, beleegyeztek a dologba. S mit gondoltok, mi történt? Találtgyerek őt is egykettőre a másvilágra küldte.

Ezután sorra jöttek a többiek: Mancsuk, a Gyertyácska, Sárgajurtájú kán veje, a koreai kán fia. Ő is ugyanazokkal a szavakkal kért engedélyt a küzdelemre, mint Mila, s ugyanúgy ott is maradt a küzdőtéren, holtan.

Megjelent Mongsza Tüszker is, Mon ország uralkodójának egyetlen gyermeke, aki Csojimszun nővérének volt a férje. Mondanom sem kell, hogy ő is otthagyta fogát a küzdelemben.

Amikor Találtgyerek varázsereje segítségével sorban legyőzte minden ellenfelét, Rogmó, aki végignézte a küzdelmeket, odasúgta Fehérjurtájú kánnak:

- Vigyázz, kánom! Nem Találtgyerek ez, hanem maga Geszer kán! És ha így megy tovább, sorra megöli legkiválóbb vitézeit. Küldd ide gyorsan Hegyforgató nevű bajnokodat. Ha őt is megöli, biztos lehetsz benne, hogy Geszer áll itt előtted, ha viszont ő győz, legalább megszabadulunk ettől a kellemetlenkedő Találtgyerektől!

Fehérjurtájú kán tüstént elküldött Hegyforgató birkózóért, megparancsolva neki, hogy jöjjön, és küzdjön meg Találtgyerekkel.

Hamarosan meg is érkezett a hegyeket forgató vitéz, akinek már a kinézete is félelmet keltett: mindkét vállát hat-hat frissen lőtt szarvas nedves bőre takarta.

- Hej! Hol a fenében van az a Találtgyerek? Gyorsan ide hozzám, öcsi, különben meggyűlik velem a bajod!

- Mit ordítasz itt, te szerencsétlen? - bújt elő Találtgyerek a jurtájából.

- Azt mondják, hogy te, Találtgyerek, konyítasz valamit a birkózáshoz, igaz? Gyerünk, küzdjünk meg egymással!

Találtgyerek azonban megrázta a fejét:

- Miért birkóznánk mi ketten? Te már sok hasznos dolgot vittél véghez a három kán javára. Én még semmiben nem tudtam a hasznukra lenni. Miért vagy hát féltékeny rám? Eredj el innen, nem akarok birkózni veled!

- Mi az, barátocskám, inadba szállt a bátorság? - ingerelte Hegyforgató a fiút. - Fecsegés helyett inkább essünk egymásnak!

- Mit tehetnék mást? - tárta szét a karját Találtgyerek. - Ha ellenkezem, úgyis megölsz.

Miközben Találtgyerek előkészítette magát a harcra, Hegyforgató lekapott magáról egy nedves bőrt, és a fiú egyik vállára borította.

- Nesze, hogy legyen valami rajtad is, te ügyefogyott! - Amikor aztán a fiú másik vállára is rá akart teríteni egy bőrt, Találtgyerek megállította.

- Csak nem azért jöttél, hogy bőroket osztogass, hiszen aki a győztes lesz, úgyis elveheti a másikat is, nem? - Aztán hagyta, hogy Hegyforgató elkapja, rángassa ide-oda, mozgassa jobbra-balra, megpróbálja kihúzni alóla a lábait. Találtgyerek azonban úgy állt a lábán, mint egy földbe vert oszlop. S míg a másik húzta-vonszolta, halkán, a fogai között, varázsszavakat mormolt:

- Védőszellemeim, ha húst akartok, nesztek, vegyétek az övét, ha haját akartok, íme, tépjétek az övét, ha vért akartok, igyátok az övét, gyertek, tépjétek darabokra s vigyétek magatokkal cafatokra szaggatott testét!

Amit kívánt, meg is történt. Lecsaptak rájuk Geszer védőszellemei, szétépték Hegyforgatót, elragadták cafatokra szaggatott testét, úgy, ahogyan a tíz világtáj ura kívánta.

Rogmó, amikor meghallotta a hírt, izgatottan fordult a kánokhoz:

- Ez már nem lehet véletlen! Higgyétek el, hogy Geszer bűjt Találtgyerek testébe. Ha valóban ő, biztosan mutat valamiféle jelet, ha meg nem, talán mégis tévedek...

Az áruló Rogmó felment egy hófehér kövekből rakott áldozati halom tetejére, jobb felé fésülte aranyhaját, hangos szavakkal hívta Geszert, miközben igyekezett néhány könnycseppet kipréselni a szeméből. Geszer éppen arrafelé bolyongott, természetesen Találtgyerek alakjában, kezében trágyagyűjtő villával, s azt leste, nem bukkan-e fel előtte a fűben száraz marhalepény. Amikor meghallotta Rogmó bánatos zokogását, hogy „Geszer! Geszer! Hol vagy, Geszer?”, elérékenyült, és elégedetten dörögte maga elé:

- Mégsem lett hűtlen hozzám az én gyönyörűm! - S tüstént megmutatkozott Rogmó előtt, mint Kij-Vadzsra-Dára isten, Mandzsusri buddha kilencedik alakja.

Rogmó, amikor meglátta, tettetett örömmel felsikoltott:

- Itt van az én Geszerem... Eljött értem! - s ezzel futásnak eredt, de furcsa módon nem Geszer felé, hanem az ellenkező irányba. Geszer észrevette, hogy valami csalás történhetett; az asszony után futott hát, éppen akkor érte el, amikor be akart lépni a jurtájába. Megragadta, háromszor végiggörgette a fehér varázskövön, mire Rogmó mindent elfelejtett, amit az előbb látott.

Később Rogmó, a Gyönyörű, belopakodott Fehérjurtájú kán sátrába, és keservesen sírva fakadt.

- Ó, hogy a fene egye meg az egészet! Hát nem elfelejtettem mindent! Most aztán honnan tudjuk meg, hogy valóban itt van-e Geszer, vagy nincs?

- Hagyd már abba ezt a nyafogást! - ordított rá végül is türelmét veszítve Fehérjurtájú kán. - Azért jöttél ide, hogy előkelő ember felesége legyél, nem? Hogy jössz hozzá, hogy engem akárki fiával összehasonlítgass, vagy éppen félts tőle, még ha tíz világtáj urának hívják is! Örülj neki, ha nem etetem meg veled a húsát, és nem itatlak meg a vérével, ha erre találna kóborolni!

Rogmó azonban nem hagyta annyiban a dolgot, és csak rága tovább a kán fülét:

- Hallgass csak rám, Fehérjurtájú! Ha ez a fiú Geszer, nem fél a kígyóktól, és azok sem tudnak ártani neki. Ha viszont nem az, felfalják a dögök egy szempillantás alatt. Adj parancsot, hogy hajítsák Találtgyereket egy kígyóktól hemzsegő gödörbe!

Mit volt mit tenni, a kán kígyóverembe dobatta Találtgyereket. Ő azonban - vagy inkább Geszer - fekete saskeselyű tejét permetezte a kígyókra, amiből mindig tartott magánál egy keveset. Attól a dögök összegömbölyödtek, mintha tűz érte volna őket, és megdöglöttek. Megfogta a legnagyobbat, a feje alá polcolta, egy kicsi kígyócskát tett rá párna gyanánt. Aztán, mint aki jól végezte dolgát, csengő hangon rázendített:

- Geszer kántól elvették az országát, Dzsasza, az Édesszívű, és harminc vitéze bedőlt Csotongnak, ebből lett aztán a nagy baj. A három kán elrabolta Rogmót, a Gyönyörűt, aki hűtlen lett Geszerhez és örömmel ment kánomhoz, Fehérjurtájúhoz feleségül. Azt hallottam, hogy Rogmó mindent elfelejtett, ami korábban, még Geszer udvarában történt vele. Most meg - hej, te Rogmó! - másodszor is be akarod csapni Geszer kánt! Én meg hiába vagyok hűséges a három kánhoz, mégis, látod, mire jutottam! Hát kérdelem én, hogy erény-e a hűség? És mégis, én, Találtgyerek, még mindig élek, és élni is fogok, hiszen a három kán védőszellemei óvják az életemet!

A három kán szégyenkezve hallgatta az éneket, és parancsot adott a szolgálknak, hogy húzzák ki Találtgyereket a gödörből.

- Hát már ebben a kisfiúban is ellenséget látunk? - pironkodtak, és lesütött szemmel eloldalogtak.

Fehérjurtájú kánnak volt két hatalmas kutyája, Tigris és Párduc, amelyek leginkább emberhússal éltek. Rogmó nem nyugodott addig, amíg össze nem barátkozott a kutyákkal. Az ebek hagyták, hogy vasból vert láncot tegyen a nyakukra. Akkor aztán parancsot adott néhány szolgájának, hogy kapják el Találtgyereket, eresszék rá a kutyákat.

- Ha Geszer, úgy a kutyák visszariadnak tőle, ha nem, bekapják egyetlen nyelintéssel.

Találtgyerek, amikor meghallotta, hogy a szolgák szölongatják, úgy tett, mintha trágyát gyűjtene, kezében tartva trágyagyűjtő villáját. Rogmó eleresztette a kutyákat, mire Találtgyerek ijedtében a fejére borította az összes trágyát, amit már vállán tartott kosarába gyűjtött. Így Rogmó azt gondolta, hogy azért fordultak el tőle a kutyák, mert nem volt gusztusuk hozzá.

- Ha Geszer lenne, nem támadtak volna rá - morogta megnyugodva. - Most már én is elhiszem, hogy Találtgyerek minden gyanú felett áll!

Találtgyerek pedig, mint aki megrémült a történetektől, hazafutott, útközben azonban felvette Geszer alakját, míg lelkének egy darabja ismét csak visszaváltozott kisfiúvá.

Geszer kán magához fűtlyentette táltos pej lovát, magára vette páncélját és fegyvereit, s hatalmas sereg élén a három kán palotájától nyugatra vert tábort. Lengtek a zászlók és a harci jelvények, zúgtak a trombiták, ásták a tűzhelyeket, hogy följük üstököt állítsanak; egyszóval már készítették a győzelmi lakomát. Maga Geszer számtalan alakba változott, itt is, ott is megjelent emberei előtt, bátorította őket, aztán meg parancsot adott, hogy rendezzenek harci játékokat, készüljenek a küzdelemre.

A Sárga Folyó három kánja is összegyűjtötte hadseregét, és kétségbeesetten küldözgették küldönceiket az üzenettel:

- Gyertek, ahányan csak vagytok! Itt van az átkozott Geszer a kapunk előtt!

A kánok seregei összegyűltek, egy darabig vártak, majd amikor látták, hogy Geszer katonái ügyet sem vetnek rájuk, hanem csak esznek és hadijátékokkal múlatják az időt, úgy látták, hogy elérkezett a nagy pillanat. Megfűjták a kürtöket, és rávetették magukat a gyanútlanak tűnő ellenségre. S már-már el is érték volna, hiszen ott volt karnyújtásnyi távolságra, amikor égis érő, kékesfekete füstoszlop csapott le rájuk, és mindent beborított. Vakon bolyongott a füstben a három kán serege, egészen addig, amíg a füst csak magától fel nem szállt.

Amikor pedig felszállt, hűlt helye volt az ellenségnek. Csak egy tetves kisfiú üldögélt az elhagyott táborhely hamujában. Találtgyerek előhúzta kardját, hogy megölje, de Simanbirodzsa megállította:

- Várj csak, várj, Találtgyerek! Meg ne öld, amíg ki nem kérdeztük! - Aztán a kisfiúhoz intézte szavait: - Mondd csak, fiacskám, kinek a serege volt itt az előbb? Hadd lám, tudod-e?

- Kié-e? - kérdezett vissza a fiúcska -, hát Geszer káné, a tíz világtáj uráé. Azt hallottam, azért jött, hogy bosszút álljon rajtatok. Csak hát, amikor meglátta a seregeteket, inába szállt a bátorsága szegénynek. Azt mondta, hogy ekkora sereggel nem tud megbirkózni.

- Hát téged meg miért hagytak itt? - kérdezte kíváncsian Simanbirodzsa.

- Árva gyerek vagyok - mondta szomorúan a fiúcska -, az egyik elesett hős árvája. Úgy hozott magával egy másik, hogy őt szolgáljam a hadjáratban... Csak hát megtetvesedtem útközben, és annyira elgyengültem a tetvek marásától, hogy lefeküdtem aludni. S amíg aludtam, ők eltűntek!

Találtgyerek megvakarta a fejét, és a kánra nézett:

- Azt mondják, hogy a szarvast is saját szarvával kell megölni, azaz szarvból készült íjjal. Mi lenne, ha magunkhoz vennénk, később még a hasznunkra lehet!

- Igazad van, nagyon is igazad! - örült meg az ötletnek Fehérjurtájú kán. - Vedd magadhoz, és csinálj belőle embert!

Találtgyerek magával is vitte a tetves fiúcskát, de az éjszaka megszökött a jurtájából, és úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Reggel látszólag felháborodva futott Találtgyerek a kánok elé:

- Ó, hogy a nyavalya törje ki az anyját! Hát nem meglepett tőlem ez a tetves!

- Hát aztán - vonták meg a vállukat a kánok. - Sose érjen bennünket nagyobb veszteség! Eredj haza te is és hagyd a fenébe a dolgot! - s intettek Találtgyereknek, hogy ő is elmehet.

Rogmó, a Gyönyörű, még mindig nem nyughatott, és ismét csak próbára akarta tenni Találtgyereket. Egyik reggel magához hívatta Csojimszunnal együtt, és kedvesen rájuk mosolygott:

- Örülök, hogy eljöttetek, kedveseim! Éppen az előbb jutott az eszembe, hogy amióta elhagytam Geszer országát, még nem mutattam be füstáldozatot. Gyertek hát velem, mutassuk be együtt az isteneknek!

Találtgyerek, Csojimszun és Rogmó útnak indultak, hogy megfelelő áldozóhelyet keressenek. Egyszer csak Rogmó Találtgyerekhez fordult:

- Képzeld csak, Találtgyerek, amikor a mátkasági vacsora volt, elvesztettem az amulettemet. Valaki mintha azt mondta volna, hogy te találtál hozzá hasonlót! Itt volt, nézz csak ide! - Ezzel széthúzta kaftánját és kitárta a mellét. Találtgyerek már-már oda is nézett volna, és ki tudja, mi minden nem történik, ha Csojimszun rá nem kacsint. Találtgyerek erre észre tért, és úgy tett, mintha mi sem történt volna.

- Hej-haj, jobb az öreg bráhmána, mint a fiatal buddha! - motyogta panaszosan Rogmó elhagyott szeretőjére, Geszerre gondolva, amikor rájött, hogy Találtgyerekkel hiába próbálkozik.

Lassan felcaplattak Dzsasza Günbe hegyére, de amikor hozzáláttak volna az áldozathoz, Rogmó megmakacsolta magát:

- Mi a fenéért füstöljek én asszony létemre, amikor van egy férfi is közöttünk... Gyerünk, Találtgyerek, mutasd csak be te az áldozatot!

Találtgyerek erre felállította az oltárt, meggyújtotta a füstölőt, és morogni kezdett:

- Hegyek kánja, Oa Gündcsid, fehér, szelíd istennő, Árja Alamgari s ti is, híres jólok: Moa Güsi és Dangbo, Boa Dongcsing Garbo, Uglur Udgari, Dzsamco, Dari, Udam, és te is, Geszer Szerbo Donrub kán! *Om a hum!*

Rogmó biccentett, hogy Találtgyerek helyesen végzi az áldozatot, aztán újra csak a fiúra meresztette a szemét:

- Azt mondják, Találtgyerek, hogy nincs titok előtted, mindent kitalálsz. Kíváncsi vagyok, megfejted-e, amit most mondok.

- Próbáljuk meg - bólintott Találtgyerek. - Hátha sikerül.

- Mondd meg, mi az: mintha aranymező lenne, amelyen buddháknak mutatnak be áldozatot; mintha gyöngyvölgy lenne, csordultig telve kagylószínű vízzel. Azután egy másik: mintha türkiz domboldal lenne, s egészen a csúcsig csapna fel a türkizszínű víz... Ehhez jön egy öreg-asszony, aki számtalan gyermeket dajkál, egy másik vénasszony, aki ugyanennyi gyereket úz el magától... Két egyforma erejű vitéz, akik kardokkal hadakoznak, egy nyílvevő tolla és egy új húrja? Mi az?

- Rendben van - mondta Találtgyerek, és megvakarta a fejét -, megpróbálom kitalálni. De kíváncsi vagyok, vajon megérted-e a választ.

- Miért ne érteném? - csodálkozott Rogmó.

Találtgyerek akkor lekuporodott a földre, és hadarni kezdte a megfejtést:

- Az aranymező nem más, mint Nulum völgye, Geszer országa, amely olyan gyönyörű, mintha ott áldozna mindenki a világot uraló buddháknak. Az a bizonyos gyöngyvölgy meg mi lehetne más, mint Kongsim isten temploma, amelyet Geszer építtetett tízéves korában, hogy meghálálja szüleinek felneveltetését. A türkizszínű domboldal, amelyről egészen a csúcsig csapnak a hullámok, csak a Kuku-nór tó lehet. Az öregasszony, aki hagyja, hogy gyermekei körülötte ugrándozzanak, nem más, mint Barumira kán hegye, s körülötte úgy fénylenek a jéggel borított gleccserek, mint játszó gyerekek szeme az anyjuk körül. A másik vénasszony Kigurszun hegye, a félelmetes fekete, amelyet a rettenetes démonok hoztak a világra. A két vitéz, akik kardjaikkal hadakoznak, két sziklacsúcs a Kisasszony-folyó partjainál, a forráshoz közel, míg a nyílvevő tolla s az új húrja maga a Kisasszony-folyó... Így gondolom én!

Rogmó, a Gyönyörű, elsápadt és vacogni kezdett a rémülettől.

- Semmi kétség, ez csak Geszer lehet! - suttogta, s azon törte a fejét, hogyan menekülhetne el az áldozat helyétől minél gyorsabban. Geszer azonban, aki varázserejével belelátott Rogmó gondolataiba, egyetlen szempillantás alatt mindent kitörölt az asszony emlékezetéből.

A következő éjszakán nagy riadalom támadt Fehérjurtájú kán környezetében. Valami ismeretlen ifjú, aki persze nem volt más, mint Geszer egyik mágikus alakja, rácsapott a táborra, összetaposott kilenc zászlót és győzelmi jelvényt, tönkretett kilenc óriási üstöt, kilenc ménest meg elhajtott.

Reggel Fehérjurtájú magához hívatta testvéreit, és a düh könnyeivel a szemében zokogta el éjszakai kalandját:

- Ó, hogy a fene vitte volna el ezt az éjszakát! Amilyen állapotban van itt minden, nem csodálkoznék, ha Geszer rontott volna rám. Rám csapott az átkozott, aztán meg úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Simanbirodzsa, aki a tettek embere volt, megparancsolta VÉRIVÓ Fekete Karvalynak és Találtgyereknek, hogy kapjanak tüstént lóra és eredjenek a rabló után.

Azoknak pedig több se kellett, máris felpattantak paripáikra, és mint a szél vágattak az éjszakai vendég nyomában.

Geszer mágikus átváltozása csak lassan tudta hajtani a megszámlálhatatlanul sok lovat, ezért nemsokára utol is érték. Amikor már egészen közel értek hozzá, Geszer felkapott néhány követ a földről, és kaftánja öblébe rejtette. S hogy VÉRIVÓ Fekete Karvaly odaugrott hozzá és már-már megragadta, Geszer előkapta a köveket, és a támadó szeme közé ordította:

- Mi van, barátocskám? Azt hiszed, mivel Csongot elkapta, legyőzhetetlen lettél? Nagyra tartod magadat, VÉRIVÓ vitéz! - ezzel meglendítette a karját és kövel hajigálta Fekete Karvalyt, amikor pedig az Találtgyerekhez akart menekülni, ő is kösővel fogadta.

- Megőrültél? - rivallt rá VÉRIVÓ Fekete Karvaly, és arca elé emelte a kezét, hogy védekezzen a két oldalról rázúduló közápör ellen. - Még te is engem dobálsz, a bajtársadat?

- Apád bunkója a bajtársad, te hülye! - rikkantotta Találtgyerek. - Ellenség vagy te a javából, nem pedig barát! - s feje fölé emelve egy szikladarabot, szétmorzsolta VÉRIVÓ Karvaly koponyáját.

Ezután Találtgyerek leszállt a lováról, megfogta VÉRIVÓ Karvaly holttestét, s a lábánál fogva lova farkához kötötte. Fekete Karvaly feje véres nyomot hagyott a porban, amikor Találtgyerek, a méneseket maga előtt hajtva, hazafelé vette útját.

Ahogy hazaérkezett, leugrott táltosáról, és letérdelt a kánok előtt:

- Megtettem, amit tehettem - mondta alázattal. - Igazatok volt, biztosan Geszer tört ránk, átváltozott alakjában. Amikor utolértük, szétverte Fekete Karvaly fejét egy nagy kövel, azután kékesfekete füstoszloppá változott és eltűnt a magas égből, mielőtt elkaphattam volna. Nem tehettem mást, mint hogy hazahoztam VÉRIVÓ Karvaly holttestét és a méneseket... Itt vannak, ni!

A három kán elsápadt és megcsóválta a fejét.

- Hát ha meghalt, meghalt... Vele legalább már nincsen gond. Még szerencse, hogy te életben maradtál. Most pedig eredj haza, és pihend ki magad, alighanem szükség lesz rád hamarosan!

Találtgyerek azonban még ott téblábolt egy darabig, végül is kibökte, ami a szívét nyomta:

- És vele mi lesz? - mutatott VÉRIVÓ Fekete Karvaly holttestére. - Ki fogja eltemetni? Régi, gyerekkori barátai-e vagy én, aki éppen csak hogy megismerkedtem vele? Mi a szándékotok, kánok?

- Csak temesd el, ha akarod - bólintott kegyesen a három kán. - Honnan az ördögből kerítsük most elő gyerekkori társait?

Találtgyerek megfogta a holttestet, elhúzta egy olyan helyre, ahol két folyó ömlött egymásba, s fejjel lefelé temette el úgy, hogy lábai az égnek meredtek. Sírja fölött füstölőt gyújtott, és imába fogott:

- Kegyes védőszellemeim és ti, harminc vitézem világban kóborló lelkei! Útjelzőt állítottam néktek egy megölt, átkozott ellenség holttestéből. Kérlek, tépjétek ki a lelket minden élőlényből, aki a három Sárga Folyó menti kán birodalmában él, testéből pedig készítsetek ünnepi lakomát. Ez legyen minden gondotok, semmi mással ne törődjétek! - Aztán elégedetten rápillantott az égre meredő lábakra, és hazafelé fordította a lovát.

Rogmóban eközben egyre növekedett a megmagyarázhatatlan nyugtalanság, ezért elhatározta, hogy ismét próbára teszi Találtgyereket. Kiállított a jurta elé két karosszéket. Az egyik aranyból, a másik ezüsből volt verve. Arra gondolt, hogy most majd kiderül: Geszer változott-e Találtgyerekké.

„Ha Találtgyerek, biztosan az ezüstszéket választja, ha azonban Geszer, nem ülhet másra, mint aranytrónusra!”

Találtgyerek azonban szempillantás alatt rájött, hogy mire szolgál a két szék, ezért elhatározta, hogy megleckézteti Rogmót. Felvette gyorsan Geszer alakját, felkapott táltos pej paripájára, felöltötte liláskék színben játszó páncélját, villámként szikrázó vállvédőit, nemes fejére tette fehér sisakját, amely úgy ragyogott, mint a nap és a hold fénye együttvéve, oldalára erősítette tegezét a harminc fehér, drágakövekkel kirakott nyílveesszővel és a fekete, feszes íjjal.

Lelkének másik fele is megjelent Rogmó előtt Találtgyerek alakjában, s gondolkodás nélkül az aranyból vert karosszéket választotta ülőhelyéül. A Gyönyörű még fel sem ocsúdhatott félelemmel vegyes meglepetéséből, amikor Geszer táltos pej lován a kánok szállása elé rúgattott, ott forgatta-ugratta a lovát, s kilencöles fekete kardjával úgy beleszúrt a jurtapalotát védő kerítés közepébe, hogy csak úgy potyogtak a lezuhanó téglák. Ahogy ugratta és forgatta a lovát, szájából ömlöttek az ellenséget vádoló szavak:

- Hej, ti megveszekedett három kánok! Tudjátok, hogy sohasem volt még ellenségeskedés a tibetiek és a Sárga Folyónál lakók között. Miért is támadtunk volna egymásra? Kinek kellett volna a másik kecskéinek a szarva vagy csikóinak a farka! Miért raboltátok el feleségemet, Rogmót, a Gyönyörűt? Miért romboltátok le fehér, tizenhárom ereklyét őrző templomomat, miért loptátok el aranybetűkkel írott Kandzsuromat és Tandzsuromat, miért törtétek össze minden kívánságot teljesítő csindamani drágaköveimet, fekete varázsszenemet, amelyen nem volt törés, sem repedés? Miért raboltátok el ereklyetartómat, miért öltétek meg harminc vitézemet, miért hajtottátok rabságba három törzsemet s népem vezetőit, mind a háromszázat?

Senki nem mert válaszolni Geszernek, csak Csojimszun nyitotta szólásra a száját:

- Bár azt mondják, hogy egy asszony ne avatkozzék férfiak dolgába, mégis arra kérlek, hogy hallgasd meg szavaimat. A három kán visszaadja Rogmót, a Gyönyörűt, a harminc vitéznek pedig égbe szökkenő síremléket állítunk. Édesszívú Dzsasza, Sumar és Nancsong nagy veszteség neked, tudjuk jól, de ők is megölték megszámálhatatlan vitézünket, s ezért úgy gondoljuk, a kettő kiegyenlíti egymást. Amit elraboltunk, mind visszaadjuk: a fehér templomot, a repedés és romlás nélküli fekete varázsszenet, az arannyal írt Tandzsurt és Kandzsurt, háromszáz rabságba vetett vezetődet, három törzsedet s az ereklyetartó templomot a tizenhárom ereklyével - visszakapod mind!

- Már késő, már nem kell semmi töletek! - ordította fenyegetően Geszer. - Vagy életre keltitek harminc elesett vitézemet, vagy pedig megnézhetitek magatokat! Írmagnak valót sem hagyok belőletek!

- Hogy tudnánk halottakat életre kelteni? - rökönyödött meg Csojimszun.

- Az a ti dolgotok! - üvöltötte Geszer. - Különben nyomtalanul letöröllek benneteket a föld színéről! - Ezzel tovább szurkálta a falat kilencöles kardjával, hogy a három kánt majd a fene ette a rémülettől.

Találtgyerek ekkor halálmegvető bátorságot tetteve felmászott a falra, és megpróbálta elkapni a fekete kard végét. A kard visszahúzódott a falon túlra, és a kiáltozás is megszűnt: Geszer felemelkedett a földről és eltűnt az égben.

- Nézzétek csak Találtgyereket - sóhajtott fel megkönnyebbülve a három kán. - Ha ő nem lenne, bizony most nagyon ráfizettünk volna!

E félelmetes napot követő éjszakán Találtgyerek kilopakodott a jurtából, előkereste hatvanöles, fekete, horgas lándzsáját, beleakasztotta a horgot a kánok jurtáját körülvevő falba, s már éppen azon volt, hogy keresztülmásszon rajta, amikor Fehérjurtájú kán védőszelleme, Hatalmas Fehér Istennő a hajánál fogva visszarántotta. Ott feküdt Geszer kán szörnyű fájdalmak közepette, nagy sokára feltápáskodott, ismét beakasztotta lándzsájának horgát a falba, s most már keresztül is mászott rajta. Óvatosan belopakodott Fehérjurtájú kán sátrába, Rogmót azonban nem találta sehol. Hogyan is találta volna, amikor az éppen éjszakai fürdőt vett a közeli tóban.

Geszer jól ismerte Rogmó kedvenc szokását, hogy lefekvés előtt megiszik egy kupa jó erős pálinkát s lenyel egy bárányszívet. Már előre mosolygott a jó tréfán, amit a jurtában rejtőzködve gondolt ki.

Odalépett Fehérjurtájú kán ágyához, elkapta a kán nyakát, megfojtotta, felvágta a mellét és kitepte a szívét. Aztán megette és megitta a Rogmónak odakészített pálinkát és bárányszívet; a szív helyére Fehérjurtájú kán szívét tette, a kupát pedig teleöntötte Fehérjurtájú vérével. A kán levágott fejét a párnájára helyezte, testét letakarta, hogy semmit se lehessen észrevenni. Ezután bemászott a háztartási eszközök mögé, és várt-várt türelemmel.

Nem sokkal ezután megérkezett Rogmó. Nagy sebbel-lobbal megitta a vért, megette a szívét, aztán összerázkódott, és undorodva felnyögött:

- Fúj, a fene egye meg, de undorító íze van ma mindennek! Biztosan attól van, hogy nagyon elfáradtam. Ejnye! Te meg kelj fel már és nézd meg, hogy mi a fenét hordtak ide nekem a szolgálid! - Ezzel megrántotta a takarót. Fehérjurtájú levágott feje legurult az ágyról.

Rogmó szája elé kapta a kezét, de sikoltani már nem volt ideje, mert a jurta sötét sarkából előbújt a tíz világtáj ura.

- Nem is tudtam, hogy Fehérjurtájú szeretőjeként rászoktál az emberi húsrá, és férjed vérére iszogatsz! - kiáltotta vészjóslóan. Megragadta Rogmó könyörgően feléje nyújtott kezét, és maga után vonszolta az asszonyt. Amikor már kívül voltak a jurtán, Geszernek eszébe jutott valami, mert visszalépett a sátorba:

- Ejnye, hol a fenébe hagytam a korbácsomat? - s ahogy ismét keresztüllépte a küszöböt, észrevette, hogy egy vasbölcsőben csecsemő fekszik Fehérjurtájú ágya mellett, aki éppen vasvesszőt tesz fekete, vasból kovácsolt íjára.

- Ha most lövök, talán túl korán lesz, ha később eresztetem el a vesszőt, már nem találom el - motyogta a fiúcska tanácstalanul.

Geszer erre se szó, se beszéd, odaugrott hozzá, megragadta két lábánál fogva, és az ajtó-félfához vágta.

- Ha tőlem van a gyerek, tej folyjék belőle, ha Fehérjurtájútól, fekete vér! - kiáltotta. S csak akkor nyugodott meg igazából, amikor látta, hogy az ajtófélfá szinte eltűnt a bugyogó, fekete vér tengerében. Ezután újra kiment a sátorból, megfogta Rogmót és húzta-vonta maga után.

Másnap reggel Feketejurtájú és Sárgajurtájú kánok összegyűjtötték maradék seregeiket, hogy Geszer nyomába eredjenek. Bár Geszer sokat megölt közülük, még mindig egymillió-háromszázezer katona állt fegyverben zászlóik alatt.

Simanbirodzsa most is fehér táltosát lovagolta, amelynek négy lábára négy kovácsüllőt kalapáltak s a hátára is kovácsüllőt tettek, nehogy felragadja lovasát az égbe. Hamarosan utol is érte Geszert, amikor melléje vágatott, a tíz világtáj ura visszarántotta a zablát.

- Te vagy az, Simanbirodzsa? Azért jöttél, hogy győzzél, vagy hogy legyőzzenek? A magad halálát keresed vagy tán másét?

Erre Simanbirodzsa is megállította hátságát.

- Tévedsz, Geszer. Nem azért jöttem, hogy gyilkoljak. De láttam testvérem halálát, és sejtem, hogy mi várna rám is. Akkor már sokkal férfiasabb csatában végezni, mint ágyban, párnák között...

- Ha küzdeni jöttél, küzdjünk meg! - bólintott Geszer. - Hallottam, mestere vagy az íjazásnak. Lőj hát először. Én kiállok a vessződ elé, mint igazi vitézhez illik... Majd meglátjuk, kinek kedvez a szerencse! - Ezzel leugrott a lováról, és úgy tett, mintha leeresztette volna a nyereg-kápát, pedig éppen ellenkezőleg, magasabbra húzta.

Simanbirodzsa kifeszítette az íját, olyan vesszőt tett rá, melynek a hegye embertenyérnyi szélességű volt. Aztán eleresztette a varázsvesszőt, amely hangos füttyüléssel elsuhant Geszer ülepe és a nyereg között.

Geszer ekkor félelmetes kacagást eresztett az égnek.

- Szomorú a kenyeres pajtásom, Édesszívű Dzsaszám... Húsodba szeretné vájni a csőrét! - S kilötte vesszejét, amely Simanbirodzsa lágyékába fűrődött. A tíz világtáj ura levágta a halott kán fejét, s győzelmi jelvényként lova nyakába akasztotta.

Amint csendesen kocogott a levágott fejjel, valami eszébe juthatott, mert halkán így mormogott maga elé:

- Ha jól emlékszem, égi nagyanyám, Absza Gürdzse és apám, Kormuszda isten azt mondták, hogy amíg a földi világban élek, két nagy háborúban kell részt vennem. Adtak is egy vaskést meg egy aranydobozkát... csak azt tudnám, hogy miért?

Előkereste a dobozt ruhája öbléből, és kinyitotta, de nem látott benne mást, mint egy vasgolyót és egy darazsat. Legnagyobb csodálkozására azonban a vasgolyó kiröppent a dobozból, a darázs utána, s mindketten rettenetes pusztítást végeztek az ellenség táborában. A golyó a fülükbe, a darázs a szemükbe repült; előbb vakká és süketé, majd holtá tette őket.

Sárgajurtájú kán is ott bolyongott hasznavehetetlen katonái között, és a halálra készülődött.

Geszer megveregette táltos pej lova oldalát:

- Hát akkor következzen a végső ütközet, lovacsám! Az én dolgom az, hogy kilencöles kardommal miszlikbe aprítsam mind az egymillió-háromszázezer katonát, a tiéd meg, hogy taposd őket a feneketlen sárba.

Azzal eleresztette a kantárt és az ellenségre rontott. Kilencöles kardjával egyenként miszlikké aprította őket, a táltos pedig a húscsapatokat beletaposta a feneketlen sárba. A három kán férfinépét írmagostul kiirtották, a nőket és a gyermekeket pedig rabszíjra fűzve magukkal hurcolták. A drága ereklyét, a fekete, repedés és rés nélküli varázsszenet, az aranybetűkkel írt Kandzsurt és Tandzsurt, a háromszáz vezető embert, a harminc vitéz maradékát és a tizenhárom ereklyét tartalmazó ereklyetartót, mind-mind visszavették, s magukkal vitték Geszer szállásterületére.

Amint a megszámlálhatatlan drágasággal és a rabokkal hazafelé tartottak, Geszer útba ejtette azt a helyet, ahol Dzsaszát, az Édesszívút hagyta, s lerakta elébe Simanbirodzsa szívét:

- Kedves, jó, kenyeres pajtásom - kérlelte a madarat -, ha újra a társam akarsz lenni, mindent megteszek, hogy visszanyerhesd emberi formádat. De ha szívesebben élnél az égi mezőkön, apám, Kormuszda isten birodalmában, kívánságod szerint teszek úgy is. Kérlek, válaszolj, kenyeres pajtásom!

Dzsasza ekkor rekedt madárhangján beszélni kezdett:

- Sok időt töltöttem a szolgálatodban, Geszer kán, s látod, még az életemet is neked áldoztam. Szívesen lennék ismét a szolgálatodra, de attól félek, hogy már alaposan kiismertem az emberi sorsot, s nehéz lenne még egyszer emberként viselkednem! Inkább leszek isten Kormuszda országában, mint ember ezen a nyomorult földön!

Geszer kán erre nem tehetett mást, mint hogy felküldte kenyeres pajtása lelkét az égbe, Kormuszda isten szállásterületére.

Ezután elhatározta, hogy törvényt ül Rogmó, az áruló Gyönyörű felett. Először is eltörte egyik lábát és kezét, azután így, nyomorékon, feleségül akarta adni egy nyolcvanéves pásztorhoz. Rogmó, amikor meghallotta, hogy mivel akarja még büntetni Geszer, rettenetes átkozódásba fogott.

- Inkább ragadjanak el a démonok és az éjszakai szellemek, mint hogy az legyen a sorsom, amit Geszer kimért rám! - ordította szemét forgatva, ahogy csak a száján kifért.

A rettenetes átkozódásra megremegett a világ, elővágtattak a démonok és az éjszakai kísértetek; darabokra szaggatták Rogmót: fehér fenekét folyó jegére vetették, híres szép melleit vízbe hajították, belső részeit pedig pusztá homokjára szórták. Lelkét nem érte kár, mert Geszer sárga kismadárrá változtatta, amely a kecskék körül szokott röpködni.

Ott élt aztán a madárka egy fekete, aprócska, rongyos jurtában, egyetlen vagyona egy fekete kecske volt, amely mindennap megajándékozta egy icipici tál tejjel és egy akkorácska vajjal, mint egy levelibéka.

Egyszer csak Geszer szózatot hallott az égből, s a hangban Édesszívű Dzsaszáéra ismert.

- Elég volt már Rogmó büntetéséből, Geszer! Emlékezz csak vissza, hogy neked kétszer, nekem pedig egyszer volt szorult helyzetben a segítségemre. Kérlek, add vissza régi alakját, és vedd újra magad mellé!

Geszer megvakarta a fejét, és elgondolkodott a dolgon:

- Talán túl súlyosan büntettem Rogmót? Ki tudja? Lehet, hogy Dzsaszának igaz a szava! Legyen hát, megkönyörülök rajta!

Felpattant táltosára, s arrafelé vette útját, ahol az aprócska fekete jurta látszott. A sátron kívül megváltoztatta alakját, keresztüllépte a küszöböt, beleharapott a levelibékányi vajba, belemártotta bajsza végét a tejecskébe, majd elrejtőzött a jurta hátsó részében.

Nemsokára hazarepült a sárga madárka, amelyben Rogmó lelke rejtőzött, s rácsüccsent a jurta kéményére. Ott forgatta fekete fejét csodálkozva és hitetlenkedve csicseregte:

- Valaki beleharapott a vajacskámba... Ahogy a foga nyomát látom, olyan, mintha Geszeré lenne, s a bajusz helye a tej fölén is Geszerére emlékeztet. Ó, én szentem, bárcsak te lennél! De ha idegen ember hagyta itt a nyomát, járjon úgy, mint én!

Ekkor Geszer felemelkedett, ruhája öbléből előkapott egy hálót, és elfogta vele a madarat. Ezután kiment a pusztába, összegyűjtötte Rogmó testének széthajigált darabjait, majd az egészet összerakta, Dzsasza kívánságának megfelelően életre keltette, kézen fogta és visszavezette Nulum völgyébe, ősi szállásterületére, ahol már ott állott az ereklyét őrző, fehér templom, benne a fekete, repedés és törés nélküli varázsszénnel, a minden kívánságot teljesítő csindamani drágakővel, az aranybetűkkel írott Kandzsurral és Tandzsurral; minden úgy ragyogott és szikrázott a napfényben, mintha soha, semmiféle baj nem érte volna őket.

S a három törzs, a harminc hős maradéka, a háromszáz vezető ember ott élt mellettük boldogan, utódaik és azok utódainak társaságában, az idők végezetéig.

UTÓSZÓ

1716-ban, Pekingben jelent meg a *Geszer kán, a tíz világtáj ura* című mongol nyelvű regény, amelynek rövidített fordítását tartja kezében az olvasó.

A XVIII. század elején a valamikori mongol világbirodalom már csak a kései utódok emlékeiben él. Mongólia a XVII. század második felétől nem önálló ország többé, hanem a kínai császárság tartománya. Az országrész ügyeit Pekingből intézik, s a Mongólia területén levő mongol kánságok vezetői kénytelenek alávetni magukat a mindenható császár hatalmának.

Hiába múltak el évszázadok Dzsingisz kán halála és a mongol világbirodalom összeomlása óta, a gazdasági és társadalmi viszonyok jottányit sem változtak Mongóliában; a külterjes, nagyállattartó nomád gazdaság egyeduralkodó volt, iszonyatosan nagy a szegény pásztorok nyomora, nem voltak városok, sem ipar, kereskedelem, nem voltak utak, sem hírközlés. A nomád gazdaság lényegében véve ugyanolyan önellátó volt, mint évszázadokkal korábban; amire szüksége volt, meg is termelte. Így aztán fejlődés sem volt; a nomád társadalom csendesen tespedt századokon át.

Persze azért, itt-ott, néha fellobbant az elégedetlenség lángja is: helyi jelentőségű pásztor-lázadások okoztak kisebb-nagyobb kényelmetlenséget a kánoknak és a kínai adminisztráció hivatalnokainak; ezeket azonban hamar leverték, s a kegyetlen megtorlás jó időre elvette a pásztorok kedvét az ilyesfajta mozgolódásoktól. Az elégedetlenség lecsillapításában nagy szerepet játszott a buddhista-lámaista egyház is, amely sokezernyi kolostorában lakó fél-milliónyi szerzetesével a fennálló gazdasági viszonyok konzerválásának és a kínai császárság uralmának ügyét szolgálta. A buddhista-lámaista ideológia a földi élet megváltoztatásának értelmetlenségét hirdette, mondván, hogy az ember elkövetkező újjászületése kárpótol mindenkit elszenvedett sérelmeiért.

Az egyházi műveltségen kívül e korban szinte nincs is másmilyen műveltség Mongóliában. Kivéve az igen gazdag népköltési műfajokat, nincs irodalom, nincs költészet, hiszen az ország lakosságának szinte az egésze írástudatlan. Még a nagyobb kánok udvarában is énekesek szórakoztatják az ünnepélyes alkalmakra összegyülekezetteket; a könyvek faládákban porosodnak, hiszen nincs senki, aki olvasná őket. A kultúra monopóliumát az egyház bitorolja, s féltékenyen őrökdi is egyeduralma felett; csak azok előtt nyílnak meg a tudás kapui, akik egész életükkel a lámaista egyház hatalmát kívánják szolgálni.

A XVIII. század elején a Dzsingisz káni idők egykori központja, Karakorum helyén csak egy-két árva lámakolostor hirdeti az idők múlását. Urga, a későbbi főváros sem több még néhány száz sátonnál. A szellemi és társadalmi élet központja Peking: a császári udvar és környéke.

A kínai császár kettős politikát folytatott Mongóliával szemben. Egyrészt igyekezett minden lehető eszközzel kizsákmányolni az országot, másrészt arra is törekedett, hogy a mongol nemességet megnyerje magának, még azon az áron is, hogy rokoni kapcsolatba kerül vele. A XVII. század közepétől gyakori eset, hogy kínai hercegnők mongol előkelőkhöz mennek feleségül és fordítva. Ugrásszerűen megnőtt a Pekingben élő vagy csak időlegesen ott lebzselő mongol nemesek száma, akik aztán, még ha akarták volna, sem tudták kihúzni magukat a kínai kultúra hatása alól. Megtanulták a nyelvet, a szokásokat; úgy öltözködtek, mint a kínaiak, kínai regényeket olvastak, s ízetlen ételeik helyett a kínai konyha remekeit élvezték. Így aztán Pekingben lassan mongol kolóniák alakultak ki, lámaista kolostorok és templomok épültek fel, természetesen a mindenkori kínai császár bátorító támogatásával. Mongólia és Peking viszonya - ezen belül a mongol nemességé a császári házhoz - hasonlatos volt ahhoz, ami éppen ebben az időben Magyarország és Bécs viszonyát jellemezte.

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy ez a mongol nemesség, miután megismerkedett a kínai kultúrával, megtagadta önmagát, és elvetett magától mindent, ami mongol. A lámakolostorok és az igen gazdag mongol nyelvű pekingi könyvkiadás ennek éppen az ellenkezőjét bizonyítják. Az már természetesen más kérdés, hogy a pekingi mongol nemesek feltétel nélkül alávetették magukat a császár fennhatóságának.

A Pekingben élő mongol előkelők kulturális téren kétségkívül magasan felülmúlták mongol területen élő rokonaikat. Sokan közülük a kínai irodalom, költészet és művészet emlőin nevelkedve, fokozott érdeklődéssel fordultak saját népük irodalma, folklórja felé; megtanulták a kínai mellett a mongol írást is, és elolvastak mindent, amit a korábbi évszázadokban mongol írással feljegyeztek. Valószínűleg szégyenkezve állapították meg, hogy a rendkívül gazdag kínai irodalom mellett szinte nincs világi mongol irodalom. Ugyanakkor Pekingtől néhány száz kilométerre, a mongollakta területeken igen gazdag népi irodalom virágzott, sajnos csak szóban, mivel nem volt senki, aki írásban rögzítse. A kínai irodalom ismerete és a mongol folklór gazdagsága készítette a pekingi mongol literátusok egyikét-másikát, hogy gyűjtőmunkába kezdjen, lejegyezzen szájról szájra szálló alkotásokat s kinyomtassa, megmentve őket örök időkre a feledéstől.

A XVIII. század elején mongol könyvnyomda is létezett Pekingben, ahol legkegyesebb császári hozzájárulással mongol nyelvű könyveket nyomtattak. Természetesen csak olyanokat, amelyek mind az uralkodóház, mind pedig a lámaista egyház kíváncsainak megfeleltek.

A könyvnyomtatás sajátos módon történt: a szöveg pozitív tükörképét falapokra - ún. nyomódúcokra - vészték, s ezeket festékkal bekenve papírlapokra préselték. Ilyen módon egyetlen nyomódúcról számtalan példányt lehetett készíteni, melyeket a készítési technikáról fanyomatoknak neveznek. Ilyen fanyomatos példánya maradt fenn Pekingben a *Geszer kán, a tíz világtáj ura* című regénynek is.

A mongol folklórműfajok közül a legnevezetesebb a hősnének, olyan sok ezer soros verses, epikai alkotás, amely daliák tetteit meséli el, akik kegyetlen harcot vívnak leányok kezéért ellenséges vitézekkel vagy sokfejű, félelmetes szörnyekkel, sárkányokkal. A hősénéket hivatásos énekesek adják elő ünnepélyes alkalmakkor. Az énekek számtalan mitikus elemet is tartalmaznak; hőseik isteni eredetű vitézek, hőroszok, akiknek kapcsolata a természetfelettiel igen szoros. Ezek az istenek gyakorta beavatkoznak az emberek dolgába éppen úgy, mint ahogyan a nagy görög eposzokban.

Geszer kán története is eredetileg hősnének (eposz) volt, amely különösen a mai Belső-Mongólia területén, a Kuku-nór tó környékén örvendett nagy népszerűségnek a XVII. század folyamán. A történet magva tibeti eredetű, amelyet aztán a mongol folklór a helyi viszonyoknak megfelelően átalakított. Mindenesetre a XVIII. században Geszer kán története már mongol hősnének, bár még sok elemében őrzi a tibeti eredetet is. Akkori népszerűségét mai elterjedtsége is igazolja.

Nem csoda tehát, hogy a Pekingben működő mongol irodalmárok ezt az alkotást is kiszemelték arra, hogy kinyomtassák, és a pekingi kolónia tagjai között terjesszék. Annál is inkább, mivel ide nehezen jutottak el énekesek.

A gyűjtés és a kiadás körülményeiről nincsenek pontos ismereteink, azonban a többi, Geszerről szóló hősnének és a kinyomtatott változat birtokában rekonstruálni lehet az eseményeket.

Az a személy, akit egy Geszer-változat kiadásával bíztak meg, meghallgatott egy Geszerről szóló hősénéket, de valószínűleg nem jegyezte le. Később papírra vetette az ének tartalmát, tehát a verses művet átalakította prózává. Ez azonban még mindig kevés volt ahhoz, hogy kiadásra kerülhessen.

A hősénekek világi eredetűek, tehát a buddhista-lámaizmust megelőző ősi hitvilág emlékeiből táplálkoznak. Éppen azért az egyház nem is tűrte meg őket: ha tehette, üldözte az énekeseket, az énekeket pedig pogány és ártalmas jelenségnek tartotta. A pekingi nyomdában viszont csak olyan művet lehetett kiadni, amely az egyház ideológiájának is megfelelt. Éppen ezért a kiadó átdolgozta vagy átdolgoztatta az eredeti művet olyan szempontból, hogy lehetőleg ne maradjanak benne az egyházzal szemben álló részek. Ez azonban szinte lehetetlen feladatnak bizonyult, hiszen Geszer történetében hemzsegnek a pogány istenek, szokások, és nem ritkák a hazug és kapzsi szerzeteseket kicsúfoló jelenetek sem. Az eredeti történet átdolgozója ezért a könnyebb megoldást választotta; megtette a főhőst (Geszer) egyik buddhista istenség fiának, gondolván, hogy ami ezután történik, az mind Buddha nevében történik.

Hála az átdolgozó felületességének, a Geszer-regény szinte kincsesbányája a buddhizmus előtti mongol hitvilágnak. Az is kétségtelen tény viszont, hogy az átdolgozóra erősen hatottak azok az ismeretek, amelyeket a korabeli kínai regények olvasása révén szerzett. A hősénekek száraz, fennkölt stílusát humorral elegyítette, a karakter nélküli, sematikus eposzi hősökbe életet lehelt, a cselekményt kiszínezte, a valósághoz közelítette. Ilyenformán a hősöknek jellemük van, a cselekmény mozgalmas, és a hősének egysíkúságát a regény dinamizmusa váltotta fel. Egyszóval a hősének talaján regény keletkezett.

A Geszer-regény azonban természetesen a korai regények közé tartozik, olyanféle, mint a középkori Európa pikareszk regényei. Vagyis a mongol hősök alakja hol eposzi, hol pedig emberi, emellett a természetfeletti dolgok szerepe mindennapos, nagy szerepe van a varázslatnak, a mágiának, a nem evilági praktikáknak. A cselekmény sem folyamatos, mint a regényben: minden fejezet önálló egység, amelyek nem szervesen kapcsolódnak egymáshoz: ez a tagoltság, a fejezetek éles határai a hősének egyes részeinek eredeti különállását tükrözik. A szaggatott stílus az élő előadásmód csalhatatlan jegyeit viseli magán.

Azonban, ha ugyanúgy, mint a görög drámák esetében, a szövegből elhagyjuk a fenségest, és csupáncsak az egyszerű dolgokra figyelünk, megragad bennünket a regény emberi tartalma, időtlen cselekménye: a nyomorék anyától született, vagyonából kisémmizett éles eszű legény harca és győzelme hatalmaskodó nagybátyja ellen. A nagybácsi, Csotong alakjában az örök emberi gonoszsgot rajzolta meg a szerző, Geszer pedig maga az igazság, amely minden körülmények között győzedelmeskedik az árulás és a rossz felett.

Van azonban a Geszer-regénynek konkrét társadalmi vetülete is. Geszer, az elszegényedett, kitaszított nemesfi, valóságos társadalmi réteget képviselt, amely a körülmények alakulása, elsősorban a nemesi birtok felaprózódása következtében koldusbotra jutott. E réteg ismerete készítette a szerzőt arra, hogy az ő szószólójukká tegye Geszert s az ő révén mutassa meg, hogy a hatalomra való visszatérés igenis lehetséges. A szegény mongol nemesnek - pikarónak - tehát semmiképpen sem az lehetett a feladata, hogy a társadalmi igazságtalanságot orvoslandó, a társadalom elnyomottjainak nevében és esetleg éppen az ő segítségükkel lépjen fel, hanem az, hogy a gonosz ellenfél minden eszközzel való legyőzése révén visszakerüljön a hatalom bástyái mögé.

A regény ideológiája tehát tökéletesen megfelelt a kínai császárság és a vele összefonódott mongol nagybirtokos osztály igényeinek.

És mégis, a regény sokkal több annál, mint a XVIII. századi társadalmi viszonyok dicsérete. Hiszen hemzsegnek benne az olyan jelenetek, amelyekben a szegény Geszer, azaz Dzsoró, megleckézteti a gazdag lámákat, hazug szerzeteseket, borsot tör a kánok, nemesemberek orra alá. Végül pedig az ellenség legyőzése után, ha beköszönt a boldogság időszaka, az egész nép is részesül az örömeiből. Ezért vált a későbbiek során annyira népszerűvé a Geszer-regény, hiszen alkotójának, átdolgozójának szándékától függetlenül mégiscsak arra tanított, hogy a lámák, kánok igenis legyőzhetők, s csavaros eszével, bölcsességével az egyszerű pásztor is megtalálhatja igazát.

A Geszer-regényt nem követte másik - bár későbbi folytatásában a halott vitézek feltámadnak és újabb kalandokban vesznek részt -, elszigetelt jelenség maradt a mongol irodalomban. S csak a mongol népi forradalom győzelme s a XX. század teremtette meg a regény műfaját a Góbi-sivatag és az Altaj hegység között elterülő óriási területen.

Lőrincz L. László